NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 2001/02 • YIL 6 • SAYI 22 • 2 MİLYON TL

JAZZ. BLUES. EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

JAZZ

NÜKHET RUACAN

RAY BROWN

ELVIS PRESLEY

KEN BURNS' JAZZ

DULCINEA NEW JAZZ LINE

CHARLIE HADEN

ANKARA MÜZİK FESTİVALİ

02
9 771308 884407

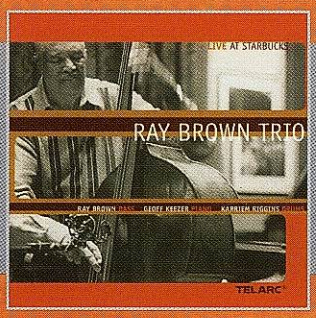

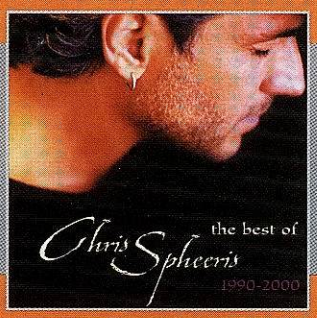

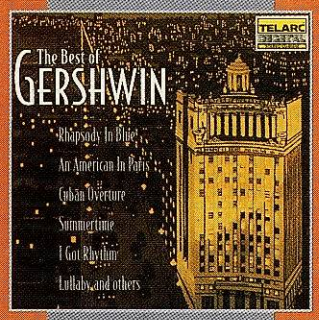

HER YÖNÜYLE

★★★★★

AKUSTA
HOME THEATER & AUDIO GALLERIES

NİŞANTAŞI Tel: (0 212) 241 65 50 Fax: (0 212) 241 65 51
Abdi İpekçi Cad. 40/2 Nişantaşı / İstanbul

www.rkd.com.tr e.mail: rkdltd@prizma.net.tr

Toptan Dağıtım Yonca Müzik Tarafından Yapılmaktadır. Türkiye Temsilcisi RKD Ltd. Şti.dir. Akusta Bir RKD Ltd. Kuruluşudur.

info@boyut.com
Sayı: 22
Nisan, Mayıs, Haziran 2001

ISSN 1300 - 8846

GENEL YÖNETİM

Boyut Yayıncılık ve Tic. A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
Bülent ÖZÜKAN

Genel Sanat Yönetmeni
Murat ÖNEŞ

Genel Müdür
Nilgün ÖZÜKAN

YAYIN

Yayın & Reklam Yönetmeni
Zuhal FOCAN

Katkıda Bulunanlar
Çağlayan Yıldız, Emre Memecan Engin Gençer, Erdal Paksoy, Erhan Altunay, Füsun Levet, Kaan Taprak, Metin Paksoy, Önder Focan, Özge Baykan, Seda Binbaşgil, Serhan Yedig, Şebnem Şenyener, Şule Uslutekin, Tunç Bozoğlu, Yosi Falay

Tasarım
Şebnem AKGÖL

Matbaa Müdürü
Memduh ARSLAN

Muhasebe Müdürü
Jale ÜRPER

Müessese Müdürü
Ejvet OKTAY

Abone İlişkileri
Dilara Mercan

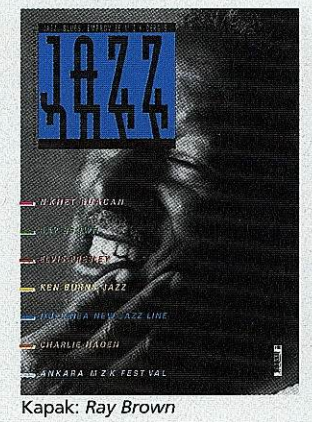

Kapak: *Ray Brown*

Yönetim Yeri
Jazz Dergisi
Matbaacılar Sitesi
1. Cadde No:115
(Milliyet Gazetesi arkası)
34554 Bağcılar / İSTANBUL
Telefon: 90 - 212 - 629 53 00
Fax: 90 - 212 - 629 05 74 - 75

Basıldığı Yer
Boyut Matbaacılık A.Ş.

Fiyatı
2. MİLYON TL

N A R D I S

Merhabalar,

Her sayı yeni umutlar, yeni heyecanlarla dergimizi hazırlarız. Bu kez başka dergi ve gazetelerde çalışan arkadaşlarımızın işsiz kalmalısıyla heyecanlandık. Festivallerimiz henüz devam ediyor, kulüplerimiz şimdilik ayakta, biz de oturup pespembe tablolar boyamıyoruz tabi. Tek umudumuz jazz'ın bir eğlence sektörü olmadığının unutulmaması. Etrafında birleşilecek bir felsefe, ideolojisi olan bir yaşam şekli olduğunun bilinmesi. Sürekli üreten, ürettiklerini dinleyicisiyle paylaşan, en iyi müzik jazz.

Jazz dünyasında geçtiğimiz dönem kayıplarımız çoktu. Milt Hinton, J.J.Johnson, Jack McDuff asla yerleri doldurulamayacak, bıraktıkları kayıtlarda daima yaşayacak müzisyenler olarak tarihteki yerlerini aldılar.

Jazz tarihinde yeri tartışılmayacak kadar büyük bir isim ise Ray Brown'dır. 2001 yılı "Ray Brown Yılı" ilan edildi. Biz dergimizi baskıya hazırlarken CRR bir sürpriz yaparak Ray Brown'ı İstanbul'a davet etti ve görkemli bir dinleyici topluluğuna unutulmaz bir konser gecesi yaşattı. Konser sonrası kuliste hayranlarıyla konuşup, imzalar verirken biz de kendisine dergi göndermeye söz verdik.

Tüm dünyada Ken Burns fırtınası esiyor. Olumlu, olumsuz eleştiriler de alıyor. Konuyu yakından izleyen arkadaşımız Erdal Paksoy son derece objektif yaklaşımla bizce çok haklı bir yazıyla konuyu irdeledi. Film de Borusan Müzik Kütüphanesinde, fırsat bulabilirseniz izlemenizde fayda var.

Festivallerimiz devam ediyor ve edecek dedik, büyük kurum festivallerimiz, Garanti Bankası'nın Dulcinea New Jazz Line, SCA Ankara Müzik Festivali, İşSanat Konserleri, İstanbul Uluslararası Film Festivali yanında Afyon Jazz Festivali gibi bizi çok heyecanlandıran festivaller de var. Ayrıca biliyoruz ki günlük basından yakında duyacağınız üniversitelerin bahar konserleri de jazz'lı olacak. Yıldız Teknik, Bilgi Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi duyduklarımız arasında.

Eğitim sayfalarımız için teşekkürler geliyor, çok mutlu oluyoruz.

CD tanıtım sayfalarımızdaki CD adedi azaldı, göreceğiniz gibi. Dolardaki dalgalanma, Unkapanı'ndaki ithalatçı firmaları etkiledi. Siparişleri verilen CD'ler de şu anda gümrüklerde beklemede.

Herşeye rağmen umutlu olmak istiyoruz. Tarihte yeralan ekonomik kriz dönemlerinde, o döneme ait müzikler üretilmiş ve kurtuluş gücü müzikten alınmıştır. Jazz bu sıralarda hepimize iyi gelecek.

ZUHAL FOCAN

BOYUT YAYIN GRUBU

© 2001 BOYUT YAYINCILIK ve TİCARET A.Ş.

Bobby Timmons
A night in Tunisia
Art Blakey
Englewood Cliffs, NJ
1966

içindekiler

3 NARDIS

4 RIFFS

- ABBEY LINCOLN *Özge Baykan*
- GRAMMY ÖDÜLLERİ, WYNTON MARSALIS *Zuhal Focan*
- JAZZ SİTELERİ *Viktor Bensusan*
- ÇOK YÖNLÜ ARAYIŞ *Şebnem Şenyener*
- JACQUES LOUSSIER, DEBUSSY *Tunçel Gülsoy*
- MILT HINTON *Viktor Bensusan*
- J.J.JOHNSON *Tunçel Gülsoy*
- "CAPTAIN" JACK MC DUFF *Emre Memecan*
- JOHN MEDESKI *Viktor Bensusan*

18 ŞU JAZZ DEDİKLERİ
Ali Sönmez

22 AD LIB
- NGUYEN LE *Orhan Kahyaoğlu*

30 HI-FI
- MARANTZ SA1 *Tunç Bozoğlu*

32 RÖPS
- NÜKHET RUACAN *Tunçel Gülsoy*
- RABIH ABOU KHALIL *Serhan Yedig*
- VELVELE OĞUZ BÜYÜKBERBER *Raife Polat*
- ELVAN ARACI *Tunçel Gülsoy*

47 BLUES
- ELVIS PRESLEY *Benan Dinçtürk*

50 ANILAR
- ELLINGTON ELEŞTİRİLERİ *Orhan Argun*
- KÜBA *Seda Binbaşgil*
- ELLA FITZGERALD *Engin Gençer*
- YAŞAM BİÇİMLERİ *Yosi Falay*

60 PORTRE
- DON GROLNICK *Serdar Karabatı*

62 NELER OLDU
- PARIS'TE JAZZ *Füsun Levet*
- KEN BURNS' JAZZ *Erdal Paksoy*
- NAMM SHOW *Önder Focan*
- İSTANBUL JAZZ COLLECTIVE *Zuhal Focan*
- İZMİR AVRUPA JAZZ GÜNLERİ *Zuhal Focan*
- RAY BROWN *Tunçel Gülsoy*
- DAVID MURRAY *Şule Uslutekin*
- ÜÇÜNCÜ AKIM *Metin Paksoy*

76 NELER OLACAK
- DULCINEA NEW JAZZ LINE
- İ.AFYON JAZZ FESTİVALİ
- CRR DETANT KONSERİ
- AYŞEGÜL YEŞİLNİL QUARTET
- GONZALO RUBALCABA
- CHARLIE HADEN & QUARTET WEST
- 20. İSTANBUL FİLM FESTİVALİ
- 18. ANKARA MÜZİK FESTİVALİ

92 KLİNİK
- GEORGE BENSON *Cem Tuncer*

95 MÜZİK DERSLERİ
- TRIADLAR *Çağlayan Yıldız*

97 DÜNYA RİTİMLERİ
- LATİN AMERİKA *Kaan Taprak*

100 CD VİTRİNİ
Oğuz Büyükberber, Ray Brown, Pat Metheny, Dianne Reeves, John Pizzarelli, Andy Summers, Gerry Mulligan, Atilla Zoller, Mercan Dede, Kevin Mahogany, Maria Schneider, Glen Moore, Kurt Rosenwinkel, Andy Middleton, Rolf Kühn, Terem Quartet, Lewis Trio, John Scofield, Jukka Perko, Erik Truffaz, Bob James, Ergin Özler Quintet, Jacky Terrasson, Kombo, Rosenberg Trio, Bill Frisell, Calle 54, Soulive, Arturo Sandoval, Ken Burns Jazz, Mukta, Charles Mingus, Michel Portal, Jimmy Smith, Keb' Mo', Supersharps II, XL Latin, When Jazz Meets Brazil.

107 KULÜPLER

108 SİZİN KÖŞENİZ

110 KÖRLEME
- CENGİZ BAYSAL *Serdar Karabatı*

111 RADYOLAR

112 BULMACA
- *Serdar Karabatı*

REKLAMLAR

2 AKUSTA
9 GARANTİ
15 AKBANK
21 TURKCELL
25 İŞSANAT
29 SHURE
39 MOLU/YAMAHA
49 LİPTON
63 THOMASTIK INFELD
69 KÜÇÜK OTELLER KİTABI
77 TÜYAP
81 İNTERTEKS
101 LALE PLAK
113 LOTUS
TURKCELL

Amerika'nın Yakın Jazz Tarihi'nde

Abbey Lincoln İzleri

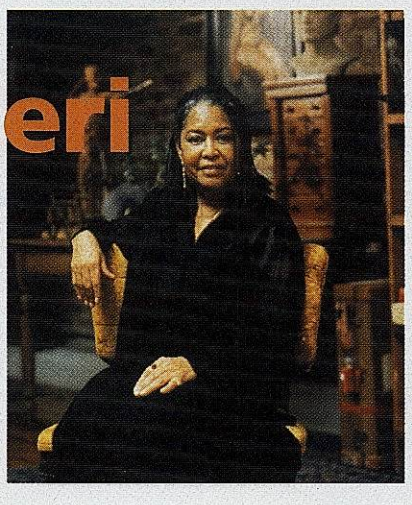

Özge Baykan

Bazen başlamak zor geliyor. Neden? İyi bir dostu anlatmaya başlamak. Eli gitmemek bir türlü, gibi.

Abbey Lincoln için. Kim o? Freedom Now Suite'in protesto dolu sesi. Billie Holiday'in Strange Fruit'unda uzun tutulan u. Güney ağaçları garip bir meyva doğurur.

Pişmanlık değil; ama hayalkırıklığı. Abbey Lincoln'ün sözlerinden artık dökülen bu. Duyarlı, duygusal ve fazlasıyla naif. Anlaşılması da zor gibi ama değil de. Yalıtılmış, değeri azaltılmış. Belki de bu yüzden Lincoln'e başlamak kolay olmuyor.

Önsözü de kendi yazsın buraya: "Bağırışlarım sesimi özgürleştirdi; ama Amerikalılar bundan hoşlanmadılar. Freedom Now Suite'in ardından 1961'de Straight Ahead'i yaptığımda Down Beat'te Ira Gitler beni profesyonel zenci olarak nitelendirdi. Böyle tanımlanmam pek çok sorunu da beraberinde getirdi. Ancak bundan otuz yıl sonra, Stan Getz'le doldurduğum You Gotta Pay The Band'in ardından durum iyileşti. Çünkü insanlar benim için: "Getz onunla birlikte çalmışsa artık o kadar tehlikeli olamaz" diye düşündüler. You Gotta Pay The Band yüz binden çok satan tek albümümdür." Sonsöz de işte tam burada yatıyor aslında Lincoln için.

Yaşamı boyunca değişik adlar altında göründü Abbey Lincoln. 1930'da Chicago'da doğduğunda Anna Marie Wooldridge idi. On iki çocuklu bir çiftçi ailesinin küçük kızı. Lisede şarkı söylediği yılları takiben giderek profesyonelleşti; Benny Carter orkestrasına katıldı. İlk kayıtlarını da aynı orkestra ile yaptı. 1950'lerin sonlarına gelindiğinde "tehlikeli" bulunmuyordu henüz: Art Farmer, Stanley Turrentine, Philly Joe Jones, Curtis Fuller, Kenny Dorham gibi adlarla art arda kayıtlar dolduruyordu. Menajeri Bob Russell'ın sözünü dinleyip Abraham Lincoln göndermeli Abbey Lincoln adını kullanmaya ise 1955'te başlamıştı çoktan.

İnsanların biyografileri "İşte ne olduysa o zaman oldu"larla doludur. Abbey Lincoln'deki değişimi de bop arenasından Max Roach, Mal Waldron ve Sonny Rollins gibi müzisyenlerle karşılaşmasına bağlamak yanlış olmayacak. Giderek Abbey Lincoln adı akla politik ve sosyal reform hareketlerini ve ırk ayrımcılığına karşı mücadeleyi getirir oldu. İmajını 1960'ta Freedom Now Suite, ertesi yıl da Straight Ahead ile perçinledi. Zaten albümlerin hemen ardından 1962'de, Max Roach'la evlendi ve politikaya daha çok katılmaya başladı. Bu da ona Lincoln'ün 1972'ye dek geçen on yıllık sürede grup liderliği yaptığı hiçbir kayıt doldurmamasına yol açtı. Lincoln'ün jazz'a dönüşü yeni sayılır aslında. 1987'de Billie Holiday'i anarken görüyoruz onu bir; sonrasında geliyor ancak, sürekli üretim: Wholly Earth, A Turtle's Dream, Who Used To Dance gibi albümlerle.

Lincoln. Lincoln. Bazen de Gaby Lee ve Gaby Wooldridge. İlla ki sözlerin üstüne basacak. Anlamını verecek. Cızırtılı tonuyla Billie Holiday'in özellikle son dönem sesini fazlasıyla anımsatıyor; ama zaten Abbey'in sakladığı yok: "O beni etkileyen ilk şarkıcıydı. Asla büyük bir vokalist olduğunu kanıtlamaya çalışmadı. İçten olmayan tek bir notası yoktu şarkılarının". Efsane Billie Holiday. En büyük idolü. Katartik bulduğu Abbey Sings Billie albümüne dek Abbey'in Billie hakkında birikenler. On dört yaşında büyük kızkardeşi Evelyn'in eve getirdiği Holiday şarkıları, yirmi iki yaşında Honolulu'da çalışırken Billie'nin gelip onu iki kez dinlemesi. Önemsiz gibi görünen değerli ayrıntılar.

Abbey Lincoln dinlemek insancıllaştırıyor. Max Roach'dan da nasıl etkilenmiş. Monk'tan ve Mingus'tan etkilendiği gibi. Ama daha özel: "Max beni sahnede onurlu bir kadın yaptı." diyor Lincoln. Roach'un geleneğinde ilerliyor hala bir bakıma. Unutmamalı o sıralar genç ve güzel Abbey Lincoln, filmleri de kapsayan eğlence endüstrisinin ilgi alanına giderek daha fazla sokuluyordu. İlk filmi The Girl Can't Help It o yıllardaki fiziki halini görmek isteyenler için. Konuşkan kadın, burada da açıklıyor: O dünyaya girdiğimde benden yararlanmak isteyen pek çok kişi çıktı; ama asla o yola gitmedim: alkolik, uyuşturucu bağımlısı ya da fahişe olmadım. Abbey Lincoln Max Roach'la tanıştı ve bambaşka yollara gitti.

Yaşamak büyük sorumluluktur. Sahnede olmak da. Bunu düşünüp yazıyor; ne yaptığı ve ne yapacağı üzerine. İnsanlar senin hakkında değil, kendileri hakkında olan biteni dinlemek isterler. Güzel birşey yakaladığında güzel tepkiler alırsın. Abbey Lincoln yetmiş yaşında hala yağmuru kıstırmaya çalışıyor avucuna. Çocukluğun radyosuz günleri geride kaldı artık. Müzik çok daha yakın. Abbey Lincoln'ün albümleri giderek kendi bestelerinin mutlak egemenliğine giriyor.

Şarkı sözlerini yazarken Lincoln'ün hangi "vahiy"lerden hareket ettiğini öğrenmek de eğlencelidir. Öyküler anlatır, kişisel deneyimlerinden hemen bir şeyler çıkarıverir. Hep bir toplumsallık var ama sözlerde. Sesi giderek yumuşasa da, sevecenlik kazansa da Abbey Lincoln köklerinin bilincinde hareket ediyor. Gözü gibi baktığı, hiç aklından çıkmayan değerleri savunarak.

Öyküler ve Atıflar. Paul Lawrence Dunbar'ın bir şiiri, aynı apartmanın sekizinci katında yaşayan komşu ailenin küçük bebeği, Steven Spielberg'in film kareleri, yoldan geçen yaşlı kadınlar... Herşey Lincoln'in esin kaynağı olabilir. Yaşam onun kafasında bir düşünce zincirine dönüşüyor, o da yazıyor ve notalara döküyor düşüncelerini. Ne zaman "gelmeye" başlamışlar peki şarkılar ona? Abbey'in dediğine göre 1970'lerde Miriam Makeba'yla çıktığı Güney Afrika gezisinden sonra. Eklemek gerek bir takma ad da o gezi sırasında alıyor Lincoln. Son derece anlamlı; bir Afrika adı: Aminata Moseka. Onca yıl Fransızlıktan, Almanlıktan, Amerikalılıktan sonra sembolik bir köke dönüş.

Müziğin içinde yaşamak. Jazz nedir? Akıllı olmak, scat yapmak ve üflemelilerle yarışmak değil; öyküler anlatmak, dinleyeni bir yerlere götürebilmek. Lincoln'ün felsefesinde müziğe ayrılan tümceler.

Kendisi olmaktan korkmamak. Böyle de tanımlanabilir. Abbey Lincoln'ü anlatmanın binbir yolu var. ama mesafeli durmak zor, çok yaklaşmak da belki. Şimdi, şu anda, New York'ta, yaşadığı apartmanın sekizinci katındaki bebeğin ağlamasını duyuyor mudur? O, zemin kattaki odasında resim yapıyordur belki. Ya da bez bebekler dikiyordur. Eski albümlere bakıyor da olabilir. Dünyada fazla kalmayacağını bilen ve bu kısacık dilimde, yaşam hakkında yaşama kendinden bir şeyler katarak mutlu olan mütevazi bilge yılların yorgunluğunu atıyordur evinde şimdi. Fazla fazla Abbey Lincoln.

Seçilmiş Diskografi

Özgün Albümler:

It's Magic (1958) ORIGINAL JAZZ
Abbey Is Blue (1959) ORIGINAL JAZZ
Freedom Now Suite (1960) CANDID
Straight Ahead (1961) CANDID
People In Me (1973) INNER CITY
Talking To The Sun (1983) ENJA
Abbey Sings Billie Vol 1&2 (1987) ENJA
The World Is Falling Down (1990) VERVE
You Gotta Pay The Band (1991) VERVE
Devil's Got Your Tongue (1992) VERVE
When There Is Love (1992) VERVE
A Turtle's Dream (1994) VERVE
Who Used To Dance (1996) VERVE
Wholly Earth (1999) POLYGRAM
Over The Years (2000) VERVE

Grammy 2001'de Jazz

Jazz Vokal Albüm
Dianne Reeves
In The Moment, Live in Concert

Jazz Enstrümantal Solo
Go, "Get It"
Pat Metheny

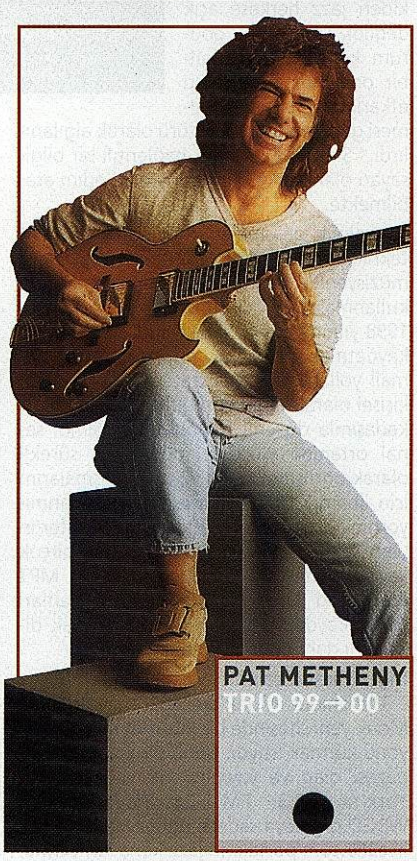

Jazz Enstrümantal Albüm
Contemporary Jazz
Branford Marsalis

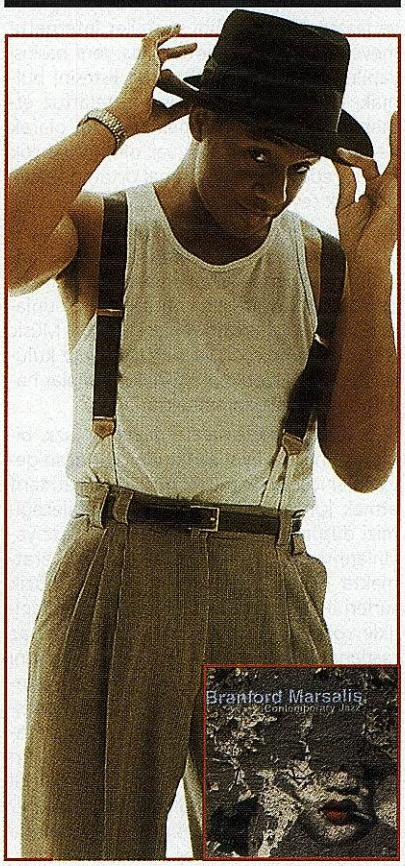

Barış Elçisi

Wynton Marsalis Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından "BM Barış Temsilcisi" seçildi.

Annan'ın en sevdiği müzisyenlerden biri olan Marsalis 1998 yılında İnsan Hakları Bildirgesi'nin 50. yılı kutlamalarında, BM Genel Meclisi Salonu'nda Pavarotti ile birlikte bir konser vermişti. Kofi Annan, Marsalis'in dünya müziğine yaptığı katkıların yanısıra barış mesajının da tüm dünya uluslarında yankı bulacağını umduğunu söyledi.

Jazz Siteleri Çok Ama Müzik Nerede?

Victor Bensusan

Piyanist Tommy Flanagan bebop için "Beatles'tan önce ve sonra gelen müzik" der. Televizyon internetten çok önce vardı ama bir çok jazz meraklısı için bu durum tam tersidir. A.B.D'de geçtiğimiz aylarda ulusal devlet kanalı PBS'te yayınlanan Ken Burns'ün "Jazz" belgeseli ülkede yeni bir uyanışa yol açmışsa da, web'deki jazz site ve linkleri bilgisayar kullanıcılarını uzun bir süredir aydınlatmaktaydı.

Şu anda müzisyenlerin, meraklıların ve endüstrinin oluşturduğu binlerce web sitesi ve bunlara ulaşmayı kolaylaştıran allaboutjazz.com, jazz.about.com, jazzonweb.com ve jazzreview.com gibi portaller internette mevcut. Bir arama motorunda yeni baskısı yapılmamış bir albümün şarkı listesini bulmak, Dodo Marmorosa ismini telaffuz etmekten daha kısa sürmekte. Bilgi olarak hemen hemen herşeyin var olduğu ve çok kısa sürede bulunduğu sanal ortamda eksik olan tek şey ise müzik.

İnternet, her ne kadar, görsel ve işitsel veriyi kabul edilebilir bir kalitede sunsa da, canlı olarak dinlenebilecek online jazz oldukça az. Naklen yayınlanan konserlere (ki bunlara real-time cybercast deniyor) Global Music Network (gmn.com) ve Blue Note jazz kulübü (bluenote.net) gibi istisnai çalışmalar haricinde pek rastlanmamakta.

Spontane doğaçlamalara dayanan jazz, bireysel, anlık ve aynı zamanda çığır açan gelişmeler içeren bir müzik türü. İnterneti tarif etmek için de aynı özellikleri sayabileceğimizi düşünürsek, bu ortamda canlı jazz yayınlanmaması büyük bir kopukluk yaratmakta. Bilinen ve bilinmeyen bütün müzik türleri ile dolup taşmış sanal ortamda özellikle rock ve elektronik müzik grupları az rastlanan veya yayınlanmamış parçalarını web üzerinde duyurdukları zaman sitelerindeki trafiğin oldukça arttığını gözlemlemişler. Stüdyo kaydı yaptıktan sonra albüm tanıtımı için turneye çıkan jazz müzisyenleri ise internetin nimetlerinden belki de bilinçli olarak yararlanmamaktalar. Yapacakları her canlı performansın öncesinde ve sonrasında sitelerinde özel içerikler sunmalarına rağmen, korsan kayıt korkusu ve teknolojik maliyetten dolayı parçalarını upload etmeyi reddetmekteler.

Jazz müzisyenlerinin web siteleri jazz'ın ayırdedici özelliği olan bireysel yorumdan mahrum olunca da birbirine benzeyen monoton görüntüler ortaya çıkmakta. Çoğu web sayfası kenarları mavi veya altın rengi olan siyah bir fon üzerinde müzisyenin biyografisi, diskografisi ve güncelleştirilmemiş turne programını içermekte. Yine de bilgi kaynağı ve pazarlama aracı olarak internetin fonksiyonları yadsınamaz. Jazz ile yeni tanışanlar, internetteki mevcut tüm kayıtları dinleyebilirler. Jazz fanatikleri ise forum ve tartışma ortamlarında birbirlerine tavsiyelerde bulunabilirler. Müzisyenler ve plak şirketleri dinleyicilere doğrudan ulaşıp satış yapabilirler. Sanal mağazalar, sınırsız raf kapasiteleriyle jazz koleksiyoncularının çölde aradıkları vahalardır. Hatta internet, jazz pazarı için gerçek mağazalardan daha iyi bir satış kanalıdır. Müzik mağazalarında jazz toplam satışın yüzde iki ila üçünü oluşturmasına rağmen, Amazon.com'un toplam CD satışlarının ortalama yüzde beşidir.

Jazz müzisyenlerine hizmet veren jazzcorner.com'un başkanı Lois Gilbert, internetin jazz'a erişim olanaklarını eşitlediğini iddia etmekte: "Eskiden jazz herkese açık değildi. Karanlık bir bodrum katında, dumanaltı bir ortamda, bere takıp efkarlı bakışlarla dinlenilmesi gereken bir müzik türü olarak algılanırdı." Şimdi ise internet bağlantılı bir bilgisayarı olan herkes jazz dünyasına adım atabilmekte.

Teknolojik gelişmeleri çalgılarına ve kayıt tekniklerine anında yansıtabilen bazı jazz müzisyenleri ise interneti yaratıcı amaçlarla kullanmaktalar. Vibrafoncu Gary Burton, 1998 yılında çıkan "Like Minds" albümünü kaydetmek için sanatçı arkadaşlarını e-mail yollayarak organize etmişti. "Eskiden kişisel olarak tanıdığım birkaç müzisyen arkadaşımla düzenli temastaydım. Şimdi sanal ortamda yüzlerce müzisyenle sürekli olarak görüşmekteyim ve yeni çalışmalarım için ilham kaynağı bulmakta hiç zorlanmıyorum" demişti. Gitarist Charlie Hunter'ın web sayfası (charliehunter.com) ise birçok konser materyeli ve linklerin yanısıra MP3 olarak iki konser albümünü ve bunları CD'ye kaydetmek isteyenler için kapak dizaynını dahi bulundurmakta.

Diğer yaratıcı çalışmalara gelince:

- Thelonious Monk'un oğlu davulcu T.S. Monk yeni sitesinde bir internet radyo istasyonu kurmak istiyor. Geniş bir program yelpazesi olan ve yayınını internet ve New York'ta 88.3 FM üzerinden yapan WBGO.org veya sadece online yayın yapan live365.com portalinin jazz kanalları yerine, playlist'i sürekli ve yalnızca Monk olan bir kanal oluşturmaya hazırlanıyor. Bunun tanıtımı için de, geçtiğimiz aylarda web üzerinden naklen yayınlanan Madonna konseri gibi bir lansman düşünüyor.
- Geçen sene kendisine bir web sitesi oluşturan piyanist Chick Corea, performanslarının video kliplerinin yanı sıra, henüz yayınlanmamış çalışmalarını da internet üzerinden duyurmayı amaçlıyor ve "Bitmiş materyeller yerine denemelerimi de dinletebileceğim bir ortam yaratmayı hep düşünmüşümdür. İnternet ile bu interaktif iletişimi sağlayabilirim" diyor.
- Saksofoncu Chico Freeman web sitesinde beraber çaldığı sanatçıların yorumlarını da içeren düet çalışmalarını sergilemek istiyor. Şu anda düet kayıtlarını da yer kısıtı olmadan yapabileceği, yani Hindistan'dan bir tablacının veya İspanya'dan bir Flamenko gitaristinin de oldukları yerden kendi bölümlerini kaydedip yollayabilecekleri yazılımları araştırıyor.

Öte yandan, New York Jazz Festivalinin prodüktörü Michael Dorf, internetin canlı müzik deneyimini bütün tadıyla yansıtabileceği konusuna oldukça şüpheci yaklaşıyor. Önümüzdeki aylarda yapılacak olan festivali jazfest.com (not: yazım hatası yoktur jazfest tek "z" ile yazılıyor!) üzerinden yayınlayacak olsa da konserlerin ses ve görüntü dışındaki etkilerinin bilgisayarda açılacak olan küçük bir pencereden hissedilemeyeceği görüşünde. Dorf, bu konuda "Pop müzik dinleyicileri jazz severlerden daha toleranslılar. AOL'e bağlanan küçük bir çocuk karşısında Madonna'yı görünce diğer ayrıntıları pek önemsemiyor. Jazz seyircisi ise kendini o ortamdaymış gibi hissetmek istiyor. Eğer bir jazz kulübüne gidemeyen sofistike bir jazz severe küçük bir kutu sunarsanız, o size 'unut gitsin" diyor" diyerek görüşlerini belirtiyor.

Bunun yanında Michael Dorf canlı jazz performanslarını dijital ortamda yayınlamak için en azından bir geçerli sebebin bulunduğunu savunuyor: "(Amerikan TV'lerinde yayınlanan Jazz belgeselinin yapımcısı) Ken Burns, müziğin görsel olarak muhafaza edilememesinin ne kadar utanç verici sonuçlar verdiğini gözler önüne serdi. Bugünkü performansları arşivlemek ne kadar önemsiz ve ticari amaçtan yoksun gibi gözükse de, 20 yıl sonra yaratacağı değeri bugünden kestirebilmek imkansız."

Yöneticiliğini Wynton Marsalis'in yaptığı "Jazz at Lincoln Center" ise böyle bir çalışmayı, 2003 yılında yeni binalarına taşındıkları zaman yapmayı düşündüklerini ve online konserler için abone biletleri satmayı planladıklarını belirtti.

Tüm bu gelişmelere rağmen, saksofoncu Steve Wilson online jazz yayınlarının değerini radikal bir yaklaşımla sorgulamakta: "İnternetin hatta albüm kayıtlarının bile canlı müzik ortamını yansıtabildiklerine kesinlikle inanmıyorum. Özellikle uzun doğaçlamalar içeren bir müziğin tüm nimetlerinden yararlanmak istiyorsanız, performansın gerçekleştiği yerde olmanız gerekir. Bunun dışındaki herşey sanal sekstir."

Çok Yönlü Bir Arayışın Öyküsü

Şebnem Şenyener / New York

Amerika'nın Cumhuriyetçi yeni yönetimi dans etmeyecek. Ne de eski yönetimi Demokratlar gibi ilk fırsatta her gördüğünü öpmeye niyetli. Demokratların sekiz senelik öpüşme izini temizlemek o kadar kolay olmadığı gibi Amerika'ya dansı unutturmak da kolay değil. Nitekim seçimi kaybeden Başkan adayı yenilgiyi kabullendiği gün evinde sabahlara kadar çılgınlar gibi dansetti.

Dindar Cumhuriyetçiler dans edenin ruhunu şeytana teslim ettiği görüşünde. Bu yüzden onlar şarkı söylüyor. Şarkı söyleyen en birinci Cumhuriyetçi Senatör John Aschcroft. Senatör Aschroft, içki ve sigara içmediği gibi dini inançları izin vermediğinden dans da etmiyor ama Amerikan yargıçlarının suçluları cezalandırmakta çok yumuşak kaldıkları yolunda ve ölüm cezası lehine konuşma yapmaktan vakit bulduğu zamanlarda şarkı söylüyor, hem de ne şarkı söylemek... Bariton sesiyle Şarkı Söyleyen Senatörler Komitesinin başkanı. 197O'lerden bu yana kiliselerin aranan ve gözde şarkıcılarından biri. Şarkılarını kendi besteleyip yazan Aschcroft'un piyasada bulunmayan 1995'de doldurduğu "John'a göre gospel" adlı solo bir kaseti bile var.

Senato duyuruları sırasında pek sık tartışılan şarkı söyleme konusu belli ki bütün kıtayı yakından ilgilendiriyor. Tam yarıya yarıya bölünmüş yeni Senato'da ortak bir karar alabilmenin yolu Tango'nun ancak iki kişi ile yapıldığını öğrenmeyi gerektiriyor şüphesiz. Cumhuriyetçi senatörler dans etmeyeceğine göre tek umut demokratların şarkı söylemesine kaldı.

Dans etmem, hiç sorma...
ben dans etmem hiç sorma...
dans etmem bayan seninle
kalbim engel ayaklarıma

ah öyle tatlısın
bilmem hiç farkında mısın
ah bana neler yaparsın...

şu halime bak bir hele
kıyıya çarpan okyanus dalgalarına döndüm bile
çakıldım kaldım yere

halbuki sen dansettiğinde
öyle hoş, öyle yumuşaksın
o kıta dansını yaparken hele

ve bu duygu pek akla dair sayılmaz
şüphesiz cennettendir
içimdeki yaramaz
işte bu yüzden
dans etmem, niçin edeyim?
dans etmem, nasıl edeyim?
teşekkürler
müziğin aşkın yollarını açtığını pekala ben de bilirim
seni kollarıma alırsam eğer
dans etmem...

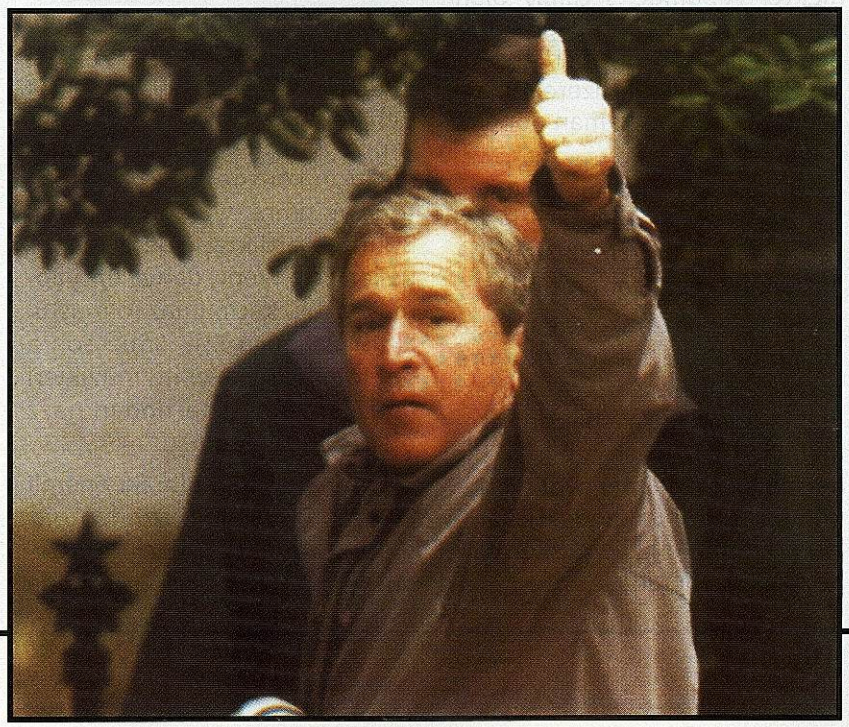

Jacques Loussier ve Debussy

Tunçel Gülsoy

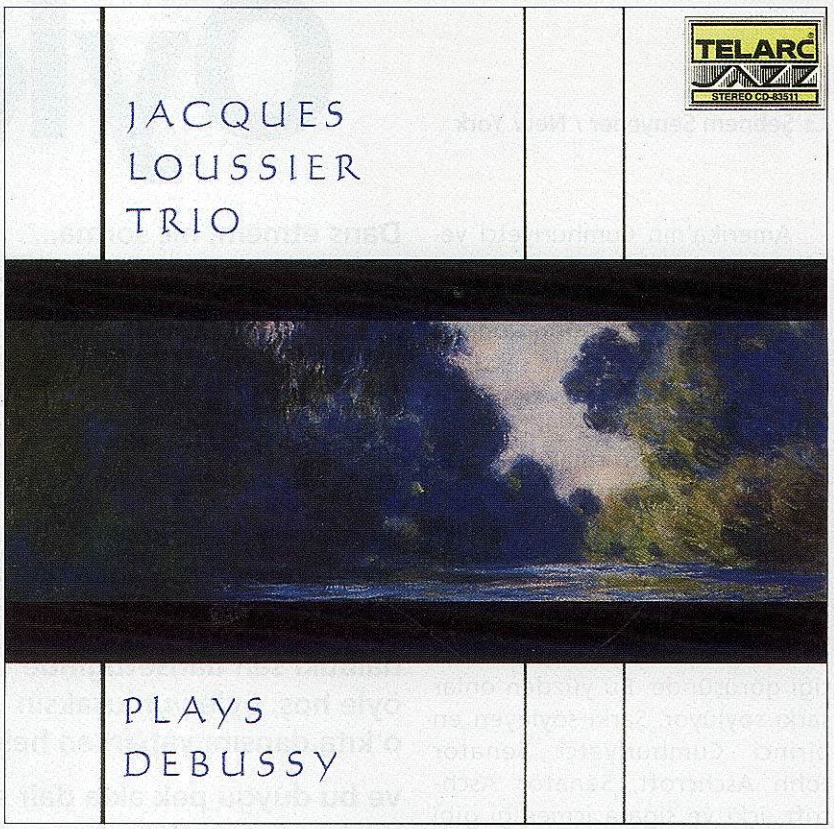

Debussy'nin renkli ve duygu dolu orkestra müziği aslında klasik müzik kökeninden gelen Jacques Loussier ve triosu için doğaçlama yeteneklerini sonuna kadar kullanabilecekleri bir müzik. Ama olayın bir de başka yönü var. Debussy'nin melodileri geniş kitleler tarafından çok iyi bilinen müzikler ve orijinalleri orkestra düzenlemeleri olarak yazılmışlar. "Bir Faun'un öğleden sonrası"nı bilmeyen hiç bir Debussy hayranı bulamazsınız. Peki bu müzikteki ünlü flüt girişini ve onun ardında orkestranın yarattığı sihirli atmosferi bir jazz triosu ile nasıl yaratabilirsiniz.

Sonuç olarak bir piyano, davul ve bastan oluşan trio'nun bir orkestra düzenlemesi olarak yazılmış tüm notaları çalabilmesi mümkün değildir.

Ama yılların birikimi ile Jacques Loussier tüm bu teknik problemlerin üstesinden gelebilmeyi başarmış ve Debussy'nin müziğindeki sihiri adeta üç enstrümanın çerçevesinde soyutlamış.

Loussier'e göre Debussy'nin piyano müziği Bach'ınkinden daha değişik bir teknik gerektirmekte. Albümde seçilmiş olan parçalar Debussy'nin değişik dönemlerini kapsıyor, en erken olanı 1888'den olmak üzere 1913'e kadar uzanan bir zaman dönemi söz konusu.

Ünlü "Clair de Lune", "Reverie" ve "Arebesque", "L'Isle joyeuse", "La Fille aux cheveux de lin" seçilen parçalar arasında.

Gene Loussier'e göre parçalar bestelenme tarihlerine göre teknik olarak gittikçe zorlaşmaktadırlar. Ancak hepsinin temelini oluşturan armonik dil hiç değişmemektedir ve aynı dil günümüz jazz müziğinde kullanılan armonik temellerden birisini de oluşturmaktadır.

1997 yılında Jacques Loussier yıllardan beri sürdürdüğü Bach müziklerinin jazz yorumları çizgisinden uzaklaşarak kendisi için yepyeni bir müzikal dönemin başlangıcını yaptı. Antonio Vivaldi'nin "Mevsimler" konçertosunun yorumu ile yıllardan beri ilk defa Bach dışında bir klasik müzik bestecisinin eserine yeni bir yorum getirmiş oldu. Vivaldi'nin müziğinde Bach'ın müziğindeki gibi günümüz jazz müziğinin yapısına paralel bir yapı yoktu. Bu eksikliği kapatmak için Loussier bir çok ritmik, tone ve timre oyunları kullandı. Bunu başardıktan sonra ise Loussier için yeni deneyler yapmak artık kaçınılmaz olmuştu. Sırası ile önce Erik Satie sonra da Maurice Ravel'in müzikleri Loussier triosu tarfından jazz olarak yorumlandı.

Satie ve Ravel gibi iki önemli Fransız bestecisinin izinden gittikten sonra Loussier için Debussy'i de yorumlamak aslında kaçınılmaz bir sonuçtu. Bu üç Fransız bestecisinin müzikleri arasında aslında çok önemli bağlar vardır. Satie'nin minimalist anlayıştaki tanınmış eseri Gymnopedies'in orkestra düzenlemesini Debussy yapmıştır. Debussy ile Ravel arasında da güçlü bağlantılar mevcuttur. Ravel büyük bir Debussy hayranı idi ve "Bir Faun'un öğleden sonrası" müziğini dinleyinceye kadar gerçek müziğin ne olduğunu anlamadığını söylemiştir. Ama aralarında profesyonelce bir çekişme de olmuştur. Ravel Debussy'nin "La Soiree dans Grenade" müziğinde kendi bestesi olan "Habenera"dan bazı bölümleri taklit ettiğini iddia etmiştir. Debussy de Ravel'i Amerikancı olmakla suçlamıştır. Tüm bu gerginliğe ve soğukluğa rağmen her iki bestecinin eserleri de empresyonist anlayışın müzikteki yansımalarının mükemmel örnekleridir ve Fransız müziğindeki modernlik akımını doğurmuşlardır.

Kredi kartı çok ama

...alışveriş yaptıkça bedava uçak bileti kazandıranı var mı?

• 18 milyondan fazla işyerinde geçer.
• Her 1 milyonluk harcamaya 2 mil kazandırır.

...THY ile yurtiçi ve yurtdışına uçtukça bedava uçak bileti kazandıranı var mı?

...üye mağazalardan alışveriş yaptıkça daha çok bedava uçak bileti kazandıranı var mı?

Shop&Miles'ın üye mağazaları:
• Christofle • Derishow • Derishow Mimarca
• Group Florence Nightingale • Macrocenter
• Max&Co. • Monev • North Shields
• Pal Zileri • Shell • Sports International
• STG Turizm • Vetrina

..."economy class" biletinizi "business class"a çevireni var mı?

... havaalanında arabanızı park edeni var mı?

THY'nin resmi kredi kartı. Garanti'den.

Garanti | TÜRK HAVA YOLLARI

www.shopandmiles.com 444 0 333

Milt Hinton

❑ **Derleyen: Victor Bensusan**

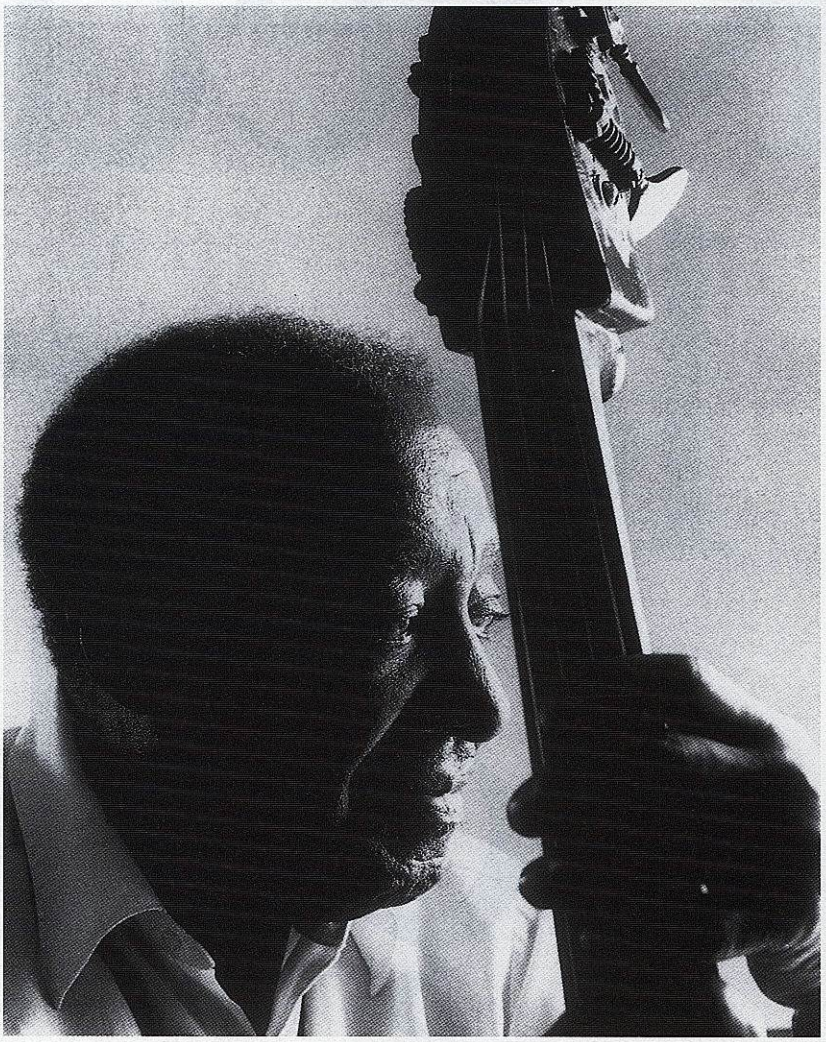

Tüm zamanların en çok kayıt yapan müzisyenleri ve jazz kontrabasçılarının duayenleri arasında yer alan Milt Hinton geçtiğimiz Aralık ayında New Yok'ta 90 yaşında hayata veda etti. Jazz tarihinin ilk kontrabas solistlerinden biri olan Hinton, kariyerine jazz gruplarında kontrabasın tubanın yerini almaya başladığı bir dönemde başladı ve 70 yıl boyunca en çok aranılan müzisyenlerden biri oldu. Yüksek standartları, mükemmel tınısı ve benzersiz zamanlaması onun gerek jazz müzisyenleri gerekse diğer müzisyenlerin en sevdiği eşlikçilerden biri olmasını sağladı.

Onun "Herkesten daha fazla albüm doldurdum" yorumu bir övünmeden öte, kimsenin sorgulamadığı basit bir gözlemine dayanıyordu. Yer aldığı albümlerin sayısını jazz eleştirmenleri arasında 600 ila 1000 olarak tahmin etmektedirler. Eşlik ettiği sanatçılar arasında, 15 yıl beraber çalıştığı Cab Calloway, ayrıca Louis Armstrong, Count Basie, Duke Ellington, Benny Goodman gibi müzisyenler, Frank Sinatra, Barbra Streisand, Billie Holiday ve Bing Crosby gibi şarkıcıları sayabiliriz. Hinton'un büyük bas tonunu Drifters ve Coasters gibi toplulukların ilk rock 'n' roll hitlerinde ve Andre Kostellanetz ve Guy Lombardo gibi müzisyenlerin "easy listening" olarak adlandırılan orkestral hafif müzik albümlerinde de duyabilirsiniz.

Milt Hinton, kontrabasta yayların fazlaca gerilip aniden bırakıldığı abartılmış bir pizzicato tekniği olan "slap bass"ın ustalarından biri olarak da kabul edilir. Bir keresinde "Bas bir hizmet çalgısıdır. Bir bina yaptığınızda temeli sabit ve sağlam olmalıdır. Ben de gruptaki tüm müzisyenlerin akorlarını tanımlamak zorundayım, ancak bunu yaptıktan sonra başka notalar çalabilirim. Bir basçının tüm tarafları birarada tutan biri olarak alçak gönüllü ve geri planda kalmaktan hoşnut olması gerekir" demişti. Kendini genç müzisyenlerin yetişmesine adayan Hinton, 1970 ve 80'li yıllarda Hunter College ve Baruch College'da jazz dersleri vermiş, yeni yetişen basçılar için Milton J. Hinton Scolarship Fund adlı bir burs fonu da oluşturmuştu.

Altmış yıl boyunca da neredeyse ikinci mesleği olabilecek bir hobisini, fotoğrafçılığı de aktif olarak sürdürmüştü. Kendisine doğumgünü hediyesi olarak 1935 yılında 25 dolarlık bir Argus fotoğraf makinesi verildiğinden beri, birlikte çalıştığı müzisyenlerin olağan resimlerini çekmeyi bir alışkanlık haline getirmişti. "Herkes müzisyenleri sahnede görür, ama ben onları bir otobüste uyurlarken veya stüdyoda kendi kayıtlarını dinlerken de görüntülemek istedim". Kısa zamanda Argus'tan Leica'ya terfi eden Hinton, jazz yaşamlarını görüntülemeyi neredeyse bir takıntı haline getirmişti. Onun fotoğrafları, güney eyaletlerinde siyah müzisyenlerin "colored only" (sadece zenciler için) lokantalarda yemek yiyebildikleri günlerden, siyah ve beyazların birlikte çaldıkları grupların istisna değil kaide olduğu günlere kadar, Amerikan toplum yapısındaki deği-

şiklikleri de belgeliyordu. Hinton birçok fotoğraf sergisi düzenlemiş, aynı zamanda da "Bass Line" (1988) ve "Over Time" (1991) adlarında fotoğraf ve anılarından oluşan iki de kitap yayınlamıştı.

Milton John Hinton, 23 Haziran 1910 yılında Missouri eyaletinin Vicksburg şehrinde doğmuştu. Anne ve babasının ayrılmasından sonra, 9 yaşındayken annesiyle beraber Chicago'ya taşınmıştı. Dört yıl sonra, annesinin teşvikiyle keman dersleri almaya başlamıştı. Lise yıllarında okuduğu lisenin orkestrasında keman, marching band'inde de tuba çalmaktaydı. Bir süre üniversiteye de devam ettikten sonra, profesyonel bir müzisyen olmak amacıyla okul hayatını noktaladı.

O yıllarda, sessiz filmlerin yavaş yavaş yok olmasıyla sinema orkestralarının sayıları hızla azalıyordu. Senfoni orkestraları ise siyah müzisyenlere henüz pek sıcak bakmıyorlardı. Milt Hinton, keman için iş olanaklarının sınırlı olduğunu görünce 1929 yılında kendi kendine kontrabas çalmayı öğrendi. Bas, bir jazz çalgısı olarak henüz emekleme dönemini yaşıyordu; tuba hala bir çok toplulukta base line ve solo doğaçlama için favori çalgıydı. Hinton'un tekniği ise onu meslektaşlarından daha avantajlı bir konuma getiriyordu: "Keman eğitimi almam bana kontrabasta melodi çalma yeteneği ve kıvraklık kazandırdı. Herkes kol gücüyle yaylara vururken, ben bileğimi kullandığım bir teknik geliştirmiştim."

Kısa bir süre sonra, Chicago'da Eddie South, Erskine Tate gibi dönemin yıldızları ile çalışmaya başladı. Cab Calloway 1936 yılında kendisine iş teklif ettiğinde, Three Deuces adlı kulüpte davulcu Zutty Singleton'un grubunda çalmaktaydı. O yıllarda bile jazz'ın en büyük yıldızlarından biri olan Calloway, New York'tan Hollywood'a dönüş yolundaydı. Basçısı, Al Morgan, aniden orkestrayı terk edince, Chicago'da trenin kalkmasına birkaç saat kala Milt Hinton'u işe aldı. Calloway onu işe alırken, kendisinin geçici olduğunu New York'a vardıklarında orkestraya iyi bir basçı alacağını söylemişti. Ne var ki Hinton, Calloway orkestrasında 15 yıl çalıştı.

"Calloway benim müzikal babamdı. Bana çok iyi davrandı ve gelişmeme olanak sağladı" demişti bir keresinde. Hinton, albümlerde solosu kaydedilen ilk basçılardan biriydi. Calloway orkestrasının kaydettiği "Pluckin' The Bass" ve "Ebony Silhouette" onun artistik yeteneğini dinleyiciye sunduğu ilk örnekler olarak kabul edilebilir. Jazz tarihçisi Gunther Schuller'in dediği gibi "Duke Ellington orkestrasının basçısı Jimmy Blanton ve Milt Hinton, bas sololarının kayda alınmasında öncü ve rakipsiz bir konumdaydılar."

1940'ların sonlarında, big band'ler yavaş yavaş popülerliklerini yitirmeye başladıkları zaman, Calloway de orkestrasını Hinton'un da yer aldığı küçük bir combo'ya indirgemiş ve 1951 yılında bu grubu da bütünlük dağıtmıştı. Artık geçindirecek bir eşi ve kızı olan Hinton, bu onbeş yıllık süre içinde ilk defa işsiz kalmıştı.

Lakin, işsizlik dönemi çok uzun sürmedi. Kısa bir süre geçim kavgası verdikten sonra, New York'taki kulüplerden bağımsız işler almaya başladı. 1953 yılının başında iki ay Count Basie ile çalıştıktan sonra, yaz aylarında Louis Armstrong'un altılısına yedi aylık bir anlaşma yaparak katıldı. Aynı zamanda, dönemin komedi yıldızlarından Jackie Gleason sayesinde New York'taki kayıt stüdyolarına girebilen ilk siyah müzisyenlerden de biri oldu. Gleason ile, orkestra eşliğinde yaptığı müzikal sahne şovları sırasında tanışmışlardı. "Birgün yürürken Jackie Gleason ile karşılaştım. Bana ne yaptığımı sordu, ben de ona işsiz olduğumu söyledim. Hemen menajerini arayarak, ona bir gün sonraki kayıt için beni işe almasını söyledi. Menajeri bir basçı ile anlaşmıştı bile, şimdi iki basçısı olmuştu. İşte Jackie, böylesine sadık bir dosttu" diye bu durumu anlatmıştı Hinton.

Hinton o kayıt gününü de şöyle tarif eder: "Oraya vardığımda, bütün beyaz müzisyenler beni zaten tanıyorlardı. Ve aramızda hiçbir zaman bir sorun yaşanmadı. Sorun, siyah müzisyenleri televizyona çıkarıp, güney eyaletlerindeki evlerin oturma odalarına sokmaktan çekinen belli çıkar gruplarından kaynaklanıyordu. Benden sonra Clark Terry, Jerome Richardson, Snooky Young ve Hank Jones gibi siyah müzisyenler de statükoyu değiştirdiler ve büyük beğeni topladılar." Onun yeteneği müzik ve eğlence dünyasında daha çok konuşulur oldukça, dönemin birçok ünlü şarkıcısı, müzisyeni ve orkestra şefleri de Gleason'un tarzında hareket ettiler. Artık Hinton stüdyo çalışmalarının yanı sıra radyo ve televizyon programlarına da çıkmaya başladı.

1970'lere gelindiğinde New York'un kayıt stüdyolarındaki durum biraz değişmeye başlamıştı. Bütün çalgıları kendileri çalan rock gruplarının ve gelişmiş elektronik aletlerin ortaya çıkmasıyla stüdyo müzisyenlerine olan talep oldukça azaldı. Ama, Milt Hinton bu duruma da ayak uydurdu. Paul Anka, Pearl Bailey ve başka şarkıcılarla turne anlaşmaları yaptı. National Endowment for the Arts adlı kuruluşun jazz panelinin üyesi oldu. Ayrıca New York'un ünlü kabaresi Michael's Pub (Woody Allen'in uzun yıllar boyunca her Pazartesi sahneye çıktığı mekan), Milt Hinton'un 75.ci yaş gününde onu mekanın gayriresmi basçısı (bassist in residence) ilan ederek şereflendirdi.

Artık kendi adına albümler de çıkarmaya başlamıştı. Bu albümler arasında özellikle kendisine Dizzy Gillespie ve Lionel Hampton'un eşlik ettiği iki CD'den oluşan "Old Man Time" jazz eleştirmenlerinden olumlu not almıştır. Son kaydı ise 1995 yılında doldurduğu "Laughing At Life" albümüdür.

Hatıralarından oluşan "Bass Line" adlı kitabın bitiş bölümünde Milt Hinton şöyle demektedir: "Müziğin sadece bir enstrüman çalmaktan ibaret olmadığını çok genç yaşlarda fark ettim. Aslında müzik uyum ve paylaşmak üzerine kuruludur. Hayatım boyunca bunu gerçekleştirmeye ve beni dinlemek isteyen herkese öğretmeye çalıştım. Eğer kendi kafandaki bir konuyu başkasının kafasına yerleştirmeyi başaramıyorsan, onu gerçekten biliyor sayılmazsın."

Trombon'un Prometheus'unun Ardından

J.J. Johnson

Tunçel Gülsoy

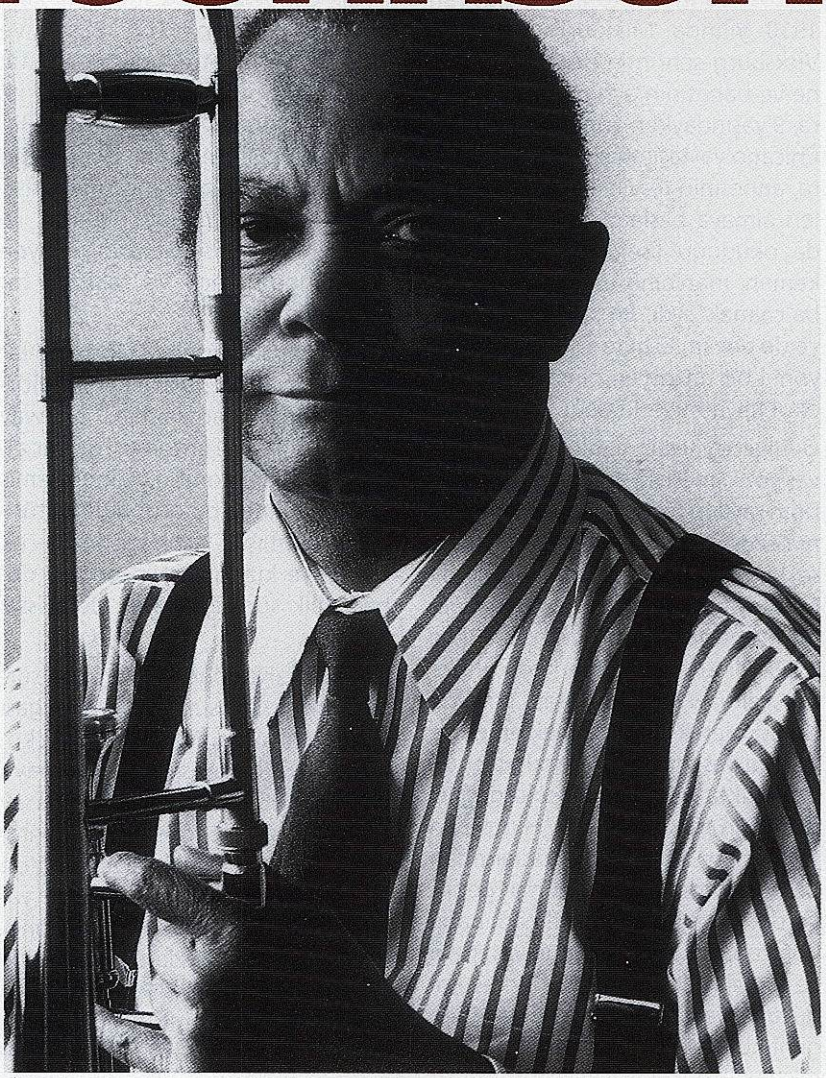

Kötü haber çabuk duyulur derler, bu sefer de öyle oldu. Konserin arasında Zuhal haberi verirken aslında ardından ne söyleyeceğini de biliyordum. Bizim gazetelerde J.J Johnson'un ölüm haberinin 8 sütuna manşet olmayacağını bildiğim için eve döner dönmez kadim sırdaşım İnternet Ana'ya başvurdum. Zuhal'in verdiği ev ödevinden hiçbir yazarı kaçamazdı.

"Jazz tarihinin en büyük trombonculardan birisi olan J.J. Johnson 4 Şubat 2001 günü kendisini vurarak Indianapois'deki evinde intihar etti. 77 yaşındaydı ve prostat kanserinin yanısıra başka tedavi edilmesi mümkün olmayan sağlık problemleri vardı."

İnternet Ana malesef duygusal olamıyordu. Onun için J.J Johnson bu dünyadan ayrılan sonsuz sayıdaki jazz müzisyenlerinden sadece birisi idi. Ama benim içim parçalandı. Bu dünyadan bir J.J Johnson geçmişti ve ben onu bir kere bile canlı olarak görememiştim. Kendimi toparladım. Onu canlı görememiş olsam bile aslında jazz adamlarının ruhunun fiziki boyutlarının ötesinde bir yerde, albümlerinde hep yaşıyor olacağını hatırladım.

Acısı ile tatlısı ile tüm bir yaşam, bestelenen ve çalınan onca müzik, yaşamdan alınmış olan bunca ilham, ve sonunda Internet sayfalarında hakkınızda söylenen bir kaç cümle, bazı fotoğraflar ve artık pek anlamı kalmamış yaşam ayrıntıları.

Onun müziği ile ilham verdiği sayısız müzisyenlerden birisi de bizim topraklardan çıkmış bir insandı. Bakın Elvan Aracı kendisi ile konuştuğum gün onun ölümü üzerine neler dedi:

Trombon çok güzel bir enstrümandır. İnsanlar onun sesi ile bulutlarda uçmuşlardır. İnsan aslında trombonu nasıl düşünürse öyle çalar. Tıpkı keman gibi. Daha henüz konservatuarda olduğum yıllarda J. J Johnson'un bir albümünü dinlemiştim. İşte oradaki müzik beni trombona aşık etti. O albümde duyduğum yumuşaklığı ve kıvraklığı elde etmek istedim. Çaldıkça o tonu yakaladım. J.J Johnson'dan sonra kendi stilimi oluşturmak için başka bir tromboncu dinlemedim. İnsan kendi karakterini anlayınca zaman içerisinde kendi yolunu buluyor. J.J Johnson benim için ilk ilhamdı".

J.Johnson'un kendi stilini oluşturmasının öyküsü ise farklıdır. Onun profesyonel kariyeri jazz'ın swing devrinden başlar, bebop çağını kucaklar ve daha sonra "üçüncü akım" denen akıma kadar gelir. Birlikte çalıştığı müzisyenler ise jazz tarihinin gerçek kilometre taşlarıdır. Charlie Parker, Miles Davis, Dizzy Gillespie, Coleman Hawkins, Thelonious Monk, Count Basie, Sarah Vaughan, Sonny Rollins, Clifford Brown, Ella Fitzgerald, Billie Holiday, Benny Carter ve Stan Getz bir şekilde onunla yolları kesişmiş sayısız büyük jazz müzisyenlerinden sadece bir kısmıdır.

1945 yılında bebop stili Dizzy Gillespie, Charlie Parker ve Bud Powell'in ellerinde belirli bir olgunluğa gelmişti. Trompet, saksofon ve piyano için onların geliştirdiği teknikler belirli bir tarz oluşturmuştu. Ancak trombon henüz bu yeni jazz akımının karmakarışık ve hızlı değişken yapısına hazır değildi. Johnson trombona getirdiği yeni çalış tekniği ile enstrümanı bebop müziğinin en üst seviyesine taşırken biryandan da kendisinden sonra gelecek tüm trombonculara takip edeceği bir yolu çizmiş oluyordu. Kendisine gelene kadar trombon çalış geleneği Jack Teagarden ve Bill Harris'in stilleri üzerine gelişmiş bir enstrümandı. Ama Johnson tüm bunları değiştirdi. Trombonunun slide'ını gayet hızlı hareket ettirerek bir makinalı tüfek gibi yoğun notalar üflemeye başladı. Tabi bu aynı zamanda trombonun o güne kadar alışılmış sakin sesinin de değişmesi demekti ama kısa zaman sonra bu değişikliğin jazz tarihinde tek bir enstrümana getirilebilinen en büyük değişiklik olduğu kabul edildi.

"Derindi, J.J Johnson'un çalışı çok derindi, tıpkı Coltrane gibi, müziğin köklerine,

en diplerine uzanan bir çalışı vardı. Böyle şeyleri kelimeler ile ifade etmek mümkün olamıyor."

Bu sözler kendisine ilham verdiği sayısız müzisyenlerden bir başkası olan Steve Turre tarafından ustası için söylenmiş. Turre şöyle devam ediyor:

"J.J Johnson, inanılması güç derecede temiz ve keskin bir ton ile çalarak trombon denen enstrümanı tek başına büyük bir teknik virtüozite gerektiren bepob çağına taşıyan kişi oldu. O zamana kadar trombon sadece bir destek enstrümanı olarak kabul edilirdi. Orkestralara neşe ve renk katmasından başka birşey beklenmeyen trombon onun ellerinde bambaşka bir çizgiye ulaştı. Charlie Parker'ın saksofona getirdiği şeyleri o da trombona getirdi. J.J Johnson yaptığı devrimle trombonun bir solo enstrüman olarak kullanılabileceğini ve bepob tarzının gerektirdiği hızlı tempo ve seri akor değişikliklerinin yapılabileceğini göstermiştir."

Onun yaşam öyküsünü okudukça J.J Johnson hakkında ne kadar az şey bildiğimi farkettim.

Örneğin onun çağımızın en iyi jazz tromboncusu olduğu kadar iyi bir besteci ve aranjör yönü olduğunu bilmiyordum. Merakım okudukça arttı.

Gerçek adı James Louis Johnson'muş. 22 Ocak 1924 yılında Indianapolis'de doğmuş.

Müziğe 9 yaşında bir kilise orgcusundan aldığı derslerle başlamış. Henüz 11 yaşındayken piyano çalmaya başlamış. 13 yaşına geldiğinde eline aldığı bariton saksofonu sevmemiş. Yaşamının asıl enstrümanı olacak olan trombonu eline ilk aldığında ise henüz sadece 14 yaşındaymış. Bu enstrüman hakkında tüm bildiklerini o devirde gittiği Crispus Attucks Highschool'un okul bandosunda öğrenmiş.

Çoğumuz bir insanı değerlendiriken onun son geldiği noktayı görürüz. Halbuki yaşamdaki her sonuç aslında geçmişteki bir başka birikimin sonucudur. J.J Johnson'un biyografisini incelerken bir bölüm dikkatimi çekti.

"Count Basie Orkestrasını ve özellikle de bu orkestranın tenor saksısı Lester Young ve tromboncusu Vic Dickinson'u çok beğeniyordu. Dickinson o devirde trombonunu alışılagelmiş anlayışta çalmayan bir müzisyendi. Enstrümanı ile hızlı cümleler kurabilmek için alışılmış trombon sesinden uzak bir stil geliştirmişti. J.J Johnson'un ileride geliştireceği özel tekniğin asıl ilhamı Dickinson olmuştur. Onu bu yönde etkileyen bir başka müzisyen de trombonun bugün pek hatırlanmayan bir başka ustası olan Fred Beckett'dir."

Ancak bu iki müzisyen onun uzun ve renkli müzikal yolculuğunda sadece birer başlangıç. Gerisi bir çığ gibi gelişmiş. Biyografiyi okumaya devam ettim.

"1941'de okulunu bitirdiğinde Johnson okul orkestrası için müzik besteleyebiliyordu ve gerek teori gerek de armoni konusunda oldukça iyi bir seviyeye gelmişti.

J.J Johnson trombon çalmayı birkaç özel ders dışında tamamen kendi kendine öğrendi. Hatta bu yüzden bazen müzikte yanlış yönlere sapmış olduğunu da düşünmüştür. Çok kısa zamanda profesyonel müzisyen oldu. 1942 yılında evinden ayrılarak 'Snookum Russell' orkestrasına girdi. Bu grubun trompetçisi Fats Navarro idi. Navarro'nun hızlı çalış tekniğinin de Johnson üzerinde önemli bir etkisi olduğundan şüphe yoktur. Bunu önce 1942-45 yılları Benny Carter ile yaptığı çalışmalar takip etti.

Kendisi de besteci olan Carter, genç Johnson'un besteci ve aranjör yönünü geliştirmek için özel bir çaba sarfetti. İlk çaldığı albümler Benny Carter orkestrası ile çaldığı devirlere rastlar. 1943 yılında 'Love For Sale' adlı parçada çaldığı 5 ölçülük solo onun yaşamındaki ilk kayıtlı solosu oldu.

1944 de ilk "Jazz at the Philharmonic" konserlerinde çaldı. Bu konserlerde Nat King Cole ve Les Paul ile çalıştı. Trombondaki hızlı çalış stili de bu devirlerde yavaş yavaş belirginleşmeye başladı.

1945-46 yılında New York'da Count Basie ile çalıştı ve sonunda da bu şehire yerleşti. Bu onun aynı zamanda bebop dünyasında yavaş yavaş tanımaya başladığı dönem oldu. 1946-1950 yılları arasında Dizzy Gillespie, Illinois Jacket ve Charlie Parker ile çalıştı. Böylece çok yoğun bir müzikal kariyerin ilk bölümü başlamış oluyordu. Bunları Woody Herman ve 1951'de Oscar Pettitford ile yaptığı çalışmalar takip etti. Bud Powell ve genç Sony Rollins ile de çalıştı. Çok kısa bir zaman içerisinde bebop müzik akımının en tanınmış müzisyenlerinden biri oldu.

Biyografilerde 1951'de Kore ve Japonya'da savaşan Amerikan askerleri için konserler verdiği de belirtiliyor. Sonra da jazz tarihini yeniden yazan bir albümün parçası olmuş ve 1953 yılında Miles Davis'in "The Birth of the Cool" albümünde o da çalmış.

Biyografilerden tam olarak gerçek sebebini anlayamamakla beraber müziği bir müddet bıraktığını ve 1954 yılına kadar proje kontrolörü olarak çalıştığını da öğrendim.

Ancak bu uzun sürmemiş ve o yıl kendisi gibi tromboncu olan Kai Winding ile beraber yeniden çalmaya başlamış. Otoritelerin üzerinde birleştiği nokta Kai ile yaptığı bu çalışmaların bebop devrinden sonraki devirde jazz dünyasının en ilginç çalışmalarından birisi olduğu. Bu çalışmalar hem ticari açıdan çok başarılı olmuş, hem de her iki müzisyene de çok büyük bir ün sağlamış. 1958 yılında İngiltere'ye giderek adı "Jazz From Carnegie Hall" olan bir dizi konser vermişler ve bu konserlerde gruplarında Zoot Sims, Lee Konitz ve Kenny Clarke da onlarla beraber çalmış. Ayrıca J.J Johnson gene aynı yıl Norman Granz'ın 'Jazz at the Philharmonic' konserlerinde Stan Getz ile beraber yeralmış. Her güzel şey gibi gün gelmiş bu güzel beraberlik de bitmiş. Ancak bu bitişin nasıl yeni bir başlangıç olduğunun öyküsü biyografilerinden birinde şöyle anlatılıyor:

"Gün geldi J.J Johnson ile Winding'in yolları ayrıldı. Ama o zamana kadar içindeki bir başka yeteneği keşfetmişti. Kısa zamanda iyi bir besteci olarak tanınacağı çalışmalara yöneldi. Daha 1956'da günümüzde bir jazz standardı olarak kabul edilen "Lament"i bestelemişti, onun devamı olan daha büyük projelere girişti ve çok ilginç besteler yaptı. Üçüncü Dalga akımı çerçevesinde yazmış olduğu 'Poem for Brass', 'El Camino Real' ve 'Sketch For Trombone and Band' en tanınmış çalışmalarıdır. Bu projelerde tanınmış bir isim olan besteci Gunther Schuller ile çalışmıştı ve beraberce 'Music for Brass' albümünü gerçekleştirdiler."

J.J Johnson bu devirde de icracı olarak yoğun tempolu bir çalışma dönemi geçirmiş.

Önce 1959'da mevcut altılı grubunu yeniden organize etmiş. Bu sefer piyanoda Cedar Walton, davulda Albert Heath, saksofonda Clifford Jordan, trompette Freddie Hubbard ve basta da Arthur Harper onunla beraber çalmışlar. Bu grupla yapmış olduğu "J.J Inc." onun gerçekleştirmiş olduğu en iyi albümlerinden birisi olarak kabul ediliyor.

1960'lı yıllar boyunca değişik grupların liderliğini sürdürdürmeye devam ederek Colombia, Blue Note, Impulse RCA ve A&M markaları için bir çok albüm doldurmuş. 1960 yılında Dizzy Gillespie için yazmış olduğu altı bölümlük suit olan "Perceptions" çok beğenilen eserlerinden biri. Gillespie bu parçayı 1961'de Verve markası için kaydederken orkestrayı da Gunther Shuller yönetmiş. Johnson'un bu parça için yapmış olduğu düzenlemeler aynı devirlerde Gil Evans'ın Miles Davis için yapmış olduğu düzenlemelerle aynı seviyede kabul edilmiş. Shuller bu çalışmalarını şu sözlerle ifade etmiştir:

"Bu müzik iyi ifade edilmiş bir müzikal hayalgücü ile sağlam ve disiplinli bir kafayı birleştiriyor. Ortaya çıkan netice ise zevk alınan derin ve sıcak bir müzik oluyor."

1968'de 'Amerian Wind Symphony Orchestra' için yazdığı 'Diversions for Six Trombones, Celeste, Harp and Perussion' un beğenilmesi üzerine Hollywood'a gittiğini öğreniyoruz.

1970'de Los Angeles'a yerleşerek bestecilik çalışmalarını değişik boyutlara taşımış. Birçok film ve TV dizisi için müzikler bestelemiş. Bunlardan en tanınmış olanı geçtiğimiz yıllarda devamı çekilen ve sinemalarda oynamaya başlayan 'Shaft' için yazmış olduğudur. Bunların dışında 'Across 110th Street', 'Man and Boy', 'Top of the Heap' ve 'Cleopatra Jones' gibi bir çok popüler filmlerin müziklerini de o bestelemiş. İnsanın bir kere yolu Holywood'a düşmeye görsün. TV dizileri de Johnson'un yeteneklerinden nasiplerini almışlar. Bunların arasında 'The Mod Squad', 'The Six Million Dollar Man', 'That Girl' ve 'Starsky and Hutch' en tanınmış olanlarıymış. 'Altı Milyon Dolarlık Adam' bizim ülkemizde de çok beğenilen bir TV dizisi olmuştu.

Bu sıralarda J.J Johnson bir müddet trombon çalmamasına rağmen hala müzik dergilerinin anketlerinde 'en iyi tromboncu' olarak seçilmeye de devam etmiş.

Aykut Uslutekin

Norman Granz'ın teşvikiyle 1984'de bu sefer birbaşka tromboncu olan Al Grey ile Kai Winding ikilisi tarzında çalışmalar yapmış.

Biyografi'nin devamında doğum yeri olan Indianapolis'e dönerek "Antilles Records" firması için iki canlı kayıt albüm yaparak yeniden aktif bir çalışma temposuna girdiğini okuyoruz. Ancak yaşamının bu dönemi Johnson için iyi geçmemiş. Çok sevdiği eşi Vivian bir felç geçirince yoğun çalışmalarına ara vererek onunla ilgilenmeye başlamış. Ne yazık ki Vivian 1991'de ölmüş. Bu ölüm onu çok sarsmış ama belki de biraz da bu acıyı unutabilmek için iki yıllık bir aradan sonra 1993'de yeniden yoğun bir müzik temposuna dönmüş. Eşinin anısı için yapmış olduğu "Vivian" albümü ona duyduğu derin sevgiyi ifade eden harkulade ballad'larla dolu olduğunu öğreniyoruz. Aslında bu dönem onun Verve markası için bir çok beğenilen albümü gerçekleştirdiği yıllar olmuş. 1996 yılında New Jersey William Patterson College'da son konserini verdikten sonraki dönemde artık kendini emekliye ayırmış.

"Onu tanımadan önce müziğini sevdim. Ama kendisini tanıdıktan sonra onu bir insan olarak da çok sevdim. Harikulade, sıcak ruhlu bir insandı, herkese saygı gösterirdi, kelimenin her anlamı ile kral gibi bir insandı, onda gerçek bir asalet mevcuttu."

Bu sözleri onun izinden yürüyen tromboncu, Steve Turre söylüyor.

Biyografinin sonunda ikinci eşi Carolyn Johnson, oğulları William ve Kevin Johnson, kızkardeşi Rosemary Belcher, torunu Kenya Johnson, üvey kızı Mikita Sanders ve üvey torunu Mytiya Sanders'dan bahsediliyordu.

İkinci eşini de ilki gibi çok sevdiğini tahmin ettim.

Son çalışmalarından biri olan 'Heroes'ın ilk ve son parçaları Carolyn için yazılmış. İlk parçanın adı 'Carolyn in the Morning'. Albüm gene onun adına yazılmış bir beste ile bitiyor. 'Carolyn in the Evening'.

Herkes onu jazz trombonunun temsilcisi ve bebop akımının öncülerinden biri olarak kabul ediyor. Peki o acaba kendisini ve enstrümanını nasıl görüyordu. Bu konu ile ilgili yanıtı da Down Beat dergisinin kendisi ile yapmış olduğu bir röportajdan öğrendim. Bakın neler demiş:

"Trombon her zaman diğer jazz enstrümanlarının arkasında kalmaya mahkum bir enstrümandır. Bir tromboncu hiçbir zaman trompet ve saksofon çalan müzisyenler gibi sahnenin önünde yer alamaz. Bu geçmişte de böyle olmuş, gelecekte de böyle olacak. Çok düşündüm ama nedenini anlayamadım.

Benim hakkımda birçok doğru yanlış şeyler söylendi.

Benim trombonu en hızlı çalan insan olduğum da bu iddialardan birisidir. Bebop'a olan katkımın abartıldığını düşünüyorum. Ben bebop devrinden gelmedim. İnsanlar beni sanki Charlie Parker'ın ve Dizzy Gillespie'nin hemen yanıbaşında yer almışım gibi değerlendirdiler. Halbuki onlar ve Bud Powell bebop akımını şekillendirirken ben hala big band'lerde çalıyordum. Benny Carter'dan Count Basie big band'ına geçtim. Count Basie ile çalarken de bir müddet New York'a yerleşip etrafta oluşmakta olan bebop denen şeyi bir parça anlamaya çalıştım.

Tabi onun bu sözlerine rağmen bebop akımının en önemli isimlerinden biri olduğunu da inkar etmek mümkün değil. Şu söylenebilir: Trombon denen enstrümana saygı duyulmasını sağlayan kişi o değildir. Big band devrinden önce de, sonrasında da bir çok tanınmış iyi tromboncu vardı. Eğer trombona saygı getirildiğinden bahsedecekse önce Trummy Young, Dicky Wells, J.C Higginbotham, Tyre Glenn, Tommy Dorsey, Glenn Miller ve Jack Jenny'den de bahsetmek gerekir. Ama J.J Johnson'un stiline en çok saygı duyduğu tromboncu bir başka isimdir ve onu da şu sözlerle anlatmıştır:

Benim naciz düşünceme göre Jack Teagarden jazz trombonun bir sanat olarak gelişiminde en önemli rolü oynamış insandır. Stili herkesden farklı ve kendine özgü idi. Onu dinlemek çok keyifl birşeydi. Ama onun hakkında size söyleyebileceğim başka birşey de yok. Onun çalışını herzaman çok beğendim ama onun tesiri altında kalmadım çünkü ben Jack Teagarden gibi çalmak istemedim.

Şu 'bebop' denen kavram ile de hallede demediğim bir sorunum var. Bana göre Dizzy Gillespie ve onun temsil ettiği şeyler şu jazz tarihi posterinde gördüğünüz üzerinde bebop yazılı küçük bir kutudan çok daha büyük şeylerdi. Umarım birgün insanlar J.J Johnson adını duyunca işte şu bir posterin üzerinde yer alan bebop denen kutudan daha büyük şeyler hatırlarlar.

Herkes için geçerli bir kavram var. Aslında hepimiz üç farklı kişiyiz. İlk kişi bizi başkalarının nasıl gördüğüdür. Sonra bizim kendimizi nasıl gördüğümüz gelir. Ama bir de gerçek insan vardır. Çoğu zaman bunlar arasındaki çizgiler bulanıktır, birbirlerinin içlerine geçmişlerdir. Hayal ve gerçeğin nerede başladığı, nerede bittiği bilinemez.

Onun hakkındaki anma yazılarından biri şöyle bitiyordu:

"James Louis Johnson, tromboncu, orkestra şefi, besteci; 22 Ocak 1924'de Indianapois'de doğdu. İki defa evlendi, 4 Şubat 2001'de öldü."

77 yıllık yaşamı bir çırpıda anlatan üç kelime, doğdu, evlendi ve öldü. Peki ya ardında bıraktığı onca albüm, beste, ilham verdiği insanlar ve bir enstrümana verdiği ışık, onların hiç bir anlamı yok mu?

Bana göre ise J.J Johnson trombona ateşi getiren "Prometheus" idi ve eğer onun yaşamını anlatan yazıyı ben yazsaydım Yahya Kemal'in şu dizileri ile bitirmek isterdim.

"Ölüm asude bahar ülkesidir bir rinde,
Gönlü her yerde buhurdan gibi yıllarca tüter,
Ve serin selviler altında yatan kabrinde
Her seher bir gül açar, her gece bir bülbül öter."

Gerçek dostluk zamanla azalmaz, değişen şartlardan etkilenmez. Gerçek dost, her konuda, her zaman yanınızda olandır. Biz, böyle bir dostluk anlayışının altına imzamızı atıyoruz.
Gerçek dostluk ömür boyu sürer.
AKBANK
www.akbank.com.tr

Jack McDuff

Emre Memecan
emre_memecan@hotmail.com

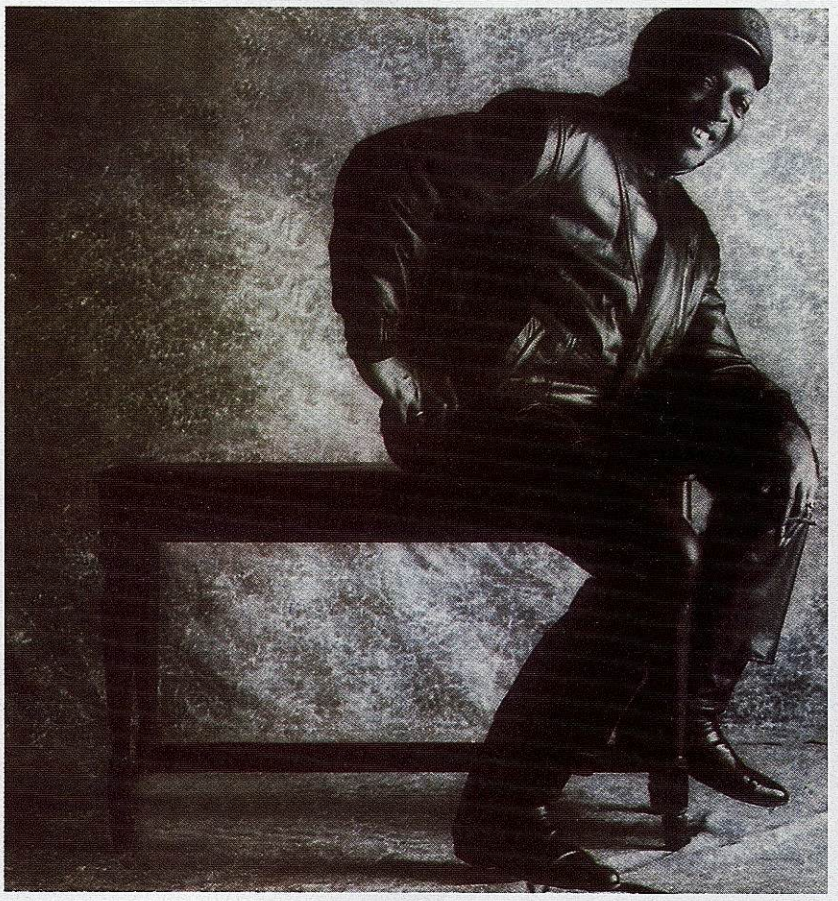

Efsanevi org yorumcusu Jack McDuff geçtiğimiz 23 Ocak'ta Minneapolis'te 74 yaşında öldü. McDuff daha önceki aylarda geçirdiği bir dizi kalp rahatsızlıklarının etkilerinden kurtulmaya çalışırken ani bir kalp krizi sonucunda geride eşi Kathy ve üvey çocukları Lisa ve Ricky'yi bırakarak hayata veda etti. Jack McDuff 17 Eylül 1926'da Illinois'nin Champaign yöresinde doğdu. Kariyerinin önemli bir bölümünü Chicago ve New York'ta geçirdikten sonra 1990 yılında Minneapolis'e yerleşti. Cenazesi de aynı yerde toprağa verildi.

McDuff 1960'larda Prestige ile başlayan 40 yılı aşkın kariyeri boyunca jazz'ın en önemli plak şirketleriyle çalıştı ve kariyerinin son durağında da Concord Jazz ile 2000 yılında kaydedilen henüz yayınlanmamış bir çalışmaya imza attı. Önceleri 'Brother' Jack McDuff daha sonraları 'Captain' Jack McDuff olarak tanınan sanatçı, Hammond B-3 org çalan müzisyenlerin en funky ve soul sese sahip olanlarından biri olarak olarak kabul edilmektedir.

Sanatçı 1950'lerin sonlarında bas kemandan orga geçmesini Jimmy Smith'e borçlu olduğunu söylerdi.

Seçilmiş Diskografi

Jazz Moods: Morning Cup of Jazz
Jazz Moods: Jazz at Love's End
Jazz Moods: Jazz At Night's End
Bringin' It Home
Down Home Blues (with Gene Harris)
That's The Way I Feel About It
It's About Time
The Heatin' System
Write On Capt'n
Color Me Blue

McDuff çağdaşları tarafından yaratıcı bir aranjör, müthiş bir lider ve efsanevi bir yeni yetenek avcısı olarak görülürdü. McDuff gruplarında, George Benson, Grant Green, Pat Martino, Dave Stryker ve Mark Whitfield gibi gitarcılara, Red Halloway, Harold Vick, Jim Snidero ve Joe Lavano gibi üflemeli çalgı ustalarına yer verdi.

George Benson müziğini ile iletişim kurmanın temellerini McDuff'dan öğrendiğini söylüyor. Sanatçı, McDuff'ın ölümü üzerine 'bana herkes için ortak olan evrensel ögeleri gösterdi ve başarımın büyük bir bölümünü ona borçluyum' diyor.

McDuff kendi grupları dışında jazz'ın kalbürüstü bir çok ismi ile çalışmalar yaptı: Jo Williams, Carmen McRea, Kenny Burrel, Roland Kirk, Etta James, Eddie 'Cleanhead' Vinson, Al Grey, Gene Ammons, Yusuf Lateef, Houstan Person, Phil Upchurch, Don Braden ve Roy Hargrove. Bunların yanı sıra Joe Henderson, Jimmy Witherspoon, David 'Fathead' Newman, Sony Stitt gibi sanatçılarla ortak projeler de gerçekleştirdi.

1960'ların ortalarında, George Benson, Red Halloway ve davulcu Joe Dukes'tan oluşan Heatin' System isimli en popüler 'combo' gruplardan birinin liderliğini yaptı. Daha sonraları ise, Heatin' System grubunun modern versiyonu denilebilecek bir grupla 2000'li yıllara kadar çok yoğun bir turne programına devam etti. Bu grupta da üflemeli çalgılarda Andrew Beals ve Jerry Weldon, gitarcı John Hart ve davulcu Rudy Petschauer bulunmaktaydı.

John Medeski ile Jam Band Üzerine

❑ **Derleyen: Victor Bensusan**

Jam Band, tını ve müzikal doku açısından geniş bir yelpaze içinde müzik yapan grupları bir başlık altında toplamak için kullanılan bir terminoloji. Bol ve uzun soluklu doğaçlamalar ve blues, bluegrass, funk, rock, psychedelia ve hatta techno gibi değişik türler arasında serbest ve ani geçişler, jam band gruplarının ortak özellikleri olarak sayılabilir.

Medeski, Martin and Wood veya MM&W, jam band'ler arasında müzikal açıdan ilginç ama ticari açıdan vasat bir grup olarak kabul edilebilir. Bu nedenle onbinlerce seyircinin geldiği Dave Matthews Band ve Phish gibi "ticari başarı sahibi" grupların konserlerinde ön grup olarak sahneye çıkıyorlar. Medeski, MM&W'nin lideri değil, topluluğun yalnızca göbek adı.

Besteci ve tuşlu çalgılar ustası olan John Medeski, bir zamanlar "aşağılama sendromu"na yakalandığını söylüyor. Kendisinin ve idollerinin yaptığı müzik dışındaki türleri icra edenlere tepeden bakmayı bir alışkanlık haline bile getirmiş. Ta ki, bir kaç yıl önce bir kayıt stüdyosunda kendi sıralarından önce Billy Joel şarkılarına cover yapan "zavallıları" bekleyene kadar. "Bu müzisyenler, tahminen bir düğünde çalmak için popüler şarkıları prova ediyorlardı. Ne sıkıcı bir durum, iyi ki ben böyle birşey yapmak zorunda değilim diye düşünürken birden kapı açıldı ve dışarıya birbirleriyle şakalaşan, yüzleri gülen, ve beraber müzik yaptıkları için mutlu olan insanlar çıktı. Muhtemelen pozitif bir müzikal deneyim yaşamışlardı." O günden sonra, müzik üzerinde hüküm yürütmekten ve mutlak konuşmaktan vazgeçti. Artık, yalnızca "müzik dinlemeyi" sevdiğini ve "dinlediği herşeyde hoşuna giden birşey" bulabildiğini kendisiyle alay edercesine ifade ediyor.

John Medeski, kendisinden bir nesil büyük olan efsanevi basçı Jaco Pastorius gibi Florida eyaletinin Fort Lauderdale şehrinde doğdu ve büyüdü. Oniki yaşında profesyonel olarak çalışmaya başlayan Medeski, kısa bir sonra Pastorius ile birlikte çalmaya başladı. Hatta Pastorius onu Japonya turnesine götürmek istediyse de, o zamanlar 16 yaşında olan Medeski'nin ailesi buna izin vermedi. Şu anda New York'ta televizyon ve bilgisayarın bulunmadığı bir evde yaşıyor. MM&W'nin Brooklyn'de bir kayıt stüdyosu olmasına rağmen, kayıt teknolojilerinin en ileri olanaklarından yararlanmayı pek önemsemiyorlar. Medeski, bu durumu "Kayıt bittikten sonra dönüp hatalarımızı düzeltmeyiz. Ben hataları severim." diyerek gururla açıklıyor.

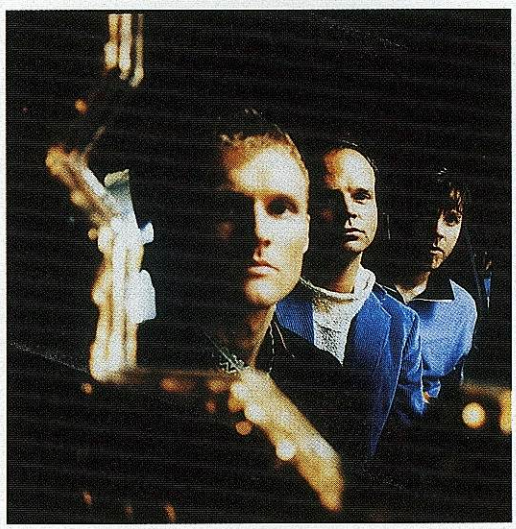

1991 yılının ilkbaharında, Hammond org çalan John Medeski, davulcu Billy Martin ve basçı Chris Wood düzenli gelir sağlayan stüdyo müzisyenliğini bir anda terkederek, kendi müziklerini yapma riskini göze alırlar. Önce bir karavan satın alırlar ve üniversite kasabalarındaki rock kulüpleri, dernekler, barlar ve kafelerde en az 50 seyirci çekmeyi amaçlayarak haftasonları çalmaya başlarlar. Aynı yerlerde, hafta arası günlerde de hasılatın bir yüzdesi üzerinde anlaşarak sahneye çıkarlar. Tabii ki para kaybederler ama kendilerini tanıtmayı başarırlar. Bilinmeyen rock grupları arasında yaygın olan bu uygulamayı böylelikle ilk defa yeniyetme bir jazz grubu hayata geçirir.

Bu arada bazı eleştirmenler ise MM&W'yi bir jazz grubu olarak saymaya itiraz ederler. Kimileri için grubun müziği yeteri kadar "bop" içermemektedir, kimilerine göre ise bir jazz grubuna kıyasla ticari açıdan fazla başarılıdırlar. Bazıları ise bir jazz müzisyeninin tanım olarak bir jam band'de çalmasına karşı çıkarlar. Buradaki ikilem, bütün bu bahsi geçen tanımları ve terimleri müzisyenlerin değil eleştirmenlerin yaratmalarıdır.

Bu kural dışı stil Grateful Dead'in, şarkılarındaki vokaller arasındaki bölümleri uzatmalarıyla oluşturdukları space jam adı verilen kavramdan ortaya çıkmıştır. Bir anlamda bu, "ruhaniyetin" içeriğe karşı kazandığı zafer olarak kabul edilebilir. Medeski'ye göre Grateful Dead'in Deadheads denilen dinleyicileri ile biraraya gelmesi, konserden ziyade bir sivil toplum örgütü toplantısı havasındadır. Bu topluluktan müzikal açıdan pek etkilenmediğini belirtirken, Grateful Dead'in havarilerinden biri olan ve yorumları uzun space jam'ler içeren Phish grubunun takipçisi olarak anılmaktan da pek mutlu değildir. Öte yanda Phish, konserlerinin aralarında MM&W teypleri çalmaya başlamıştır.

Kulak tırmalayan bazı jam band'ler, yalnızca space jam olsun diye, herhangi bir müzikal altyapıya dayanmadan sürekli doğaçlama yaparlar. Medeski "Bu romantik ama tembel yaklaşımı Grateful Dead yaratmıştır. Kafaları ileri geri sallatacak sonu gelmaz sololar yaparak birçok insanı havaya sokacaklarına inanırlardı." diyor.

"Jam band oldukları iddia edilen birçok topluluk, kişiliklerini yansıtacak müzikal altyapı ve birikimden yoksundurlar. Bence bizim bu şekilde kategorize edilmemiz pek entellektüel olmayıp aynı zamanda da yaptığımız işe bir hakaret. Biz yalnızca jam yapmıyoruz. Müzik üzerinde çok yoğun çalışıyoruz. Sonuçta, dans edilebilecek emprovize deneyimler ve bu deneyimleri seven ve takdir eden yeni nesil bir dinleyici kitlesi ortaya çıkıyor."

MM&W'nin yayınladıkları dokuz albüm içerisinde belki de en iyisi Blue Note'tan çıkan en son çalışmaları, The Dropper. Albümdeki eserlerde, Hermeto Pascoal, Ornette Coleman ve Sun Ra'nın etkileri oldukça belirgin (konuk sanatçılardan biri de Sun Ra'nın saksofoncusu Marshall Allen), ayrıca az miktarda Hendrix havası da var. Ve kesinlikle prova yapmadan yorumlanmış bir müzik izlenimi vermiyor.

Derleyen: Ali Sönmez
(alisonmezjazz@hotmail.com)

Şu jazz dedikleri...

"JAZZ is a good barometer of freedom. / JAZZ özgürlüğün iyi bir barometresidir." - Duke Ellington

Genç koleksiyoncu: SIDNEY BECHET

14 Mayıs 1897 'de, New Orleans'da, bir Creole ailesinin yedinci çocuğu olarak dünyaya gözlerini açan Sidney Joseph Bechet'nin, dansa ve müziğe çok meraklı olan babasının bir ayakkabıcı dükkanı vardı. Ailenin tüm çocukları müzisyendi ama içlerinde en yetenekli olan, daha altı yaşındayken, gizlice ağabeyi Leonard'ın klarnetini çalmaya başlayan Sidney'di. Lorenzo Tio, Big Eye Louis Nelson ve George Baquet gibi klarnetçilerden ders alan ve kısa bir süre sonra ağabeylerinin "Silver Bell Band" adlı grubuna katılan Sidney, daha 11 yaşındayken French Quarter'da Bunk Johnson'la birlikte çalışıyordu. Onun aracılığıyla tanıştığı Louis Armstrong'la yeniyetmelik dönemlerinde işbirliği yapmışlardı. Bechet 1912 yılından itibaren, New Orleans'ın seçkin müzisyenlerinden Henry "Red" Allen, Kid Ory, Clarence Williams, ve King Oliver'in gruplarında klarnet çaldıktan sonra, o dönemde müzisyenlerin ekmek kapısı olan, kentin genelev bölgesi Storyville'in kapatılması üzerine 1917 yılında Chicago'ya gitti. 1919 yılında, besteci Will Marion Cook'un kurduğu 36 kişilik Southern Syncopated Orchestra'nın baş solisti olarak Avrupa turnesine çıkan ve 1921 yılının sonuna kadar Avrupa'nın çeşitli kentlerinde konserler veren Sidney Bechet'yi dinleyen İsviçreli ünlü orkestra şefi ve müzik eleştirmeni Ernest Ansermet, "Revue Romande" adlı derginin 1919 Ekim sayısında yayınlanan ünlü makalesinde onu "olağanüsü bir klarnet virtuozu" olarak tanımlamış ve "Bechet'nin müziğinde izlediği kendine has yol, belki de yarın tüm dünyanın izleyeceği anayol olacaktır" diye yazmıştı. Yeniyetme çağından itibaren Jazz dünyasının en başarılı klarnetçisi kabul edilen Sidney Bechet, Avrupa turnesi sırasında, İngiltere'deki bir ikinci el müzik dükkanında bulduğu soprano saksofonu satın aldıktan sonra, kısa sürede bu enstrümanda da ustalaştı. Jazz müziğinde saksofonu belli bir kalitede çalıp, ilginç sololar yaratan ilk müzisyen olma şerefini de üstlenen Bechet, özellikle 1928 yılından itibaren konser ve plak kayıtlarında ağırlıklı olarak soprano saksofon çalmayı yeğleyecekti. 1921 yılında, Londra'da bir fahişeyle aralarında çıkan biraz sert bir kavganın ardından sınırdışı edilerek New York'a dönen müzisyen, burada önce şarkıcı Bessie Smith'le müzikal bir şovda yer aldı, daha sonra da Clarence Williams (Armstrong'u da içeren Blue Five grubu), Mamie Smith, James P. Johnson, ve Duke Ellington'la çalıştı ve bu arada, 1923 yılında ilk plak kaydını yaptı. Kolektif doğaçlamaya dayanan New Orleans ekolünden gelmesine karşın, Jazz'da Louis Armstrong ve Coleman Hawkins'le birlikte, ilk büyük solocu müzisyenlerden biri olarak tarihe geçen Bechet, 1925 yılında Harlem'de "Club Basha" adlı bir gece klübü açan Sidney Bechet, o yılın sonuna doğru, Josephine Baker'ın da yer aldığı ünlü "Revue Negre"le tekrar Avrupa'ya gitti. Önce Paris'te, ardından da Berlin'de bu şovla sahneye çıkan Bechet, daha sonra Rusya'ya geçti ve Moskova'da trompetçi Tommy Ladnier'la çaldı. Daha sonra Noble Sissle'la birlikte bir süre Paris'te çalıştı. 1929 yılında Montmartre'da çıkan ve üç kişinin silahla yaralanmasıyla sonuçlanan bir tartışma nedeniyle 11 ay hapis yatan Bechet, mahkumiyetinin ardından Fransa'dan sınırdışı edildi ve bu ülkeye girmesi yasaklandı. İki yıl boyunca New York ve Avrupa arasında mekik dokuyan sanatçı, 1931 yılında New York'a döndü ve bir süre Duke Ellington Orkestrası'yla turneye çıktı. Ertesi yıl, Tommy Ladnier'la birlikte, yaptığı müzikle dinleyicileri coşturup onların kanlarını kaynatacağını düşündüğü için "New Orleans Feetwarmers" (New Orleanslı Ayak Isıtıcılar) adını verdiği bir altılı kurdu. Bu adı ileriki yıllarda oluşturduğu farklı gruplar için de kullanan Bechet, gerek klarnet gerekse soprano saksofondaki üstün tekniği ve olağanüstü doğaçlama yeteneğine karşın, 20'li yılların büyük kısmını Amerika dışında geçirdiği için pek az plak kayıt şansı bulabilmiş ve kendi ülkesinde fazla tanınmamıştı. Çıkardığı plakların da, o dönemde geçerli olan Swing orkestralarının jukebox'larda sürekli çalan dans müziği plaklarının yanında pek ilgi görmemesi üzerine, 1933 yılının sonunda müziği bırakan Bechet, Harlem'de, kadim dostu Ladnier'la birlikte, "Southern Tailor Shop" (Güney Terzihanesi) adını verdikleri bir dükkan açarak ütü yapmaya ve elbise yenilemeye başladı. Kısa süre içinde Jazz müzisyenlerinin uğrak yeri olan bu dükkan, burada gerçekleştirilen "jam session"larla ünlendi. Ertesi yıl iş hayatının yorucu temposundan usanan Bechet yeniden müziğe döndü ve dört yıl boyunca Noble Sissle'ın Dans Orkestrası'nda görev aldı. 1938 yılının ortasında bu orkestradan ayrılan Sidney Bechet, Tommy Ladnier'ın kurduğu orkestraya girdi. Bu dönemde New Orleans tarzı Jazz yeniden ilgi görmeye başlamıştı. O yılın Kasım ayında, Fransız Jazz eleştirmeni ve Jazz Hot dergisinin editörü Hugues Panassié'nin New York'ta düzenlediği ünlü kayıt seanslarına katılan Sidney Bechet'nin isminin tüm dünyada ve özellikle Amerika'da tanınmasını sağlayan kayıtlar ise, 1939 yılının Haziran ayında, Blue Note plak şirketi için kendi adı altında doldurduğu 78'lik plaklar ile, bunlar arasında özellikle seçkinleşen ve Jazda ilk balad örneklerinden biri olan "Summertime" yorumuydu. Bu parçanın büyük ilgi görmesi üzerine Bluebird şirketi Sidney Bechet'yle bir kontrat imzaladı ve bu anlaşmanın sonucunda sanatçı, iki yıl boyunca farklı müzisyenler ve çeşitli boyda gruplarla plak kayıtları yapma olanağı buldu. 1944-45 yıllarında, Greenwich Village'daki Nick's'de sürekli olarak sahne alan, John Hammond'ın "Spirituals to Swing" şovları ile gitarist Eddie Condon'ın her hafta radyodan yayınlanan Town Hall konserlerine katılan Bechet, 1945 yılında trompetçi Bunk Johnson'la birlikte bir grup kurmaya çalıştıysa da, ortağının alkol problemi yüzünden bu projesinde başarılı olamadı. Bebop akımının Jazz'a ağırlığını koymasıyla birlikte, iş olanakları da iyice azalan Bechet, Brooklyn'de bir müzik okulu açtı. Ancak tek bir öğrenci (ilk günden hamiliğini de üstlendiği, klarnetçi ve soprano saksofuncu Bob Wilber) bulabilen Bechet'nin talihi 1949 yılında açıldı. Dixieland müziğinin o dönemde yeniden ilgi görmesi üzerine, Salle Pleyel Jazz Festivali'nde sahne almak üzere, Charles Delauney tarafından Paris'e davet edilen müzisyen, bu festivaldeki konseriyle, 10 yıllık bir aradan sonra, Fransız jazzseverlerin gönlünü yeniden fethetti. 1950'li yıllarda, Amerika'ya yaptığı birkaç kısa ziyaret dışında Fransa'da yaşamayı seçen Sidney Bechet, burada "Le Dieu / Tanrı" lakabıyla anılmaya başladı ve yediden yetmişe tüm Fransızların sevgilisi oldu. Bir Fransızla evlenen, Vogue şirketi için yaptığı plaklar milyonlar satan, "La Nuit Est Une Sorcière" adlı bir bale müziği besteleyen ve Jean Paul Sartre'ın çevresindeki varoluşçuların en beğendiği müzisyen olan Bechet'yi o yıllarda Amerika'da tanıyan ve hatırlayanların sayısı ise çok azdı. 1958 yılında gittiği ABD'de mide ağrıları çekmeye başlayan, ancak ona kanser teşhisi koyan Amerikalı doktorlara güvenmeyerek gerekli ameliyatı Fransa'ya dönüşüne kadar geciktiren Bechet, yaşamının son aylarında bile müzik çalışmalarını sürdürdü. Tam 62. doğum gününde, 14 Mayıs 1959'da Paris'te yaşama veda eden bu değerli müzisyenin göreceli olarak az sayıdaki albümleri arasından yaptığımız seçimleri, her zamanki gibi, Jazz'a olan ilginize, bütçenize ve hedeflediğiniz koleksiyonun çapına göre sınıflandırdık. Bunlar arasından belli bir dönemde ülkemize ithal edilmiş olan "nadir" CD'leri de bir ay-yıldızla işaretledik. Her bölümde öncelikli olarak alınması gereken, en başarılı yapıtları ise birer okla vurguladık.

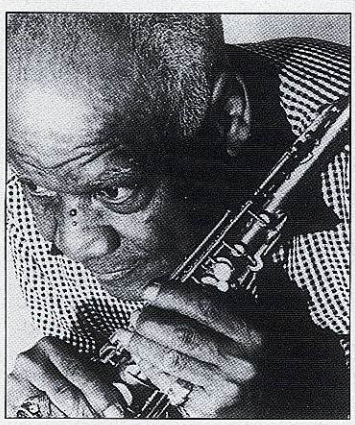

DERLEME ALBÜMLER

(İlk CD'lerini alacaklar ve kısıtlı bütçeler için)

* Young Sidney Bechet (1923-25) TIMELESS
* The Swing Era: Sidney Bechet (1923-41) BEST OF JAZZ 4017
⊃ Ken Burns Jazz Collection: Sidney Bechet (1923-47) COLUMBIA-SONY
* Great Original Performances (1924-38) ABC MUSIC 838-032
* Summertime (1932-1940) GIANTS OF JAZZ C
⊃ The Legendary Sidney Bechet (1932-41) RCA-BLUEBIRD 6590
* Greatest Hits (1932-43) RCA VICTOR
⊃ The Best of Sidney Bechet (1939-53) BLUE NOTE 28891 C
* Blues in Thirds (1940-41) GIANTS OF JAZZ C
* Revolutionary Blues (1941-51) GIANTS OF JAZZ 53106 C
⊃ Les années Sidney Bechet (1949-57) VOGUE 483792
* Sidney Bechet and Friends "Compact Jazz" (1953-58) VERVE 840633

ÖZGÜN ALBÜMLER

(Kapsamlı bir koleksiyonu hedefleyenler için)

⊃ Jazz Classics, Volume 1 (1939-51) BLUE NOTE 89384
⊃ Jazz Classics, Volume 2 (1939-51) BLUE NOTE 89385
* Up a Lazy River (1940-49) GOOD TIME JAZZ
* Running Wild (1949-50) BLUE NOTE
* Immortal Concerts: Salle Pleyel, Paris GIANTS OF JAZZ
* Sidney Bechet's Blue Note Jazzmen (1950) BLUE NOTE
⊃ The Fabulous Sidney Bechet (1951, 1953) BLUE NOTE 30607
* Salle Pleyel: 31 January 1952 (1952) VOGUE 655001
* Sidney Bechet at Storyville (1953) BLACK LION 760902
* La Nuit Est Une Sorcière (1953) VOGUE 113414
* "Série Noire" et autres musiques de films (1955-56) VOGUE 154652

KOMPLE SETLER

(Fanatik ve "tuzu kuru" (!) Bechet hayranları için)

⊃ The Victor Sessions - Master Takes (1932-43) RCA-BLUEBIRD 2402 (3 CD)
* The Complete Sidney Bechet: Vol. 1-6 (1932-43) RCA-BLUEBIRD (3x2 CD)
⊃ The Complete Blue Note Recordings (1939-53) MOSAIC (4 CD / 6 LP)

ŞU CAZ DEDİKLERİ

Her Cuma gecesi 23:00-24:00 arası, TRT Radyo 3'te

2001 yılı boyunca her hafta, "Jazz'ın En Önemli Albümleri" dizisinin 48 albümlük ikinci bölümü kronolojik sırayla tanıtılıyor.

6 Nisan	Django (1953) MODERN JAZZ QUARTET
13 Nisan	Louis Armstrong Plays W.C. Handy (1954) LOUIS ARMSTRONG
20 Nisan	Sarah Vaughan with Clifford Brown (1954) SARAH VAUGHAN
27 Nisan	Lennie Tristano (1955) LENNIE TRISTANO
4 Mayıs	Lee Konitz with Warne Marsh (1955) LEE KONITZ
11 Mayıs	Miles Ahead (1957) MILES DAVIS
18 Mayıs	Sing a Song of Basie (1957) LAMBERT, HENDRICKS & ROSS
25 Mayıs	The Shape of Jazz to Come (1959) ORNETTE COLEMAN
1 Haziran	My Favorite Things (1960) JOHN COLTRANE
8 Haziran	The Complete Ella in Berlin: Mack the Knife (1960) / ELLA FITZGERALD
15 Haziran	Out of the Cool (1960) GIL EVANS
22 Haziran	The Bridge (1962) SONNY ROLLINS
29 Haziran	Focus (1963) STAN GETZ

EFSANEVİ BİR MEKÂNDA JAZZ TÜRLÜSÜ

Tarih: 15 Aralık 1949 **Mekân:** New York'un efsanevi Jazz klüplerinden Birdland; **Katılanlar:** (Soldan sağa) Dixieland tarzında çalan trompetçi Max Kaminsky, tenor saksofonun büyük ustası Lester Young, Swing döneminin sevilen trompetçisi Hot Lips Page, mekâna adını veren dahi alto saksofoncu Charlie Parker ("Bird") ve Cool akımının öncülerinden âmâ piyanist Lennie Tristano **Vesile:** 1678 Broadway adresindeki Clique Club, elden geçirildikten sonra, dönemin usta müzisyeni Charlie Parker'a atfen Birdland adıyla ilk kez o gece jazzseverlere kapılarını açmıştır; **Sonuç:** İlk gecenin programında, o dönemde Jazz paletinin tüm renklerini temsil eden, tam anlamıyla eklektik bir kadro sahnededir. Herbiri ayrı telden çalan bu müzisyenlerin o gece birlikte hangi orta noktada buluşup, nasıl bir müziği seslendiklerini hayal etmek bile oldukça güç; ama o gecenin kadrosunda bir de, o zamana kadar adı sanı duyulmamış bir şarkıcı olan Harry Belafonte'nin de yer aldığını söylersek, durumun vahameti iyice ortaya çıkar!... "George Shearing'in "Lullaby of Birdland", Joe Zawinul'un ise "Birdland" adlı besteleriyle saygı sunduğu, Art Blakey'den John Coltrane'e kadar, Jazz ustalarının pek çoğunun sahne alıp konser kayıtlarıyla ölümsüzleştirdiği, "The Jazz Corner of the World" (Dünyanın Jazz Kavşağı) diye anılan bu efsanevi klüp, bugün artık başka bir adreste (315 West 44th Street), farklı bir dekorda geçmişi yad etmek isteyen jazzseverleri ağırlamakta.

JAZZ TUTKUSU

İstanbul Film Festivali'nde Jazz

10 yıl önce derlediğim "Şu Caz Dedikleri" adlı kapsamlı bölümden beri, Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde Jazz filmlerine yer vermememizden şikayetçi olanlara müjde! Bu yıl 14-29 Nisan tarihleri arasında düzenleyeceğimiz 20. İstanbul Film Festivali'nin zengin programında, jazzseverlerin büyük keyif alacağına inandığım iki film var. Bunlardan ilki, Jazz üzerine yapılmış kurmaca filmler arasında kuşkusuz hemen ilk sıralarda yer alan bir klasik: **ROUND MIDNIGHT**. Gerçek bir Jazz tutkunu olan Fransız yönetmen **Bertrand Tavernier**'nin (kendisi Festival'in açılışında İstanbul'da olacak), Lester Young ve Bud Powell'ın yaşam öykülerinden yola çıkarak yarattığı Dale Turner adlı hayali bir tenor saksofoncusunun, 50'li yıllarda Paris'te geçirdiği son günlerini anlattığı film, gerçekten her yönüyle muhteşem. Ünlü set tasarımcısı Alexandre Trauner'in son derece gerçekçi dekorlarıyla zenginleşen atmosferi, Herbie Hancock imzalı Oscar kazanmış müziği, ve oynadığı bu ilk filmde kendisine En İyi Erkek Oyuncu dalında bir Oscar adaylığı getiren Dale Turner rolünde, bir bakıma jazz müzisyenlerinin kolektif hafızasını başarıyla beyazperdeye yansıtan Dexter Gordon'un müthiş performansıyla kolay unutulamayacak bir film ROUND MIDNIGHT. Büyük ekranda (özellikle Emek ve Rexx gibi iki tarihi sinemanın dev ekranlarında) izleyebilmeniz için belki de son fırsat.

Festival programında yer alan ikinci Jazz filmi ise, birkaç yıl önce En İyi Yabancı Film Oscar'ını kazanmış olan İspanyol yönetmen **Fernando Trueba**'nın imzasını taşıyan **CALLE 54** adlı belgesel. Müziğe ve onun çoşkusuna adanmış filmler arasında en fazla keyif verenlerden biri olan bu yeni çalışmasında yönetmen, izleyicileri Latin Jazz'la tanıştırıyor ve bu tarz müziğe karşı duyduğu tutkuyu onlarla paylaşıyor. Filmde Trueba, en beğendiği Latin Jazz müzisyenlerini (aralarında Paquito D'Rivera, Eliane Elias, Jerry Gonzalez & The Fort Apache Band, Michel Camilo, Gato Barbieri, Chico O'Farrill de var), New York'taki Sony stüdyolarında performansları sırasında kaydederken, onlarla yaptıkları müzik hakkında da söyleşiyor. Latin Jazz'ın farklı türlerinden örneklerin yer aldığı filmde benim en çok beğendiğim bölümler, geçen yaz kaybettiğimiz Tito Puente'nin, kendi barındaki duvar resimleri aracılığıyla Latin Jazz'ın ünlü isimlerini tanıttıktan sonra "New Arrival" adlı neşeli parçada sergilediği olağanüstü performans ve Kübalı babaoğul iki ünlü piyanistin, bir dönemler ülkesinde efsane olan ancak günümüzde pek tanınmayan Bebo Veldes ile son yıllarda şöhreti iyice artan oğlu Chucho Valdes'in, filmin sonunda yer alan ortak "La Comparasa" yorumları. CALLE 54'ü izledikten sonra, Blue Note'tan çıkan CD'sini hemen koşup alacağınıza ve filmin DVD'sinin piyasaya sürülmesini heyecanla bekleyeceğinize eminim.

Bertrand Tavernier, ROUND MIDNIGHT'ın ses kayıtları sırasında Herbie Hancock ve Ron Carter'la birlikte.

Sinema Bilgileri ve Notlar

ROUND MIDNIGHT: Emek 14 Ct 16:00 (Bu seansta izleyicilere tanıtılacak olan Tavernier'ye filmden sonra soru sorabilirsiniz!); Rexx 20 Cu 21:30; Emek 29 Pz 21:30 (Festival'i keyifle kapatacağız).

CALLE 54: Beyoğlu 15 Pz 13:30 ve 19:00; Atlas 23 Pt 10:30 (Çocuklarınız için en güzel bayram hediyesi)

Festival programında yer alan diğer müzik konulu filmler arasında, **Woodstock** efsanesini her yönüyle ele alan **Barbara Kopple** imzalı **MY GENERATION** ile **Julien Temple**'ın Punk'ın efsane ismi **Sex Pistols**'ı ve dönemini tüm çıplaklığıyla yansıtan çarpıcı belgeseli **FILTH AND THE FURY**'de bulunduğunu hatırlatalım.

ÖLÜMSÜZ STANDARTLAR

CHEEK TO CHEEK

Söz ve Müzik: Irving Berlin

Heaven, I'm in heaven
And my heart beats so that I can hardly speak
And I seem to find the happiness I seek
When we're out together dancing cheek to cheek

Heaven, I'm in heaven
And the cares that hung around me through the week
Seem to vanish like a gambler's lucky streak
When we're out together dancing cheek to cheek

Oh I love to climb a mountain
And reach the highest peak
But it doesn't thrill me half as much
As dancing cheek to cheek

Oh I love to go out fishing
In a river or a creek
But I don't enjoy it half as much
As dancing cheek to cheek

Come on and dance with me
I want my arms about you
Those charms about you
Will carry me through...

Right up to heaven, I'm in heaven
And my heart beats so that I can hardly speak
And I seem to find the happiness I seek
When we're out together dancing, out together dancing
Out together dancing cheek to cheek

ALL OF YOU

Söz ve Müzik: Cole Porter

I love the looks of you, and the lure of you
The sweet of you, and the pure of you
The eyes, the arms, and that mouth of you
The east, west, north, and that south of you
I'd love to gain complete control of you
Handle even the heart and soul of you
Love at least a small percent of me do
Because I love all of you

WHERE OR WHEN

Söz: Lorenz Hart
Müzik: Richard Rogers

It seems we stood and talked like this, before
We looked at each other in the same way then
But I can't remember where or when

The clothes you're wearing are the clothes, you wore
The smile you are smiling you were smiling then
But I can't remember where or when

Some things that happened for the first time
Seem to be happenin' again
And so it seems that we have met before
And laughed before, and loved before
But who knows where or when

Some things that happened for the first time
Seem to be happenin' again
And so it seems that we have met before
And laughed before, and loved before
But who knows where or when

BİR KİTAP / BİR VİDEO

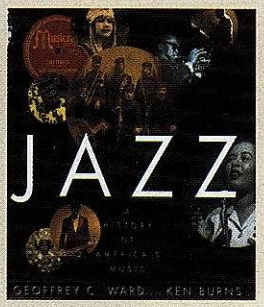

Geoffrey C. Ward & Ken Burns
Knopf
ABD, 2000
ISBN: 067944551X
512 sayfa;
Bez ciltli, 65 $

Geçen sayıda sözünü ettiğimiz, Ken Burns'ün 6 yıllık bir çalışmanın ardından ortaya çıkardığı, toplam 19 saatlik Jazz belgeseline eşlik etmek üzere hazırlanan lüks baskılı bu kitap, GUMBO: Beginnings to 1907; THE GIFT: 1907-1917; THE JAZZ AGE: 1917-1924; OUR LANGUAGE: 1925-1929; HARD, HARD TIMES: 1929-1935; THE VELOCITY OF CELEBRATION: 1936-1939; DEDICATED TO CHAOS: 1940-1945; RISK: 1945-1950; THE ADVENTURE: 1950-1960 ve A MASTERPIECE BY MIDNIGHT: 1960 to the Present başlığını taşıyan 10 bölümden oluşuyor. Jazz müziğinin öyküsünü, belgesele paralel bir biçimde anlatan kitapta, Jazz'ın usta müzisyenlerinin yaşam hikayelerini de ince detaylarına kadar bulabiliyorsunuz. Çoğu ilk kez yayınlanan, hepsi de ayrı ayrı enteresan 500'ü aşkın siyah-beyaz ve renkli fotoğrafla zenginleştirilmiş esere Wynton Marsalis, Stanley Crouch, Gerald Early, Gary Giddins, Dan Morgenstern ve Albert Murray gibi Jazz "otoriteleri" de katkıda bulunmuş (ve kendilerine has görüş ve analizlerini yansıtmışlar). Tabii son 40 yılın Jazz'ına, tıpkı belgeselde olduğu gibi (19 saatin sadece 2 saati ayrıldığı için ortalık karıştı), bu kitapta da sadece 35 sayfa yer ayrılmış olması, bu kapsamlı yapıtın değerini aslında azaltmıyor. Sadece 60 sonrasının Jazz'ını anlatacak ve bu dönemin değerlendirmesini yapacak bir başka kapsamlı belgesele ve kitaba ihtiyaç olduğunu gösteriyor.

Masters of American Music
SATCHMO
Louis Armstrong
Yazan ve Yöneten:
Gary Giddins
Legacy/Columbia
Music Video, CVD 49024
ABD, 1989 / 2000
ISBN: 1-56406-024-1
86 dakika,
Siyah-Beyaz ve Renkli
Dolby Digital Stereo
DVD Region 1 / NTSC, 29.99$

Bu yıl 100. doğum yıldönümünde büyük kutlamalarla anılacak olan Louis Armstrong hakkında en kapsamlı belgesel olma niteliğini taşıyan bu çalışmada, Jazz'a solo doğaçlama kavramını sokup, özgün tekniği ve yenilikçi yorumlarıyla Jazz'ın alfabesini oluşturan, dudaklarındaki sorunlasr yüzünden trompetini zorunlu olarak kenara bırakmak zorunda kaldığı ilerki yıllarda da gerek vokal yorumları, gerekse sempatik kişiliğiyle, Jazz'ı popüler bir müzik olarak tüm dünyaya sevdiren "Satchmo"nun yaşam öyküsünü, 1932'den 60'ların sonuna kadar uzanan dönemden gelen performanslarının eşliğinde izliyoruz. Rol aldığı ve müziğine katkıda bulunduğu filmlerden Pennies From Heaven, Atlantic City, Going Places, Jamm Session, New Orleans, High Society ve Hello Dolly'den alınma kliplerle, sayısız konser ve TV performansından görüntülerle, Wynton Marsalis, Lester Bowie, Dexter Gordon, Dave Brubeck, Milt Hinton, Doc Cheatham gibi müzisyenlerle Armstrong'un Jazz'a katkıları üzerine söyleşilerle zenginleştirilmiş belgeselin soundtrack'inde, usta müzisyenin "West End Blues", "Potato Head Blues", "Heebie Jeebies", ve "Weather Bird" gibi başyapıtlarının yanısıra, "Mack the Knife" ve "What a Wonderful World" gibi son döneme ait popüler yorumları da yer alıyor. Ayrıca Armstrong'un özel arşivinden alınmış "ev filmleri" ve yeni bulunmuş 1935 tarihli Chicago'daki bir klüp performansından gelen görüntüler, bu usta müzisyene sevecen bir bakışla yaklaşan filmi daha da ilginç kılıyor.

Jazz Sözlüğü

L

Lighthouse, The – (Sözlük anlamı: fener) 1949 yılında, California'da Hermosa Beach'te açılan ve West Coast tarzı müziğin beşiği olan caz kulübü. Açılışından itibaren kulübü işleten basçı Howard Rumsey, Lighthouse All-Stars adlı grubu kurmuştur.

Lindy Hop – Jazz Çağı'yla birlikte gündeme gelen ve daha sonraları **jitterbug** ya da **jive** olarak da adlandırılan, dansçıların doğaçlama figürler yaratarak geliştirdiği zenci dans türü.

Line – (Sözlük anlamı: çizgi, hat) Melodi, armoni hattı.

Line-up – Jazz grubunda müzisyen kadrosu.

Liner – Plak kapağının, genellikle tanıtıcı yazıların **(liner notes)** yer aldığı arka yüzü.

Lion, The – 1. Piyanist ve besteci William Henry Joseph Bonaporte Bertholoff'un lakabı (*"Portrait of the Lion"* – Duke Ellington); 2. Bariton saksofoncu Leo Parker'ın lakabı (*"Chase 'n' Lion"* – Leo Parker)

Lip – (Sözlük anlamı: dudak) 1. Nefesli bir saz ile çalan müzisyenin değme noktası; 2. Nefesli bir saz çalmak; **Lip trouble –** Dudak sorunu. Louis Armstrong ve Freddie Hubabard'ın muzdarip olduğu, ağızlığın dudaklar üzerinde sürekli baskı yapması nedeniyle özellikle trompetçilerde ortaya çıkan dudak yarılması gibi sorunlar; **Lips –** Trompetçi Oran Page'in lakabı **"Hot Lips"**in kısaltılmışı.

Little Bird – Saksofoncu Jimmy Heat'in lakabı.

Little Giant – Saksofoncu John Arnold "Johnny" Griffin'in lakabı (*"Little Giant"* – Johnny Griffin)

Little Jazz – Ufak tefek yapısı ve sürekli pratik yapması nedeniyle, trompetçi Roy Eldridge'e takılan lakap.

Locked Hands – (Sözlük anlamı: kilitlenmiş eller) George Shearing ve Erroll Garner gibi müziyenlerin yeğlediği, iki elin de aynı anda akor bastığı piyano çalış tarzı. **Blocked Chords** ile eşanlamlı.

Lockjaw – Tenor saksofoncu Eddie Davis'in lakabı. Aynı lakap **"Jaws"** olarak da kullanılmıştır.

Loft – (Sözlük anlamı: depo, ambar, antrpo) 70'li yılların ortasından itibaren, New York'ta müzisyenlerin oturmak, prova yapmak veya konser vermek için kullandıkları depodan bozma boş ve geniş mekanlar.

Long bread – (Sözlük anlamı: uzun ekmek) Çok para **(Long green** ile eşanlamlı). (*"Long Bread"* - Donald Byrd)

Longhair – Klasik müzikten hoşlanan kişi; entelektüel.

Loose Wig – (Sözlük anlamı: yerinden oynamış peruka) Sıradışı, korkusuz ve bir parça delice çalan müzisyen.

Lot – (Sözlük anlamı: fazla) İyi, etkileyici ve nitelikli çalmak **("To play a lot of horn"** deyiminde olduğu gibi)

Lowdown – Yavaş, sakin ve hüzünlü, blues tarzında Jazz. Ruh ve mana dolu müzik. (*"New Orleans Lowdown"* – Duke Ellington)

Lucky – Saksofoncu Eli "Lucky" Thompson'ın lakabı.

Lux – Boogie-woogie piyanisti Meade "Lux" Anderson Lewis'in lakabı. Küçükken ailesinin onun için kullandığı "The Duke of Luxembourg" tanımının kısaltılmış şeklidir.

Turkcell
Kısa Mesaj-Bilgi Servisleri

Turkcell
Arama Servisleri

Turkcell
WEB Servisleri

Turkcell
Mobil İnternet Servisleri

Turkcell
SIM Kart Seçenekleri

TURKCELL

Çünkü iletişim çok şeyi değiştirir

Nguyen Lê

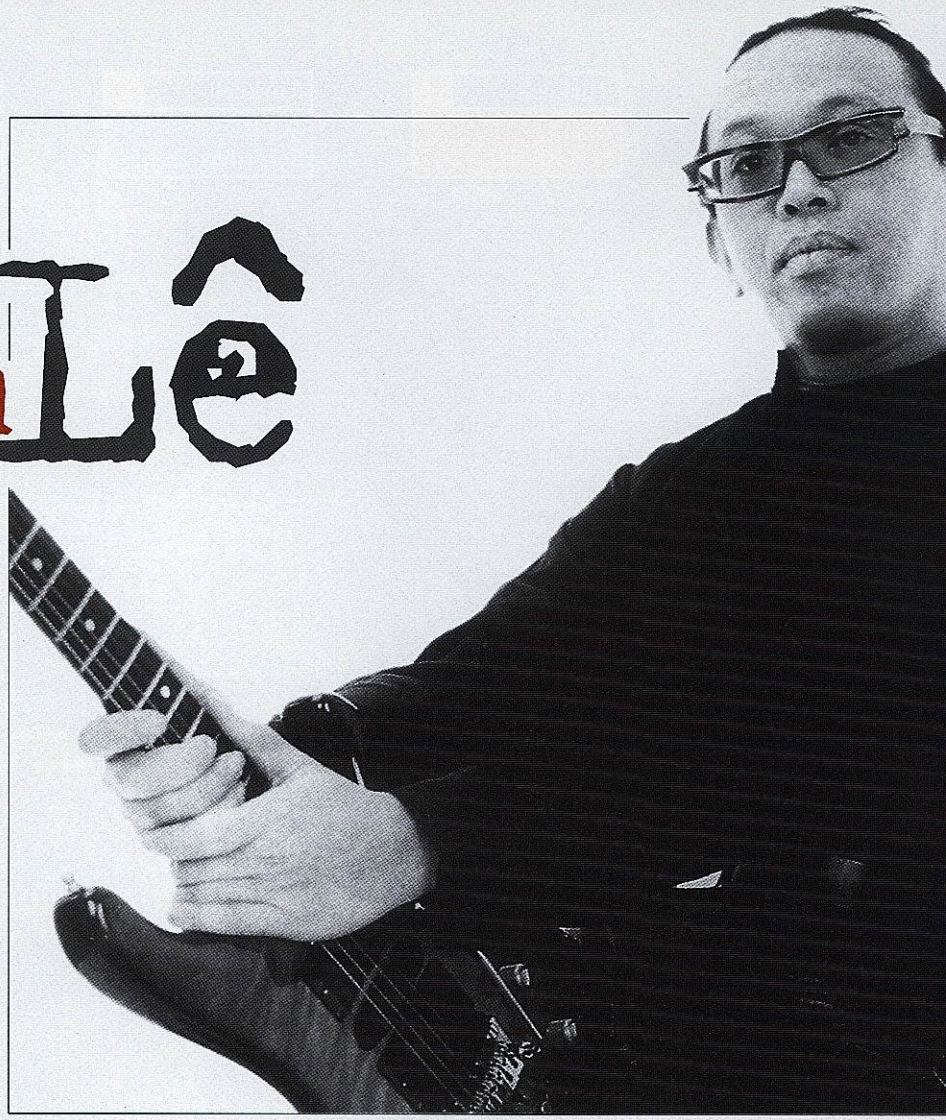

Orhan Kahyaoğlu

Vietnam asıllı bir Fransız olan, gitarist Nguyen Le'yi, jazz düşkünleri son on yıldır yakından tanımaya başladı. Birçok 'fusion' müzisyeni gibi, onu da otoriteler önce 'jazz sanatçısı' olarak kabul edemiyordu. Bu tavır, onun dışlanması anlamına gelmedi. Tek sorun, yaptığı müziğin tam anlamıyla Amerikan Jazz geleneğine yaslanmamasıydı. Büyüdüğü, yetiştiği kent olan Paris'teki etnik kültürlerin çok sayıda olması, Le'nin temel arka planını belirliyordu. Bilindiği gibi, çok- kültürlülüğün başkenti New York'du. Sayısız jazz'cı, etnik müziklerden en az kırk yıldır çokça etkilendi, etkileniyor. Ama, New York müzik ortamında, bu kültürlerin -müziklerin- kendi aralarındaki kaynaşıma fazla rastlanmadı. Paris kenti, tam bu noktada New York'tan ayrıldı. Bu kentte, uzun yıllardır yoğun bir kültürel -müzikal kaynaşımlara rastlanmıyor. Dünyanın dört bir yanından bu kente göç eden, ağırlıklı Üçüncü Dünya insanları, kendi aralarında kurdukları müzikal köprülerle, apayrı müzikler üretmeyi başardı. Jazz'ın içine sızıp, yeniden şekillenen jazz sound'ları değildi bunlar. Bu özelliklerinden dolayı 'ethno -jazz' kategorisine yerleştirilemediler. Daha çok, genel çizgileriyle World Music'in jazz'la buluşma, kaynaşma çabasıydı dikkat çeken. Sayısız etnik ve geleneksel müzik, jazz'ın içinde eritilmiyor; özgün yapısına kıyasıya sadık kalınarak, bu müzikler jazz'la kaynaşmaya başlıyordu. Yalnız etnik değil, otantik müzikler de bu yeni kaynaşımın kopmaz parçalarıydı.

Nguyen Le, bazı albümlerinde Amerikan jazz geleneğinden çokça yararlandığı projeler de üretti. Ama, bu çalışmalarda bile, yaslandığı jazz dışı kaynaklar zedelenmedi, özel bir üslupla yeni bir kimliğe büründü. Le'nin gitar stilinde, blues ruhu baştan beri esin kaynağı oldu. Stilini tam biçimlendirmedi blues. Ama ruhunu çok etkiledi.

Onun birçok albümünün World Jazz kategorisi içine oturtulmasının en önemli nedenlerinden biri, son on yıl içinde adından çokça söz ettiren bir firma olan **The Act**'in payının büyük olmasıydı. Deneyimli bir plak prodüktörü ve müzik endüstrisinin gözde isimlerinden Siegfried Loch'un **'The Act Production'** firmasının sahibi olmasıydı. Bu firma, yalnızca jazz, World Music ve World Jazz gibi üç spesifik türe yaslanan albümler yayınlamak için kurulmuştu. Bu firma için, ruh zenginliği, yürek ve kararlılık belirleyiciydi. Bu bağlamda, sınır tanımayan bir yaratıcılıktı Loch ve firmasının üstlendiği. Alternatif, meydan okuyucu bir müzik tavrıydı firmada hakim olan. Çok kültürlülük firma için çok belirleyiciydi. Beste ve performanslarda kıstas yaratıcılıktı. Kısa sürede, yaratıcılar için özgür olabilecekleri bir platform haline geldiler. Loch için, grup duygusu içinde 'bireysel özgürlük' son derece önemliydi. Kaçınılmaz olarak jazz'ın ufkunu, kimliğini, tanımını sorgulayan; yeryer de değiştiren bir firma oldu kısa sürede. Bir köprü olarak World Jazz kısa sürede, The Act'in ana felsefesine dönüştü. Bu yolla, birçok müzisyen inanılmaz, seslere, sentezlere ulaşacaktı. Biraz idealize edilmiş bir yaklaşımdı belki Loch'un sunduğu. World Music belki biraz abartılmıştı. En azından tanımının çokça sektörel olması biraz itici geliyordu insana. Ancak, öte yandan, firma, hakikaten jazz'ın ufkunu, imkanlarını zorlar; müziği soruştururken, yepyeni arayışların platformuna dönüştü. Dünyanın birçok ünlü jazz'cısı, bu firmada albüm çıkartır, ya da yer alırken; Nguyen Le gibi, görece genç, yeni arayışlar gözeten müzisyenlere imkanlar sağladı. **Jazzpana I** (1993) ve **Jazzpana II** (2000) gibi albümlerde flamenkoyla jazz'ın belki en özgün sentez albümlerine rastlandı. **Joachim Kühn, Lins Landgren, Chirstof Laver, Esbjörn Suensson** ve **Michael Gibbs** gibi günümüzün orijinal ustalarının albümlerine rastlarken; **Joe Pass, Yusuf Lateef** vb. birçok ustanın albümleriyle tanıştık.

İşte Nguyen Le, aslında böyle bir firmanın ona açtığı imkanlarla dünyaca tanınmaya başladı. Çok kültürlü müzikal tavrının belirginleşmediği bir- iki albümünde bile, Le'nin folklör ve etnik kaynaklarla olan bağı; bestelerine, gitar çalış stiline sindi. Bu ana verilerinin dışında, Le bestelerinde rock, funk ve klasik müzikten izlere rastlandı. Ama, en önemlisi, kendine özgü yeni bir mistisizm ve folklörün de çoğu albümde be-

lirginleşmesi. Dünyanın dört bir yanından; Güney Amerika'dan Uzak Doğu'ya, Afrika'dan Kuzeye sayısız özel müziğin ipuçlarına hemen her yapıtında sıkça rastlandı.

Le, gelenekten devamlı derin biçimde yararlandı. Vietnam kökenli kültürünü, Batıda yeniden ve farklı biçimde üretmeye çalıştı hep. Albümlerinde çok sayıda ülkenin müzisyeni yer aldı. Bu müzisyenler çalışmalarda devamlı kendi kültürlerini, müzik karakterlerini temsil ettiler. Ortaya geleneğe bağlı özel bir tavır çıktı. Sezgileri, parçalarının içine sızıyor; gizemli yanı parçalarda devamlı parıldıyor ve bu yolla evrensel bir dilin peşine düşüyordu Le. İç dünyasının görüntüleri gibiydi müziği. Deneyimini pekiştirmek için sayısız jazz ustasıyla da çaldı. Ama temel müzik problematiğini, çalış stiliyle kısa kürede içinde bulunduğu projelere taşıdı. Kendi albümleri de bu arayış ve algı yüzünden hep farklı karakterler taşıdı. Bu yüzden, tüm çalışmaları kategorize edilemeyecek türden yapıtlardı. Paris merkezli çok kültürlülüğün bu kategori dışı olma da büyük payı var. Bu açıdan, her otorite, müziğinin eklektik bir yapıya sahip olduğunda hemfikir. Vietnam vs. ülkelerin geleneksel şarkılarına kazandırdığı yeni karakter, modern müzik tutkunlarını, pozitif bir biçimde bağlı olanlara da dikilmelerini önleyecek incelikte olmuştur.

Gelelim, sanatçının kendi özel geçmişine ve yaptığı çalışmalara. Le, Vietnam'dan Fransa'ya göç eden bir çiftin çocuğu. 1959'da Paris'te doğduğundan, bu kentin çok kültürlü müzik ortamıyla bağı çok genç yaşlarda kuruluyor. Onbeş yaşından itibaren iki yıl davul çalıyor. Ardından, elektro gitar ve elektro bas onun asıl enstrümanları oluyor. Ancak, kısa süre içinde bas, ciddi biçimde ikinci plana düşüyor. Bu kentte Görsel Sanatlar eğitimi görüyor. Ardındansa felsefe master'i. Hatta 'Egzotizm' adlı bir de tez yazıyor. Daha sonra, değineceğimiz gibi, müziğine dair bu formasyonun, onun müziğini fikirsel düzeyde bir ölçüde etkilediğini vurgulayacağız. Le'nin 1983 yılında kurduğu Ultramariane adlı grup, Fransa'nın 'multi- etnik' müzik yapan en önemli grubu kabul edilir sonraki yıllarda. Grubun, 1989 yapımı De adlı ikinci albümü, o yılın Fransa'da çıkan en başarılı 'World Music' albümü kabul edilecekti. Grubun etkinlikleri 80'li yıllar boyunca sürerken, Le, ilginç duyarlılığı ve sezgi gücüyle Fransa'da ki müzik ortamında adını duyurmaya başladı. Jazz standartları ve çağdaş jazz'la içli dışlı müzisyen ve projelerle hızla birlikte olmaya başladı. **Marc Ducret, Yves Robert** ve gitarist **Eric Barret**'le yaptığı çalışmalar dikkat çekici güzellikteydi. Bu dönem, **Claude Nougaro** ve **Ray Charles** gibi şarkıcılarla da birlikte sahne ve stüdyo çalışmalarına girdi. Çağdaş müzikteyse **Marius Constant** ve **Mauricio Kayel** gibi ustalarla çalıştı. Görüldüğü gibi, Le, etnik ve otantik projelerin yanında, sayısız jazz etkinliğinin içinde yer aldı. Modern arayışların göbeğinde yer alıyordu artık.

Bu süreçte jazz'a dair en önemli deneyimi, 1987 yılında 'Fransız Ulusal Jazz Orkestrası'nın direktörü Antoine Harve'nin, onu orkestraya alması oldu. Bu yolla, dünyanın kalburüstü müzisyenleriyle birlikte çalma, deneyim kazanma imkanı doğdu. Özellikle bu orkestrada kazandığı müzikal deneyim, sonraki yıllar şekillendireceği kaynaşımın, jazz bağlamındaki ana işaretlerini verdi. Üç yılı aşkın bu serüvende **Johnny Griffin, Louis Sclavis, Carla Bley, Steve Swallow, Randy Brecker, Toots Thielemans, Courtney Pine, Steve Lacy, Dee Dee Bridgewater, Gil Evans ve Quincy Jones** gibi sayısız avant-garde müzisyenle albüm ve turnelere katıldı. Jazz'ın dünya ölçüsünde ulaştığı noktayı kavrama, kendini yenileme imkanları belirdi. Bu dönem, gitarına ek olarak synthesizer programlama, efektler ve kompütürlerle yazılmış orkestral parçaları da devreye girdi. Örneğin, orkestranın **'ONJ 87'** albümünde 'Processor' adlı parçanın beste, düzenleme ve kaydını Le yapıyor. 'Lunik II' adlı bir başka bestesiyse **'ONJ 89'** albümünde performe ediliyor. Yaşı henüz otuz olmadan, jazz ortamının parıltılı müzisyenlerinden biri oldu. Bu yoğun süreçte, Ultramarine adlı özel grubunun, az önce değindiğimiz De albümü de piyasaya çıkacaktı. Yani, jazz ve etnik müzikler iki ayrı kol olarak Le'nin müzik yolculuğunda tam anlamıyla yerini alacaktı.

Grubu Ultramarine dışında, aynı yıllar, sayısız etnik müzik sanatçısıyla da müzik yapıp albümlere katıldı. Afrika ve Karaibli müzisyenler, grupları ve dansçılarla devamlı ilişki halindeydi. Cezayirli usta sanatçı **Safy Boutella**'yla uzun süre birlikte çaldı. Hint müziğiyle olan sıkı bağı Kakoli'yle sembolize oldu. Ama, tabii ki onun için en önemli geleneksel bağ, kökü olan ülkesi Vietnam olacaktı. Bu müziğe yeni bir tat ve kimlik kazandıran, geleneğe bağlı uğraşlarında, bir dönem en önemli yol arkadaşı Dan Bau oldu. Bir dönem, hocası, Truong Tang'la da özgün çalışmalar hayata geçirdi.

Ultramarine'nın son albümünün yarattığı yankılar, sanatçıyı artık solo albümler yapmaya itecekti. Kendinin olan özel bir teknik ve sound'la yeni on yıla adım atması gerekiyordu. Bu dönem, Avrupa'da hızla yükselen müzikal açılımlar Le'yi kıyasıya etkiledi. Jazz dünyası artık ondan söz ediyordu ve çalışmaları merakla bekleniyordu. Le, ilk solo albümünü 1990 mayısında Miracles adıyla yayınladı. Ekibinde, çoğu ECM sanatçısı olan üç usta yer aldı. Bu isimlerden ilki İskandinav piyanist **Art Lande** oldu. Ritm seksiyonunda bası **Mark Johnson**, davulcu **Peter Erskine** çalmıştı. Bu seksiyon, Le'nin en başarılı albümlerinden biri kabul edilecek olan **3 Trios**'da da dört parçada yer aldılar. Özellikle Erskine, son on yıl içinde Le'nin müziğinin biçimlenmesinde dikkat çekici paya sahip bir isimdi. Doğaçlamacı boyut bu albümde tam anlamıyla ağırlık oluştururken; Avrupa müziğinin geleneksel inceliklerinden doğan izlere, renklere bu albümde sıkça rastlandı.

Le'nin üretimi hızla çoğalıyor, zenginleşiyordu. İki yıl aradan sonra, 1992'nin yine mayıs ayında Zanzibar adlı albümü piyasaya çıktı. Bu çalışmasında, Gitar stilinde, teknik altyapıda ilginç incelikler yakalandı Kendi geleneksel renkleriyle, jazz teknikleri, gitarında yeni, özel bir üslubun kapılarını aralıyordu sanki. Fusion tarzının mimarlarından, Oregon grubunun üyesi, obua dehası **Paul McCandles** bu albümde Le'nin kadrosundaydı. Bu noktada, Klasik Müzikle kurduğu en anlamlı bazı bağlar **'Zanzibar'** albümünde belirginleşti. **Art Lande**, piyanosuyla bu kez gözle görülür müzikal zenginlikler taşımıştı bestelere. Albümde bası **Dean Jonhson**, davulu **Joel Allouch** çaldı. Müzik çeperi gitgide zenginleşirken; Le artık rafineleşen, yalnız kendinin olan, görece mistik bir gitar stilinin sahibi durumundaydı. Blues ruhu parçalarında hep dikkat çekti. Hüzündü albümü kuşatan.

Tüm bu albümlerde jazz geleneğinin izlerine ek olarak rock ve klasik öğelere de sıkça rastlandı. Nitekim çok kısa süre sonra, sanatçı, üçüncü albümü Init'i de 1993 Ocağında kaydedip yayınladı. Kendine özgü bir fusion tarzıydı ortaya çıkan. Albümdeki kadro bu kez farklıydı. **Andre Ceccarelli, François Moutin** ve **Bob Berg**'di albümün enstrümantalistleri. Le, kültüre duyduğu sadakatin bu albümlerde de ödün vermiyordu. Kaynaşımları gitgide zenginleşti. Bu arada, onun stilinin oluşmasında büyük payı olan bir rock- blues dehasını da anmak gerekiyor: **Jimi Hendrix**. Le, birçok açıklamasında, Hendrix'in mirasından ruh ve teknik olarak kıyasıya yararlandığını hep gönül rahatlığıyla açıkladı. Bu özelliğinden dolayı, bu dönem, Hendrix müziği çalmak için oluşturulan bir grubun çekirdek üyesi oldu.

Le, 1993 Ocak'ında bir başka ilginç deneyimin daha içinde buldu kendini. Köln'ün ünlü WDR Big Band'inin solisti olmuştu artık. Çoğu kez, bu orkestrayla birlikte; besteci ve direktör **Vince Mendoza**'nın ilginç, deneysel çalışmalarında yer aldı. Mendoza o yıl önceden değindiğimiz The Act Production'dan çıkan 'Jazzpana' adlı projenin de yaratıcısıydı. Jazz'la flamenko buluşup, yeni bir kaynaşım ve stille ortaya çıkıyordu. Le, Mendoza'nın, ilginç bir başka proje olan Sketches albümünde yer aldı. WDR Big Band'in yanında, albümde, Le'nin yanında **Dave Liebman, Charlie Mariano, Peter Erskine** gibi devler yer almıştı. Alışılmış jazz tavırlarının çok ötesinde bu projede Le'nin ustalıkları dikkat çekici güzellikteydi.

Bu birliktelik süreci, Le'nin The Act Production'la anlaşma yapmasının da imkanlarını doğurdu. The Act'in sahibi Siegfried Loch için Le, başta değindiğimiz arayış taleplerine en iyi yanıt verecek isimdi belki. Le'nin dünya çapında üne kavuşması ve tüm arayışlarını en özgür biçimde hayata geçireceği bir ortam bulmuştu artık. Çok kültürlü müzik algısı ve zenginliği, yeni, oturmuş bir zemin bulmuştu kendine. İster jazz merkezli, isterse World Jazz kategorisi içinde -zoraki de olsa- değerlendirebileceğimiz bir dönüm noktasıydı. Le'nin bu dönemki en ilginç deneyimlerinden biri de, 1994 Nisan'ında, bir solist olarak 'The Newyorker'a davet edilmesi oldu. Bob Brookmeyer'in bir suitinde yer almıştı. Bu davetin uzantısı olarak, suitte çalan iki ritm müzisyeni, basçı **Dieter Ilg** ve davulcu **Danny Gootlieb**, artık Le'nin yeni projesinde, oluşturduğu trionun üyeleriydi.

The Act Production tarafından yayınlanan **Million Waves** adlı albüm, Le'nin jazz serüvenindeki önemli bir açılımı olarak kabul edilmeli. 24 Nisan 1994'de kaydedilen plak, yılın son ayında piyasaya çıktı. Bir saflık, dinginlik ve şiirsellikle bezeliydi bu albüm. O güne dek hayal edilemeyecek ilginçlikte bir sound ve deneysel bir doğaçlama tavrıydı ortaya çıkan. Yoğunlaşıp zenginleşecek olan mistisizmi rafine bir biçimde albümdeki parçalara sinmişti. Elektronik olanaklardan yararlandığı synthesizer ve E-bow kullandığı halde, parçalarda gergin bir ruh haline hiç mi hiç rastlanmadı. Başlarda değindiğimiz blues ruhundan çoğu parçada yararlanmıştı. Sorgulanan uzam ve zamandı. Dolayısıyla parçalarda garip bir mistifikasyon hemen öne çıkıyordu. 'Million Vagues', 'Little Wings', 'Butterflies & Zebras' ve 'Moonshine' gibi parçalarda, kültürel ufku, dünyeviliği ve jazz'la olan saygı ve özeni tüm inceliklerle belirginleşmişti.

Çok yönlülüğü, arayış boyutunda hiçbir durağa rastlamadı. Albümü bırakıp, yepyeni açılımların peşine takılmaya devam etti. Örneğin, basçı **Michel Banita** ve eski usta, yol arkadaşı **Peter Erskine**'le oluşturduğu trioda, eski yeni parçalarla sayısız konser vermekteydi. Bu dönem, eski dostu **Michel Portan**'ın da son albümünde yer aldı. Bu çalışmada **Ralph Towner**'de çalmaktaydı. 'Freedom Statue' adlı parçadaysa, ustaların ustası **Ornette Coleman**'la birlikte çaldı. 1995 Haziran'ın da WDR Big Band'e tekrar konuk oldu. '**Azure Moon**' adlı albüm projesinde ünlü fusion grubu **Yellowjackets** ve Vince Mendoza yer almaktaydı. Aynı yılın temmuz ayında, bu kez Stuttgart Festivali'ne davet edildi. 'Universal Of Jimi Hendrix' adlı bir gösteriye konuktu. Le'nin yanında, **Trilok Gurtu, Terry Bozzia, Cassandra Wilson, Jack Bruce** gibi sayısız ünlü de yer almaktaydı. Le, bir Hendrix tutkunu olarak projeye önemli katkılar taşıdı. kısa süre sonra; **John McLaughlin, Marcus Stockhausen, Michel Petrucianni** ve **Enrico Rava** gibi dev isimlerle konser ve stüdyo çalışmalarına girecekti.

Son isimlerden anlaşılacağı gibi, çeşitli jazz ve fusion çalışmalarının göbeğinde bir isimdi artık. Ama, önemli olan, kendinin olan sound, ya da sound'lar kaynaşımını albümlere dönüştürmesi gerekiyordu. 1995'in Kasım ayında artık beklenen çok kültürlü müzik algısı, son derece spesifik bir kimlikle ortaya çıktı. Başlarda özetlediğimiz 'World Jazz' yaklaşımının en tipik örneği, bu yeni albümde hayat bulacaktı. Tales From Viet-nam adını verdiği bu albüm, sanatçının kendi köklerini araştırması, sorgulaması anlamına gelecekti. Vietnam müziğinden esinlenerek yapılmıştı parçalar. Geleneksel müzisyenlerle, jazz müzisyenleri bu albümde birarada çaldılar. Bu albüm, çok ilgi görüp, ödüller bile aldı (**Diapason d 'Or ve Choc de Jazzman**). Albümün global bir karakteri vardı. Ama, o denli de eklektikti. Bu süreçte, onun müzik konseptine yakın dans projelerinde de gözüktü.

Albüm, World Music'in o yıllardaki ticari kalıplarına hiç mi hiç uymuyor. Vietnamlı şarkıcı **Huong Thanh**, şarkıların çoğunu seslendirirken, bir otantik Vietnam enstrümanı çalan **Hao Nhien**'de albümün konuğuydu. Bazı parçalarda Hintli **Trilok Gurtu** yer aldı. Trompetiyle İtalyan müzisyen **Paolo Fresu**, eski yol arkadaşlarından **Michel Banita**, saksofoncu **Simon S. Hansen** albümün dikkat çekici diğer müzisyenleri arasındaydı. Giriş parçası 'The Wind Blew It Away'in yarattığı atmosfer, ECM sound'undan bayağı etkilenmiş bir örnek niteliğinde. Parçanın çok ilginç bir otantizmi var. Ama, başka bir uçta, jazz'ın doğaçlama kuralları ilginç açılımlarla devreye giriyor. Özellikle trompetçi **Fresu**'nun sıyrılan jazzy incelikleri parçada hemen yakalanıyor. 'Don't You Go Away My Friend' albümün bir başka başarılı örneği. Vietnam melodileri parçada çok önde. Vurmalılar ve özellikle soprano saksofonsa, Le'nin öteki çok boyutlu müzik yüzünü, algısını gözler önüne seriyor. Bu parça, Chick Corea'nın 70'li yıllardaki fusion tavrına bir selam yollar nitelikte. Le'nin şiirsellik ve mistik yanının çokça öne çıktığı bir örnekse 'Hen Ho'. Gurtu'nun tutku dolu, vurmalı doğaçlamacılığı, Le'nin orijinal ve uçuk stiliyle buluştuğunda, ortaya apayrı bir müzikalite, bir ruh hali çıkıyor. Le'nin müziğinde bir trans hali hep sezinlenir. Ama, buna benzer örneklerde bu tür uçuşlar çok öne çıkıyor. 'The Banyan Tree Song', yine geleneksel kökenli. Le'nin düşünsel tasarımının en iyi hayat bulduğu parça denilebilir. **Houng Thanh** vokal yetisiyle prima bir nokta yakalıyor. Le'nin müziğinde sıkça değindiğimiz çok –kültürlü algının belki en rafine örneği bu beste. Merkezi Vietnam olsa da, dünyanın dört bir yanından ilginç tınıların bulunduğu; Le'nin kozmik yanının, duygusunun çokça ön plana çıktığı bu tipik World Jazz örneğinde, adından söz edeceğimiz son örnek 'Mangustao I ve II'. Jazz'a daha yakın, ama oryantal ezgilerin kuşatıcı rol oynadığı bir beste bu. Le'nin gitarındaki tını zenginliğinin yanında, teknik ustalığı da çokça hissediliyor. Tüm folklor, etnik müzik tutkusuna rağmen, sanatçının jazz'a ve duygusuna gösterdiği önem ve özen bu parçada damıtılmış bir biçimde. Vurmalılar nefis. Vokalse, Le'nin müzik algısını tamamlar, bütünleştirir nitelikte.

Evet, sanatçının, 80'li yıllardaki grubu Ultramarine'yle, yetiştiği, birikim yarattığı jazz tavrı ilk kez bu denli açık bir kaynaşıma dönüşüyor. Özel bir dil ve stil artık bu albümle birlikte belirginleşiyor. Dünyanın dört bir yanından tınılar, melodiler dolaylı-dolaysız hep devrede. Tales From Viet-nam albümünü ise bazı yazarlar, en önemli 'World Music' örneği olarak nitelendiriyorlar. Le, kendine özgü imgelerin, yolculukların adamı artık. The Act Production ve özellikle de sahibi Siegfried Loch, onun önünü açmakta özel bir birikime sahip. Le yayınlanan '**Tales From Viet-nam**' dan sonra, bu kez apayrı bir konsepti olan bir albüm projesinin peşine düşüyor. 1997 Ocak ayında yayınlanacak olan yeni albüme Le **3 Trios** adını veriyor. Albümün

İş Sanat'ta **Nisan-Mayıs** randevuları

Cuba & Brazil: The Gonzalo Rubalcaba Trio

10 Nisan Salı 19:30

The Gonzalo Rubalcaba Trio
Inner Voyage featuring
Carlos Henriquez Bas / Ignacio Berroa Davul

10

Fado'nun Sesi: Cristina Branco

12 Nisan Perşembe 19:30

Custodio Castelo Portekiz gitarı
Alexandre Silva Viyola
Fernando Maia Bas gitar

12

Yo-Yo Ma Solo Viyolonsel Resitali

26 Nisan Perşembe - 27 Nisan Cuma 19:30

26
27

Charlie Haden - Quartet West

2 Mayıs Çarşamba 19:30

Featuring Ruth Cameron

02

Kol Simcha Klezmer Soul

22 Mayıs Salı 19:30

22

Telefonla satış için

bilet ix Çağrı Merkezi: (216) 454 15 55

İş Sanat Kültür Merkezi: İŞ Kuleleri 4. Levent
80620 İstanbul Tel: (212) 316 00 00

Biletix'in tüm bilet satış hizmet bedelleri İş Bankası tarafından karşılanmaktadır.

Biletix Satış Noktaları

Migros
Soyak (Göztepe)
Caddebostan
Galleria (Bakırköy)
Capitol
Merter
Şükrü Saraçoğlu
Stadyumu (Setur)

Vakkorama
Akmerkez
Suadiye
Taksim

Maya-Akar Center

Raksotek
Ortaköy
Beyoğlu
Maslak (Migros)

1907 F.B. Derneği
(Yapı Kredi Plaza)

mantığı, o güne kadar çeşitli yapıtlarda birlikte çaldığı triolarla yeniden bir konsept içinde çalışmak. Onun ilk albümü **Miracles**'da birlikte çaldığı **Marc Johnson** ve **Peter Erskine**'li kadro, albümün ilk triosu oluyor. İkinci trio'ysa, The Act'da çıkan ilk albümü **Million Waves**'in müzisyenleri; Basçı **Danny Gottlieb** ve davulcu **Dieter Ilg**. Albümde çalan üçüncü trioysa, son yıllardaki ünlü yol arkadaşı **Renaud Garcia Fons** ve albümün konuk sanatçısı, vurmalı dehası **Mino Cinelu**. Bu proje bir anlamda, solo çalışmalarla 1990'da başlayan yeni ve özel müzik tarihinin bir müzikal sorgulanışı. Bu yüzden albümüne 'bir yolculuk imgesi, bir imgeleme yolculuğu' diyor. Çalışmaları arasındaki gizil bağ, daha çok da izini sürdüğü konsept; müzik algısını, apayrı boyutlar, yeni açılımlarla, yeni bestelerle gözler önüne seriyor. Asya'dan Afrika'ya, Karaib'lerden İskandinavya'ya uzanan karmaşık bir yolculuk bu. Albümün girişinde '3 Trios' başlıklı, üç parçadan oluşan, farklı müzik kültürlerinin bir jazz potasında buluşturulduğu bir müzikal yapıyla başbaşa kalınıyor. Her üç parça da, bir imgeyi, farklı yolculuk algılarını gündeme getiriyor. Johnson ve Erskine'le söylediği 'silk' (ipek) adlı bestede, müzisyenler arasındaki ipekten bağ yakalanıyor. Son derece has, sofistik bir jazz beste. Birikimi tüm incelikleriyle eseri kucaklamış. Gottlieb ve Ilg'leyse 'Silver' (gümüş) beste yorumlanıyor. Bir renk cümbüşü, bir kıvılcımı simgeliyor bu parça. Le'nin üslupçu yanının çokça öne çıktığı bir jazz beste bu. Garcia-fons ve Cinalu'yla birlikte çaldığı 'Sand' adlı besteyse, o dönem kurduğu 'Sand' adlı grubun göndermesi olmanın yanında; Üçüncü Dünya duyarlılığını ve onun gitgide yoğunlaşan, albümlere dönüşmeye başlayan çokkültürlülük algısının kökleri izleriyle ilintili. Bu yolculuklarının tümünün, Le'nin iç dünyası, müzikal hesaplaşmaları, kültür algısının birer 'Jazzy' özeti olduğunun altını çizmek gerek.

İlk üç parçanın ardından gelen 'Dance Of The Comet'de Johnson ve Erskine'li trio çalıyor. Mistik bir jazz – fusion bestesi bu. Le'nin John Scofield'e şapka çıkardığı; yeni jazz'ın tutkulu boyutunu yansıtan bir örnek. Le, sözkonusu trioyla iki parça daha çalıyor. 'La Parfum' ve 'Blue Monkey'. İkinci parça, Le'nin jazz becerilerinin, duygu birikiminin albüme en iyi yansıyan, sinen örneği. Bu parçalar birer ustalar şöleni. Çok-kültürlü algı, bu parçalarda oldukça arka planda.

Albümde hem kişisel, hem fikirsel kontrast taşıyan iki parça var: 'Foow' ve 'Woof'. İlkinde Garcia- Fons ve Cinelu var. Le'nin varoluşunun, uzama yolculuğunun ve çok kültürlü algısının müzikal açıdan en çok gönderimi olan beste bu. Garip bir izlenimci, sembollere dayanan bir yapısı var parçanın. Onun kontrastı olan 'Woof'u ise Gottlieb ve Ilg ikilisiyle çalıyor Le. Bu da Le'nin doygunluk düzeyinde ruhani bir atmosferle çaldığı parça. Ritm seksiyonu büyülü. Birbirine yakın melodiler bunlar. Le'nin kişisel algısıyla triolar sanki içiçe çalıyorlar. Le'nin aslında tek bir müzik yaptığının ipuçlarıyla dolu bu besteler. Albümde, üstünde durmadan geçemeyeceğimiz son parça 'Idoma'. Albümün belki en asyatik bir sounda sahip parçası bu. Garcia –Fon ve Cinelu çalıyorlar. Yoğun bir hüzün duygusu var parçada. Cinelu'nun müzik tavrı ve çok boyutlu –Afrika ve Asya'ya dair- parçaya apayrı bir kimliğin yayıldığını haberliyor. Le'nin son dönemindeki 'World Jazz esprisinin simgesi durumunda 'Idoma'. Albümde özenli bir çeşitlilik var. Le'nin gitar stilinin, jazz ve melodi dağarcığının ciddi ölçüde rafineleştiği bir yapıtı '3 Trios'. Tüm bu rafineliğin yanında onun dünyası, şiiri ve iç yalnızlığı da su yüzüne çıkıyor. Kozmik dünyaya bakarken, dayanaklarının içindeki pırıltılar, kıvılcımlar olduğu hemen seziliyor.

Albümün ardından, Le, yaptığı ABD turnesiyle yankılar uyandırmayı sürdürüyor. New York'un efsane mekanı 'Birdland'da verdiği konser, ortamın kritikçileri tarafından olumlu eleştriler alıyor. 1997'nin sonbaharında, eski yol arkadaşlarından **Paolo Fresu**'nun dörtlüsüne katılıyor. Birlikte Fresu'nun 'Angel' albümünün kayıtlarına giriyor.

Le'nin özellikle Maghreb bölgesinin geleneksel müziğiyle gizemli bir bağı olduğunu anmıştık örneğin, 1992 başlarında Cezayirli şarkıcı **Safy Boutella**'yla çalışmalar yapmaya başlamıştı. Andığımız son albümün ardından, Maghreb müziğine, kültürüne derinlemesine daldı. Bu dönem Cezayirli **Cheb Mami**'nin 'Meli Meli' albümünde ciddi bir rol üstlenecekti. Albümde yalnız, gitar çalmadı. Bazı şarkıların prodüksiyonunu da o yaptı. Müzikal ve kültürel araştırmaları onu, Kuzey Batı Afrika müzikleri, özellikle de Cezayir müziğine yoğunlaştırmıştı. Yerel, geleneksel ve etnik her tür müzik onu ilgilendiriyordu. Tüm bu süreçte Cheb Mami'nin davulcusu ünlü **Karim Ziad**'la ortak bir albüm tasarısına adım attılar. Düzeyli bir World Music projesiydi bu. Ama, jazz'la bu müzikler arasında köprü kurmadan da yapamazdı. Berbes ve popüler Cezair müziği içiçe yoğruluyordu albümde. Çok kültürlülüğü simgeleyen bu yörelerin farklı ülke ve coğrafyalarından müzisyenlerle yeşerdi proje. Sırplı piyanist **Bojan Zulfikarpasic**, Avusturyalı saksofoncu **Wolfgang Puschning**, İtalyan jazz'cı ve eski müzik yoldaşı **Paolo Fresu**, Berb şarkıcı **Stefano Di Battista**, **Cheb Mami**'nin kendisi ve Le'nin iki Vietnamlı sanatçısı **Huong Thanh** ve **Hao Nhien Maghreb And Friends** albümü için buluşmuşlardı. Bir de güçlü, yerel vokal ve perküsyon ustaları vardı albümde. Bağımsız bir ruhu temsil ediyordu. Çalışma ve kategoriler dışıydı aslında. En önemli dayanağı stilistik yapı ve kültürel geleneğin belirleyiciliğiydi. Bireysellik kadar kuşatıcı algı da önemliydi. Tek bir sound değil, sound'larla bezeliydi albüm. Müziklerin yapılarını sade kalınacak biçimde düzenleniyordu seçilen parçalar. Herşeyin başında artistik doygunluktu önemli olan ve bu albümde müzisyenler istediklerini buldular. Son derece şeffaf bir müzik politikasıydı seçtiği. Orijinalitenin bozulmamasına ama zenginleşmesine özen gösterilmeliydi.

'Ifrikyia' adlı giriş parçasını dinlerken müzikteki spontan hava ve tutku hemen öne çıkıyor. Vokal ve perküsyonun yanında **Michel Alibo**'nun funky elektrik bası ve perküsyon çalan yöresel müzisyenlerin geleneğe kıyasıya sadık olmalarına rağmen, günün duyarlılığıyla derin bağlara girdiği hemen anlaşılıyordu. İkinci parça Constantine adını taşıyor. Evet, İstanbul'a ithafen yazılmış bir parça. Türk müziği ezgilerinin yanında pop-jazz bir hava buluşuyor parçada. Vurmalılar albümün müzikal bağlamda temel direği. Özellikle 'Yhadik Allah' türü parçalarda, arkadan arkaya ustalar şöleni dinliyoruz sanki. Le'nin en temiz ve içli gitar çaldığı beste bu. 'Nora' adlı jazz duygusunun yoğun olduğu parçayı Ziad-Le ikilisi beraber yazmışlar. Çoğu parçada olduğu gibi. Rai müziğini anımsatan yüzlere de rastlanıyor. Ama bu albümde adıyla da zikredilen 'Funk Rai' adlı bir beste var. Jazz'ın doğaçlamacı ruhu parçada ön plana çıkmış. Zaten parçada çalınan ve duygu yolculuğunun taşıyıcısı olan trompet, hemen **Miles Davis**'in stilini anımsatıyor insana. Bu funk-jazz yolculuğunun akabinde öne yumuşak bir tatla rai müziği ve ezgileri giriyor. 'L'Arkha li Jeya', rafine bir World Music örneği. 'Guinia' adlı besteninse rock/funk bir havası var. Sırp piyanistin temiz teknik ve duygusu tüm incelikleriyle bu bestede yakalanıyor. Le'nin gitarındaki izlenimci renkleri parçada sıkça dikkat çekiyor. Son parça 'Nesraf'da udun, Ortadoğu'ya özgü duygusal kuşatıcılığı dikkat çekiyor. Bu parçayı din-

lerken, dolaylı da olsa, Rabih Aboukhalil ya da Anouar Brahem gibi müzisyenlerini sound'ları hatırlanıyor.

Le, bu çok kültürlü projede öne çok fazla çıkmıyor. Ama, sırası geldiğinde, sound'unu parçaların merkezi yapabiliyor. Bu albüm aslında 'World Jazz' esprisi içinde ulaştığı en düzeyli nokta. Solist yanından çok. Onun kültürel algısı, tavrı, stil zenginliği ön plana çıkıyor. Jazz'dan hareketle, ama sonuçta tam anlamıyla jazz'da olmayan orijinal soundlar birarada büyüyüp, gelişiyor. Ama, tek bir sound'a dönüşmüyor. Müziğin uzamında gezinip gidiyorlar. Etnik, geleneksel ve modern enstrümanlar, özel bir ahenk içinde yeni ve dünyevi bir atmosfer doğuruyor. İşte tüm bu orijinal köklerin özel duyarlılıklarla kaynaşması anlamına geliyor bu proje.

Son albüm ve konserlerin ardından, hemen bir başka albüm tasarısına yöneldi. Bu kez kendisi için hazırlamıyordu bu çalışmayı. Üzerinde yoğunlaştığı albümün sahibi, son iki albümünde dinleme olanağı bulduğumuz, Vietnamlı şarkıcı **Huong Thanh**'dı. Bu şarkıcı aslında 1977'den beri Paris'te yaşıyordu. Le'yle tanışması 1995 yılında gerçekleşmiş; iki sanatçı arasında, müzikal ve kültürel bağlamda derin bir diyalog başlamıştı. Thanh'ın babası Vietnam'ın en ünlü şarkıcılarından biriydi. Operalarda söyleyen bir sahne adamıydı. Şarkı, tiyatro ve dansın birlikte varolduğu sahne projelerinin yıllar boyu usta isimlerinden biriydi. Houng Thanh'ın kız kardeşiyse, şimdi ABD'de yaşayan ünlü bir Vietnamlı şarkıcı.

Thanh'ın stilinde melodiyle sözcükler dünyası bir arada estetize oluyordu. Vietnam'da birçok albümü çıktı. Birikimi, çocukluğundan beri evine gelen, yaşayan ünlü şarkıcı dostların etkisi şekillendirmesiyle biçimlendi. 1977'de Paris'e geldikten sonra da sayısız şovda ünlü ustalarla müzik, tiyatro ve dans için sahne almıştı. Le'yle tanışıp kurduğu bağ ve akabinde yayınlanan 'Tales From Viet-nam' albümü ve ardından gelen uluslar arası konserler Thanh'ın jazz dünyasıyla da bir köprü kurmasını, yeni açılımlara yönelmesini sağladı. Albümün ciddi ödüller almasında Thanh'ın da önemli katkısı oldu. Bu dönem, Unesco'nun İnsan Hakları'nın yıldönümü kutlamasına da Thanh'ı davet etmesi, onun özel bir üne ulaşmasının göstergesiydi.

Bu orijinal, geleneğe bağlı, ama çağa özgü modern açılımlara sempatik bakan ses, Le'nin katkılarıyla, The Act firması için stüdyoya girdi. Projenin, beste ve düzenlemelerini Le üstlenmişti. Albümde yine bilinen enstrümanlarıyla çalacaktı Le. Başta lut çeşitleri olmak üzere, Vietnam'ın birçok geleneksel enstrümanı ve müzisyenleri albüm için stüdyo çalışmalarına katıldılar. Le'nin son dönem usta yol arkadaşları **Tino Di Geraldo, Karim Ziad** ve **Paolo Fresu**, kendi özel teknik ve kültürel/ müzikal birikimleriyle çalışmaya yeni boyut kazandırdılar. Albüme **Moon And Wind** adı verildi. Çocuk sevgisi, aile sevgisi, hayat arkadaşına duyulan sevgi, Vietnam'ın apayrı iklimlerine has ninniler ve doğduğu ülkeden uzak kalma duygusu şarkıların arka planı, ana fikirleri niteliğindeydi. Kendine has pastoral, hüzünlü bir atmosferi vardı **'Moon And Wind**'in.

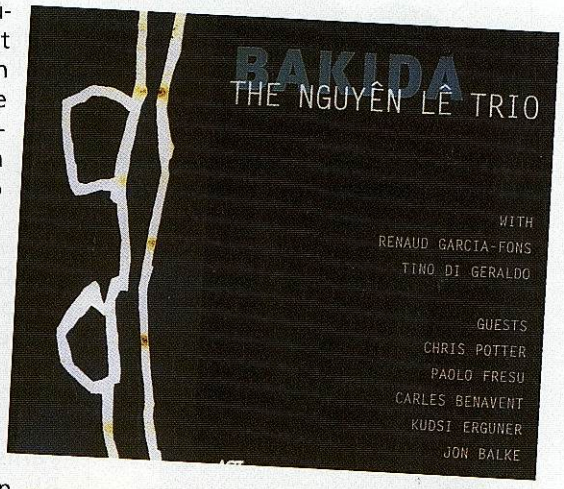

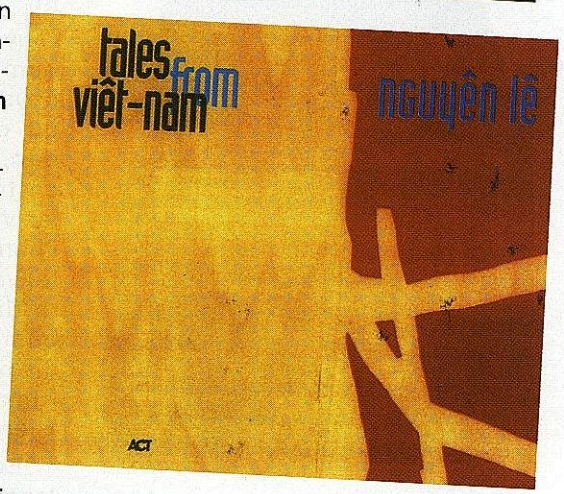

Müzikal-şiirsel anlatım açısından çokça öne çıkan şarkılar var bu albümde. Le'nin müzik ufku ve sound'ları, şarkıları, geleneksel karakterli olsa da, her zamanki gibi spesifik bir yapıya sahip. 'Crossing The Bridge' albümün en gözde parçalarından biri. Le, çok iyi akustik gitar çalıyor bu parçada. Klasik forma sahip olmasına rağmen, Thanh sesiyle bambaşka tatlara, müzik renklerine taşıyor dinleyeni. 'Autumn Wind' albümün bir başka dikkat çekici örneği. Vietnam'ın etnik ve folklörik ezgileri, Klasik Batı formlarıyla kesiştiğinde, ortaya benzersiz bir kaynaşım çıkıyor. Synthesizer'in yarattığı mistisizm tam bir Le müziği. Thanh'ın geleneğe bağlı incelikli yorumu, parçada bambaşka bir yüz olarak dikkat çekiyor. Pastoral karakterin en baskın olduğu parça 'Blackbird Song'. Tino Di Geraldo'nun ilginç vurmalıları, Afrika müziğinin atmosferik havasını yansıtıyor. Vietnam'ın yerel enstrümanlarının içli anlatımı Thanh'ın müziğiyle buluştuğunda, hoş bir mistisizm çıkıyor ortaya. 'The Awaiting' içinde aynı izlenimlerden söz etmek mümkün. Akustik yanı baskın çıkan; doğu tasvirleri ve tutkuyla bezeli bir şarkı bu. Thanh, parçaya yepyeni bir ses rengi, yorum yetisi taşıyor. Albümdeki on parça arasından anacağımız son örnek, giriş bestesi 'The Soaring Of The Heron'. World Music'le jazz'ın kesişmesi noktasında ortaya çıkan belki en rafine şarkı bu. Son yılların sıkça anılan 'New Sound' esprisi içine

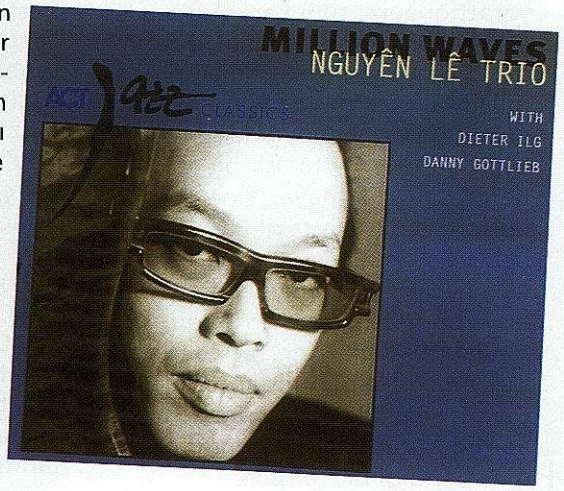

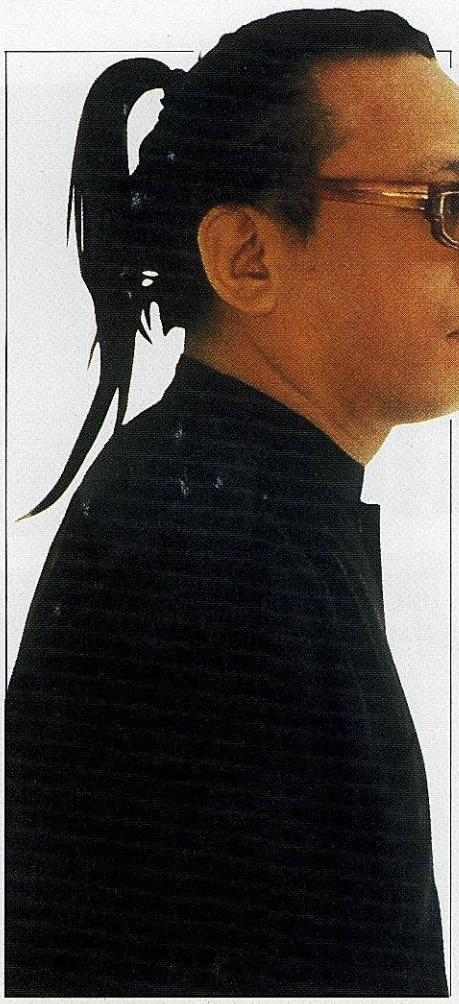

tam anlamıyla oturan bir beste bu. Le'nin son yıllarda geliştirdiği 'World Jazz' çizgisine en iyi örnek. Zaten, bu albümün sahibinin yalnız Houng Thanh değil; Thanh/ Le ortak albümü olduğunu söylemek gerek.

Önümüzdeki aylarda çıkacak yeni albümünü saymazsak; Le'nin son çalışması Bakida adıyla 2000 yılında yayınlandı. Gerçi bir solo albüm değil; Nguyen Le Trio'nun yapıtıydı bu. 1997'de kurduğu 'Sand' adlı trioydu değindiğimiz. Renaud Garcia Fons basıyla, Tino Di Gerardo davul ve vurmalılarıyla 'Bakida'nın içindeydi. Müziğinde yarattığı aura, tüm karakterleriyle 'Bakida' albümüne sinmiş durumda. Gizem ve pırıltılar bu albümün müzikal karakterine yine sinmiş. Le'nin beceri ve duygularını en iyi kaynaştırdığı, usta işi bir albüm denilebilir çalışmaya. Yine en çok düşlerinin peşine takılıyor. Önceki her tür albüm ve deneyiminden geniş izler yakalanıyor. Bir yazar bu albümdeki çok renkliliğin yanında, doğuya dair bir 'baharat tadı'nın da olduğundan dem vuruyor. Le'nin jazz tavrının çokça ağırlık kazandığı, yönlendiriciliğini üstlendiği bir çalışma.

Jazz ruhu albüme ne kadar sinse de, tam anlamıyla jazz kategorisinde düşünmek de zor bu çalışmayı. Bu albümde, çok-kültürlü müzik tavrını simgeleyen, önemli eski yol arkadaşları da 'Bakida'da trio'nun yanında konuk. Örneğin, İspanyol basçı **Carles Benavent** yine bir-iki parçada konuk. İtalyan **Paolo Fresu** müzikal zarafetini bazı parçalara taşımış. **Chris Potter** bir ABD'li jazz saksofoncusu olarak; **Jon Balke** ise Norveçli bir piyanist olarak konuklar arasında. Bir parçada Illya Amar marimba çalıyor. Ama, bizim açımızdan albümün en ilginç konuğu, ünlü neyzen **Kudsi Erguner**. Görüldüğü, gibi dünyanın dört bir yanından, farklı, spesifik müzikleri, enstrümanları temsil eden ustalar var. Karim Ziad ve Has Nhien Pham albümde incelikli yetileriyle var oluyorlar. Müzikal kontrastların en zengin olduğu albüm bu. Güçlü ve enerjik müzik disiplini, jazz'ın yanında rock, funk ve klasik müziğin yoğun etkilerini es geçemiyor.

Evet, 'Bakida'ya bir 'World-Jazz' albümü demek zor. '3 Trios' gibi bir tür suit'de sayılmaz. Yeni albümde, Uzakdoğu'ya dair efektlerle yüklü modlar, ya da ilginç ses renkleri dikkat çekiyor. Neredeyse, şarkı söyleyen bir Le gitarı var albümde. Kozmik dünyaya açık masum bir sezgininin sonucunda çalıyor. 'Dding Dek' adlı parça, neyin mistik Ortadoğu kokularıyla başlıyor. Oryantal bir ritm parçada hakim. Le, jazz gitarıyla sırayı aldığında, apayrı bir atmosfere döndürüyor besteyi. Doğaçlama parçanın en tipik yapısı, görüntüsü. Le'nin doğulu yanının çokça öne çıktığı, nefis bir beste bu. Biraz John McLaughlin rüzgarları esip geçiyor. 'Madal'da oryantal renkli bir gitar soloyla başlıyor. Hüzünlü, doğumsu bir jazz tavrı parçada hakim. Trio'nun diyaloğu ve uçuşlarının çokça öne çıktığı söylenebilir 'Madal'da. 'Encanto'daki önceliklere benzer atmosfere, elektrikli ve beş telli Benavent'in basının özel bir kimlik kattığı söylenebilir. 'Chinoir' jazz ve rock ritmlerinin birlikte harmanlandığı ilginç bir beste. Chris Potter'in tenor saksı parçayı, benzerine pek rastlanmayan bir coğrafyaya taşıyor. 'Feel Feliz', basçı Garcia Fons'un örneklerinden biri. Türler arası geçişlerin hakimiyetine rağmen, funk unsurlar özellikle dikkat çekiyor bestede. 'Le'nin bestesi için tam bir 'jazz-rock fusion' parçası derken herhalde çok abartılmamış oluruz. Ziad, Has Nhien Paom ve Pablo Fresu'nun bu özgün fusion'ın şekillenmesinde özel stilleriyle belirgin katkıları var. Bu Uzakdoğu jazz'ında, Vietnam'ın yerel enstrümanları da sound'u şekillendiriyor. Jon Balke ve piyano üslubunun belirginlik kazandığı, yeni bir üslupçuluğun öne çıktığı besteyse albümün son parçası 'Romanichel'. Bu kısa parça değerlendirmesini yaparken Le'nin müziğindeki, stilindeki, yorumundaki ve sound'undaki zenginlikler tüm içliliğiyle parçalara sinmiş. Düzenlemedeki özende hemen dikkat çekiyor. Son olarak, albüme adını veren 'Bakida' parçasını anımsatmak lazım. Trio'nun ruhunu, müzikal maharetlerini tüm detaylarıyla sergiliyor bu beste. Çokça değişken karakterli bu bestede, parçanın yumuşak ve içli ritmleri dinleyeni bir kosmos'un içine sokuyor. Bir yanıyla, trio'nun sonuna kadar jazz yaptığını hissediyoruz; öbür uçtaysa jazz'ın çokça ötesinde geziniyorlar. Hüznün yoğunlaşmasında Le, gitarının yanında synthesizer'ı da devreye sokmuş. Albümün herhalde en mistik bestesi bu.

Evet, Bakida'dan sonra hazır olan yeni albümünün yayınını diliyoruz. İnsanın gizil dünyası, ilişkilerine dair yeni sesler, melodiler bekliyor insan. Le, özgürlükçülüğü bir tür ruhanilik olarak algılıyor. Hem Hendrix'i çok seviyor, etkileniyor; hem Vietnam etnik müziğini ya da Maghreb şarkılarını. İnsana öncü, kafası karışık bir müzisyen gibi geliyor. Ama, albümleri dinleyince, onun zoru yendiğini görüyoruz. Ruhu kadar müzik estetiği de önemli. Tipik bir fusion'cu değil. Ticari 'World Music'i yapıtlarıyla dışlıyor. Jazz'sa,onun yaşama tarzı, davranış biçimi. Bu birikimi şekillendirmek içinse köklerine baş vuruyor hep. Le, bir virtüöz değil. Belki de bu yüzden ruhuyla yazıyor, düzenliyor, çalıyor parçaları. Yarattığı konsessus ve dinginlikse hem müzisyen arkadaşlarını kamçılıyor, hem de onun müzik vizyonunu durmadan genişletmesini.

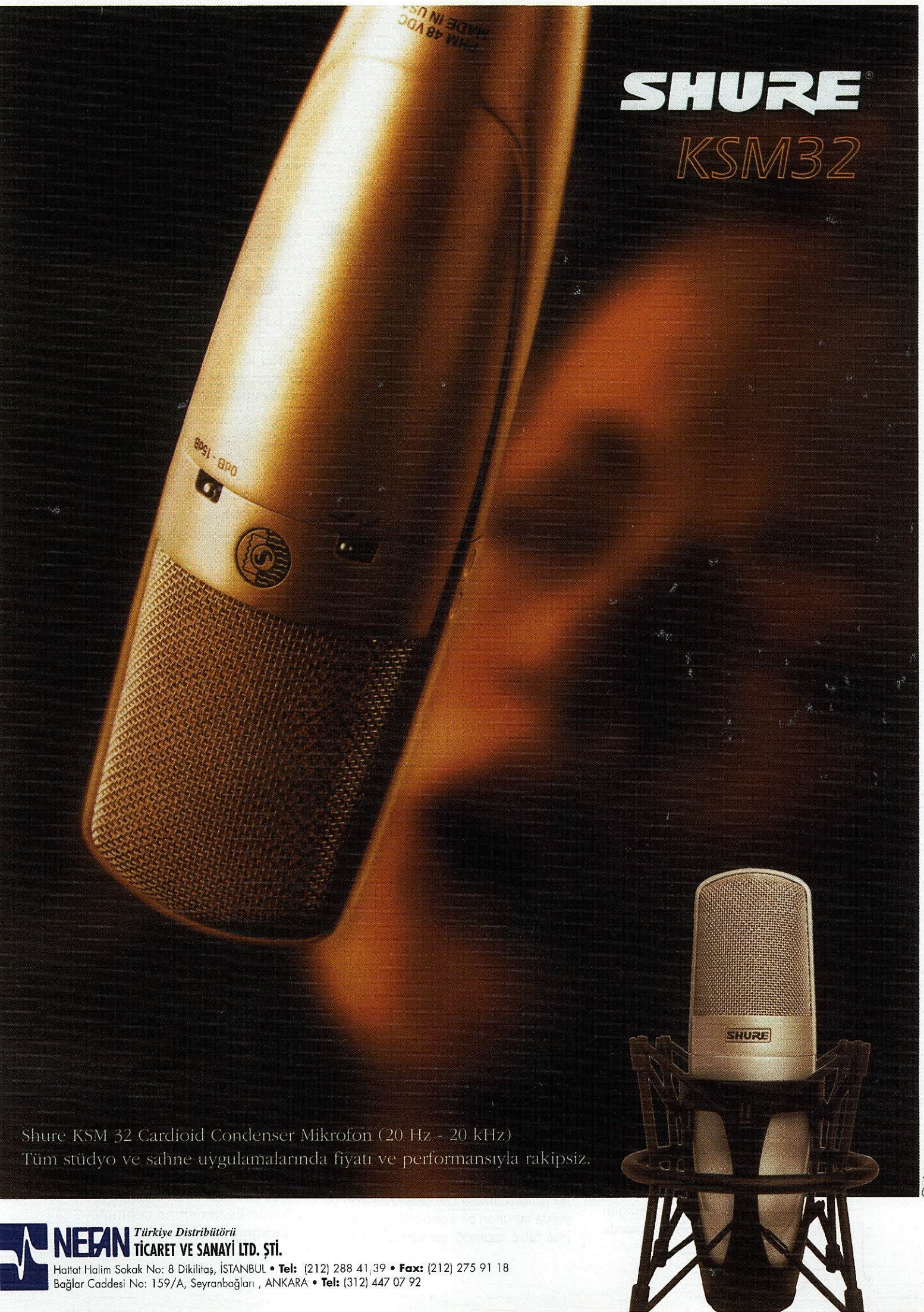

NEFAN *Türkiye Distribütörü*
TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hattat Halim Sokak No: 8 Dikilitaş, İSTANBUL • **Tel:** (212) 288 41 39 • **Fax:** (212) 275 91 18
Bağlar Caddesi No: 159/A, Seyranbağları , ANKARA • **Tel:** (312) 447 07 92

Audiophile Günlüğünden: Marantz SA1

Tunç Bozoğlu
tunç@lotushifi.com

Çıktı çıkacak derken yaygınlaşmaya başlayan SACD ve SACD çalarları sonunda deneme ve tanı(t)ma imkanını bulduk. Sony ve Marantz firmaları tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de SACD öncülüğünü yapan firmalar.

İlk olarak geçtiğimiz yıl Sony'nin SCD-1 model cihazını İstanbul Hi-Fi Kulubünün bir toplantısında değişik marka CD çalarlar ile karşılaştırmış ve SACD'nin gelecek vaad ettiği hakkında kanıya sahip olmuştuk. Geçtiğimiz aylarda ise firma bazında çalışmaya başladığımız Marantz (Philips Türk) ile ortaklaşa bir girişimde bulunduk ve SA-1 model cihazın tanıtımını Etiler-Lotus HiFi'da yaptık. Bir kokteylle süslediğimiz tanıtım oldukça kalabalık geçti. Bu kalabalık nedeni ile cihazın sesi hakkında bilgi edinemeyenler ya da tanıtıma katılamamış olanlar için bu yazıda kaleme aldığım SA-1 hakkındaki düşüncelerimin yararlı olacağını umuyorum.

Marantz'ın CD çalarları, özellikle de CD-63 modeli, ve bu modelin KI imzalı olanı Avrupa'da olduğu gibi ülkemizde de oldukça popüler bir cihaz(dı). Hi-Fi sistemlerde iyi netice verdiği söylenen CD63'ü high-end bir sistemde denediğimde, alt frekansların derinlere inmeyip, daha çok orta-bas ve üst-orta seslere önem verilmiş olduğunu ve böylelikle de 'presence' yani netliğin ön plana çıkarılmak istendiğini farketmiştim. Bu ve daha sonraki CD17 denemesi bende, Marantz marka CD'ler için bir önyargının oluşmasına neden oldu; detaylı, temiz ama iki boyutlu ve kuru bir ses.

Bu önyargı CD14 ile bir parça değişmeye başladı, özellikle cihaz birkaç hafta çalınıp burn-in periyodunu atlattıktan sonra. - Daha önce denediğim CD63 ve CD17 kullanılmış cihazlardı. Yine de en iyi performans için bu cihazları da sürekli açık tutmakta fayda var - CD14 fiyatına göre performansı oldukça yüksek bir CD çalar. Her neyse, CD14 denemeleri sırasındas SA-1 ile karşılaştık.

SA-1 herşeyden önce dış görünüş ve işçilik kalitesi ile farklı ve etkileyici bir cihaz. Yerinden kaldırmaya kalktığınızda ağırlığı ile de oldukça etkiliyor. Bu ağırlığın nedeni kullanılan trafonun toroidal sarımda ve güçlü olması yanında cihazın şasesinin çift kat çelikten oluşması. RF ve EMI etkilerine karşı şase komple bakır kaplanmış. Denon ve Sony de dahil diğer Japon markalarının hemen hepsinin üst model cihazlarında bu tarz bir kalkanlamaya rastlanır, ve bu da kişide, tasarımların hep aynı elden çıktığı, ya da taklit edildiği izlenimini doğurur. İlk aklıma gelen örnek Accuphase'in, SCD-1 modelini alıp modifiye ederek iki parçalı hale getirmesi, bu arada fiyatını da üç misline çıkartması. Sony'nin SCD-1 tasarımında audiophile tasarımcılardan faydalandığı söyleniyordu, acaba Accuphase de aynı kişilerle mi çalıştı ? Şimdi ise SA-1 için aynı şeyler söyleniyor. Ancak bu tasarımcıların kim oldukları, isimleri hiç bir zaman açıklanmıyor, nedense.

SA-1 hem SingleEnded (RCA) hem de Balanced (XLR) tipi çıkışlara sahip. Yine cihazın arkasında, çıkışlara yakın bir yerde bulunan bir kontrol ile iki adet dijital filtre seçeneği sunulmuş. Bu filtrelerden biri Standard diğeri ise Custom olarak adlandırılmış. Broşüründe Custom filtreyi kullanırken dikkatli olunması tavsiye ediliyor. Standard filtrede bir nebze törpülenen üst-tiz frekanslara Custom filtrede dokunulmuyor. Bunun da eski tip cihazlar ile birlikte kullanma halinde hoparlör tiz ünitelerine zarar verebileceğinden bahsediliyor.

SACD'nin kayıt sınırları teoride, 100kHz seviyelerine kadar çıkabiliyor. Ancak pratikte, hızlı data akışlı (2.8332MHz) dijital bilgi analoga çevrilirken yüksek bir dijital gürültü oluşuyor. Bu gürültüden kurtulmanın en iyi yolu da onu 50kHz'in üzerine yollamak. 50kHz sınırında bir kazık fren yapılamayacağı için de bu seviyelere çıkan sesler birkaç frekans daha geriden başlayarak törpüleniyorlar. SACD'nin üst limitini LP'nin üst limiti olan 48kHz ile eş tutabiliriz sanırım.

Merak edenler için; SACD'nin rakibi DVD-Audio 192kHz üst sınıra sahip, yani 96kHz'e çıkabilmeyi sağlıyor. SACD teorik olarak 120dB dinamik alan yaratırken, DVD-A için bu oran 144dB. CD'de kullanılan PCM kayıt teknolojisinin geliştirilmiş devamı olan DVD-A kayıt sistemi için sektörde daha fazla tecrübe mevcut. Eh, öyleyse SACD'nin şansı var mı? diye bir soru aklınıza gelebilir. Bence var, ilerleyen bölümlerde nedenine değinmeye çalışacağım.

Dijital filtrelerden Custom seçeneğinde daha yumuşak bir ses ve daha nefes alır bir sahne elde ediliyor. Cihazın arka panelinde filtre seçeneği ve analog çıkışlar haricinde bir de dijital çıkış bulunuyor. Bu çıkışta SACD bilgisi yer almıyor, sadece CD çalarken 16/44.1 çıkış alınabiliyor.

SA-1'in en güzel özelliklerinden biri çift katmanlı disklerin CD katmanını da dinlemenize izin vermesi. Ön panelden CD tuşuna basarak bu tür hibrid SACD'lerin CD katmanını çalabiliyor, ve CD - SACD karşılaştırmasını aynı disk üzerinde daha kolaylıkla yapabiliyorsunuz. CD katmanındaki kayıtın kasıtlı olarak daha kötü yapılmış olma olasılığı, yok değil tabii ki. Philips'in tutturamadığı DCC (Digital Compact Cassette) standardını hatırlarsınız. O zamanlar firmada çalışmış olan yetkili kişilerden bazıları daha sonra, cihazlar üzerinde DCC'nin normal kasete göre daha kaliteli ses vermesi için oynadıklarını itiraf etmişlerdi. Böyle bir tehlike her zaman mevcut.

Eğer SA-1 üzerinde böyle bir oynama varsa, bu oynamanın CD lehine yapıldığını söyleyebilirim. Çünkü bana göre SA-1'in CD kısmı göreceli olarak daha başarılı. SACD kısmı için karşılaştırma yapılacak fazla sayıda rakip yok. En büyük rakibi SCD-1'den, daha sıcak ve daha audiophile çalıyor. Accuphase'in iki parça cihazını kıyaslama imkanım ise yoktu, zaten aradaki fiyat farkı da oldukça yüksek. SA1'in CD kısmı için ise söylenecek daha fazla şey var.

Daha önce değinmek istediğim nokta, ki herhalde SACD dinlememiş olanların en çok merak ettikleri noktadır, SACD'nin sesinin nasıl olduğu. Elimde hem CD hem SACD diskleri bulunan albümlerden Miles Davis - Kind of Blue ve McCoy Tyner Quarter/New Yourk Reunion albümleri ile yaptığım karşılaştırmalarda ilk fark ettiğim özellik SACD'nin sahnesinin daha natürel olması. Enstrümanların tınıları tabii ki değişmiyor, ancak harmoniklerin gereksiz eklentilerden kurtulmalarından olsa gerek, seslerin boyutları ufalıyor. Negatif anlamda bir ufalma değil bu, enstrüman boyutları gerçeğe daha yakın oluşuyor. SACD'nin sahnesi, CD çalarlarda ya da CD üzerinde uygulanan - CD çalar içerisinde mavi ışık, CD kenarlarını yeşile boyama ya da traşlama vs. gibi - birtakım tweak'lerle elde edilen, ya da sistemde değişik hıza sahip kabloları bir araya getirerek üst-orta seslerin harmoniklerini yok edip, bu yolla müziğin pace'ini (adım) yavaşlatarak elde edilen suni yumuşaklıkta bir sahne değil. Onlardan farklı olarak sahnedeki enstrümanlar arasında gerçeğe yakın oranda hava ve nefes alıp verme mevcut. Neticede oluşan sahnenin derinliği ve genişliği daha fazla, daha üç boyutlu, elle tutulabilir hissi daha fazla. SACD dinledikten sonra CD'ye döndüğünüzde özellikle bas sesler çok kabalaşıyor. Tizler ise narinliklerini ve havada uçuşmalarını kaybedip tıpkı bas frekanslar gibi detay kaybına uğruyor. Müzikteki devamlılık ve akıcılık yerini dinleti yorgunluğuna bırakıyor!

En büyük fark bu işte. Analoga dayalı bir sistemin (ör; LP çalar) dinletisinin iyi olmasının en büyük nedeni dinleti yorgunluğu yaratmamasıdır. CD dinlerken stüdyodaki tonmayster gibi hataları izlersiniz, LP'de ise müzik dinlersiniz. Harmoniklerin tamlığı ve seslerin uç noktalarda kesintisizliği ile ortaya çıkan sıcaklık ise dinleme sürenizin uzamasına neden olur. SA-1, SACD sayesinde bu performansın yakalanabileceğini gösteriyor. Ki, daha önce de belirttiğim gibi SA1'in CD katı da oldukça başarılı.

Broşüründe, CD katında herhangi bir upsample işleminden bahsedilmiyor, kanal başına iki çift D/A Converter kullanıldığına değiniliyor. Ancak CD katından elde edilen ses şaşılacak derecede upsample yapılmış hissi veriyor. İyi bir upsample uygulandığında CD'den 16/44.1 dinlemede kaba saba ve kesintiler halinde elde edilen sesler, upsample sonrasında şekerleniyor, kulak tırmalama ortadan kalkıyor, sahne üç boyutlu hale geliyor vs... Burmester CD Transport, dCS Elgar-Purcell ikilisi ve tümünde NBS ceryan kablolarının kullanıldığı bir sistemle SA1 karşılaştırması da yaptım. Hem CD-CD hem CD-SACD karşılaştırmasından çıkan sonuç CD temelli üçlü sistemden yanaydı. Üçlü sistemden çıkan sesler daha gövdeli, daha yumuşak ve daha detaylıydı. Ancak karşılaştırdığım sistemin fiyatının neredeyse altı katı kadar pahalı olduğunu göz önüne aldığınızda SA1'den elde edilen performansın şaşırtıcı olduğunu söyleyebilirim.

DVD-Audio mu SACD mi diye henüz cevaplanmayan ve belki üç beş yıl daha cevaplanmayacak bir soru var ortada. Pekçok kişi herhangi bir cihaza yatırım yapmanın doğru olup olmadığı karşısında bocalıyor. Çalıştığımız firmaların düşünceleri de pek farklı sayılmaz; Burmester, DVD-A'nın öldüğüne, SACD'nin gelişeceğine inanıyor, Rotel ise SACD'ye hiçbir şans tanımıyor, Krell, başlarda SACD'nin kayıt sistemi DSD'yi desteklerken bu yıl ilk DVD-A çalarını tanıttı, SACD çalar üretip üretmeyeceğini zaman gösterecek.

Gerçek şu ki DVD-A daha kapasiteli bir araç, bilgisayarlarda kullanım sayesinde de daha yaygın kullanım bulacak, ve 200'ün üzerinde firma tarafından destekliyor. Diğer taraftan, DVD-A çalar üretmenin maliyeti yüksek, üretim hakkını almak için ilk yatırım 150 bin Dolar ya da daha fazla. High-end cihaz üreticileri adetli satamayacakları için bu problemin altından ancak satış fiyatını çok yüksek tutmakla kalkabilirler, tıpkı Theta ve Ayre Acoustics örneklerindeki gibi, bu firmaların DVD cihazları 5-8 bin Dolar civarında satılıyor. SACD çalar üretimi herhangi ekstra bir yatırımı gerektirmiyor. Bu da üreticiler için daha fazla kar anlamına gelebilir. SACD albüm fiyatları DVD fiyatları gibi yüksek belirlendi, 25-30 $ civarında. İlk etapta software üreticilerinin DSD kayıt sistemine geçme maliyetlerini karşılayacak olan bu yüksek fiyat sonrası için de yüksek kar anlamına gelecektir. SACD, üzerinde CD katmanını da barındırabildiğinden satıcıların çifte envanter bulundurmasının da önüne geçiyor. Unutmadan, bir de, DVD-A görüntülü arayüz kullanıyor, yani sistemde bir TV'nin bulunması şart. SACD ise iki ya da daha çok kanallı ses özelliği sunuyor, ancak görüntüye yer vermiyor. Tüm bunlar bir araya geldiğinde high-end üretici ve satıcılarının ilk etapta SACD lehine hareket etme olasılığı daha fazla gözüküyor.

Tavsiyem, ya SA1 gibi hem CD arşivinizi iyi çalacak hem de SACD çalan entegre bir cihaza, ya da Burmester-dCS kombinasyonunda olduğu gibi salt CD'ye yönelik uç bir sisteme yönelmek olacaktır. DVD-A için orta kalitede bir cihaz bulundurmak uzunca bir süre yetebilir, çünkü hem kaliteli bir DVD-A çalar için bir iki yılın geçmesi gerekli gözüküyor, hem de DVD-A kayıtlarının başlangıçta high-end standartlarından uzak olacakları aşikar. (Kaldı ki dCS Elgar'ın hem 24/192 hem de DSD seçenekleri mevcut. Bu cihaz da yüksek fiyatına rağmen demode olmayacaklardan biri, ve klasik tabirle bugüne dek dinlediklerimin en iyisi.)

RÖP.

Jazz'ın Güzel Kokusu

Nükhet Ruacan

Mehmet Kısmet

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Aynı sokağa iki yıl önce de gelmiştim. O günlerde rahmetli Barış Manço aramızdan ayrılalı çok az bir zaman olmuştu. Soğuk bir kış günü Türk jazz dünyasının gerçek bir beyefendisi olan Neşet Ruacan'la görüşmüştüm. Aynı gün Nükhet Ruacan ile de tanışmak istemiştim. Neşet bir alt katta yaşayan kızkardeşini telefonla arayarak konuşmuş ve bana onun yeni uyandığını, banyo yapacağı için görüşemeyeceğini söylemişti. İki yıl gecikmiş bir randevuya giderken aynı sokaktaki aynı eve gitmek içimde ister istemez bir "Deja Vu" duygusu yaratıyordu.

Kapı açıldığı zaman onun bu sefer görüşmemiz için her bakımdan hazır olduğunu hissettim. Saçlarını özenle yapmış, siyah bir pantolon ve bluz giymişti. Yanımda bir de fotoğrafçı göremeyince biraz şaşırdığını hissettim ama editörümün bu iş için başka bir arkadaşımızı göndereceğini duyunca rahatladı.

Evin duvarlarındaki pirinç kağıda basılmış Çin resimleri ilk dikkatimi çeken şeyler oldu. Rengarenk bir batik yastık koltuğu süslüyordu. Onun Peru'dan geldiğini öğrendim. Müzik setini inceledim. Speaker'lar konsolun üstünde aslında olmamaları gereken bir şekilde dışa dönük olarak durmalarına rağmen güzel bir ses geliyordu.

Hepimizin adının bir öyküsü vardır, birileri adımızı seçer ve o seçim bizi tüm yaşamımız boyunca takip eder. Onun öyküsünü çok merak ediyordum.

"Nükhet güzel koku demek. Bu adı bana ağabeyim koymuş. O zamanlar mahallede bu isimde bir sevgilisi varmış."

Böylece Neşet Ruacan'ın yaşamına tüm yaşamı boyunca ona eşlik edecek bir baş-

ka Nükhet girmiş olur. Bu sarışın güzel kardeş ileride çocukluk günlerini şöyle anımsayacaktır:

"Çocukluğum şimdi içerisinde bulunduğumuz apartmanın yerinde olan bir ahşap evde geçti. Benim gibi tüm yaşamı boyunca aynı sokağa bakarak yaşamış insan azdır. Karşımızda taş bir ev vardı, önündeki havuz, üst kata çıkan geniş merdivenleri ve kocaman şöminesi ile bu ev bana çok hoş gözükürdü. Erkut Taçkın'ın nişanlısı Oya orada otururdu. Oya'nın küçük bir köpeği ve spor otomobili vardı. Hayır evlenmediler, Oya sanırım daha sonra Amerika'ya yerleşti. Oya'yı çok beğenir ve özenirdim. Erkut ağabey o devirde çok büyük bir stardı.

Ben bir cennette büyüdüm. Çocukluğumda diğer kızlar gibi bebeklerle oynamadım. Tam bir sokak çocuğu idim. Yılın altı ayını deniz kenarında geçirirdik. Neşet ağabeyimin sandalı ile açılır veya Moda plajından denize girerdik.

Liseyi Kadıköy Kız Lisesinde okudum ancak son yıl ayrıldım. Üç arkadaş ailelerimizi ikna ederek Fenerbahçe Lisesine gittik. Arkadaşlarım günümüzün ünlü gazetecisi Güldal Kızıldemir ve ağabeyi Erdal idi. Erdal elebaşımızdı, bizi sürekli olarak yeni maceralara sürüklerdi. Bize Beatles'ı ilk olarak Erdal tanıttı. Beatles hakkında Hürriyet gazetesinde çıkan ilk haberi okuduğum günü hatırlıyorum. Tam anlamı ile büyülenmiştim. Erdal ve Güldal da benimle aynı duyguları paylaşırlardı. Beatles'a ilk hayran olduğumuz sırada daha müziklerini bile duymamıştım.

O devirdeki bir gençlik grubundan esinlenerek 'Moda Mods' adlı bir grup kurduk ve Beatles şarkılarını söylemeye başladık. Aslında iyi bir öğrenci olmama rağmen okuldaki derslerim kötüleşti. Ancak bu konuda ailemden hiçbir baskı görmedim."

Evin duvarlarını süsleyen bir çok resim görüyordum. Onların da başka öyküleri vardı:

"Müzik o devirde benim için birinci planda gelen birşey değildi. Ben aslında ressam olmak istiyordum. Çocukluğumda hep resim yaparak büyüdüm. Akademi sınavlarına girdim, yetenek sınavını kazandım ama genel kültürü kazanamadım. Bir yıl üniversiteye gitmeden bekledim. O zamanlar bir sevgilim vardı, Mehmet Seven. Bana büyümeyi o öğretti. Dört sene sözlü kaldık. Daha sonra O, Harvard Üniversitesine gitti. Önce bir müddet mektuplaştık ama sonra ayrıldık."

Bir an duraksadı. Kaybolmuş bir sevgilinin hatırası bir an için sohbetimizi bölmüştü. Ama kaldığımız yerden devam etmemiz uzun sürmedi:

Üniversiteye gitmediğim sene Neşet'in odasındaki plak ve teyp bantlarını günlerce dinledim. Bunlar jazz müzikleriydi ve herşey orada bitti ve başladı. Nina Simone, Nancy Wilson, Sarah Vaughan, Bill Evans, John Coltrane, Miles Davis, tüm basçılar, Ron Carter, Ray Brown, hepsini ağabeyimin arşivinden tanıdım. Gil Evans'ın düzenlemelerini çok severdim. Sonra Gary Burton, Keith Jarrett, Charles Lloyd derken liste uzadı gitti. Jazz müziği içime bir kere girmişti".

Ancak müziğin onun yaşamında ilk plana çıkması için daha vakit vardır. Jazz onun ruhunda ileride birgün yeşermek üzere beklerken bir başka sanat dalı onun gönlünü doldurmaktadır:

Tatbiki Güzel Sanatlar'a girmeye karar verdim. Oranın daha modern olduğunu duymuştum. Bir yandan da Çemberlitaş'taki konservatuarın şan bölümüne devam ettim. Ama birincilikle girmeme rağmen ayrıldım, hoca çok sert geldi.

Tatbiki'ye de ikincilikle girmiştim. Bunun haberini Mehmet Seven vermişti ve hiç unutmam o günün anısı olarak bana çok güzel siyah bir süet çanta hediye etmişti. Üç sene grafik bölümünde okudum.

Bülent Ortaçgil'in unutulmaz albümü "Benimle Oynarmısın"ını bilmem hatırlar mısınız? Bu albüm popülerliğini asla yitirmemiş gerçek bir klasikdir. İşte bu albümün kapağında yer alan bir çocuk figürü vardır, kocaman gözleri ile sanki albüme adını veren parçayı söyler gibidir. O gün öğrendim ki bu resim Nükhet'e aitmiş. Ayrıca bu albümün iki parçasında da vokal yapmış. Bunlardan bir tanesi olan 'Herşey sevgi ile başlar'ı yıllar sonra Bülent Ortaçgil için yapılan saygı albümünde de o söylemiş. Resmin yapılması onun akademinin grafik bölümünde 1. sınıf öğrencisi olduğu yıllara rastlıyor. Ancak bir başka ayrıntıyı daha onunla konuşurken öğrendim. O resmi yaparken bir başka yerde rastladıkları bir moda resmindeki figürü temel olarak almışlar. Ancak yaşamındaki asıl tutku yavaş yavaş ağırlığını hissettirmeye başlamış.

"Mehmet'in Amerika'ya gitmesinden sonra çok bunalmıştım, Emin Fındıkoğlu bana şarkıcı olmak isteyip istemediğimi sordu. Kabul ettim. Bir ay sonra İsviçre'de Bern'de işe başladık. Emin Fındıkoğlu bana piyanoda bazı parçalar öğretti. Cankut Özgül, Onno Tunç ve Neşet ağabeyim ile beraber çalışacaktık. Ben ilk defa bir ses tesisatı ile şarkı söylüyordum. Emin hocanın çılgınlığı işte, gittik ve sahneye çıktık. Grubun adı 'No Time To Lose' idi. Bir 'gay club' da çalıştık. Ben felakettim, Stevie Wonder, Beatles, Aretha Franklin, Paul Simon, şöyle böyle 30 parçalık bir repertuarımız vardı. Sonra Almanya'ya geçtik. Orada da Emin Fındıkoğlu'nun tanıdığı bazı Türk müzisyenleri ile çalıştık. Duygusal olarak kendimde olmadığım bir dönemdi. Ancak müzik bir kere vazgeçilmez bir şekilde kanıma girmişti ona aşık olmuştum. Bugün baktığımda görüyorum ki müzikten hiçbir şekilde vazgeçmem mümkün değil. Kendimi müzisyen olmanın dışında bir başka meslekte düşünemiyorum.

Mehmet Kısmet

Neşet'in öğrencilerine söylediği ve çok sevdiğim bir sözü var:

'Eğer kendine müzisyenden başka birşey olabiliyorum diyebiliyorsan ve içinde bu konuda en ufak bir şüphe varsa müzisyen olma.'

Bir ay prova yaptık, aynı grup Norveç'e gittik. Kontratımız vardı ama bizde iş yoktu. Altı ay sonra Emin Fındıkoğlu işi bıraktı. Bizi tanıyan bir şef vardı, Neşet'e de hayrandı. Hemen beraberce çalışmak üzere bizi çağırdı. Fatih Erkoç'da Norveç'deki gruba katıldı.

Norveç'ten iki yıl sonra döndüm, bana göre çok sıkıcı bir ülke idi ama para kazanmayı ve kendi ayaklarımın üstünde durmayı orada öğrendim. 22 yaşındaydım.

Türkiye'de bir albüm yaptım, adı 'Ruacan' oldu. Ali Kocatepe menajerimdi ve bana bazı işler bağladı. Gala Kulüp, Efes Oteli, Tarabya Oteli, Galata Kulesi, derken birçok değişik show'a çıktım.

Çay içerken odadaki eski fotoğrafları inceledim. Pırıl pırıl bakışlı bir kız çocuğu fotoğrafi dikkatimi çekti. Tahminim doğru çıktı:

"Kızım Roksan bir tanedir, şu an 18 yaşında. 25 Aralık 1982'de doğdu, doğum gününden dolayı bize yılbaşı yaşatmıyor. Kızım en iyi dostum, arkadaşım ve herşeyim-

Mehmet Kısmet

dir. Özel Doğuş lisesinde okuyor, teşekkür alıyor. Hayır, kızım müzisyen olmak istemiyor, müziğe çok düşkün ama yaşamındaki en önemli şey müzik değil, o hukuk okumak istiyor. Bu sene birdenbire böyle bir karar aldı.

Neşet Ruacan'dan öğrenmiştim, soyadları doğdukları yörede hukuk dağıtan anlamına geliyordu. Küçük Roksan'ın bu mesleği seçmesinin genetik olabileceğini düşündüm. Ama ailenin öbür tarafı da aynı derece ilginçti.

Kızımın babası ilk eşim olan Selim Selçuk'tur. Babasını tanırsınız, Üstad Münir Nurettin Selçuk. Selim benden yaş olarak küçüktür. Gala kulüpte çaldığı devirde tanıştık. 1979 yılında ben Amerika'ya gitmek istedim orada bir jazz okuluna devam edecektim. Neşet'de o sırada New York'da idi. Selim de benimle gelmek istedi. Bir sene sonra evlenmeye karar verdik. Roksan'a o zaman hamile kaldım. Kızımın adını o zamanlar ünlü bir yüzücü olan ve benim de çok beğendiğim Roksan Okan'dan esinlenerek verdim. Amerika'daki yaşamımızda çok parasızlık çektik. Brooklyn Konservatuarının şan bölümünde 2.5 yıl okudum. Parasızlık, hamilelik derken sıkıntılar arka arkaya geldi. Bir yandan para kazanabilmek için değişik işlerde çalışıyordum. Hastalandım, kızımı Türkiye'de doğurdum, o üç aylıkken hastalığım tekrar nüksetti.

Selim askere gitti. Ben de çalışmaya başladım. Neşet, Nilüfer, Selim ve Onno birlikte çalıştık. Birçok yerde beraber müzik yaptık. Sonra Selim benden ayrılmak istedi, bir yılbaşı günü ayrıldık."

Çayın yanındaki keklere tatlı oldukları için dokunmam mümkün değildi. Nükhet bir dakika izin istedi ve yan dairenin kapısını çaldı. Yaşlı bir hanım kapıyı açtı, elindeki tabakta kızarmış sigara börekleri vardı. Tabağı Nükhet'e verdi. Nükhet ve Neşet Ruacan'ın annelerinin bu tatlı hanım olduğunu ve Roksan'ın da yan dairede anneannesi ile kaldığını bu vesile ile öğrenmiş oldum. Böreklere gereken saygıyı ve ilgiyi gösterdikten sonra tekrar yan dairenin kapısını çalarak içeri girdik ve Ruacan'ların annesi Ümran hanımla tanıştım. Eski bir Istanbul hanımefendisi olduğu her halinden belli idi. Beni şöyle bir süzdü ve içinden notumu verdiğini hissettim. Kendisine onun kızını nasıl gördüğünü sorduğumda şunları söyledi:

'Akıllı ve dürüst bir insan, iyi bir anne, iyi bir müzisyen.'

Halbuki Nükhet Ruacan kendisini düzensiz buluyordu ve buna örnek olarak da arşivinin yetersizliğini gösterdi. Biraz daha atılımcı olabileceğini, öte yandan da kendisini tüm ailesinin olduğu gibi espritüel bir insan olduğunu düşünüyordu. Burcunu merak ettim ve yay olduğunu öğrendim. Bu burcun kadınları ile evlenen erkeklerin kendi çoraplarını kendilerinin yıkamak zorunda olduğunu biliyordum. Onun burçlara pek inanmadığını ve fal olarak gördüğünü de öğrendim.

Nükhet Ruacan'ın yaşamında ikinci bir ayrılık daha var. Selim Selçuk'dan ayrıldıktan sonra 1989'da tanıştığı bir İngilizle evlenmiş ve 1999 yılına kadar beraber olmuşlar. Çok güzel geçen sekiz yıldan sonra ilişkileri aniden bitmiş. Bir yılbaşı gecesi eve geldiğinde onu eşyalarını toplamış bulmuş. Bu olay iki yıl önce benim Neşet Ruacan'la konuştuğum günlerde olmuş ve o da bu ayrılığın acısını unutmaya çalışıyormuş.

"Bazen ikinci eşimin ardında bıraktığı pipolarını içiyorum. Ne tuhaftır ki her iki eşimden de bir yılbaşı günü ayrıldım. Bu bir tesadüf mü bilemiyorum. Erkekleri nasıl gördüğümü soruyorsunuz, anlatayım. Benim için bir erkeğin kafası çok önemlidir. Yaptığı işten memnun ve tatmin olması gerekir. Ben bir erkeğin yaptığı işle kendini özdeşleştirmesini beklerim, ben nasıl kendimi yaptığım işle özdeşleştiriyorsam aynı şeyi ondan da beklerim.

Geldiğim noktada hayat felsefem şöyle. Çok değiştim, insanların ölüm korkusu ile doğup yaşadıklarını hissettim. Yaşım da ilerledi, sanırım zamanımız azalıyor. Bir bu kadar daha yaşar mıyız bilemiyorum. Psikologlar da ölüm korkusundan bahsediyorlar. Ben de bu korkuyu kafamda hissettim. Bunu yenmek için herkesin bir yolu var, benimki de müzik. Aşk da aslında bir yol ama benim için kadın erkek arasındaki aşk yerini müziğe duyduğum aşka bıraktı. Olaylara biraz daha tepeden bakabiliyorum. Tekrar bir erkeğe aşık olmak istemem. Aşk beni hem çok oyalıyor hem de hayatımı istediğim gibi yaşamama mani oluyor. Aşk yerine sevgi üzerine kurulmuş ve bazı şeyleri paylaşabileceğim bir beraberliği tercih ederim.

Neleri mi paylaşmak isterim?

Zamanımızı kaliteli olarak paylaşabilelim isterim. Zevklerimizi paylaşabilelim. Tabii zevklerimiz bir şekilde örtüşsün isterim. Benim zevksiz bulduğum şeyleri beraber olduğum insan da sevmesin isterim. Kötü icra edilmiş bir müzik bu kategoriye girebilir. Tabii tarz da önemli. İbrahim Tatlıses iyi bir icracı ama onun yaptığı müziği dinlemek istemem. Bence iyi icra edilmiş bir pop müziği de dinlemek için güzeldir ama Fransız müziklerini ve latin müziklerini daha çok seviyorum. Ama benim için asıl olan jazz müziğidir.

Eve girdiğimden beri aynı müziği dinliyorduk. John Coltrane ve Johny Hartman 'My One and Only One'ı söylüyorlardı. Aslında Nükhet bir kaç sefer başka müzik koymak istedi ama ben bu müziğe takılmıştım. Ona albüm çalarken şarkıyı düet olarak söyleyip söyleyemeyeceğini sordum. Kabul etti. Çok güzel bir müzik oldu. Ona hayallerini tamamen özgür bıraksa nasıl bir grupla albüm yapmak isteyeceğini sordum.

"Bir albüm yapmak zor birşey. Yeterince bu işe asılamıyorum. Sponsor da yok. Ama madem hayallerimizi özgür bırakıyoruz, bir düşüneyim. Hayalimdeki grupta tabii ki Neşet olacak."

Bu noktada hiç bir tereddüt olmadı. Ancak hayallerin kalan kısmında seçimlerini daha tereddütlü yaptı.

"Ron Carter ve John Coltrane de olsunlar isterdim. Davulda Elvin Jones veya Billy Hart olmalı. Keith Jarrett'i de çok beğeniyorum ama çılgın bir adam, ondan korkuyorum. Ben Webster ile beraber çalmak isterdim. Red Garland sanırım Keith Jarrett'den daha uygun olur.

Seçeceğim repartuarda ballad'lar olurdu. Mesela 'But Beautiful' ve 'Lush Life'ı seçerdim. Aslında bu ikincisini şimdiye kadar hiç söylemedim. Bir de kendi dilimizde bir parça olsun isterdim. Daha henüz yazılmamış bir parça. Kendim söz yazmayı beceremem. Bir aşk şarkısı olmalı şüphesiz. Aşk şarkıları nedense hep ayrılıklarla biter."

Aslında söz yazmayı beceremmesi sadece yanlış bir inançtı. Beraberce oturduk ve bir jazz müziğini anlatan bir şarkının sözlerini yazdık:

"Altında bir bas, üstünde kanatlar,
Ne kurallı, ne kuralsız
Yaşamaktır jazz.
Yüreğinde bir anı, gözlerinde parıltılar,
Bazen birlikte, bazen yanlız
Çalınan şeydir jazz."

İnsanın ruhu bir kere özgür kalmasın arkası kolayca geliyor. Bu sefer o benim desteğim olmadan yüreğinin sesini ortaya döktü:

"Jazz müziğini anlatan bir hayalim var. Bunu sık sık rüyamda görüyorum. Belki de jazz'ın tarifi de sayılabilir.

Bir kumsaldayım, kumsal boyunca şemsiyeler var. Şemsiyelerin üstleri renkli dilimler halinde bölünmüş. Şemsiyelerin kimi dik, bazıları devrik. Kumsala bakıyorum ve uzaklarda 1950'li yıllardan gelen mayolu bir kadın yürüyor. Kadının adı 'Melodi' ve kelebek biçiminde gözlükleri var, kolunun altında dergiler tutuyor ve nereye otursam diye etrafına bakıyor. Ben ona şöyle diyorum: 'Melodi' hanım, bakın şu şemsiyelere, herbiri rengarenk notalardan oluşuyor, bu şemsiyelerin gövdeleri kontrabastır. Kendinize öyle şemsiyeler seçin ki, basları kuma sağlam saplansın, akorlar asla devrilmesin. Bas, akor ve melodinin ilişkisi sağlam olmalı. Melodi öyle akorlarda gezmeli ki jazz ortaya dökülsün. İş size düşüyor 'Melodi' hanım, serbest dolaşmalısınız ama kuralsız da bassız da olmuyor."

Evet, jazz bassız olmuyor demiştik ama ondan daha da önemli bir şeyi unutmuştuk. Jazz enstrüman olmadan da var olabilir ama insansız asla. Sonuçta enstrümana ses ve ruh veren de insan ruhu değil midir? Ona beğendiği jazz müzisyenlerini sordum. İlk yanıtı beklediğim gibi oldu.

"Neşet tabikii..."

Neşet Ruacan kızkardeşinin yaşamında bir deniz feneri gibi, her zaman yol gösteren bir referans, bir güç kaynağı, bir kılavuz. Diğer jazz insanlarının yeri onun ardından geliyor.

İkinci sırada gene bir aile ismi var, Neşet Ruacan'ın eski eşi Nilüfer Verdi.

"Nilüfer bana göre dünya çapında bir müzisyen ama yeterince tanınmıyor."

Sonra yavaş yavaş diğer isimlere geçiyor

"Nejat Cendeli, yeni tanıdım, bence dünyanın en büyük jazz müzisyenlerinden birisi.

Emin Fındıkoğlu'nu takdir ediyorum. Hemen aklıma Tuna Ötenel geliyor, onu da reddetmek mümkün değil. Fatih Erkoç'u çok beğeniyorum ama sadece jazz çaldığı zamanlar. Fatih çok zekidir, bizimle Norveç'e geldiğinde kısa zamanda Norveç dilini kendi çabaları ile öğrenmişti. İmer Demirer'den de bahsetmeliyiz, Türkiye'deki en iyi trompetçilerden birisi de o."

Ama şunu ilave etmeliyiz. Türkiye'de jazz, dünyada neyse aynı o. Yani geniş kitlelere mal olmuş birşey değil.

Sonra sıra Türkiye sınırlarının ötesine geçiyor, onun beğendiği yabancı jazz müzisyenlerini öğreniyorum. Liste borsacı tabiri ile "blue chip" yani sürpriz içermeyen sağlam isimler:

"Hangi birinden başlayayım bilemiyorum. Frank Sinatra'ya bayılırım. Tabi meslektaşım olan kadın jazz'cılardan bahsetmek gerekir. Shirley Horn, Sarah Vaughan ve gençlik devirlerindeki yorumlarıyla Ella Fitzgerald ve Nina Simone'u çok beğeniyorum. Erkekler arasında Frank Sinatra dışında vokalist yok. John Coltrane, Miles Davis, Ben Webster, Billy Hart, Keith Jarrett, Elvin Jones'u çok severim. İşte gene dönüp dolanıp eskilere geliyoruz. Clifford Brown, Wes Montgomery ve Bill Evans'ı da listeye ilave etmemiz gerekir."

Nükhet Ruacan'ın dünyası resim ve müzikle sınırlı değil. Okul yıllarından gelen resim yapma alışkanlığını sürdürüyor aynı zamanda da iyi bir kitap okuyucusu. Ama bana asıl ilginç geleni onun psikolojiye olan merakı. Ancak Türkiye'de psikolojinin henüz halka inmiş ve sokaktaki insanın yaşamına girmiş bir kavram olmadığını düşünüyor. Ondan kendi içerisinde olduğu psikolojik durumu anlatmasını istiyorum:

"Çaresiz olgunlaşmamız gerekiyor. İçimde hep bir çocuk var. Bence en doğrusu içinizdeki çocuğu atmamak ama devamlı olarak da çocuk kalmamak.

Bence insanlığın karşılaştığı en büyük trajedi sevgiyi yeterince yaşayamamış olmaktır. Özellikle de çocuklar için bu geçerli. Sevgisiz yetişen bir insan kendi eşine ve çocuğuna da sevgisizce davranıyor, onlara kök söktürüyor. Sevgi herkesin ağzında. Karşılıksız verilen ama karşılığı hayret bir şekilde alınan birşey. Bu konuda iyi durumda olduğumu düşünüyorum. Çok güzel arkadaşlarım var. Ben onları onlar da beni seviyorlar. Şimdi bunu daha iyi anlıyorum. Müzik çalışmalarıma büyük bir tutku ile devam ediyorum. Ömrümün sonuna kadar sahneye çıkmak istiyorum, ama tabi isteyen olursa. Yaşamımdaki bir başka güzellik de hoca olmak. Bilgi Üniversitesinde ders veriyorum ve bu işi çok seviyorum. Kendi kendime bir öğretme sistemi oturttum. Gençlerle iletişimim iyi, hem onlara birşeyler veriyorum, hem de alıyorum. Benim dersim özel, şan tekniği, repertuar ve stil öğretiyorum. Tabi bir de onlara jazz müziğini sevdirmeye çalışıyorum. Genç insanlarda şunu gözlemledim. Birşeylere bağlanma eğilimleri az. Herşeyi sadece yapılması gereken bir ders olarak görüyorlar. Bu ise bizim lise sistemimizden kaynaklanan bir anlayış ve üniversite kavramına hiç uymuyor. Bu anlayışı yıkmaya ve değiştirmeye çalışıyorum.

Gençlere öğüdüm hoca olmaları. Üniversiteyi bitirin ve hoca olun. Ben hocalık yaparken çocuklarda teşhis ettiğim birçok hatayı kendimde düzelttim."

Doğa yasaları kaos içerisinde düzen arayanları, varoluşun kaynağındaki büyük bir gücü ve gizemi göstererek, onun karşısında alçak gönüllükle eğilmeye yöneltir ve onlara ilham verirler. Doğal dünya bu yasaları gözler önüne serer ve bize yaşamın doğal yolunu göstererek nasıl yaşayacağımızı öğretirler. Bu görüşe göre aslında tüm yaşadığımız şeyler bir öğrenme sürecinin parçalarıdır ve bir parçayı öğrenmeden bir üsttekine geçemeyiz.

Nükhet Ruacan bugün geldiği yerde çok şey yaşayarak öğrenmiş bir müzik insanı. Birikimini kendi ardından gelen genç insanlara aktarırken bir yandan da jazz denen ummanda kendi seçmiş olduğu bir rotada yelken açmış gidiyor.

İnanıyorum ki birikimini ayrıca düşlerindeki jazz albümlerini beğendiği müzisyenler ile birlikte yapacağı günler de gelecektir.

İyi şanslar jazz'ın 'Güzel Kokusu', içindeki çocuk asla kaybolmasın.

R:O P:

Rabih Abou-Khalil Sinemacılığa da Soyundu

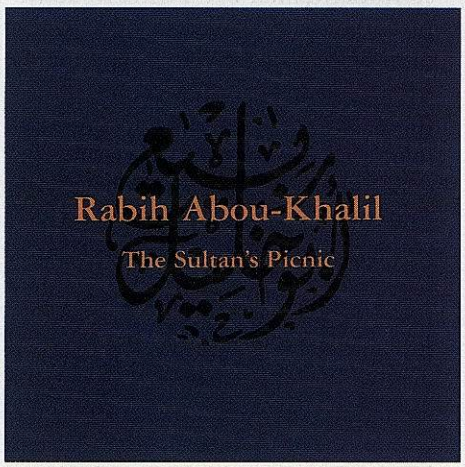

Udçu Rabih Abou Khalil "Sanatçı dediğin beş duyusunu da mükemmelleştiren insandır" diyor. Bu nedenle müziğin yanısıra şiirden yemek litaratürüne, resimden mimariye birçok sanat dalıyla ilgileniyor. Şubatta İşsanat'ta konser vermek için İstanbul'a geldi. Fırsatı değerlendirip yeni albümü Cactus of Knowledge üzerine konuştuk. Ve grafikten sonra sinemaya el atmasının nedenlerini sorduk.

Serhan Yedig
syedig@ixir.com

Bir röportajda Rimbaud'yu yakında İngilizce'den okuyacağınızı söylüyorsunuz. Fransızlar sizi çok seviyor ama dil ve edebiyatları konusunda da çok hassas olduklarını biliyoruz. Fransa'daki konserlerde çürük yumurta, domates filan atıyorlar mı? Laf aramızda, Fransız şairi okumak için neden İngilizce öğrendiğinizi ben de anlayamadım...

Ne zaman söylemişim bunu?

1996 Ocağı'nda Amerika'da Jazzman'e çok kültürlü olduğunuzu anlatırken...

Hiç hatırlamıyorum. Almanca, İngilizce'nin yanısıra Fransızca ve biraz da İtalyanca biliyorum. Dünya edebiyatını bu dillerden takip ediyorum. Fransızca dururken neden İngilizce Rimbaud okuyayım ki?

Bilmem, evrakı metruke öyle söylüyor!.. Neyse, konuyu değiştirelim. Yıllarca flüt çalıştıktan, bu çalgı üzerine konservatuvar öğrenimi aldıktan sonra udu seçtiniz. Şimdilerde flüt çaldığınızı gören, duyan da pek yok gibi. Bu çalgıya ayırdığınız zamanı kayıp yıllar olarak mı değerlendiriyorsunuz?

Kesinlikle hayır, flüt öğrenimi benim için kazanç oldu. Aslında flüt ikinci çalgım. Altı yaşında ud çalarak başladım müziğe.11 yaşında Almanya'da konservatuvarda flüt bölümüne girdim. Şanslıydım; çünkü hocam flütçü değil, iyi birer müzisyen yetiştirmek istiyorum, derdi. Konservatuvardan sonra iki klasik müzik orkestrasında flütçü olarak görev aldım. Yaklaşık 15 yılımı bu çalgıya vakfettim. Tüm bunlar benim için tecrübe oldu. Flüt hocamın söylediği gibi müziğin bütününü düşündüm hep, enstrümanlara odaklanmadım. Albümlerim de ud albümleri olarak tasarlanmadı. Beethoven ya da diğer klasik bestecileri dinlerken müziğin bütününü algılıyor, enstrümanlara yoğunlaşmıyoruz. "Oh, ne güzel çello" demiyoruz senfoni dinlerken. Zaten enstrümanın eridiği noktada müzik başlıyor.

Peki virtüözitenin hiç önemi yok mu?

Sanırım enstrümana odaklanan ilgi gittikçe önemini kaybediyor. Belki 10 udinin CD'lerini alıp ardı ardına dinleyen ve karşılaştıran birileri hala vardır. Bu insanları hedef olarak seçmiyorum müzik yaparken. Zamana direnip kalıcı olabilen müziğin bütünüdür. Beethoven'in müthiş bir piyanist olduğu söylenir; bugün sadece bestelerini biliyoruz. Sadece Paganini virtüözitesiyle hatırlanıyor. Ya besteciliği? Tüm besteciler seslerinin yeryüzünde ömürlerinden daha uzun süre kalmasını sağlayacak anlatım biçimlerinin peşinde. Bu içgüdü onların yaratılarını açıklıyor. Yani olayın merkezi enstrüman değil.

Udunuz üzüntüsünden çatlayacak şimdi; biz sizi fanatik denecek kadar çalgısına bağlı bir müzikçi sanıyorduk...

(Gülüyor) Evet fanatiğim, ama bir kadın için bile ancak bu kadar fanatik olabilirsiniz. Sizin kişisel sevginiz diğer insanları bağlamaz. Bestelerimin tümünü udla yapıyorum. Hergün saatlerce çalışıyorum. Ama udu hayatın merkezine koymuyorum. Grupta müzik yaparken diğer sanatçıların, çalgıların da söyleyecek sözleri olduğunu unutmuyorum. Etrafta yeterince egosentrik var; onlardan biri olmak istemem. Bununla birlikte Batı müziğinden öğrendiğim yöntemlerle udun ifade gücünü artırmanın, kendimi daha derinlemesine ve özgür sunabilmenin yollarını araştırıyorum. Doğu Müziği'nde geleneğe bağlılık esas olduğu için çalgı tekniğini geliştirme üzerine pek düşünülmüyor. Ben gelenekten kopmadan yeni ifade biçimleri arıyorum. Şunu unutmamak gerekir ki bugün geleneksel dediğimiz dün devrimci bir yaklaşımdı. Bugünün devrimci yaklaşımı yarın gelenek olacak

Başlangıçta herhangi bir yerel enstrüman yerine udu seçmenizin, konservatuvarda flütü tercih etmenizin özel bir nedeni var mıydı?

Altı yaşında seçimi sizin yerinize aileniz yapıyor. Başlangıçta sokakta oynamak varken ud çalmam istenince hiç mutlu olmadığımı hatırlıyorum. Aslında müzisyen olmak istiyordum. Fakat egzersiz yapma-

dan virtüöz olmayı tercih ederdim herhalde... (Gülüyor) Elime ud tutuşturulunca zorlandım, sonra çalgıyı sevdim ve daha iyi çalmak için çaba gösterdim. Sanatla içiçe bir aileden geliyorum. Babam şair, dedem neyzendi. Sanat bizim ailede bir bütün olarak algılanırdı. Yıllar sonra ben de aynı düşünceyi savunur oldum. Önemli olan kişinin duyarlılığını ve estetik anlayışını geliştirmek. Daha sonra bunu tüm sanat dallarında kullanmak mümkün. İsterseniz keman çalın, isterseniz resim yapın ya da güzel yemekler pişirin. Doluyor, gerilimi hissediyor ve bunu bir sanat eserine dönüştürüyorsunuz.

Jethro Tull Hayranıydı

Flütü seçme nedeninizden bahsetmediniz.

O günlerde rock yıldızı olmayı düşlüyordum. Birara gitar da çaldım. Fakat hiçbir zaman aramızda gerekli duygusal yakınlık kurulamadı. Deliler gibi Jethro Tull dinliyordum. Konservatuvara girmeye karar verince flütü seçtim. Şimdi geri dönüp baktığımda iyi ki nefesli bir çalgı seçmişim, diyorum. Nefesli enstrümanların yaylı çalgılara oranla önemli bir avantajı var. Nefes alıyorsunuz çalmak için ve tıpkı konuşurken olduğu gibi başlıbaşına anlam taşıyan bir ifade yaratılıyor. Bir piyanistin tuşlarda kurduğu uzun cümleleri flütle çıkarmaya kalkarsanız önce morarır, sonra boğuluverirsiniz. Ama sizin de flütte nefesi kullanarak daha kısa ve güçlü ifade biçimleri yakalamanız mümkün. Sanırım insanoğlu müzikte bu tür cümleleri daha çok seviyor.

Enver İbrahim ve sayenizde ud jazz'a ve çağdaş müziğe girdi. "Etnik çalgı" olma durumundan kurtuldu. Bugüne kadar bu sıçramayı yapamamasının nedeni ne olabilir sizce; yeteneklerinin kısıtlı olması mı, Batılı müzikçilerin önyargılı yaklaşması mı?

Udun ifade gücünün, teknik yeteneklerinin diğer çalgılardan çok az olduğunu düşünmüyorum. İyi solistler çalgıları popüler hale getiriyor. Bir zamanlar müthiş gitaristler vardı, özgün fikirlere sahiplerdi, yıllarca herkes gitar dinledi. Şimdi eskiden olduğu gibi genç kuşaktan gitarda büyük yetenekler çıkmıyor. Çalgı da gündemden düşüyor yavaş yavaş. Ayrıca, John McLaughlin'in müziğini düşünün. Shakti dönemini hatırlayın. Virtüözite yerine kültürleri bir araya getirmesiydi önemli olan. Ben sadece jazz'cılarla çalmıyorum. Rock'çularla da çalıyorum. Büyük bir esnekliğe sahip oldukları için, yeni fikirlere karşı açık oldukları ve tutucu olmadıkları için jazz'cılarla çalışmayı tercih ediyorum. Jazz Afrika ve Avrupa'nın bir karışımı. Zaten ne varsa bu karışımdan çıkıyor.

Yani saf müzik taraftarlarından değilsiniz...

Doğru. Kültürler birbirine karıştıkça zenginleşiyor. Mesela Arap dünyasına bakın. Gayet basit bir bedevi müziği vardı. İran'la etkileşime girince biranda zenginleşti. (İnşallah söylediklerimi Araplar duymaz, çok kızarlar yoksa!) Aynı şey Türk müziği ve diğer tüm müzikler için geçerli. Çevrenize bakın, hangi saf şey güzel. Aşk bile bir karışım olduğunda güzel. Acıyı, mutluluğu, hüznü, neşeyi yaşadığınızda güzel. Saf bal, saf şeker bile cazip değil lezzet olarak.

Anadolu'daki ud geleneği hakkında da bilginiz var mı; bu geleneğin ustalarından etkilendiniz mi?

Şerif Muhiddin'den Cemil Bey'e tüm ustaların eserleri plak koleksiyonumda var. Udi Hırant'ın Yunan etkileşimli tekniği ilginç geliyor. Çinucen Tanrıkorur'u bir konserde dinleme saadetini yaşamıştım. Ama udilerin dışında birçok şarkıcının yorumu ilgimi çekiyor. Mustafa Kandıralı'ya bayılıyorum. Genel olarak konuşmak gerekirse udçular yerine diğer dallardakileri dinlemeyi tercih ediyorum. Çünkü onları dinlerken, ben olsam ne yapardım diye düşünmekten müziğin tadına varamıyorum.

Sizi neler, kimler etkilerdi?

Arap müziği, ud geleneği, şarkıda özel bir anlatım biçimi olan sambati... Değişik kültürler ve kişilerden etkilendim. Klasik müzikte Bartok ve Mozart diyebilirim. Bununla beraber çok farklı kültürleri bünyesinde barındıran çingene kültüründen etkilendim. Erköseler'i, Kandıralı Kardeşleri severek dinlerim. Her ulusun modern resmi, geleneksel mimarisi yok belki. Ama müziği var. Herbiri birbirinden farklı. Müzisyen olarak bu kadar zengin bir dağarcığa sahibiz. Ayrıca Japonya'da konser verip insanları büyüleyebiliyorsunuz. Ayrıca öyle müzikseverler var ki, müzikçilerden daha duyarlı. Malzemeyi alıp içinde yaratıcı bir süreçten geçiriyor ve mükemmelleştiriyor. Bunu konserde yüzlerinden hissediyorsunuz.

Klasik Dinliyor, Avandgarde Çalıyor!

Charlie Mariano, Kenny Wheeler, Sonny Fortune gibi avandgarde denebilecek jazz'cılarla çalışıyorsunuz. Bir röportajda dinleyici olarak klasik jazz'ı tercih ettiğinizi okudum. Durumu anlamakta biraz zorlandım...

Dinleyici olmak işin birinci aşaması. Daha sonra duygusal bağlamı kavrayıp özümsemek ve kendi müziğimi yapmak ikinci adım. Bestelerimde, yorumumda çok fazla geleneksel ögeleri bulabileceğinizi sanmıyorum. Türk, Irak ritmlerini, kendi icat ettiğim ögeleri birlikte kullanıyorum. Sema, Peşrev gibi vokal ağırlıklı müzikleri dinliyorum. Bundan kendi sentezimi çıkarıyorum. Müzikte kişiliği olan her sanatçıyla çalışmaktan zevk alırım. Grupla çalmak evde parti vermek gibidir. Partinin iyi olması için birbiriyle konuşacak şeyleri olan, iletişim kurabilecek insanları davet edersin evine. "Yara"da yaylı çalgılar dörtlüsüyle çalıştım. Yeterki beni şaşırtacak, yeni sözleri olan, benim söylediğimi yorumlayacak aynen çalmayacak insanlarla çalışmaktan zevk alıyorum.

Şaşırtılmaktan hoşlandığınıza göre riske girmekten çekinmiyorsunuz pek...

Yaşamımı daha ilginç kılmak için daha fazla problem yaratacak herşeyi, daha fazla çalışmamı gerektirecek herşeyi yapıyorum. Bana sorarsanız hayat çok uzun. Bu süreyi ilginç hale getirmek için çok çaba göstermek gerekiyor. Birlikte çalışaca-

ğım müzikçileri seçerken ilkem şu: Mutkala beni farklı şeyler çalmaya, farklı düşünmeye iten müzikçiler olmalı. Beste yaparken ciddi zaman harcıyorum, uğraşıyorum. Doğaçlama bölümlerin yaratıcı olması için de aynı şekilde. İstediğim iç iletişime göre müzikçileri özel olarak seçiyorum. Değişik kültürlerden olması önemli. Yeni albümde de bunu yaptım.

Ne zaman yayımlanacak, adı belli mi?

Yaklaşık bir yıldır üzerinde çalışıyorum. Üç kez yeni baştan miksajını yaptık. Cactus of Knowledge öncekilerden tamamen farklı bir çalışma oldu. 12 kişilik bir grup kullandım. İkişer tuba, saksofon, tuba, ayrıca çello, klarinet. Jazz'cılar, rock'çular, klasikçiler...

Goran Bregoviç'in Düğün ve Cenaze bandosu gibi birşey sanki, inşallah müzik onunkine benzemiyordur.

(Gülüyor) *Hayır, benzemiyor. Balkan müziğini, nefesli çalgıları kullanış biçimlerini seviyorum. Bu kadar güçlü olan ama aynı zamanda ayrıntıları iyi işlenmiş, zekice buluşlarla süslü, çok farklı ritmlerin kullanıldığı zengin bir albüm hazırlamaya çalıştım. Albüm için bir saatlik bir de film çektik. Bankadan borç alıp filmin tüm masraflarını üstlendim. VCD olarak yayımlanacak. CD için ise fotoğraflar ve metinler kullanarak gerçeküstü denebilecek bir kitapçık hazırladık. Sadece albüm kapağını beş kez değiştirdiğimizi söylersem ne kadar uğraştığımızı tahmin edebilirsiniz. Sanırım plak firması bu kadar uğraştıktan sonra, benim yüzümden, tüm araplardan nefret etmeye başlamıştır.*

Sanat Dediğin Gizemli Olmalı

Müzik, edebiyat, grafik tasarım derken sinemaya da el attınız. Dört koldan birden yürümek müziğe, özellikle de sizi yarına taşıyacağına inandığınız besteciliğe ayırdığınız zamanı ve enerjiyi azaltmıyor mu?

Bana sorarsanız, hangi dalda çalışırsa çalışsın, bir sanatçı beş duyusunu da mükemmelleştirmeye çalışmalı. Her duyu için bir sanat var hayatta. Lezzet için yiyecekler, dokunma için tekstil, görme için resim, duyma için müzik, koku için parfümler... Öyle parfümler var ki, şiir gibi kokar. Öyle resimler var ki, suyun kokusunu hissedersin. Cinsellikte beş duyu da devreye girdiği için bu kadar güçlüdür etkisi. Duyumlar buluştukça sanat yücelir. Duyarlılık en yüce sanat dalıdır bence. Müzik, müzisyen de tüm bu duyulara seslenebilen kişidir. Belki de bu yüzden bazı dinler, sofular müziği yasaklamışlardır. İyisi tüm duyguları yakalar, büyük bir mutluluk verir; dolayısıyla korkulacak kadar güçlüdür. Duyarlılığımı geliştirmek, daha mutlu olabilmek için şiir okuyorum, resimle ilgileniyorum. Duyarlılık, estetik duygusu her insanın doğasında var. Sanatçı bu doğal özelliği mükemmelleştirebilen kişidir.

Müziğinizi insan sesi ve edebiyatla harmanlamayı düşündünüz mü hiç?

Müzikte sözcükleri fazlasıyla berrak bir anlatım biçimi olarak değerlendiriyorum. Sanat her zaman biraz gizemli olmalı. Düşlerimizi öldürmemeli, tam tersine düş kurmamız için bizi teşvik etmeli. Aksi taktirde sanat değil belgesel olur yapılan. Gerçeği isteyen konsere gitmemeli. Eğer bir şey yorumlanabiliyorsa, düş kurmayı sağlıyorsa sanattır. Sanıyorum bu biraz da Ortadoğulu yaklaşımının sonucu. Bilirsiniz, bizler hiçbir şeyi açıkça söylemeyiz...

Ve şeytana papucunu ters giydiririz değil mi?..

(Gülüyor) Doğru, ama sanatta Alman uslubundan çok daha şiirsel... Çok daha heyecan verici. Sevindirir, hüzünlendirir, coşkulandırır ya da sinirlendirir, hatta delirtir... Sözle müziği harmanlamak bana çok çekici gelen bir fikir değil. Dil bile başlı başına bir sorun. Arapça yazsam kimse anlamayacak. İngilizce yazsam, neden kendi dilini kullanmıyorsun denecek. Fransızca aynı şekilde. Latince yazsam o da ölü bir dil....

İşsanat'ta 'Doğu Batı Buluşması" gibi bir başlık altında konser verdiniz ama, sohbetlerinizden anladığım kadarıyla, bu konuda çok hassassınız?

Doğu kökenliyim yıllarca Batı'da yaşadım. Şimdi hem Doğu hem Batı'da yaşıyorum. İki kültürlülük kişiliğimi etkiliyor, doğal olarak müziğime yansıyor. Dürüst davranıyorum müziğimde. Köprü kurmak gibi bir iddiam yok. Doğu ile Batı'nın beraberliği üzerinde düşünüyorum. Ama bestelerken kullandığım ögelerin hangi kaynaktan geldiği beni ilgilendirmiyor, önemli olan kendi müziğimi yapmam. Bence, yeryüzündeki her insanla ortak bir iletişim yolu bulmak mümkün. Yüzündeki ifadeyi okuma açısından en zor ulus Çinlilerdir. Yüzlerce Çinliye konser verirken bile aralarında birkaçının sizin müziğinizle diğerlerinden çok daha iyi iletişim kurabildiğini görürsünüz. Öyle dinleyiciler vardır ki bazı müzikçilerden çok daha sanatçıdır. Müziği dinler, içinde dönüştürür ve mutluluk üretir. Coğrafya, kültür farkını aşıp sahnedeki insanla köprü kurar.

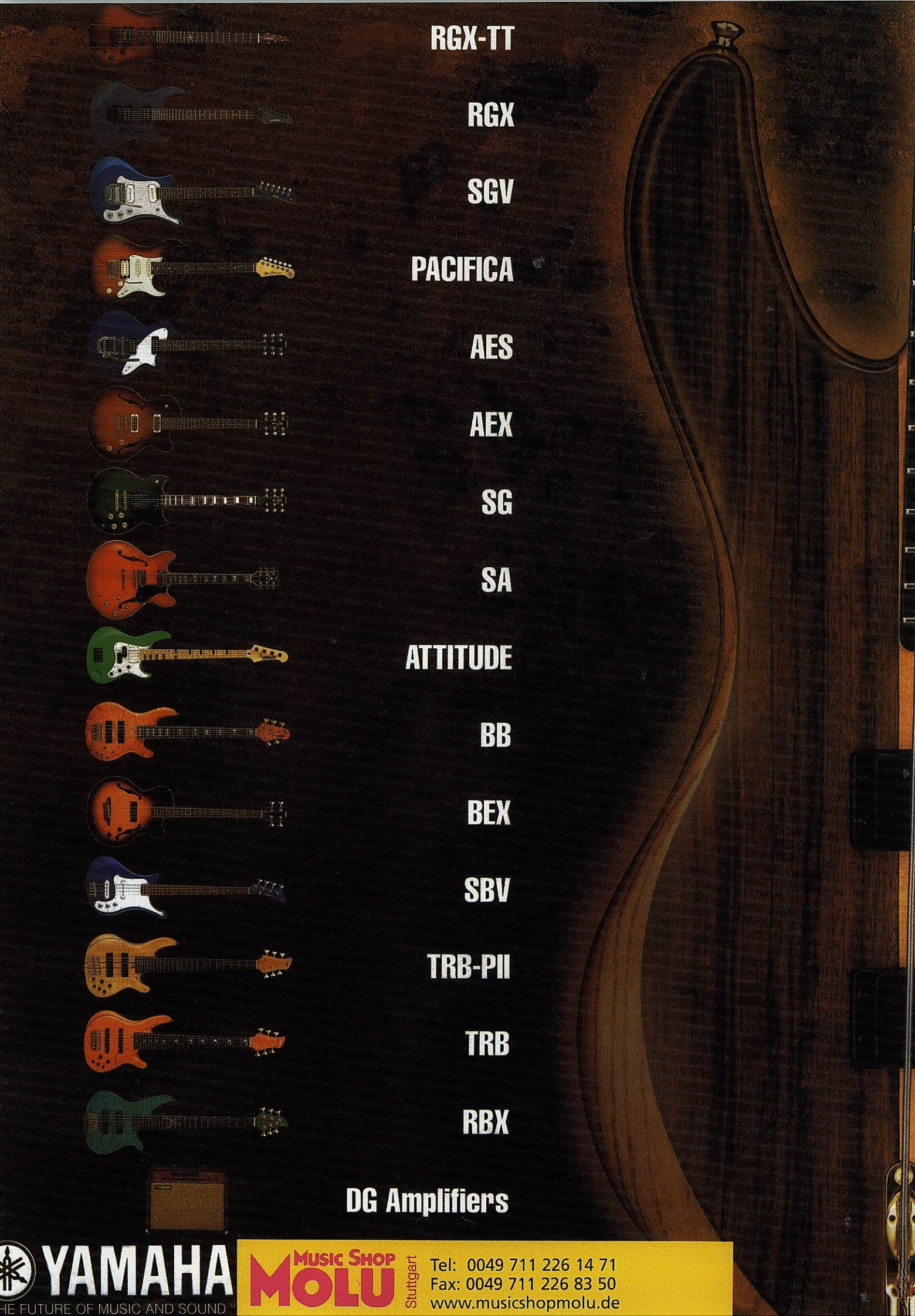
RGX-TT
RGX
SGV
PACIFICA
AES
AEX
SG
SA
ATTITUDE
BB
BEX
SBV
TRB-PII
TRB
RBX
DG Amplifiers
YAMAHA
THE FUTURE OF MUSIC AND SOUND
MUSIC SHOP
MOLU
Stuttgart
Tel: 0049 711 226 14 71
Fax: 0049 711 226 83 50
www.musicshopmolu.de

PROP.

Yüzdeyüz Oğuz Büyükberber albümü

Raife Polat

Birkaç ay önce Jazz'ın sayfaları arasında Oğuz Büyükberber ile yapılmış bir söyleşiye rastlamıştınız. Oğuz'un son iki yıldır karşımıza çıktığı projesi "Velvele"den söz etmiş ve yakın bir zamanda yayınlanmasını dilemiştik. Neyse ki, çok geçmedi üzerinden ve "Velvele" müziğin ötesinde, kayıt ve tasarım olarak da son derece başarılı bir iş olarak su yüzüne çıktı. Biz de bunu fırsat bilip bir kez daha çaldık Oğuz Büyükberber'in kapısını...

"Velvele" nasıl "velvele" oldudan başlayalım istersen

Bu bir Oğuz Büyükberber albümü ve aslında ilk Oğuz Büyükberber albümü. Benim şu ana kadar yer aldığım bir sürü albüm var. Bunu da temelde kategorize etmeye çalışırsak, jazz rafında duracak birşey. Benim daha farklı yapıtlarda da yer almışlığım söz konusu olduğu için jazz yapıtlarının gerisine bakacak olursak; ilk önce Önder Focan'ın "Sekiz" adlı albümü var. Orada yalnız bir parçada çalan konuk sanatçıyım. Sonra "Lodos" geliyor. Lodos benim de kurucularından olduğum, dört kişiden oluşan, dolayısıyla dörtte bir rol aldığım bir iş. Keyifli bir iş; hatırlamayanlar için hatırlatmakta fayda var; Sarp Maden, Ateş Tezer, Mahmut Yalay ve benden kurulu bir grup. Ve zaten bir grup sound'u var; şunun ya da bunun müziği değil de beraber yapılmış bir iş. Dolayısıyla % 25'i benim olan bir iş diyebiliriz. Daha sonra "A Z" geliyor; Çağlayan'la (Yıldız) bana ait. Orada da % 50'si benim. Yüzde giderek artıyor, komik birşey. "A Z" prodüksiyonu bana ait olan ilk iş. Kapak tasarımından iş takibine benim ilk prodüksiyonum. Dolayısıyla "Velvele" benim ikinci prodüksiyonum ama ilk Oğuz Büyükberber albümü demeniz doğru olur. % 100 Oğuz Büyükberber albümü. Tabii buna sayısız insanın desteği var, fikir olarak % 100 benim. Ama zaten jazz içeriğinde çok büyük bir oranda doğaçlamayı barındırdığı için, ben de jazz'ın özellikle de o yanını daha fazla tercih eden bir müzisyen olduğum için, bu albüme müzikal olarak katkısı olan her müzisyenin doğal olarak fikirlerinin ya da kişiliklerinin de albüme katkısı olduğunu düşünüyorum. Müzisyenlerin bu albümde yer almalarının nedeni, müzikaliteleri kadar kişilikleri de benim için. Çünkü hepsi gerçekten çok sevdiğim arkadaşlarım ve hepsinin de çok iyi müzisyenler olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla onların katkıları hiçbir şekilde göz ardı edilemez. Sibel Köse (vo), Alper Maral (ses, konuşma, fotoğraflar), Mike Wilkens (ts,ss), Yahya Dai (as), Ümit Onartan (ss), Çağlayan Yıldız (eg, perdesiz b), Tolga Tüzün (kyb) Alpay Dinletir (perc), Volkan Öktem (d).

O zaman hazır doğaçlamadan söz etmişken, albümün genelinde bir doğaçlama hissi var. Özellikle süreleri kısa olan parçalar, stüdyoya girilip o anda nasıl geldiyse öyle çalınmış gibi. Belli ki üzerinde çok konuşulmuş, tartışılmış parçalar ama...

Konuşulmuşluğundan, tartışılmışlığından öte yazılmışlığı çizilmişliği var.

Evet. Ama garip bir doğallığı var ve bu doğallık çok hoş. Statik stüdyo albümü değil, farklı bir kıpırtıya sahip. Daha bir kendiliğindenlik var sanki. Onun için doğaçlamadan söz ediyorum. Besteler senin bestelerin ama çok müzisyen var ve hepsinin katkıları olduğunu söylüyorsun. Örneğin, o katkılar nasıl var etti kendini, senin bestelerin ve düzenlemelerin çerçevesinde?

Bazılarında tamamen motomot benim yazdığım şeyi çaldılar, fakat kendi kişilikleni koyarak çaldılar. Onun için sonuçta onların rengi müziğe dahil oldu. Benim kastettiğim şeylerden biri buydu. Bazılarında ise, ben onlara şemalar verdim, onlar bunu müziğe dönüştürdüler. Modern müzikte grafik notasyon denen birşey vardır, belki biraz ona benzetmek yanlış olmaz. Nerede başlayacağı, nerede biteceği grafik olarak belli olan birşey. Bunu isterseniz duygu olarak tamamlayın, isterseniz -daha teknik konuşacak olursak- ses şiddeti, ses rengi, register'ı gibi bir sürü parametre devreye sokabiliriz. Bu parametreleri, o kişinin emprovizasyon yapacağı zaman dilimi içinde nasıl bir grafik çizeceğini onlara tarif etmeye çalıştım. Onlar da bunu çok güzel bir şekilde yansıttılar. Birbirimizi iyi tanımaktan da kaynaklanıyor bu.

İşte dinlerken, o kadar da ölçülü biçililiği algılamamamız, sözünü ettiğim doğallığın kaynağı bu. Belki herkes öyle algılamayacak ama...

Çok değişik tepkiler alabilir. Gökhan Akçura'nın dediği gibi -hoşuma giden bir yorum; "Bu oldukça eklektik bir albüm ve bu çok iyi birşey" dedi. Eklektisizmi olumlu birşey olarak kullandı ve hayatın bazı alanlarında çok karşı çıkacağım birşey olsa da eklektisizm, burada açıkçası bilinçli bir şekilde yaptığım bir tercih. Ben farkında olmadan o şekilde gelişti diyemem.

Peki biraz parçalara girelim mi?

Evet, çünkü çok komik hikayeleri var bazı parçaların.

25 tane parça var. Sürelerine bakmadan insanlara bunu söylediğinde, kafalarında double albüm şekillenir. Ama sonuçta bu bir double albüm değil. Çünkü çok kısa süreli parçalar var. Bu bir intro mu acaba diye düşünüyorsun, sonra dinliyorsun ve bakıyorsun ki, basbayağı bir parça. O yüzden parçalara girelim. Senin seçimlerinle gidelim. Benim en favori parçam; "Akşam". Zaten Camus'yü çok severim ve bu sezon

sahnelenmeye başlayan oyunu da izlemedim. Önce parçanın adına da dikkat etmemiştim, dinledikten sonra baktım, çok şaşırdım ve oyunu da merak ettim.

Oyunu ben de izlemedim açıkçası. Ve bu müziğin buradaki rejiyle herhangi bir ilgisi yok.

Bu daha ilginç o zaman. Peki nedir hikayesi?

Sevgili eşim İlknur sahne tasarımı bölümü bitirme tezi konusu olarak "Caligula"yı seçmişti ve doğal olarak da birşeyler tercüme ediliyor, internet'ten "Caligula" araştırılıyor, kitaplar istetiliyor falan... Tabii ki sadece İlknur ilgilendigi için degil, benim de ilgi alanıma giren bir konu olduğu için, konu da "Caligula"nın sahne tasarımı olunca, sonuçta sunulacak olan şey, oyunun sahneye sunuluş biçimi. Dolayısıyla burada ben hemen "müzik!" oldum. Kafamda yıldızlar çakmaya başladı. İlknur yandaki odada çalışırken ben de kulağımda kulaklık "Caligula"yı besteledim.

Dolayısıyla bu sezon sahnelenen "Caligula" ile senin albümdeki "Caligula" tam anlamıyla bir tesadüf.

İlginç bir rastlantı evet. Aslında benim 1996 yılında bestelediğim bir parça.

Epey eski yani.

Albümdeki besteler 90'a kadar gidiyor.

Öyle mi? Nereden başlayalım o zaman?

"Caligula" ile ilgili olan parçadan bir önceki, "Koyu". Volkan'ın (Öktem) çok uzun bir davul solosu olan parça. Müziği dinlerken, disc player'ınızda parça numaralarına hiç gözünüz ilişmeden dinliyorsanız, 4 numaralı parça başladığı anda yeni bir parçanın başladığını hissediyorsunuz. Gayet funky, dinleyicinin kafasını karıştıran bir yapısı var. Tam başlıyor, bıçak gibi herşey yazılı, sonra bir anda dağılıyor tekrar toplanıyor falan... Benim üstüste kaydettiğim, sekiz klarinetten oluşan bir klarinet korosu var ve koro Volkan'ın solosunun içinde yavaş yavaş eriyor. Bu davul solosundan "Caligula"ya ne zaman geçildiğini numaraya bakmazsanız anlayamıyorsunuz da aslında. Bütününde belirli bir hikaye akışı var albümün. Dolayısıyla Volkan'ın davul solosunun da "Caligula"nın bir parçasını olduğunu düşünebiliriz.

Sonra da "0" (sıfır) var.

Sen sıfır olarak mı görüyorsun onu?

Ben onu "O" (O) olarak gördüm, fakat sonra radyoda sıfır olarak anons edildi. Yanılmış olabileceğimi düşündüm...

Önder Abi (Focan) öyle anons etti. İngilizce bilen ama Türkçe bilmeyen birisi bu albümü aldığında, değişik bir durum var; bazı parçaların İngilizceleri var, bazılarının yok. Hatta "Regarding Details"ın da Türkçe karşılığı yok. "A Z"de de bazı insanlar 'a, ze', bazı insanlar "az" olarak okudular. Ve ben bunu istemiştim. "O" da, benim için bu şaşırtmaca hoşuma gitse de -"A Z"de benim için ikisi de söz konusuydu- benim tercihim "O" (O).

Peki, devam edelim mi? "Var" ve "Yok". Peşpeşeler ama önce "Yok" var, sonra "Var" var. Varla yok değil yani...

Çok kısa bir şekilde şöyle cevaplayayım; önce 'var' sonra 'yok' olmasındansa, önce 'yok' sonra 'var' olması daha iyi çünkü.

Tamam. (Gülme molası) Detaya girmiyorum. Sonra "Düş" geliyor. "Düş" albüm genelinde biraz afallatıcı bir parça.

(Gülüyor) Adı o yüzden "Düş".

Ben hikayesini radyoda dinledim ama sen dergi okurları için bir kez daha anlat istersen.

Anekdotlarla girelim olaya. Bu parçada Sibel'in (Köse) olağanüstü bir solosu var (gülerek), bunu hepimiz kabul ediyoruz.

Kesinlikle, sıradışı bir performans!

Mükemmel bir solo. Bu arada hemen yeri gelmişken, albümdeki bütün sololar "ilk take", 'bir daha denesem mi' olmadı hiç. Dolayısıyla Sibel'in solosu da albümün en iyi solosu kesinlikle. 'One and out'. 'Record', 'Stop', 'Next' şeklinde bir olay oldu. Zaten albümü çok güzel bir stüdyo ortamında kaydettik; Mixdown Stüdyo. O zamanlar Tolga Tüzün ve Uluğ Aydeniz'in ortaklığında olan bir stüdyoydu. Şimdi Tolga ayrıldı, okul sebeplerinden dolayı. Sibel'in solosunun kaydedileceği gün Alper Maral'ın da bazı parçalarının kayıtları yapılacaktı. Sibel diğer parçaları kaydetti, sıra "Düş"e geldi. "Düş"te de arkada Sibel'in birkaç kanal üst üste söylediği geri vokaller diyebileceğimiz, kadın sesleri korosu var. Soloyu kaydetmeye sıra geldiğinde, stüdyoya Alper geldi. Kayıt başladı, Alper masanın diğer tarafında bizimle birlikte. Sibel'in solosunun başlayacağı ana kadar geçen sürede Alper'in hissettiklerini ben yüzünden okudum. Sonra da itiraf etti zaten; "Allah allah, Oğuz bu parçayı niye yapmış ki, albüm güzel de, bu parçanın albümle ne alakası var. Bir film müziğinin çok gereksiz bir sahnesinin fonu ya da erotik bir sahne için sanki." Derken Sibel'in solosu girdi ve Alper "tamam" dedi. Benim kurguladığım ve istediğim efekt de tamamen buydu. Çok da benden beklenmeyecek, yumuşak, biraz erotizm çağrıştıran birşey başlıyor ve ondan sonra üstüne bir kadın 'kapuska' tarifi yapıyor. Ama kapuska tarifini de yatak odası sesinde yapıyor. Bütün hikaye o. Giderek alt yapı yükseliyor, gerilim artıyor, huzursuzluk yok hiçbir şekilde ama gerilim en yüksek noktadayken parça bitiyor. Aslında 'düş'ülüyor. Ondan sonra "Kalk" başlıyor. Onun İngilizcesi "Get Up - Run" yani kalk - koş. O parçayı 17 Ağustos depreminden kısa bir süre sonra bestedim. Kimse yanlış anlamasın ama aynı zamanda çok muzip bir parça. Birçok insan çok komik buluyor o parçayı. Çünkü içinde hem muziplik hem kakafoni barındıran birşey. Bu da biraz amiyane bir tabir olacak ama İstanbul'un çok bariz özelliklerinden biri bence. Her köşesinde olağüstü bir sürpriz, bir espri, bir güzellik, hatta komiklik bulabileceğiniz ama ne onunla ne onsuz bir şehir. Onun için parçanın içinde de kimi dinleyenlerin duyabileceği araba klaksiyonları, bağırış, çağırışlar, kahkahalar vs. var.

"Düş"ün ardından bambaşka bir dünya geliyor yani.

"Düş"te de zaten parça bitene kadar rüya anlamındaki düşü yaşıyoruz.

Bittiği anda da 'düş'üyoruz.

Yine çift anlam yüklemişsin. Sen bunu seviyorsun.

Seviyorum.

Sırada hangisi var?

"Hayır" var. O anlatılmaya değer bir hikayeye sahip bence. "Velvele"nin bir kardeş albümü var desek yanlış olmaz. Tolga Tüzün'ün -ki albüme stüdyo aşamasında çok emeği geçmiş, "Dar" adlı parçanın melodisinin sahibi, şu anda da "Velvele" konserlerinde piyanist olarak yer alan bir şahsiyet- yakında Kalan Müzik'ten piyasaya çıkacak "Nix" isimli albümü "Velvele"nin kardeşi sayılabilir. Çünkü aynı stüdyoda, aynı zaman dilimi içinde kaydedildi. Tolga "Velvele"de çok emek sarfetti, ben Tolga'nın albümünde birçok parçada çaldım. İki albümde de çalan ortak müzisyenler var; Mike Wilkens, Yahya Dai, Volkan Öktem, Çağlayan Yıldız gibi. Dolayısıyla bir kardeş albüm olma durumu söz konusu. Çok yaratıcı, çok güzel bir süreçti. Tolga'nın "Perisfer" isimli parçasında çalmak üzere Mike, Ümit ve ben stüdyodaydık. Mike soprano saksofon, Ümit sopranino saksofon ben de bas klarinet çalacaktım. Giderek tizleşen bir renkte üç tane nefesli söz konusu yani. Kayıttan önce ısınıyoruz; bunu çalmışız. Tolga sağolsun, iyi bir müzik ve stüdyo adamı olarak bize hiç farkettirmeden kaydetmiş. Bu şaka gibi, bazı insanlar inanmıyorlar ama bu 'hakkaten' öyle.

Adı niye "Hayır" peki?

Adı ilk önce İngilizce "Higher"dı. Sonra da "hayır", olamaz böyle birşey şeklinde "Hayır" oldu. Parçanın sonundaki kahkaha seslerini de bıraktık zaten. Ümit "meğerse bunu kaydetmiş" diyordu. Çünkü biz bunu çalarken güzel birşey olduğunun da farkındayız ve çaldık ama boşa gitti diye düşünüyorduk. Dışarı bir çıktık, Tolga bize sırıtıyor; kaydetmiş! Hatta Tolga'yla aramızda hangi albüme koysak acaba diye konuştuk, ben kazandım.

"Zilli"yi merak ediyorum.

Özellikle Uzak Doğu müziğinde, Japon müziğinde yer alan zil ve flüt geleneği vardır. O zil aslında gong'dur, ona zil demek biraz ayıp oluyor ama... Daha küçükleri de vardır. Bir flütçü de güneşe bakarak birşeyler çalar. Tabii ben çocukluğumdan beri çok etkilenmişimdir bu tınıdan ve onun çağrıştırdığı tüm metaforlardan. Bu iki tını birbirine çok yakıştı diyerek bunu yapmaya karar verdiklerini zannetmiyorum Japon'ların, çok sembolik birşey. Adamlar bunu çok güzel yapmışlar, biz de haddimize düşmeyerek 'bozduk'. Burada duyduğumuz ziller biraz fazla, onun için "Zilli". Zil seslerini bilgisayar ortamında sample'ları ezip büzerek yaptım. Üstüne de dört kanal blok flüt çaldım.

Parçaların hikayeleri çok güzel ama tamamından söz edersek başka hiçbir şey konuşamayacağız. Senin ille de anlatmak istediğin bir hikaye varsa öyle devam edelim.

"Var" mesela, 10 sene hatta 12 yıl oldu artık, 1989'da yaptığım bir parça, ki ben o zaman klarinet bile çalmıyordum. Bu benim piyanoyla bestelediğim bir parçaydı. "Dar" hakkında da şunu söylemem gerekir; albümde beste olarak tamamı bana ait olmayan tek parça. Tolga'yla ortak bestemiz; melodi Tolga'ya, düzenleme bana ait. Bu parça aynı zamanda Prince ve Queen için, buna da değinecek olursak, ismi Prince ve Queen için değil ama müzik onlar için. Parça bir Tarzan sesiyle başlıyor. Sonra da bir jungle ortamına giriyoruz, darbukalar falan, sağolsun Alpay Dinletir orada döktürdü. Ama Tarzan sanki büzülmüş, küçülebileceği kadar küçülmüş ve sadece onun sığabileceği kadar bir odanın içine konmuş ve o odanın içinde bağırıyor. Seste eko yok, hiçbir şey yok, tıkız birşey. Hatta parçanın ismini önce "Oda Tarzanı" koyacaktım, ama biraz fazla kör gözüm parmağına şeklinde olacak diye düşündüm ve "Dar" oldu. Sonra oryantalimsi bir melodi giriyor, zaten başta da vurmalılar vardı, parça kopup gidecekmiş gibi geliyor ama hayır öyle olmuyor, kasılmış bir ritimle devam ediyor. Çok sevdiğim Prince ve Queen'in müziklerinde de muzip bir kasıklık vardır zaman zaman, dolayısıyla müzik de onlar için. "Bum bum bei" de Jimi Hendrix için. O da Hendrix'in birçok parçasında rastladığımız bir gitar rif'inin söyleniş biçimi aslında.

Başında söylediğin gibi bu jazz rafında yer alacak bir albüm ama bakıyoruz Prince, Queen, Jimi Hendrix için parçalar var. Bu da olayı başka bir boyuta taşıyor sanki.

Bugün Anouar Brahem jazz rafında satılıyor, Sultana öyle... Ve ben bunu hiç garip karşılamıyorum. Çünkü özünde doğaçlama barındıran müzikler.

"Velvele"de Oğuz Büyükberber çaldığı enstrümanlarla da çok zengin. Yıllardır hep bas klarinet çalan biri olarak tanınıyorsun. Jazz dergisi de beş yıldır çıkıyor ve klarinette hep yılın en iyi müzisyeni -hatta tek müzisyeni- sen seçiliyorsun. Türkiye'de jazz klarinet çalan fazla isim de yok zaten. Bir anlamda klarinetle özdeşleştin. Ama "Velvele" de flüt, klaviye, elektronik programlamalar da sana ait. Bunu biraz açalım mı, ileride ne gibi enstrümanlarla karşımıza çıkmayı düşünüyorsun?

Korangle, hayatımın bir döneminde kesinlikle yaşamıma girecek gibi duruyor. Kimseye söz vermiyorum, kimse beklenti içine de girmesin. Ama vibrafon ve korangle konusunda kendimden emin değilim, gayet rahat bulaşabilirim. Mesela bas gitarı çok severim ama zannetmiyorum ki, dinleyenler hayatlarının bir döneminde Oğuz Büyükberber'i bas gitarist olarak görsünler. "A Z"ye bir gönderme yapacağım, "A Z"nin konseptini kurgularken bir sonraki projemin 'çok' olacağını düşünüyordum. Hatta ismini bile acaba 'çok' olsa mı diye düşündüm. İsmi 'çok' olmadı ama sanırım 'çok' oldu.

"Velvele" de adında onu barındırıyor zaten.

Evet. Bir çokluk barındırıyor. Bu arada "Velvele"nin diğer anlamını da hatırlatalım dinleyicilerimize! Türk müziğinde vuruşları çeşitleme anlamına geliyor.

"Velvele" sahne biçimi farklılaşan bir proje, her zaman aynı ekip çıkmıyor. Yakın zamanda duyurmak istediğin bir konser olabilir belki.

24 Nisan Salı akşamı Babylon'da sextet olarak sahne alacağız. Bu konserde quintet'e ilave olarak Sibel olacak.

Peki "Velvele" muhabbetini sonlandıralım. Albüm çok taze ama oluşum süreci uzun, ilgili kesim albüm çıktığında "Velvele"nin adını zaten biliyordu. O anlamda tanıtımı daha önce yapılmış bir albüm olduğu bile söylenebilir. Şimdi senin kafanda illaki başka projeler de vardır.

Bundan sonrasını mı soruyorsun?

Evet, n'olucak bundan sonra?

Şöyle bir ipucu vereyim. Alper Maral'ın "Sabah ne kadar güzel üstelik hergün var" şiirinin bu albümde yer almasının rastlantısal hiçbir tarafı yok. Sabahla başlayan gün, gün olarak devam eder diye bir ipucu vereyim. Eğer yanlış bir tesbit değilse -bütün dünyada da böyle sanıyorum- özellikle Türkiye'de müzik biraz haddinden fazla gece için algılanıyor, düşünülüyor. Bu üretim aşamasında müziğin kurgulanış biçimini de etkiliyor. Onun için biraz daha günün müzikle olan ilişkisi ya da günün müzik hakkı ile ilgili şeyler düşünmeye başladım. Bakalım ne çıkacak.

Elvan Aracı

Karanlıkta Trombon İle Dans Etmek

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Kapı çaldı, sonunda beklediğim misafirin geldiğini biliyordum. O ana kadar hep sizli bizli konuştuğum insan içeri girdi. Paltosunu çıkarttı. Çok az birşeyler söyledik. Bunlardan en önemlisi ise sigara içip içemeyeceğini sorması oldu. Olumlu yanıtın onu mutlu ettiğini hissettim. Sigara tablasını daha önceden hazırlamamıştım ama hazır olan birşey vardı.

Onu müziği en iyi dinleyebileceği noktaya oturttum. Speaker'lardan gelen ses bir akşam sisi gibi odayı doldurdu. Feyza'nın albümünün ilk parçası 'Dancing In the Dark'ı dinlemeye başladık. Davulun girişinin hemen ardından başlayan bir trombon sesi biraz sonra duyulacak sözleri sanki önceden fısıldar gibiydi.

Karanlıkta dans etmek, şarkı bitinceye kadar,
Dans ediyoruz karanlıkta ve şarkı bitiyor çabucak
Valsin kollarında sorguluyoruz neden yaşadığımızı
Zaman akarken varız sanıyor ve bir anda kayboluyoruz .

Ben çay koymaya giderken o bir sigara yaktı ve sessizce içerken kendi trombon solosunu dinlemeye başladı. Onu uzun zamandan beri sessizce izliyordum, sessiz, sert bakışlı bir adamdı. Trombonu ile özdeşleşmiş, kimselere gülmeden müziği yaşayan bir insan.

Feyza'nın şarkısını birkaç kere dinledik. Müzik bitti ve söz başladı:

"Bayram Aracı ve Mualla Aracı'nın oğluyum. Babam çok öğrenci yetiştirmiş bir halk ozanıydı. Annem Ankara Radyosunun klasik müzik sanatçılarındandı. Radyoda tanışmış ve evlenmişler. 10 Ocak 1952 günü doğmuşum."

'Oğlak burcusunuz.'

"Evet oğlağım, güzel burçtur oğlak. Bu burcun erkeklerine güvenirim, lider ruhlu olurlar, ama kadınlarına güvenmem. Onlar uyumsuz ve inatçı olurlar."

Lider ruhlu olduğuna emindim ama uyumlu bir insan olduğunu düşünmediğimi kendime saklamayı tercih ettim.

"Annemin hobisi jazz müziği dinlemekti. Ella Fitzgerald ve Nancy Wilson dinlediğini hatırlıyorum. Çocukluğumda hem annemin hem de babamın iş yerlerine giderek büyüdüm. Onları dinleye dinleye kulağım ve zevkim hem Türk müziğinde hem de jazz'da gelişti.

Altı yaşımdan itibaren kendi kendime enstrüman çalmaya başladım. Yeşil renkte Hofner marka bir melodikam vardı, duy-

duğum müziklerin melodilerini onda çıkartırdım. Bir yandan da mandolin çalardım. Shirley Bassey, Beach Boys, Beatles, Cliff Richard ve progressive İngiliz gruplarını dinlerdim."

Aynı yaşlardaydık. Aynı melodikayı ve aynı müziği paylaşmıştık. Anlatırken artık bana siz yerine sen diyecek kadar rahat hissetmiye başlamıştı. Çay içmeye devam ettik.

"İlkokulu bitirince İstanbul Belediyesi'nin Pierre Loti'deki konservatuarına girdim. Önce çello çalarak başladım, birinci sınıftan itibaren ise trombon bölümüne geçtim. Kısa bir zaman sonra konservatuardan sıkılmaya başladım. O devirlerde langırt salonlarındaki makinalardan Beatles müziklerini dinliyor daha sonra da okula gelip piyanoda çıkartıyordum. Konservatuardaki hocalar beni bu şekilde piyano başında Beatles çalarken görünce enseme şak diye vuruyor ve 'caz' yapma diyorlardı. Aslında ben o devirde jazz müziğine yakın değildim ama hocalara göre klasik müziğin dışındaki tüm müzikler jazz'dı. Ayrıca müzik derslerinin dışındaki 'kültür' dersleri diye anılan dersleri veren hocalar da bizim üzerimizde ağır bir baskı oluşturuyorlardı. Onlardan da bıkmıştım ve okul beni sıkmaya başlamıştı. Dördüncü sınıfa geçtiğim yıl babama haber vererek okul müdürüne çıktım ve istifamı verdim.

Red Mitchael İle evimde çekilen bir resim

Daha önceden 'Çizgiler' adlı bir grubun tromboncusu olmuştum. Ataköy plajında hafta sonları çalardık. Okuldan ayrıldığım zaman zaten yaz mevsimi de başlamıştı. Bir haftada 20 yeni parçanın notalarını çıkarttım ve gruba göre düzenledim. Bütün yaz Burgaz Adası'nda çalıştık. Yaşım 16 idi ve benim için ticari müzik hayatı başlamıştı."

Onu tanımadan önce Elvan Aracı'yı bir Shakespeare kahramanına benzetirdim. Ama benim onu benzettiğim kahramanı Shakespeare henüz yazmamıştı. Bana göre o biraz Hamlet, biraz Othello ve bir tutam da Romeo idi. Her birinin trajedisinden bir parçasını onda hissetmeniz mümkündü. Ama o bana kendi yaşamını anlatarak yaşadığımız dünyaya döndürdü:

"Sonra Ahit ve Cahit Oben kardeşler ile çalıştım. Tek bir trombönun girdiği her gruba güzel bir renk geliyordu. Üstün Poyraz ile çalıştım. Yalçın Ateş ile tanıştım. İstanbul Playboy kulüpte beraber çalışmaya başladık. Daha sonra Ankara'daki Playboy kulübe gittik ve orada da çalıştık. Bu aralarda da jazz müziğini daha yoğun olarak duymaya ve ilgilenmeye başlamıştım. Duyduğum müziğin armonilerini çıkartmaya başladığımda 17-18 yaşlarındaydım. Kulağımın 'perfect pitch'inin faydasını görmeye başlamıştım."

'Jazz' kitabının yazarı John Fordham'ın kitabında trombonun jazz müziğindeki ilk rolünün New Orleans orkestralarının nefesli bölümlerini desteklemek ve bazen de bas yerine kullanılmak olduğu yazılır. Big Band devirlerinde trombon solo enstrüman olarak ortaya çıkmaya başlar ve Bebop devri ile birlikte günümüzdeki yerini alır. Elvan Aracı için ise trombonun bir başka öyküsü var:

"Trombonu ilk olarak çocukluğumda annem ile gittiğim sinemalarda oynatılan Amerikan filmlerinde gördüm. Büyük orkestralar vardı, onların çaldığı müziklerle insanlar dans ederdi. O orkestralarda çalan trombonlara hayran olmuş ve anneme ben bu enstrümanı çalacağım demiştim.

Trombon çok güzel bir enstrümandır. İnsanlar onun sesi ile bulutlarda uçmuşlardır.

Ama ne yazık ki bu gün hala trombon çalanların %80'i onu gerçek hakkını vermeden kötü çalıyorlar. İnsan aslında trombonu nasıl düşünürse öyle çalar. Tıpkı keman gibi.

Daha henüz konservatuarda olduğum yıllarda J. J Johnson'un bir albümünü dinlemiştim. Aslında ticari sayılabilecek bir müzik idi. İşte oradaki müzik beni trombona aşık etti. O albümde duyduğum yumuşaklığı ve kıvraklığı elde etmek istedim. Çaldıkça o tonu yakaladım. J. J Johnson'dan sonra kendi stilimi oluşturmak için başka bir tromboncu dinlemedim. O bile zamanla bendeki yerini kaybetti.

İnsan kendi karakterini anlayınca zaman içerisinde kendi yolunu buluyor. J.J Johnson benim için ilk ilhamdı. Ben yıllarca çalıştığım müziklerden kendi yolumu oluşturdum."

Feyza'nın albümü bitmişti. Benim en çok sevdiğim tromboncular dan biri olan Ray Anderson'un 'Blues Bred in the Bone' albümünü dinlemeye başladık. 'Mona Lisa'nın çok özgün bir yorumunu dinlerken gülerek anlatmaya devam etti:

"Bak, trombon nedir biliyor musun? Trombon insan sesine en yakın olan nefesli enstrümandır. Yaylı sazlarda da çello böyledir. Tenor saksofonda da buna benzer bir durum vardır. Ama trompet onlar gibi değildir. Trombonun kendine has kıvrak bir güzelliği vardır. Ray Anderson bu enstrümanı yarım dudak çalar. Dudaklarında kısmi felç vardır. Ama sesi iki dudağı ile birlikte çalanlardan daha güçlüdür

Trombonu çalarken vücudumun bir parçası gibi hissetmem lazım. Ayrıca tonun güzelliği ile kendi içindeki aşkı sazına yansıtabilmen lazım. Bu herkes için mümkün olmuyor. İnsanın doğasında bu yeteneğin olması lazım, varsa oluyor.

Bence trombon en asil ve en hisli enstrümandır. İnsanı kolayca ağlatabilir, tek başına bir grubu doldurabilir ama aynı zamanda çalması en zor enstrümanlardan biridir."

Ben çayları tazelemek üzere mutfağa gidince bir başka sürpriz ile karşılaştım. O bizim piyanonun başına oturmuş bir şeyler çalmaya başlamıştı. Onu bir müddet kendisi ile başbaşa bıraktım. Uzattığım fincanı alırken kafamdaki soruyu yanıtladı.

"Ben sadece trombon değil piyano da çalarım. Bu konudaki hocam Vecihe Koray idi. Hammond Org da çaldım. Çok değişik yerlerde bulundum ve çaldım. Evet nerede kalmıştık?

Ankara Playboy'da Neşet Ruacan da bizimle çaldı. O devrin ünlü toplulukları 'Blood, Sweat and Tears' ve 'Chicago' nun müziklerinin kendi çabalarımızla çıkarttık.

Zamanla John Coltrane ve Miles Davis'i dinleyince jazz müzisyeni olmaya, bu müziği öğrenip yurt dışına gitmeye karar verdim. Yavaş yavaş, jazz müziğinin etkisi ile bastığım akorlar zenginleşti, voicing'ler

değişti. Benimle çalıştığım müzik piyasası arasında ilk çatışmalar da böylece başladı ve hala da devam ediyor.

O devirlerde baterist Burhanettin Tonguç ve saksofoncu İsmet Sıral ile haşır neşir oldum. Onlarla bir çeşit jazz arkadaşlığım başladı. Daha sonra piyanist Altan İlter ile çalıştım. Tuna Ötenel ile de ilk o zamanlar karşılaştık. Onun evinde kaldım."

Elvan Aracı askere işte bu evden 1975 yılında gitmiş. Giderken askerlik sırasında piyano çalışmalarını sürdürebilmek için bir kartona birebir ölçekte bir klaviye çizmiş ve yanında götürmüş. Askerliğini Burdur da topçu talimgahında er olarak yapmış, ama kısa zamanda subay gazinosuna geçerek asıl mesleği olan trombon çalmayı sürdürmüş. Bu arada org çalma fırsatı da yakalamış. Askerlik sonrasını ise şöyle anlatıyor:

"Askerliğim bitince İstanbul Gelişim'de çalmaya başladım. Tek bir trombonun ilavesi onların müziğine de güzel bir renk veriyordu. Ama pop müziği beni açmıyordu. Hergün aynı müzikleri aynı şekilde çalmak tıpkı memur gibi çalışmaya benzer. Bir şeyler eksik kalır. Jazz tutkum ağır bastı. Tekrar piyasaya girdim, Yalçın Ateş ile Büyükada Anadolu kulüpte çalmaya devam ettik. İsmet baba, Burhan baba ile arkadaşlığımı sürdürdüm. Onlar bana Amerika'ya gitmemi telkin ediyorlardı. İşte bu sıralarda Okay Temiz ile tanıştım. O benim bazı kayıtlarımı İsveç'e götürerek müzik çevrelerine dinletti. 45 günde vize çıkarttırarak beni İsveç'e çağırttı. 1977 yılı idi. Okay'ın evinde Muvaffak (Maffy) Falay ile tanıştım. Okay benim gitmek istediğim yolda yürümüyordu, bunu onun evinde yaşarken hemen farkettim. Yapmak istediklerimi onunla beraber yapmam mümkün değildi. Stokcholm'e taşındım. O sıralarda tanıştığım bir barmen kızla seviştik ve evlendik. Maffy ile olan ilişkilerim de bu devrede yoğunlaştı. Oranın en dahi müzisyeni olan Bernt Rosengren ile tanıştım ve onun big band'ına girdim. 25 yaşındaydım. Kısa zamanda farkedildim. Bu arada ticari müzik çalışmalarım da sürdü. Maffy ile çalıştım. Birgün Red Mitchell'le tanıştım. Red hem piyano, hem kontrbas çalardı ve aynı zamanda şarkı da söylerdi. Gerçek bir müzik devi idi. Onunla birlikte piyano, trombon ve gitar üçlüsü olarak iki yıl çaldık. Zamanla İsveç'in diğer tanınmış müzisyenleri ile de ilişkilerim gelişti. 1984-87 yılları arasında her yaz Türkiye'ye gidip geldim. Tuna ile Bodrum ve İstanbul'da değişik yerlerde çalıştık. 1987 yılında babamın ölümünden sonra yanlız kalan anacığımı İsveç'e yanıma aldırdım. İlk eşimden de bu arada boşanmıştım."

Elvan Aracı'nın yaşamında önemli rol oynayan bir ülke daha var, Amerika Birleşik Devletleri. Bu ülkenin kendi jazz yaşamındaki katkısını ise şöyle anlattı.

"İsveç'de jazz müzisyeni olarak çalıştım. Onlar bana şeref ödülleri verdiler. Bernt Rosengren harika bir icracı idi. Ondan öğrendiklerimin semeresini 1994 yılında New York'a gidince gördüm. İsveç hükümeti ve Amerika hükümeti bana beraberce burs verdiler ve The New School for Social Research, Jazz and Contemporary Music adlı okula gittim. Dört yıllık programı 1.5 yılda bitirdim. Bu zaman zarfında kontrbascı Buster Willams, piyanist Hilton Ruiz ve piyanist Richie Beirach gibi New York'un önemli jazz müzisyenleri ile tanıştım. Workshoplara katıldım. Bir çok latin jazz işine gittim. Bu şekilde okul devresinde geçimimi de sağlamış oldum. 1997 de tekrar Amerikaya gitmek istedim ama bir vize sorunum oldu. Aslında Amerika'da yerimi bulmuştum. 1998 de Türkiye'ye geldim. Değişik jazz kulüplerinde çalıştım. Şu an İsveç vatandaşıyım. Bazen orada bazen de burada oturuyorum. Jazz müzisyeni olmak öncelikle bir yaşam tarzını gerektirir. Bu açıdan bakıldığında Muvaffak Falay ve Tuna Ötenel'i jazz müzisyeni kabul edebiliriz. Tuna Ötenel müzik konusunda Metin ve Melih Gürel kardeşelere çok şey borçludur. Erol Pekcan ile yaptığı çalışmalar da gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Bana göre Tuna Türkiye'deki ilk gerçek jazz müzisyenlerinden birisidir. Ben kendimi de bu sınıflandırmaya katıyorum.

Biz İsveç'te bu yaşam tarzı ile büyüdük. Horace Parlan, Doug Rainey İsveç'te yaşıyorlardı. Hep beraber Bernt'in grubunda yer aldık. İlk jazz formlarını, akor kalıplarını ve değişimlerini Horace Parlan'dan öğrendim. İşte bu müzisyenler bana jazz'ın o insana sorumluluk yükleyen bilgisini öğrettiler. Maffy'nin de bu gelişimimde bana çok faydası oldu. Jazz müzisyenliği uçuk birşey. Bizim ülkemize gelince: Türkiye'deki jazz ortamı çok kötü. Jazz çalınabilecek yerler ve ve birlikte çalınabilecek müzisyenler çok sınırlı. Yeni müzisyenlerin çoğu jazz'ın havasını ve ritmini bilmiyorlar. Hep kopyacılığa kaçıyorlar. Bununla müzik olamaz. Tuna ve benim gibi mükemmelliyetçiliği arayanlar ise böyle bir ortamda dışlanıyorlar. Jazz müziğinde mükemmelliyetçilik vardır. Yok diyenler Count Basie ve eski dönemdeki Duke Ellington müziklerini dinlesinler. O zaman anlayacaklardır. Bu dediklerim tüm enstrümanlar için geçerli. Jazz müziği için yüksek bir IQ gerekir. Zeki olmak lazım.

Türkiye kendi değerlerini bilmeyen bir ülke. Bizler kendi ülkemize faydalı olmak istiyoruz. Gerçek müzisyenler ciddi ve taviz vermeyen kişilerdir. İşletmeciler müzisyenler üzerinde hak iddia ediyorlar. Müzisyen sıfatı olan kişiler zaten onlarla çalışmaz.

Türkiye'de yaşayan bir efsane olmanın gururu bana zaten yeter. Para benim için

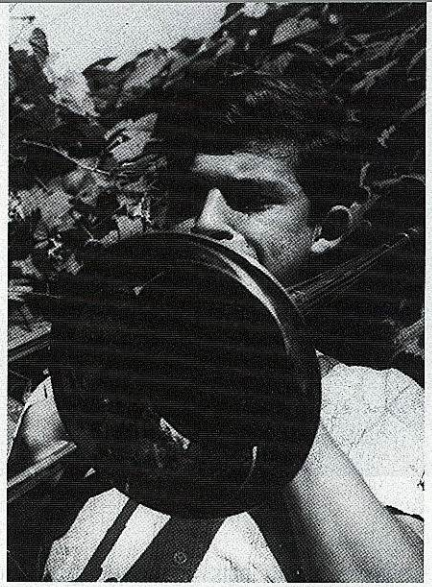

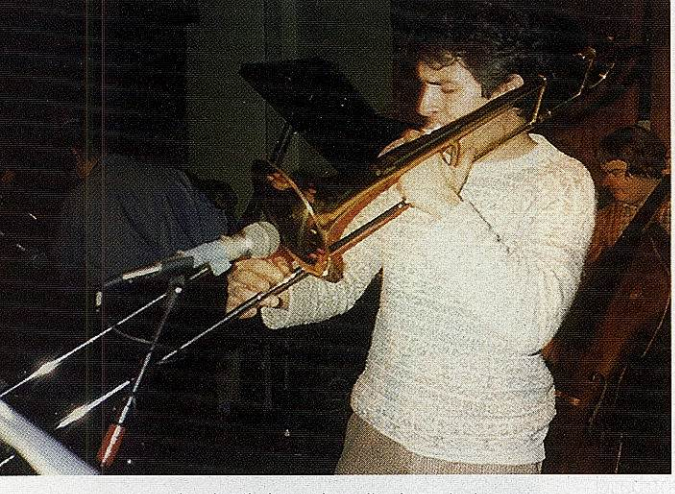

önemli değil ben kendi değerimi zaten dünyadan almış bir insanım.

Sesinde bazen açık bazen de gizli bir kızgınlık vardı. Aslında anlattığı şeyler sadece müzik için değil Türkiye'deki bir çok başka konu için de aynı derece geçerli idi. Kızgınlık aslında iletişimin yokluğunun işaretidir, bir çaresizlik ifadesidir. Ben de ona bu düşüncelerimi aktardım ve kendini daha iyi ifade etmesinin gerektiğini söyledim. O ise farklı düşünüyordu:

"Beni anlamak için benim gibi düşünmeniz lazım. Yurt dışında birçok değerli müzisyenle çalıştım ve çalışmalarımız hep mutlulukla ve sevecenlikle bitti. İnsanlar oralarda değişik müzikal seviyelerde de olsalar birbirlerini anlayarak bir ensemble havasında çalabiliyorlar. Burada ise hasbelkader biraz müzik öğrenen kişiler piyasadaki diğer değerli insanları kendi müziklerine katacaklarına kıskanıyor. Bir tek Aydın Esen dışında. Onunla pek tanışmıyoruz ama biliyorum ki o bunun dışında. Aydın da bizim gibi bu ülkeye fazla. En iyi müziklerini yurt dışında yaptı, geçimini oradan sağlıyor.

Aslında düşündüğün gibi her zaman kızgın olan bir insan değilim. Ama şunu da vurgulamak istiyorum. Ben de diğer insanlar gibi hiçbir şeye aldırış etmeme politikasını benimseseydim bugünkü yeteneğime erişemezdim. Kızgınlığımın bir amacı var. Ben Türkiye'deki lakayt müzisyenlere taviz vermem. Bu yüzden de adım kavgacıya çıkıyor. Aslında kızgınlık dediğimiz şey tavır ve davranış bozukluğundan doğar. Allah şahidimdir ki dış ülkelerde sevgiyi buluyorum. Türkiye'deki ilişkiler ise bana iki yüzlü gözüküyor. Ben de kızgınlığımı dışa vuruyorum.

Ben müzikte insanlık, sevgi ve saygı bekliyorum. Bunlar ne yazık ki benim ülkemde olamıyor. Hatalarımı kendimde aradım. Ama yıllar içerisinde gördüm ki Türkiye kötüye gitti. Bu andan sonra ben olsam da olmasam da artık farketmez. Türkiye için gelecekte hiçbir olumlu yön göremiyorum. Yapılabilecek tek şey unutmak. Herkes ekmeğine, parasına bakıyor. Herşeyin kişisel menfaat üzerine kurulduğu bir sistemde iyi müzik de olamaz. Herkes yalaka gibi davranıyor. Türkiye dejenere ve kopyacı bir ülke oldu. Kendi özünüzü bulmak zorundasınız. Kendi durduğum yerde insanları tanıdıkça hayvanları daha çok sevmeye başladım. Bir hayvanda bile insandan daha fazla his ve sadakat var. Nerede kaldı felsefe. Günümüz Türkiye'sinde neden bunlar kalmadı. Ekonomi kötü de olsa bunlar kalmalı idi. Jazz bana insanlardan alamayacağım bir sevgiyi veriyor.

Bir çay arası daha verdik. Ona en sevdiği trombonu olan J.J Johnson'un albümünü dinletiyorum. Albüm 1993 yapımı, ama onun asıl sevdiği ton Johnson'un daha eski dönemleri. Konuyu biraz dağıtmak istiyorum ve ona jazz nedir diye soruyorum:

"Jazz nedir? Iyi bir soru. Jazz denilince ille de şu veya bu denilemez. Benim için güzel bir uzun hava da jazz'dır. Jazz bana göre doğadan gelen bir ilhamın sese ve icraya dönüşmesidir. Herşey benim için jazz'dır. Bir müzik taksimi, bir ilahi de jazz'dır. Bir başka ifade kullanırsak jazz bir müzik stilidir. Jazz cazgırdan gelmez. Jazz kulübü de kaz kulübü değildir. İsveçliler jazz kelimesini kendi dillerinde ' yas' diye okurlardı, buna bile kızıldı ve değiştirildi.

Ölmezsem amacım Türkiye'de gerçek müzisyenlerin yetişmesini sağlamak. Ama burada herkes herşeyi biliyor. Benim yapacak birşeyim yok gibi gözüküyor. Burada bazı müzik okulları var, çoğu sahtekar. Bir takım adamlar jazz müziğini yanlış amaçlarla kullanıyorlar.

1977'de böyle koşullar yüzünden Türkiye'den ayrıldım. Benim istediğim imkanları memleketim bana vermedi."

İşte bu noktada aklıma en kritik soru geliyor. Merak ediyorum, İsveç'te yaşamışsın, orada aslında bir yabancı olduğun halde her çeşit kültüre ve sese açık olan bir ülkenin insanları seni bağrına basmışlar. Peki o zaman niye ısrar ediyorsun, ille de kolay kolay anlaşılma şansın olmayan ve az gelişmiş bir ülkede birşeyler yapmak için ısrar ediyorsun. Bu soruyu sorduğumda yüzü gerildi. Bir an Elvan gözlerimde Shakespeare karakteri olarak belirdi.

Sonra aslında çok iyi bildiğim yanıtı verdi:

"Ama gene de Türkiye'ye döndüm. Buranın havası, toprağı bana güç veriyor."

Bu yanıtı bana geçmişte değişik sözlerle ifade eden başka müzisyenler de olmuştu. Kimisi domatesin kokusunu özlemişti, kimisi roka ve rakıyı, kimisi de çocukluğunda Rumeli köylerinde duyduğu müziği aramaya gelmişti. Hamlet'in artık çok sevdiği babasına kavuştuğunu gördüm çünkü şunları dedi:

"Bu ülkeyi seviyorum ama kimselerden de medet ummuyorum. İhtiyacım da yok. Bizim amacımız aslında Türkiye'yi dünyaya tanıtmak. Beş param olmasın ama yaptığımın en iyisi olmanın gururunu yaşıyorum. Yiğitin düşmanı çok olur. En büyük değilim. En büyük olan Allah ve o her yerde. Ama kendi yaptığım müziğin en iyisiyim. Kendi başına bir insanım. Ben ve jazz'ımdan başka hiçbir şeyim yok.

Benim jazz hakkında bildiğim tek şey de aslında jazz hakkında hiçbir şey bilmediğimdir.

Ama gene de deneyimlerimi onları merak eden kişilere aktarmaya hazırım.

Evet, hala Türkiye ile uğraşıyorum, köklerim burada. Akrabalarım burada, geçmişim burada.

Niye bizim sanatçılarımızın isimleri dünyada geçemiyor. Amerika'da CD yapmış olan Bulgar Kadınlar Korosu büyük beğeni topluyor ve albümleri satış rekorları kırıyor.

Bu ülkede birşeyler yapmak ve bu ülkeyi dışarda tanıtmak istiyorum. Yapamasam da yurt dışından da olsa ülkemi tanıtmak istiyorum. Bu da mümkün olmazsa bildiklerimi mezara götürmem gerekiyor."

Benim düşüncem onun mezara giden yolda daha çok yürünecek yolu ve yapacak işi olduğu idi, nitekim onun sözlerinden de yanılmadığımı anladım:

"Benim için dünya evim oldu. Hedefim kendi müziğimi Amerikalı müzisyenlerle beraber çalabilmek ve dünyaya tanıtmak. Kafamda bir albüm projem var. Basta Buster Williams, piyanoda Hilton Ruiz, davulda Billy Higgins, ve bazı parçalarda da piyanoda Phil Markovitz ile çalmak istiyorum. Bazı parçalarda hem piyano hem de trombon çalmak istiyorum. Az kişi bilir ama benim piyanoda da özel bir çalış tarzım var. Albüm yaptıktan sonra İsveç, Türkiye ve Amerika arasında bir köprü kuracağım. Jazz müziğini sürdürmek istiyorum. Onu ticari amaçla kullandırmak istemiyorum.

Tüm birikimimin meyvasını aslında dışarıda alabilirim. Ama Türkiye'de de bazı çalışmalarım var. Çok beğendiğim ve takdir ettiğim müzisyenlerden bir tanesi de Emin Fındıkoğlu'dur. Hatta şunu da diyebilirsin, benim gerçek arkadaşım odur. O beni iyi anlıyor. Onun Detant projesinde trombon çalıyorum."

Feyza'nın albümünü tekrar dinlemeye karar verdik. O arada 21 yaşındaki oğlunun İsveç'de annesi ile yaşadığını ve çok iyi bir kulağı olmasına rağmen müzisyen değil de jinekolog olmak istediğini öğrendim. Onun kendisinden daha akıllı çıktığını söyledi.

Feyza'nın ilk şarkısının son bölümünü sessizce birlikte dinledik:

Karanlıkları gidermek için
Yeni bir sevginin ışığını ararken,
Sen çıktın karşıma
Artık dans edebiliriz korkmadan
Sonsuza kadar karanlıkta

Zenci Gibi Şarkı Söyleyen Beyaz Adam:

Blues'dan Rock'n'Roll'a

Benan Dinçtürk
begog@superonline.com

Missisippi'nin küçük kasabası Tupelo'da blues müziğinin izlerini sürmek zor değildi. Bu yalnız yollarda ara ara dizilmiş evlerin arasında bir farklı bir renge rastlamaya pek olanak yoktu. Amerika'nın geri bırakılmış eyaleti Mississippi'de fazla iyimser bir arayış olurdu bu. Tarımın kısa bir süre öncesine dek tek gelir kaynağı olduğu, hala eğitim hakkından eşit yararlanamayan bu eyaletin yerli halkı son yıllarda dizi dizi kumarhanelerin açılmasıyla gelen yapay renge razı olmak durumunda kaldı. Belki de buralara hakim olan ikinci bir renk daha vardı: Siyah. Yollar boyu uzanan pamuk tarlaları ise tuhaf bir ironiyle buranın kaderinin de siyah olduğunu söylüyordu bana.

Bu siyah kasabanın yollarında 1935 yılında burada yaşama 'merhaba' diyen ve popüler müziğin kaderini değiştiren beyaz bir çocuğun evini arıyordum. Yıllardan 1997'ydi, Elvis öleli 19 yıl olmuştu. Önce Memphis'e gitmiş, Graceland'i gezmiş ve %80 nüfusun zenci olduğunu görünce Elvis'in müziğinin nasıl ortaya çıktığını daha iyi anlamıştım.

Amerika'nın yoksul yıllarında blues diyarları

Elvis yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Elvis'in doğduğu ve 13 yaşında dek yaşadığı bir göz oda ve mutfaktan oluşan küçücük evi görünce Elvis'in Mississippi'de o dönemde yaşadığı zencilerle aynı kaderi paylaşmış olduğu anlaşılıyordu. Yaşamın içinde bunca fakirlik olduğu zaman beyaz ve zenci olmak arasında pek bir fark kalmıyordu. Renk ve ırk ayrımı göreli refahla bağlantılı bir süreçti.

İkinci dünya savaşını izleyen Büyük Depresyon dönemi ülkeyi yoksul bırakmıştı. Siyah beyaz demeden bütün ülkeyi etkisi altına almıştı. Bu dönemlerde artık beyaz gençler siyah müzikten iyice etkilenmeye başlamışlardı. Bölgede yaşayan beyazlar okul çaylarına siyah müzisyenlerden oluşan grupları çağırıyorlar, benzin istasyonlarında, kulüplerde ve gençlerin gittiği her yerde bulunan müzik dolapları (juke-box) siyah plaklarla doluydu (Palmer, 1981). Bu koşullar altında siyah müziğin yayılımı kaçınılmaz görünüyordu. Plak dağıtımcıları bu olaydan hoşnut olmakla birlikte biraz da endişeli bakıyorlardı. Çocuklarının siyahlara yaklaşması korkutuyordu onları. Bunu çözümlemenin en geçerli yolu siyah ritimlerinden etkilenmiş, onlara benzer müzik ruhuna sahip bir beyaz yıldız bulmaktan geçiyordu. Ve 1954 yılında bu önemli sosyal çözüm(!) Elvis Presley kimliğinde ortaya çıktı.

Sam Phillips: Zenci gibi düşünen beyaz plak yapımcısı

Sam Phillips o dönemde Memphis'in tek kayıt stüdyosu olan Memphis Recording Studio'yu kendi elleriyle inşa etmişti. Ayrıca WREC radyosunda da mühendis olarak çalışıyordu. Ike Turner'ı da ilk kez kayde-

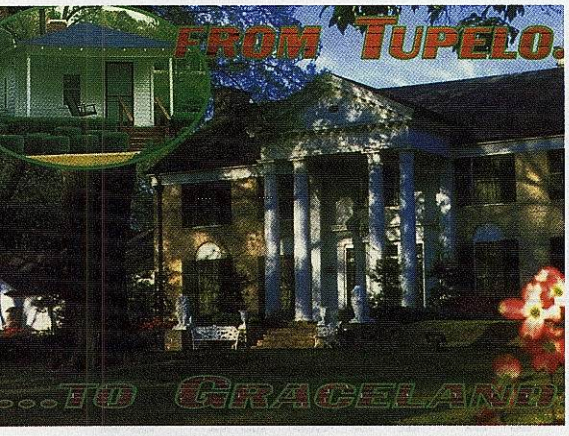

den bu kızıl saçlı mavi gözlü beyaz adam o dönemde Memphis'in siyah müziğini kayda geçirmekte tarihi bir rol üstlendiğinin farkında değildi. Arkadaşları tarafından yapılan ırkçı şakalar Phillips'i etkilemiyordu bile. Radyoda böyle önemli işi olan bir adam siyahların müziğini kaydetmek gibi riskli bir işle neden uğraşırdı acaba? "Benim ilk aşkım radyoydu" diyor Phillips bir konuşmasında. "Siyah ve beyaz, tüm insanlara karmaşık kişiliklerini ifade etme özgürlüğü verilmesine inanıyordum. Ellili yıllarda böyle bir şeyin olabileceği bile düşünülemezdi" diye ekliyor. O dönem için son derece ilerici görüşlere sahip olan Sam Phillips'i anlayabilmek için geçmişine bakmak gerekiyor.

Sam Phillips 1923 yılında Tennessee ırmağının kıvrıldığı yere yakın bir Alabama köyünde doğmuştu. Sonraları plaklarını yaptığı pekçok müzisyen gibi o da pamuk tarlalarında çalışmıştı. Bu konuda söyledikleri ilginçti: "Pamuk toplarken şarkı söyleyen bir beyaza rastlamadım hiç. Ancak tuhaf olanı, şarkı söyleyemeyen bir siyaha rastlamadım. Yanlış tonda bile söylese bütün siyahların söylediklerinde dikkatimi çekecek bir doğallık, bir güzellik vardı".

Memphis'te siyah müzisyenlerin müziklerini kaydedebilecekleri bir stüdyonun olmadığını farketmesi Sam Phillips'i bu işe yönlendirdi. Yani Elvis Presley gibi bir müzisyenin ortaya çıkmasından önce siyahlar gibi düşünen beyaz bir yapımcıya gerek vardı. Elvis gerçeğini değerlendirirken Phillips'ten ayrı düşünmeye olanak yoktur.

Memphis Recording Studio'da B.B. King, Willie Mitchell, Hank Crawford ve Ike Turner gibi isimler plak yaptılar. Ike Turner ve grubu Kings of Rhythm'in en büyük hiti 'Rockett 88', Sam Phillips'in stüdyosunda kaydedildi. Bu parça Sam Phillips dahil pek çok kişi tarafından, o dönemde şarkılarda geçen bir metafor olmaktan öte bir anlam taşımayan, ilk 'rock'n'roll' olarak kabul edilir.

'Kendisi gibi' söyleyen genç bir adam: Öykünün başlangıcı

1954 yılının baharında Crown Elektrik Şirketi'nde kamyon şöförü olarak çalışan Elvis Presley adlı çekingen bir genç öğle tatilinde Memphis Recording Studio'nun bir bölümü olan Sun Records'a gelmişti. Sekreter Marion Keisker'e annesinin doğum günü için bir plak doldurmak istediğini söylemişti. Sekreter ona 'kimin gibi şarkı söylüyorsun' diye sorduğunda 'kimse gibi söylemiyorum efendim, kendim gibi söylüyorum' demişti (Lichter, 1978). Gerçekten de Elvis blues, gospel ve country köklerinin biraraya gelmesiyle kendine özgü bir yorum geliştirmişti ve hiçkimseye benzemiyordu. Ancak gönüllü ama kendini tanıyan bu ifade Elvis Presley gerceğinin en önemli ögelerinden biridir. Elvis bu kayıtta iki şarkı söyledi: Birincisi annesinin doğumgünü için hazırladığı 'My Happiness', diğeri ise 'That's when your heartaches begin' adlı şarkılardı. Sam Phillips stüdyoya kaydın sonlarına doğru geldi. Elvis dört dolar olan borcunu ödedi ve elinde plağıyla çıktı. Bu sırada Sam Phillips sekreterin masasına "Elvis Presley. İyi bir ballad şarkıcısı. Bu kaydı sakla" yazılı bir not bıraktı. Yedi ay sonra Elvis bu stüdyoda bir plak daha doldurdu. Bu dönemde Sam Phillips yeni yetenek keşfedebilmek için Nashville'e gitmişti. Güzel bir demoplak buldu ama bunu söyleyen zenci müzisyenin kim olduğunu öğrenemedi. Şarkıyı söyletmek için başka birini düşünürken sekreter 'neden Elvis Presley'i düşünmüyorsun' diye sordu. Daha sonra Phillips Elvis'i Scott Moore ve Bill Black adlı müzisyenlerle biraraya getirdi. Uzun süren çalışma sonunda dişe dokunur birşey çıkmadı ortaya. Ancak birşeyler içmek için ara verdiklerinde kendi aralarında eğlenmeye başladılar. İşte Elvis o sırada 'That's all right, mama'yı söylemeye, Scott ve Bill de ona eşlik etmeye başlayıverdiler. Sam Phillips birden bir zencinin vokal duyarlığıyla şarkı söyleyen beyaz adamı karşısında buluverdi. 'That's all right, mama' 1946 yılında Arthur "Big Boy" Crudup tarafından kaydedilen savaş sonrasında popüler olan ve hillbilly ruhu taşıyan en başarılı blues standartlarından biriydi. Sekiz ay sonra Elvis tarafından kaydedilen bu plağın arka yüzünde 'Blue Moon of Kentucky' vardı. Bu Elvis'in blues, yani siyah, country, yani beyaz köklerini ortaya koyan ve müzik tarihininin kaçınılmazını, meşru bir biçimde gerçekleştiren plaktı. Ancak beyaz bir şarkıcı siyah müziği beyazların gözünde meşrulaştırabilirdi. Elvis ise bunlardan habersiz sadece çocukluğundan beri dinlediği müziğin, hiç farkında olmadan olağanüstü bir sentezini yapıyor ve çok eğleniyordu. 'That's all right mama' Memphis'in WHBQ radyo istasyonunda dönemin ünlü disc-jockey'i Dewey Phillips tarafından çalındıktan sonra Sun Plakçılık beş binden fazla sipariş aldı (Lichter, 1978).

Elvis Presley ve rock müziğin yolu böyle açıldı. Ancak Elvis Presley efsanesini tamamlayan en önemli özellik ise Elvis performansının görsel yanıydı. Elvis'in biri sabit kalırken diğeri sürekli sallanan bacağı, döneme göre son derece özgür ve cinsel çağrışımlarla dolu sahne hareketleri bu yorumla birleşince Elvis Presley çılgınlığı birden bire tüm Amerika'yı kapladı ve hızla dünyaya yayıldı. Haskins'e göre (1993) Elvis'in etkilendiği siyah müzisyenlerin başında Bo Diddley geliyordu. Elvis, Diddley'in New York Apollo Tiyatrosu'nda izlemiş, onun sahne tavırlarından çok etkilenmişti. Elvis'in ilk televizyon programı olan Tommy and Jimmy Dorsey Show'daki sahne performansında bu etkileri belirgin olarak farkediliyordu (Haskins, 1993).

RCA Victor, Albay Parker ve Graceland: Şan, şöhret ve para

Elvis, 1955 yılının sonunda Sun Records'dan duygusal bir biçimde ayrıldı. Bu Sam Phillips'in desteğiyle oldu. Kasım ayında RCA Victor firmasına geçiş yaptı ve efsanevi menejeri Albay Parker'la anlaşma yaptı. Parker piyasanın başarılı isimlerinden biriydi. Elvis'e ve kendine çok kısa sürede büyük birer servet kazandırdı ve sonuna kadar onun yanında oldu.

Elvis 42 yaşına kadar süren kısa yaşamı süresince blues köklerine sahip çıktı, blues şarkıları kaydetti, gospel albümleri yaptı. California'da da evi olmasına karşın 13 yaşında geldiği Memphis'i hiç terketmedi. 1957 yılında iki katlı, yirmiüç odalı, o dönemde bir kilise olarak kullanılan Graceland'ı satın aldı. İlerleyen yıllarda Graceland'e bir müzik stüdyosu da yaptırdı ve bazı kayıtlarını orada yaptı. Elvis Presley figürlerinin süslediği ünlü demir kapıları da taşındıktan kısa bir süre sonra yapıldı.

1954 yılında blues müziği, rock'n'roll'u dünyaya getirmiş, adını da Elvis koymuştu. Elvis Presley popüler müzikteki bu büyük dönüşümün simgesi oldu. Kendisi mutlu bir hayat yaşamadı. Fakir bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelip inanılmaz bir servet ve üne kavuşmak kolay hazmedilecek birşey değildi. Ne yazık ki bunun bedelini de çok ağır ödedi. Kalabalıkların arasında yapayalnız bir yaşam sürdü ve dünyadan erken ayrıldı. Hala plak endüstrisinin ağır toplarından biri olmaya devam ediyor. Graceland bügün hala binlerce hayranı tarafından ziyaret ediliyor.

Elvis beni farkında olmadan blues'la tanıştıran ilk müzisyen oldu. Müzik koleksiyonumda ve anılarımdaki yeri çok önemlidir. Elvis'in anısına saygıyla...

Kaynakca

- Haskins J (1993) Black music in America. A history through its people, Harper Trophy
- Palmer R (1981) Deep Blues, Penguin Books
- Lichter P (1978) Elvis: The boy who dared to rock, Sphere Books

Lipton

İYİ FİKİR

Hadi özgürlüğe içelim.

Bigband Anıları

Ellington Eleştirileri

Orhan Argun

Bu yılki Duke Ellington'u anma yazımda, orkestrasının bazı stüdyo plak kayıtları konusunda, diğer müzisyenlerin değer yargılarını, eleştirilerini sizlere iletmek istiyorum. Bu müzisyenlerin ikisi dışında diğerleri jazz müzisyeni ve o zamanların tanınmış jazz eleştirmeni Leonard Feather'ın daveti üzerine aşağıda okuyacağınız sözleri söylüyorlar. Bu dergideki Körleme sahifesi gibi, Amerikan Metronome ve Down Beat dergilerinde, onbeş yirmi yıl kadar bir süre Feather, Blindfold Test adını verdiği bir sahife hazırladı ve her sayıda değişik bir müzisyeni konuk ederek, onlara göstermeden çaldığı plaklar hakkındaki değerlendirmelerini dinledi ve dergide yayınladı. Eleştirmenlerin müzisyenlerden istediği, çaldığı orkestra veya küçük topluluğu solistleri, aranjörü tahmin etmeleri kadar, daha da önemli olarak müziği değerlendirmeleri idi. Ayrıca sonuçta 5 üzerinden not vermelerini de istiyordu.

Aşağıdaki Ellington eleştirileri, tabii çeşitli tarihlerde, sanırım 1950 ve 60'larda bu testlere katılan müzisyenlerin değer yargıları ve tahminleri. Feather bu ve diğer konulardaki yazılarını bir kitapta toplamış, bu kitabı Borusan Müzik Kütüphanesi'nde bulabilir, okuyabilirsiniz. Önce Ellington parçasının adını, Feather'ın okura verdiği diğer bilgileri, solistleri, aranjörü ve arkasından teste katılan müzisyenin adını ve sözlerini yazıyorum, bazı düşüncelerimi de ekleyeceğim. İlk olarak, büyük saygı ile, klasik müzik bestecisi, piyanist ve orkestra şefi Leonard Bernstein ile başlıyoruz.

Satin Doll, Capitol LP
Leonard Bernstein

"Profesyonel, kusursuz ancak sıkıcı bir düzenleme. Kimler çaldı bilemiyorum. Bir yıldır hiç jazz dinlemedim. Çok parlak fakat cansız bir performans."

Evet, Bernstein'in sözleri yaklaşık olarak böyle. Not da vermemiş. Sanıyorum dinlediği performans bu parçanın ilk stüdyo kaydı. Bu kayıt bende var ama makara teyp cihazım arızlı olduğundan bu yazıyı hazırlarken dinleyemedim. Aklımda kaldığına göre, gerçekten bu ilk kayıt, bildiğimiz, alıştığımız gibi üstün kaliteli Ellington değil ama müzikseverler beğendiler. Duke bunu konserlerinde sık sık çaldı ve bu canlı yayınlardan alınan kayıtlarda daha hızlı bir tempoda ve swing'li olarak dinliyoruz Satin Doll'ü. Bernestein'in Ellington Sesi'ni tanıyamamasını ise yadırgıyorum. Ana temayı seslendiren sax bölümünde Harry Carney'in baritonunu duyup da bunun Ellington orkestrasından geldiğini anlayamamak olanak dışıdır, diyeceğim ama aşağıdaki sürprizlere hazır olun!

Lady Mac, Such Sweet Tender, LP;
Sonny Rollins

Hemen Ellington olduğu anlaşılıyor ki bu önemli. Duke artık bir kurum müzikte. En çok sevdiğim müzisyenlerden biri. Tahminimce, Russell (Procop) altoda ve (Clark) Terry trompetdeki solistler. Ellington beni en çok etkileyen müzisyendir. Düzenleme çok iyi yapılmış, her bölüm hakkını veriyor, 4,5 yıldız veriyorum.

Lady In Red, Columbia, LP
Tony Scott

"Duke'un orkestrasında iki sax bölümü vardır, biri (Harry) Carney (bs) öbürü geri kalan dörtlü. Orkestrasında çalmış biri olarak, Carney'in yanında yer almanın mutluluğunu iyi bilirim. Harikulade."

Tony Scott, sax ve klarinet çalıyor, beyaz. Onun Ellington orkestrasında çalmış olduğunu bu yazıdan öğrendim. Sözlerine aynen katılıyorum, her zaman belirttiğim gibi Ellington Sesi'nin en belirgin vasfı Carney'in baritonudur.

Stormy Weather, Capitol, LP
Miles Davis

"Tanrım, 25 yıldız verebilirsiniz. Duke'u seviyorum. Bana Billy'nin (Strayhorn) düzenlemesi gibi geldi. Duke'un stilinden daha sıcak. Tüm müzisyenler bir arada dize gelip ona teşekkür etmeliler. Özellikle de Mingus. Evet, herkes Duke'un, Billy'nin, Parker'ın önünde eğilmeli. Cat Anderson (tp) iyi çalıyor, Ray Nance (tp) her zaman iyidir. Carney'i (bs) işitiyorum. Onsuz Duke orkestrası olmazdı. Jazz'ın her türünü çalabilirler. Tüm yıldızları ver gitsin."

All Day Long, LP
Billy Strayhorn (arr),
Ray Nance (tp)
Woody Herman

"Duke veya onu taklit eden bir orkestra. İlgi çekici bir düzenleme ve iyi çalınmış. Baştaki trompetten başka neden solo yok, anlayamadım. Gene de beğendim, 4 yıldız."

Bir Ellington hayranı olan, orkestra şefliğinin ilk birkaç yılında onun etkisinde kaldığını çaldığı müzikle açıkça gösteren Herman'ın bu Ellington orkestrasıdır diyerek kesin konuşmamasını yadırgıyorum ama bu parçayı bilmiyorum. Olabilir ki, Ellington Sesi'nin bildiğimiz unsurları yoktur bu par-

çada. Gene de çok yakın bir tahminde bulunduğu muhakkak.

One O'Clock Jump
Joe Jones

"İşte bir jazz parçası ki birbirinden farklı beş aranjman yapabilirsiniz. Dinlediğimiz herhalde Duke Ellington versiyonu, piyanosundan anladım. Herkes bu parçayı çalmayı denedi. Ama bunu iyi çalabilmek için o eski günlerin havasına girmek gerekiyor ki Duke bunu yapabilmiştir, 5 yıldız."

Joe Jones, bildiğiniz gibi, Count Basie orkestrasının ilk, efsanevi davulcusudur. Beş değişik aranjman demekle, Basie orkestrasının bu parçayı beş değişik şekilde çaldığını kasdetmiş olabilir. Gerçekte, kendisinin de belirttiği gibi, bütün büyük orkestralar, ister jazz, ister dans orkestraları olsun bu big band klasiğini çalmışlardır. Çoğu Basie stilinde, aynı sololarla yorumlamış, bazıları da çok değişik ve ilgi çekici düzenlemeler yapmıştır. Les Brown orkestrasının bence çok güzel bir performansı vardır. Ellington yorumu da oldukça değişiktir. Harry James ve Benny Goodman'ın yorumları da Basie gibidir, ancak sonlardaki trompet pasajları değişiktir. Joe Jones, doğallıkla, davul tabüresinde oturduğu yılları ve o yılların Basie topluluğunu hatırlıyor ve özlüyor. One O'Clock Jump ve Basie ayrıntılarını sanıyorum gelecek anılarda okurlara ileteceğim.

Stompy Jones, 1956, Ellington (arr)
Pete Rugalo

"Harika bir performans. Bir Duke Ellington yapıtı. Hangi dönemden geldiğini bilmiyorum. Eskilerden gibi başladı. Klarineti Jimmy Hamilton, trompeti Cat Anderson çalıyor. Ama aranjmanın Duke'un mu, yoksa Billy Strayhorn'un mu farkedemedim. Eski bir yapıtın yeni bir yorumu olabilir. 4 yıldızlık bir performans."

Stan Kenton'un tanınmış aranjörü ve orkestra şefi Pete Rugalo bu parçayı bence çok iyi değerlendiriyor. Stompy Jones Duke'un bestesi ve bendeki iki değişik performansından doğru anladıysam Duke'un aranjmanı. Rugalo'nun dinlemiş olduğu 1956'dan gelen bu performans bende yok. Ellington monotonluktan sıyrılabilmek için solistleri değiştirdiği gibi aranjörleri de değiştirirdi.

Şimdi bu yazının sürpriz bölümüne geliyoruz. Leonard Feather birgün Duke'un oğlu Mercer Ellington'u teste davet ediyor ve babasının değil onu çok iyi taklit eden, Belçika kökenli Francis Bay orkestrasının bir performansı ile karşı karşıya bırakıyor.

Things Ain't What They Used To Be,
Francis Bay Big Band
Jean Evans (p)
Mercer Ellington (comp)
Diğer solistler bilinmiyor
Mercer Ellington

"Bu parça yeni çıkan Ellington albümünden geliyor olmalı. Ellington'un piyanosunu duymak çok güzel bir duygu, eğer piyanoyu çalan o ise. Bence Johnny Hodges bugünlerde eskisinden çok daha güzel çalıyor. Sanıyorum trompet solisti Clark Terry, 4 yıldız veriyorum."

Evet, gördüğünüz gibi Mercer ne babasını, ne orkestrasını, ne Hodges'ı, ne de Terry'yi teşhis edebiliyor. Bir noktayı yazayım, Feather besteci olarak Mercer'ı gösteriyorsa da başka kaynaklar bestecinin Duke olduğunu yazıyor. Bu Bay Big Band'in bende Kenton ve Miller taklidi performansları var. Gerçekten çok güzel çalıyorlar ama dikkatle dinleyince ve hele solistler ortaya çıktığında sanırım orijinal olmadığı anlaşılır. Ancak, Mercer bu performansı ilk defa dinlemiş ve babasının o günlerde çıkan LP'sinden gelmekte olduğunu düşünmüş olabilir ve o yüzden yazılmıştır, diyebiliriz. Bu konuda bir ekim daha var. Ellington, 1950'lerde eski aranjmanına ilaveler yaptı, solistleri değiştirdi vs. Ama Hodges'ın solosuna dokunmadı. Kısa bir süre önce, Ellington orkestrasının yer almış olduğu 1943 yapımı Cabin In The Sky filminde orkestranın göründüğü sahneyi tekrar seyretmek fırsatını buldum. Diyebilirm ki bu parçanın en heyecan verici icrası Duke'un bu 1940-42 orkestrası çaldı. Mercer'ın dinlediği topluluk 1950'lerdeki aranjmanı çalıyor olmalı diye düşünüyorum. Filmde de orkestra bu parçayı çalıyor ve son teknik gelişmelerden geçen filmden çok güzel bir ses geliyor.

Sony Rollins bir kez daha konuk oluyor Blindfold Test'e. Belki de aynı seansda dinliyor bu performansı. Ancak bu kez yanılıyor. Feather Duke'un yakın dostu, arkadaşı ve aranjörü siyah, bayan piyanist Mary Lou Williams ve topluluğundan, tahminimce dörtlüsünden, bir parça çalıyor.

Mary's Waltz
Mary Lou Williams (p), Don Byas (ts)
Sony Rollins

"Duke gibi çalıyorlar. Sanıyorum o ve tenorsaxda Paul Gonzalves var. Çok güzel bir yorum, 5 yıldız."

Bir ilginç test de siyahi trompetçi Roy Eldridge'den geliyor. Seansın başlangıcında Roy, dinlediği müzisyenlerin siyah mı beyaz mı olduğunu bileceğine dair iddiaya giriyor ve sonuçta iddiasını kaybediyor. Çalınan plaklardan biri Ellington-Strayhorn ikilisinden.

Tonk
Duke-Billy piyano düeti
Roy Eldridge

"Küçük, sevimli bir parça bu. Bakalım hangi piyano ikilisinden geliyor? Siyah mı beyaz mı? Bilmek imkansız, 2 yıldız."

Bu performansı dinlediğimi hatırlamıyorum. Nasıl olur da Roy 2 yıldız, yani geçmez not vermiştir bilemiyorum. Ellington'un bas ve davul eşliğindeki şahane performanslarını hatırlıyorum da bu parçayı bayağı merak ediyorum. Eldridge daha sonra Feather'e hak verdiğini, plaktan dinleyerek bir müzisyenin beyaz mı siyah mı olduğunun kolayca anlaşılamayacağını söylüyor ve deval diyorki, eğer bir müzisyen bildiğim bir sesi taklit ederse bunu farkedebilirim. İki örnek de veriyor. "Bir beyaz Coleman Hawkins'i, bir siyah Bud Freeman'ı (beyaz ts) taklit ederse onları tanıyabilirim." Ben de bu kanıdayım. Dinlediğiniz müzisyenin rengini bilebilmek kolay değilse de, bir başkasının taklidini duyduğunuzda orijinal ile arasındaki farkları duyabilirsiniz. Neyse konuyu dağıtmayalım, Roy'un son sözlerini de yazmak istiyorum. "Her iyi tromboncu Tommy Dorsey'in tonunu elde edebilir." Umarım ileride Dorsey dinamikleri konusuna tekrar gelirsem bu söze cevap veririm.

Müzisyenlerin Ellington müziği değerlendirmelerine bir klasik müzik unutulmazı ile başladık, bir diğeri ile bitirelim. Morton Gould, Bernstein kadar tanınmış, yetenekli değil ama o da besteci ve piyanist. Sanıyorum hafif klasik müzikle ilgilenmiş. Salon orkestrası denen 20-30 kişilik topluluklarla çalmış, orkestra şefliği de yapmış olabilir. Jazz severlerin bildikleri bir parça Pavanne Gould'un bestesi. Ahmad Jamal üçlüsü, piyano, bas, gitar, bu parçayı sevmli bir düzenleme ile plağa almıştır. Bir de aynı parçanın Glenn Miller orkestrası tarafından yapılmış çok ilginç düzenlemesi vardır. Stüdyo kaydı, bir iki canlı yayın kaydı bulunur.

Rose of the Rio Grande, 1938
Lawrence Brown (tb),
Ivie Anderson (vo)
Morton Gould

"Çok ilgi çekici pasajları var. Sonlara doğru ritm bölümü dikkati çekiyor. Güzel sololar da var. Ancak bu biçim bana eski geliyor, beni etkilemiyor. Vokalist bana hiç birşey vermiyor, 1.5 yıldız."

Ellington orkestrasının bu kaydı 1938 yılından ve tahminimce stüdyoda yapılmış, bende yok. Olsaydı dinler ve neden bu kadar kötü not aldığını düşünürdüm. Ancak bir canlı kayda sahibim, iki yıl sonra yapılmış. Tabii bu iki yılda çok şey değişti. Ben Webster ve Jimmy Blanton orkestraya katıldı. Bunları yazarken o canlı kaydı tekrar dinledim, tam bir Ellington temposu var. Ne hızlı ne yavaş. Davulcu Greer'in çok usta zil vuruşlarını işiityoruz. Gould güzel sololar demekle başta Brown ve klarinetde Barney Bigard'ı kastediyor olmalı. Brown'ın sert tonlu trombonundan heyecan verici cümleler duyuyoruz. En iyi Ellington vokalisti Ivie Anderson'a gelince, aranjman zaten ona fazla fırsat vermiyor. Şarkıyı sadece bir ölçü söylüyor, tümü 35 saniye sürüyor. Yanılmıyorsam, bu parçanın vokalsiz bir düzenlemesini de çaldı Ellington. Canlı kayda ben 4 yıldız verebilirim. Gould'un dinlediği performansın da o kadar kötü olmayacağını düşünüyorum.

Sana haksızlık etmişim Küba...

Seda Binbaşgil
esintiler@turk.net
http://www.esintiler.org

Hem de nasıl! Nerdeydim bunca sene? Amerika'da öğrenciyken, bulunduğum yere oldukça yakın olan bu mucize adaya niye hiç uğramadım?

Ama sonunda tanıştık işte Küba'yla. Ne tanışma hem de! Onu bilmem ama ben çok mutluyum bundan ve artık biliyorum ki, hiç bir şey benim için aynı olmayacak -hem zaten olmasın da- Küba'yı gördükten sonra-... Hele bir de güneye uzanıp Jamaica'ya da göz atma fırsatı bulunca (ama orası da başlı başına ayrı bir yazı konusu elbette!).

Tüm duyularınız her an tetikte olmak zorunda Küba'da. Yorucu olur diye aklınızdan en ufak bir şüphe bile geçiyorsa sokağa adım atmamanız gerekir. Görsel, işitsel, kültürel ve hatta midesel bir şölenle karşı karşıyasınız daima. Bir de hep bir zaman tünelinde gibisiniz, Küba size geçmişi yaşama fırsatını verebilecek pek ender yerlerden. İnsanları ise "Yahu kaldı mı böyleleri?" dedirtecek cinsten.

Ama konumuz elbette müzik. Ry Cooder'ın dediği gibi "Küba'da müzik bir nehir gibi akıyor". Açık Radyo'da bir aralar latin jazz programı yapmama rağmen hiçbir zaman "Küba müziği" favorim olmamıştı. Meğer bunun için Küba'ya gitmem gerekiyormuş. Şimdi anlıyorum ki bu müziği gerçek anlamıyla değerlendirebilmek ve sevmek için öncelikle o insanları tanımak lazım. Çoğunluğu gerçek bir sefalet içinde yaşadığı halde, devrimden "bu farklı, çünkü bu bizlerin, Küba halkının devrimi" diye gururla bahseden, çektiği onca geçim sıkıntısına rağmen sürekli gülümseyen, fırsatını bulduğu her zaman ve heryerde şarkılar söyleyen, Afrika kökenli ritmlerle coşarak danseden, sonra o güzelim adayı görmek lazım. Kuzey kıyılarını Atlantik Okyanusu'nun, güney kıyılarını Karaip Denizi'nin yıkadığı, gerek konumu, gerek büyüklüğü ama herşeyden önemlisi benzersiz karakteri ile Karaipler'in hakimi o egzotik adayı muhakkak görmek lazım. Adayı çepeçevre sarmalayan geniş, modern otobanlar gördüğüm en yalnız, en öksüz yollar; çünkü arabaları yok. Nasıl olsun ki, insanlarda araba alacak birikim yok, varolan arabalar ise öylesine eski ki, bir saat gidebiliyorlarsa, tamirlerine dört saat gerekiyor, o kadar dökülüyorlar, ne de olsa en yenileri devrimin başladığı sene ithali durdurulan '59 model Amerikan arabaları. Ama tam olarak bomboş da değil yollar, bisikletler var otobanlarda, Sovyetler Birliği parçalandıktan ve Küba'ya yardımı kestikten sonra, devletin Çin'den getirttiği bir milyon bisiklet ama dağ tepe demeden her yere bisikletleriyle gitmeye çalışan veya otoban çıkışlarında kümelenip önlerine ne gelirse otostop yapan halka yaklaşırsanız, şaşırıyorsunuz. Çünkü yorgunluktan ve bezginlikten çok müzik sesi geliyor kulağınıza yine, şarkılar ve danslar. Müzik, Kübalının adeta terapisi ve yaşam felsefesi olmuş.

Küba'da müzik her yerden geliyor, damlardan bodrumlara kadar her yer ritmle sallanıyor, hiç durmuyor. Resmi istatistiklere göre Küba'da profesyonel müzisyen olarak adlandırılan tam 12000 kişi bulunuyor. Yani bunların esas işi müzik, başka uğraşları yok. Havana'da çok popüler bir meydandaki en merkezi kafeye oturup bir kahve sipariş ettiğinizde, garson mahçup bir şekilde "maalesef bugün kahve yok" diyebiliyor ama aynı kafede çalmakta olan orkestranın CD'sinden istediğiniz kadar size satabiliyor, müzikte stok mükemmel!

1959 yılında yani devrimin yapıldığı sene, Küba'ya müzikal açıdan bakarsanız çok başarılı. Onlarca sene dünya müziğini etkilemiş, ama devrimle birlikte başta Amerika olmak üzere diğer ülkelerde de Küba müziğinin varlığı giderek azalmış, ta 1997 yılında Ry Cooder'ın Buena Vista Social Club adı altında ele aldığı dev müzik projesine kadar. Bu projenin yankıları diğer ülkelerde olduğu gibi Küba'da da çok çarpıcı. Proje, yetenekli ama oldukça yaşlı Kübalı müzisyenleri bulup, onları dünyanın dört bir yanındaki müzikseverler ile tanıştırarak, Küba müziğinin yeniden hatırlanmasına ve sevilmesine önayak olurken, adada bambaşka bir oluşum izleniyor. Herkes, yaşları 75-90 arasında değişen bu sevimli müzisyenlere gıpta ile bakıyor. Artık onlar Küba'nın yeni patronları, bir model onlar Küba-

lılar için. Elbette nüfusun hepsi değil ama azımsanmayacak bir kitle şu son 2-3 yıldır içindeki gizli müzisyeni bulmaya çalışıyor. Belki birgün kendilerini de keşfeden biri olur diye. Kimbilir bir bakarsınız, onlar da İbrahim Ferrer, Ruben Gonzalez, Compay Segundo ve diğerleri gibi dünyaca tanınırlar, zengin olurlar. Niye olmasın, bu da Küba rüyası!

Küba'da beni etkileyen ve bu yazıma esin olan müzik "Küba Jazz"ı değil, sokaklarda, lokantalarda, barlarda, plajlarda duyduğum Küba halkına malolmuş "son"lar, "danzon"lar, "bolero"lar, "guajira"lar. Herbiri Küba halkının İspanya, Afrika ve hatta 18.yüzyıl Avrupası gibi farklı kültürlerle olan birlikteliğinden doğan bir nevi melez müzikler. Bu nedenle de her tarzın kendine özgü bir tarihi, bir öyküsü var.

Havana'da arkadaşlık kurduğumuz bir üniversiteli bize şarkı sözlerini tercüme ediyor, sözlerin ne kadar günlük hayatın içinden kopup geldiğini anlatmak için. Örneğin bunlardan biri ünlü Kübalı grup Los Van Van'ın parçası: "L'Habana No Aguanta Mas!" Yani "Havana Daha Fazlasını Kaldıramaz" anlamında. Bu, birkaç sene evvel başkentteki yaşadıkları konut sıkıntısını dile getiriyor. Bir diğer şarkı adı "El Ron Pa'despué" yani "Romu Sonraya Sakla". Bu da, adanın muazzam rom stoğuna karşın sürekli olarak çektiği bira kıtlığından bahsediyor. İşte bunun gibi şarkı sözleri, Küba'da bazen kağıt yokluğundan uzun süreler çıkmayan, çıksa da kendi gündeminden ödün vermeyen gazetelerden çok daha fazla Küba halkının nabzını tutuyor.

Küba müziğinin konulu ve günlük hayatın önemli bir parçası olmasının kökeninde Afrika kültürü yatıyor. Kölelerin hayatta kalma uğraşları, direnişleri ve şeker kamışı plantasyonlarındaki ayinleri hep bu kültürün parçaları. Karaipler'de başka hiçbir yerde Afrika müziğinin etkisi bu kadar hakim değil. Sebebini sorduğumda karşıma adanın oldukça tutucu olduğunu söyleyebileceğimiz devrim öncesi tarihi çıkıyor: Dünyanın hemen her yerinde köle ticareti çoktan yasaklanmış olmasına rağmen, Küba uzun yıllar bu ticarete devam ediyor; ülke aynı zamanda Amerika kıtasında İspanyol sömürgeliğinden en son kurtulan yer olarak biliniyor ve böylece feodal plantasyon ekonomisi devrime kadar kesintisiz devam ediyor.

Değişik tarz parçalar arasında ben en çok "bolero"ları ve "guajira"ları sevdim, bir de yavaş ritmli "son"ları. "Hasta Siempre Comandante" (=Seninle Beraber Sonsuzluğa Kadar Kumandan!) isimli, Kübalıların kalbine taht kurmuş efsanevi kumandanları Che Guevara için yazılmış bu parçayı her dinlediğimde gözüm yaşlarla doluyor çünkü bunca seneden sonra o şarkıyı dinlerken Kübalıların hala gözlerinin yaşardığını görüyorum. Pek çok diğer şarkı gibi bu da onları alıyor ve geçmişlerindeki o müthiş mücadeleye götürüyor. Dediğim gibi her parça anlamlı, hiç birşey boşa bestelenmemiş. İnanılmaz yoğunlukta duygular bunlar!

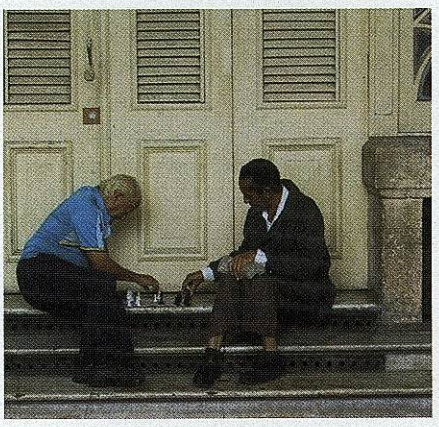

İtiraf etmeliyim, Buena Vista Social Club albümünü ilk dinlediğimde, parçaları beğenmekle beraber bunların gerçek Küba müziğini temsil eden parçalar olduğuna nedense pek inanamamış ve projenin ticari yönünün daha ağır bastığını düşünmüştüm. Ama adaya ayak basar basmaz gördüm ki – daha doğrusu duydum ki- Ry Cooder gerçekten de Kübalıların kalplerindeki parçalarla bezemiş bu albümü.

Lokantalarda yemek yerken muhakkak yanınıza iki gitar ve bir vokalistten oluşan bir üçlü geliyor ve "Ne çalmamızı istersiniz?" diye soruyor. Turistlerden genelde gelen cevap "Play something Cuban!" (=Küba'ya özgü bir şeyler çalın!) oluyor. Bunun üzerine onlar da belli belirsiz gülümseyerek Buena Vista Social Club'ın ünlendirdiği Chan Chan ve yılların Quizas Quizas'ını çalarak hemen bir sonraki masaya geçiyorlar. Ama eğer daha az popüler parçalar isterseniz, üstelik bir de bunları söyleyen müzisyen ve grupların adını da telaffuz edebilirseniz, sizin için canlarını veriyorlar, keyifle arka arkaya en güzel Küba şarkılarını sizin için çalıyorlar. Adeta Küba müziği hakkındaki bu çok yetersiz ama belli ki ortalama turiste göre ileri olan müzik bilginizi sevgiyle ödüllendiriyorlar. Bilgi ve eğitim onlar için herşey çünkü.

Nerdeyse halkının tümü okur-yazar olan Küba aynı eğitim titizliğini müziğinde de gösteriyor: Kübalı müzisyenlerin çoğu hem Avrupa tarzı müzik teorisini hem de Afrika-Küba müzik geleneğini çok iyi biliyor. Bu durum, müzisyenlere istediklerinde rahatça iletişim kurabilecekleri iki değişik dil sunuyor ve bunun uygulamaları da en çok Küba jazz'ında görülüyor. Küba'nın jazz dünyasına sunduğu, Arturo Sandoval, Paquito D'Rivera, Machito, Chico O'Farrill, Irakere ve benzeri pek çok usta müzisyenin bulunduğu yelpazedeki son rüzgar yetenekli besteci ve piyanist Gonzalo Rubalcaba. Bir o kadar da yetenek, Havana'da sayıları hiç de az olmayan jazz kulüplerinde keşfedilmeyi bekliyor.

Efsanevi kahramanları Che Guevara ve José Marti dışında Kübalılar kalplerinde bir de bir "Yankee"ye yer ayırmışlar ama bu "yankee" "go home" dedirtmeyecek cinsten. Zaten o da bir kere yerleştiği Küba'da –belli kesintilerle olsa da- 20 yıldan fazla kalmış. Ernest Hemingway'in Kübalılarla ilişkisi o kadar içten olmuş ki 50'lerin ortasında aldığı Nobel Edebiyat Ödülünü Kübalılara armağan etmiş. Devrim için Sierre Meastra'da savaştığı sıralar Fidel Castro elinden Çanlar Kimin İçin Çalıyor kitabını hiç düşürmemiş. Castro, Hemingway'in İspanya İç Savaşı ile ilgili bu kitabının onu gerilla savaşları hakkında bilgilendiren en önemli kaynaklardan biri olduğunu söylemiş hep.

İşte kısa ama anlamlı bir seyahatin bana yazdırdıkları. Öylesine kendine özgü bir yer ki Küba, küreselleşen bu dünyada çok yakında karakterini kaybedecek diye hayıflanıyor insan, hem politik hem de kültürel olarak kendisinden bu kadar farklı ülkelerle çevrilmiş bir bölgede bu adanın daha ne kadar böyle dimdik, benzersiz ve meydan okur bir şekilde ayakta kalacağını sorgulamaktan kendini alamıyor.

Ella;

'O söyleyene kadar şarkılarımızın bu denli güzel olduğunu bilmiyorduk.'
George & Ira Gershwin

Engin Gençer

Kerem Görsev Jazz Bar'da bir gece. Program bitmiş: Saat oldukça geç. Sevgili Selçuk Sun ile hem müzik dinliyor hem de sohbet ediyoruz. Selçuk Ağabey birden başını kaldırdı ve "bu bir mucize" dedi. Ella Fitzgerald söylüyordu. Buna benzer bir duyguyu sevgili Zuhal Focan'la da yaşadık. 'Ella hakkında yazsana?' dedi. Ella hakkında yazmayacaktım da kimin hakkında yazacaktım.

CD çalarda bir Ella albümü, masanın başında ben, düşünüyorum. Birden panikledim. Ella hakkında söylenecek çok şey var gibi görünüyorsa da, tüm övgüler birden yetersiz kaldı. Tek bir sözcük arıyorum ama bulamıyorum. Sonra internette Ella sitesine girdim. Yüzlerce yazı var. Dünyanın dörtbir yanından insanlar Ella hakkındaki duygularını dile getirmişler. Bir tanesi dikkatimi çekti. Şöyle diyordu: 'Ben onyedi yaşında, sürekli heavy metal dinleyen ve heavy metal yaşayan bir gencim. Geçenlerde ilk kez oturup Ella Fitzgerald'ı dinledim ve birden herşey değişti. Yine heavy metal dinliyorum ama Ella dinlemden de yapamıyorum. Bu bende alışkanlık haline geldi.'

Size de öyle olmaz mı? Değişik şarkıcılardan birsürü yeni yorum dinleriz. Hepsi de çok güzeldir ama kulağımız hep Ella'nın yorumunu arar. Bence işin mucize yanı da bu zaten. Kişisel müzik tercihiniz her ne olursa olsun, Ella kalbinizin derinliklerine yerleşip, anlatılması zor duygular titreştiriyor. Sanırım bütün dünya (kimbilir, belki de tüm evren) aynı duyguyu paylaşıyor.

Aslında bu yazıyı burada bitirmeyi tercih ederdim ama sanırım, Ella'yı yeni tanıyan okuyucular için biraz da biyografik bilgi gerek.

'Şarkının First Lady'si olarak anılan Ella Fitzgerald, sağlam bir jazz müzisyeni olduğu gibi, 20. yüzyılın en iyi vokalisti olarak kabul ediliyor. Net ve temiz sesi, olağanüstü menzili ve müthiş swing'i sayesinde, diğer vokalistlerden ayrı bir konuma sahip. 1934 yılında, amatör bir yarışmaya dansetmek için katılıyor ama kendinden önce danseden yarışmacının performansını görünce, birden danstan vazgeçip, şarkı söylemeye karar veriyor. Çok etkilendiği Connee Boswell'i taklit ederek, bir şarkı okuyor. Alkışlar kesilmiyor. Kısa bir süre sonra, bazı kaynaklara göre Bardu Ali, diğerlerine göre de Benney Carter tarafından, dönemin ünlü orkestra şefi Chick Webb'le tanıştırılıyor. Onu dinlemek için tereddüt eden Webb, sesini duyduktan sonra orkestrasına solist olarak kabul ediyor ve tüm yasal sorumluluklarını da üstlenerek, kanatları altına almakta gecikmiyor.

Ella Fitzgerald 1935 yılında orkestrayla birlikte 'Love And Kisses' ve I'll Chase the Blues Away'i plağa okuyor. Bunu, 1936'da kaydedilen 'Rhythm and Romance' ve 'Mr.Paganini' takip ediyor. Ve Ella'nın sesi Chick Webb orkestrasının başlıca elemanı haline geliyor. Sözlerini Ella'nın yazdığı ve 1938 yılında Decca plak şirketi tarafından kaydedilen 'A-Tisket, A-Tasket' liste başı olunca, Ella ülke çapında bir üne kavuşuyor. 1939'da Chick Webb'in ölümünden sonra, Ella orkestranın başına geçiyor ve 1941 yılına kadar orkestrayla çalışıyor. 1940'ların ortalarında, Dizzy Gillespie ile turnelere katılıp, bop akımıyla tanışıyor. 194l'de, solo çalışmaya karar veriyor ve orkestradan ayrılıp, Decca şirketi ile anlaşma imzalıyor. Bu dönemde, Ink Spots, The Delta Rhythm Boys, Louis Jordan ve Louis Armstrong'la kayıtlar yapıyor.

Zamanın ünlü plak prodüktörü Norman Granz'la tanışması, ona yeni kapılar açtığı gibi, kendi yeteneğini keşfetmesine neden oluyor. 1946'da, Granz'ın kurduğu Jazz at the Philarmonic'e katılıyor ve 1947'de 'How High the Moon' ile yine liste başı oluyor. Bu şarkı onun bop yeteneklerini, olağanüstü kulağını ve esnek sesini sergilerken, kaydedilmiş ilk scat solosuyla, meslek yaşamı boyunca geliştirmeye devam edeceği vokal tekniğin mükemmel bir örneğini teşkil ediyor.

1948 yılında ünlü bascı Ray Brown ile evlenen Ella, Benny Goodman ve Charlie Christian ruhuna sadık kalarak yaptığı scatlerle, 'Air Mail Special'ı ölümsüzleştiriyor. 1955'de Decca'dan ayrılıp, Norman Granz'ın kurduğu Verve şirketine geçiyor ve songbook devri başlıyor. Cole Porter, Harold Arlen, Rodgers and Hart, Irving Berlin, Gershwin, Jerome Kern, Johnny Mercer ve Duke Ellington songbook'ları onu inanılmaz bir üne kavuşturuyor. Besteci ve söz yazarının duygularını bu denli hassas bir

algılamayla aktarabilen başka bir yorumcu var mı ya da olacak mı, bilmiyorum ama Ella'nın, kederi, neşeyi ve dramı böylesine kolay ve hatta espriyle yorumlayabilmesi, kalbiyle beyninin ne kadar dengede olduğunu gösteriyor. Onun hüzünleri umutlu hüzünler. Birçok yorumcununki (örneğin Billie Holiday) gibi patetik değil. Ama tabii bu da bir seçim. Depresif olmak da istenebilir. Oysa Ella güneşli bir dünya görüyor ve insanları neşelendirmek istiyor.

Norman Granz'ın menejerliğindeki Verve yılları müthiş verimli bir şekilde devam eder. Sayısız konser kaydı yapılır. Örneğin, 1960 yılında kaydedilen 'Ella in Berlin' albümündeki 'Mack the Knife' büyük bir beğeni kazanır. Norman Granz Pablo plak şirketini kurduğunda, Ella daha çeşitli jazz ortamlarına girme fırsatı bulur. 1962-65 ve 1969-78 yılları arasında, ünlü piyanist Tommy Flannagan ile yaptığı trio kayıtları dikkat çekicidir. 1972'de Boston Pops orkestrasıyla ilk konserini verir. 1975 yılına gelindiğinde ise, 40'dan fazla senfoni orkestrasıyla konserler vermiştir.

Ella, soprano sesinin şaşırtıcı ve kusursuz kalitesi ve erişilmez zamanlamasıyla, akla gelebilecek herşeyi yapabilen bir yeteneğe sahipti. Melodi ve söz açısından her kalıba rahatça uyuyor. Tek gitar ya da piyanoyla şaheserler yaratabildiği gibi, büyük orkestralarla da aynı mükemmellikte çalışabiliyor. Meslek yaşamına swing şarkıcısı olarak başlamış ve sonra bebop'a geçmiş. Daha sonra scat'ini mükemmelleştirmiş. Klasikten moderne, blues'dan bossanova'ya kadar her türü yorumlamış. Ayrıca, çekingen, saygılı, mütevazi, şefkatli, sade ve samimi kişiliğiyle tüm müzisyenlerin ve dinleyicilerin gönlünde taht kurmuştu.

SEÇİLMİŞ BAZI ALBÜMLERİ

1. 'Pure Ella'
2 disklik bu albüm 1950-54 arası Decca kayıtlarından oluşuyor. Bir bölümü Gershwin song book'tan alınmış, bir bölümü de standardlara ayrılmış. Piyanoda Ellis Larkins var. Ella'nın sesinin olgunlaştığı bir döneme ait olması açısından önemli.
GRP Records 1994

2. The Cole Porter Songbook. Vol. I-II,
(kayıt tarihi 1956)
Buddy Bregman orkestrası
Verve 1984

3. Ella&Louis
(kayıt tarihi 1956)
Oscar Peterson (p), Herb Ellis (g), Ray Brown (b), Buddy Rich (d)
Doyurucu bir jazz klasiği
Verve

4. 'Ella Fitzgerald Sings the Duke Ellington Songbook'
(kayıt tarihi 1957)
3 CD'den oluşan bu albümün ilk diskinde, Ben Webster, Stuff Smith, Paul Smith, Barney Kessel ve Alvin Stoller var. İkinci diskte devreye Oscar Peterson, Herb Ellis ve Ray Brown girmiş. Üçüncü disk ise, Clark Terry, Ray Nance, Johny Hodges, Paul Gonslaves, Frank Foster gibi ünlü müzisyenlerin yer aldığı Duke Ellington orkestrası eşliğinde yorumlanmış.

Bu albümde yer alan Satin Doll ve In a Mellow Tone adlı parçalar favorilerim arasında. Arşivler için gerekli bir albüm.
Verve 1988

5. 'Like Someone In Love'
(kayıt tarihi 1957)
Frank De Vol Orkestrası ve tenor saksofonda Stan Getz.

De Vol'un gevşek aranjmanları ve Getz'in duygusal soloları ile tam bir huzur.

6. 'The Jerome Kern Songbook'
(kayıt tarihi 1963)
Nelson Riddle Orkestrası eşliğinde.
Verve 1985

7. 'Ella&Basie' On the Sunny Side Of The Street
(kayıt tarihi 1963)
Quincy Jones aranjmanları
Ella müthiş bir swing'ci olmasına rağmen, nedense Count Basie ile fazla kaydı yok. Sözlerini Ella'nın yazdığı Shiny Stockings ve özellikle 'Them There Eyes'daki scat müthiş.
Verve 1984

8. 'Tale Love Easy' Ella Fitzgeralsd and Joes Pass
(kayıt tarihi 1974)
'Lush Life' ve 'You Go To My Head' dikkatle dinlenmeli.

9. 'Ella & Oscar!
(kayıt tarihi 1976)
Albümün birinci yüzünde Oscar Peterson'la düet yapmış. İkinci yüzde, basda Ray Brown var. Bu albümdeki 'How Long Has This Been Going On', bence tüm zamanların en iyi yorumlarından biri. Tabii Oscar Peterson'ın solosu da muhteşem ötesi. Ve yine bir olağanüstü 'April In Paris'.
Pablo 1987

10. Ella Abraca Jobim
(kayıt tarihi 1981)
Bu da bir Antonio Carlos Jobim Songbook'u. Kimler yok ki!
Pauliho da Costa, Oscar Castro Neves, Toots Thielemans, Alex Acuna, Joe Pass, Clark
Terry ve Zoot Sims.
Pablo 1981

1997 yılında kaybettiğimiz Ella Fitzgerald, ılık titreşimlerini sonsuza dek göndermeye devam edecektir.

Ella Fitzgerald

25 Nisan;
84.doğum günün kutlu olsun sevgili Ella!

Emprovize, Spontane, Doğaçlama Yaşam Biçimleri...

Yosi Falay

Emprovize, neredeyse jazz ile özdeşleşmiş bir sözcük, türkçe karşılığı doğaçlama. Özel ilgi alanım olan etimoloji bilimine göre, kelimenin kökeninde latinceden türeyen üç kısım var, vedere görmek, görüntü anlamında, bir sözcük, pro ise "öncedenönden" anlamına gelen bir ön ek. En baştaki "im" ise birçok batı dilinde olumsuzluk belirtiyor. Biraraya getirince "öngörülemeyen", "önceden tahmin edilemeyen" gibi bir anlam çıkıyor.

Birçok sözcük gibi bu da zaman içinde birbirine yakın veya uzak farklı anlamlar almış sonunda fazla kullanılmaktan dolayı bu anlamlardan biri kelimeye yapışmış, diğer anlamları artık kullanılmaz veya az kullanılır olmuş. Emprovize sözcüğünün bugün kullanılan anlamı "hazırlık yapmadan besteleme" şeklinde, ki bu da jazz müziği ile nerdeyse birebir örtüşüyor.

Son dönemlerde ise bu sözcük bir de yaşam tarzı ile özdeşleşmiş durumda. Yeni sayılabilecek bir trend bu.

Her dönemin belli sosyal, ekonomik ve politik ortam ve ikliminden etkilenen bir yaşam trendi var, bunları "10 yıllar" şeklinde ayırmak da mümkün.

Büyük savaş sonrası yıllar, esir gibi çalışma ve üretme dönemiydi. Soğuk savaş ile de bilinçli olarak körüklenen bir patriotizmin hüküm sürdüğü bu yıllarda kimselerin yaşam stili filan salladığı, birşeyleri sorguladığı yoktu. O dönemin ebeveynleri 20 sene kadar bu tempoda çalıştılar ve batının bugünkü refahının temelleri o yıllarda atıldı denebilir.

Ne olduysa 1960'ların ortalarından sonra oldu, göreceli olarak refaha kavuşan gençler anne babaları gibi yaşamaya başkaldırıp yeni yaşam şekilleri aramaya başladılar. O dönemin gözde yaşam tarzı hippie komünleriydi, paylaşım, toplumsal ruh gibi yüce değerlere dayanan bu yaşam tarzı savaşmayı, çalışmayı ve üretkenliği dışlayan pasifist felsefesi ile batı uygarlığının sonunu bile getirebilirdi, fena mı olurdu derseniz o da ayrı bir tartışma konusu ama egemen sınıfların bu tür bir pasifizme prim vermiyeceği kesindi. Biraz uzun sürmekle beraber hippie'lik felsefesi bitti, giyim olarak modası ise şimdilerde geri gelmiş durumda.

Aynı dönemde, bir diğer gençlik grubu ise, özellikle üniversite öğrencilerinin oluşturduğu aşırı politize gruptu, hippie'lerle yaklaşık aynı zamanda ortada olmalarına rağmen, birbirlerine hiç karışmadılar, dahası nefret bile ettiler birbirlerinden, bu grup içinde bölündüğü solun değişik fraksyonları ve hiç kimse ile uzlaşmaz tutumları yüzünden tarihsel bir fırsatı kaçırdılar ve amaçları olan yönetimde etkili olmak şansını kaçırdılar. Bugün çoğu başarılı iş adamı veya politikacı konumunda.

60'larda, emprovize yaşamın pek söz konusu olduğu söylenemez, düşünce, davranış ve hatta kıyafet kodları çok kesin sınırlarla belirlenmişti, aykırılık ise o gruplar tarafından dışlanma sonucunu getiriyordu.

70'lerin ortalarında yaygın olan tarz ise punk oldu, çok daha dışa dönük, öfkeli bir başkaldırma kültürü olan punk, bütün derin felsefesine ve haklı yönlerine rağmen, ebeveynler ve yönetici sınıf tarafından son derece saldırgan ve itici bulundu, zaten böylesine bir öfkenin çok uzun süre canlı tutulması da mümkün değildi, geldiği gibi geçti punk dönemi de.

Bütün bu oluşumların yanında, farklı underground alt kültürler de biryandan kendi mecralarında akmaya devam ediyorlardı, ki bunların başlıcalarından biri her zaman jazz müziği ve bunun çevresinde boy veren yaşam tarzı olmuştur. Jazz müziği yapan ve dinleyen kesim, daha o yıllarda bütün bu düşünce, davranış ve giyim kodlarının dışında idi, dahası kendi aralarında birbirine benzeme sorunları yoktu, herkes kendi kafasına göre takılıyordu. Yasaklamanın gerçekten yasak olduğu tek alt kültür jazz'dı o zamanlar.

Bütün bu yaşam tarzlarının kendi müziklerini, kıyafetlerini, görünümlerini ve hatta uyuşturucu ve içkilerini yaratmaları da tesadüf değildir. İnsanların birbirinden farklı gibi görünürken aslında birbirine benzeme ve bir büyük gruba ait olma ihtiyacının modacılar tarafından sömürülmesidir.

80'lere gelindiğinde, politik ortam sertleşmiş, Reagan ve Thatcher liderliğindeki batı dünyası, yeni tür bir milliyetçilik ve vahşi piyasa ekonomisinin etkisine girerken, neredeyse bütün aşırı uçlar törpülenmiş, liberal veya sol düşünceler uç gösteremez, fikir beyan edemez, hatta soluk bile alamaz olmuştur. Dönem yuppie'ler ve genç yeni zenginlerin dönemidir artık, herkes takım elbise giyer, asansör müziği dinler, boyunun üstünde tüketim yapar olmuş, bira, marijuana ve eroinin yerini egzotik kokteyller ve kokain almıştır. Bu yeni ekonomik sistemde en arzulanmıyan şey ise öngörülemezliktir, özellikle kültürel ürünlerin prodüksiyon maliyetleri öyle boyutlara çıkar olmuştur ki, o ürünün kitlesel olarak tüketilmesi ve karlılığı garanti altına alınmalıdır. Bunu başarmanın tek yolu ise, insanın ruhunda bulunan öngörülemezlik boyutunu kontrol altına almak ve giderek yok etmekten geçmektedir.

Şimdilerde gen bilimi yolu ile, insanların benzer ve bir örnek yaratılması üzerine yoğun etik ve dini tartışmalar yapılıyor, halbuki çok daha hain ve tehlikeli bir plan uzun bir süredir sahneye konmuş ve insan ruhunun öngörülebilir ve denetlenebilir şekle dönüştürülmesinde büyük aşamalar kaydedilmiştir, artık yüzmilyonlarca dolar harcanarak yapılan bir filmin başarısız olma olasılığı yoktur, insanlar sürü halinde gitmelidir o filmlere. Her filmde muhakkak bulunan bir zenci kahraman, zenci müşterileri çekerken, senaryolar ekip halinde yazılmaya başlanmış ve bütün ailenin aynı anda algılayabileceği entelektüel düzeye hitap etmesi şart olmuştur, alt eşik ailenin küçük çocuğu olduğuna göre filmler 6-7 yaşın keyif alabileceği seviyeye çekilmiştir. Alttan işlenen tutucu Amerikan değerleri ise tüm dünyanın değerleri olma yolundadır artık. Kim takar yerel kültürü, her ülke için ayrı film yapacak halleri yokya bu adamların.

Benzer şekilde, milyarlarca dolar harcanarak yapılan bir Theme Park'a (Disney-

land gibi), insanlar gitmiyor mu, o zaman insanlar oraya gidecek hale dönüştürülür, böyle bir yatırımın zarar etmesi söz konusu olamaz. Yatırımcı riski sevmez ve parasının karşılığını almalıdır. Paris Euro Disney bunun en iyi örneğidir. Yıllarca zarar ettikten sonra, Fransızların Amerikanlaşması sürecinin başarıya ulaşması sonucunda nihayet karlı bir işletmeye dönüşmüştür orası.

İşte 80 sonlarının ve 90'ların trendleri böylesine bir çizgi takip ederken, bu gidişe direnen ve günden güne mevzi kaybeden yeraltı ve marjinal güçlerin yardımına koşan yine egemen sınıflar tarafından yaratılan, teknoloji olmuştur.

Açık ortam internet, kendi sanal cemaatlerini yaratırken, bu cemaatlerin birgün yine bu sanal ortam aracılığı ile birleşerek, önce Seattle'da, globalleşmeye karşı büyük bir karşı saldırı başlatacağını kimse rüyasında bile görmüyordu herhalde. Tamamen spontane gelişen bu hareket 90'lar biterken, ileriye dönük bir umut ışığı oldu özgür ruhlar için.

Neredeyse eş zamanlı olarak başlayan yeni bir yaşam trendi de, kariyerist, planlı yaşamın karşısına seçenek olarak konan, emprovize, geldiği gibi yaşama tarzı oldu. Türkiye'de de, umulandan çok daha çabuk benimsendi ve yaygınlaştı bu tarz. Neo-bohem olarak adlandırılabilecek bu tarzın öncüleri, genelde şehirde yaşayan, iyi eğitimli genç ve orta yaşlı bir kesim. Çoğu bir business kariyerine başlayıp ortasında bırakmış, herşeyin maddi başarı ile ölçüldüğü planlı programlı yaşamlar dar gelmiş ruhlarına. Meslek olarak daha sanata dönük ve marjinal işler seçiyorlar. Biraz özgürlüğün tadını çıkarmak istiyorlar. Aslında metropol insanı olmakla beraber doğaya daha dönük yaşıyorlar, metropolde de eğlenceleri genelde şehrin eski kısımlarında bulunan meyhane, bar, jazz kulübü, şarap evleri gibi, daha makul paralar ödenen ve daha doğal eğlenilen mekanlar, hatta yaşam alanları bile bu eski semtlerdeki eski evlere kaymış durumda, özel siteler ve devasa apartmanlar pek gözde değil artık. Kıyafet kodları pek yok, geldiği gibi giyinmeye özel, hatta aşırı bir itina gösteriliyor, pahalı marka kıyafetlerini teşhir etmek ve bir penguen sürüsüne benzeyecek kadar aynı markaları giymek artık görgüsüzlüğün ötesine bile geçti, komik sayılıyor. Birkaç sene öncenin "benim donum senin bütün gardrobunu satın alır" lafları pek duyulmuyor artık. Aralarında epey varlıklı olanlar da var ama belli edilmiyor pek. Altın Rolex'ler de çekmeceye kaldırılmış.

Kitap okumak yeniden yükselen bir değer olmaya başlamış durumda, kitap okumayanlar bile en azından kitap eleştirilerini okuyorlar, çünkü belli cari konulardan bahsedildiğinde "ben bilmiyorum, tanımıyorum, konum değil" demek de ayıp. Gerçi çok satan kitapların içerik ve kaliteleri epey su götürür, tarihsel fonda geçen bestseller romanlar çok gözde ve bunlar, çok kişiye tarihi belgesel okuduğu zannı veriyor olabilir, ama zaten aynı kişiler "phantom of the opera"yı seyredip operaya gittiklerini sanıyorlar. Yine de önemli olan kitap okumanın marjinal bir faaliyet sayılmaktan çıkıp yaygın, moda ve üzerinde konuşulup tartışılan bir faaliyet olması. Bunun yanında alternatif tıp, uzak doğu mistik öğretileri ve tedavi yöntemleri yükselen yeni değerlerden, hemen herkes, bir zamanlar bıyıkaltı gülümseme ile karşılanan bu konulara ilgi duyar ve bir ucundan tutar olmuş. Hatta bunu fazlası ile ciddiye alıp bir nevi tarikatlaşmaya gidenler bile var. En tercih edilen içki ise şarap bu arada, hatta şaraptan az veya çok anlamak, üzerinde fikir beyan etmek neredeyse bir mecburiyet halini almıştır.

Bu hayat tarzı, çok satan gazete ve dergilerin, yaşam kültürü öğreten sayfalarınca da epey destekleniyor ve hatta dayatılıyor. Hani, ne giyelim, ne dinleyelim, ne okuyalım, nerede ne yiyelim, hangi seyahatleri yapalım, gibilerden, insanlara nasıl yaşanılacağını, nasıl "in"olunabileceğini öğretmeyi kendine iş edinmiş magazin sayfaları, eskiden 1 aylık asgari ücretin iki kişilik yemeğe hesap olarak ödendiği, araba park eden valelerin 10 dolardan az bahşiş kabul etmediği lüks lokantaları öne çıkarırken, herhalde 700.000 satan gazetenin 700 okurunun bile bu seviyede lokantalara gitmesinin söz konusu olmadığına uyanmaya başladılar. Televole tarzı yaşam artık tepki çekmeye başladı. Medyanın şişirmesi ile, sanki yaygın ve ulaşılabilir bir yaşam tarzı imiş gibi gösterilmeye çalışılan bu görgüsüz, sığ ve yabancılaştırıcı kültür artık pek hoşgörü ile karşılanmıyor. Kimbilir, belki de ulusça hep beraber köşe dönemiyeceğimize, bunu başaran birilerinin, binlerce başkasının daha alta itilmesi pahasına bu konuma ulaştığına artık ayılmaya başladı insanlar.

Jazz müziği ise bu trendin önemli ve ayrılmaz bir parçasıdır, emprovize yaşamın müziği de, doğaldırki emprovize müzik olacaktır. Gerçektende jazz veya jazz türevi müzik çalan gece kulüplerinin sayısında önemli bir artış olmuştur son zamanlarda, öyleki bu tür yerlerin en önde gelenlerinin isimleri gazetelerin "bu hafta ne yapalım" sayfalarından inmez olmuş, tedbili kıyafet gezen sosyete, büyük ihtimalle sırf meraktan veya "in" olduğu için, iyimser bir bakışla da çalan müziği ve oraların havasını beğendiği için, bu mekanları tıklım tıkış doldurmaya başlamıştır. Aslında kimin ne çaldığı önemli bile değildir, önemli olan "jazz"a gidiliyor olmasıdır. Artık eğlence için Ulus, Etiler civarına gitmek, neredeyse görgüsüzlük sayılacak bir durumdur. Ayrıca ekonomik kriz yüzünden de, asgari ücret boyu lokanta ve gece kulübü faturası ödemek pek kimselerin işine gelmemektedir bu aralar. Gelecek hafta gideceği lokantaya bir hafta öncedén yer ayırmak ise söz konusu bile değildir artık, emprovize yaşanıyorsa, o anda içinden gelen yere gitmek gerekir.

Özetle, hoş yeni bir modadır söz konusu olan. Emprovize yaşamın, sadece geçici bir moda olarak görülmeyip içselleştirilmesi ve kalıcı olmasını temenni ediyorum. Toplum yaşamına gerçekten de renk katıyor. Bu temennimin tek istisnası ise, bizi yöneten büyüklerimiz için. Onların da maalesef bu tarzı benimsediğini, spontane kararlar ve kanunlarla, bir nevi emprovize idare tarzı yürüttüklerini, gelişine göre, günü kurtarmaya dönük icraatlarda bulunduklarını kaygı ve hatta korku ile gözlemliyorum son zamanlarda. Jazz müziği, hatta bir yere kadar insan hayatı, anında yapılan doğaçlamalarla yürür, ileri gider ve bazen de çok keyifli olabilir, ama ülke idaresi asla... Öyle olsaydı Amerika'dan Kemal Derviş yerine Sonny Rollins'i çağırabilirdik, çok güzel spontane buluşları vardır kendisinin.

Bu arada, "kriz" ve "keriz" sözcükleri, aynı etimolojik kökten türemiş olabilir mi acaba, öylesine merak ettim işte?

Don Grolnick:

Uçuruma iki adım

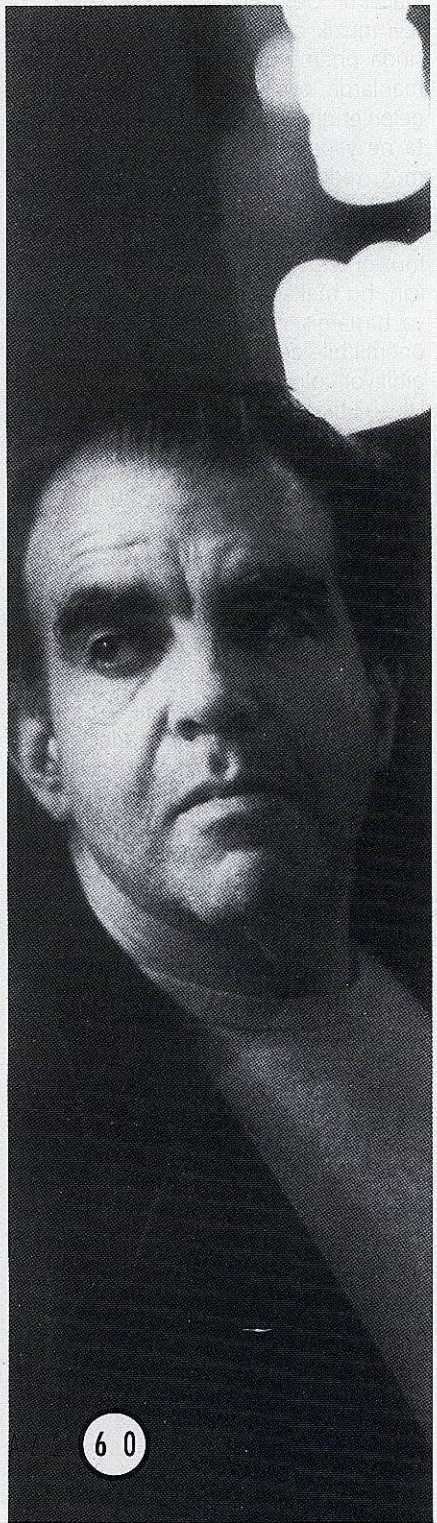

Serdar Karabatı*

Nothing Personal, müzisyenlik, Taglioni, bestecilik, Cost of Living, müzisyenlik, Minsk, bestecilik, Heart of Darkness, müzisyenlik, Chime This, bestecilik, Talking to Myself, Don Grolnick. Seksenlerin sonundan doksanların başına beş yıl boyunca izlemiş olduğum beş albümün kayda geçirebildiği, çözebildiği kadarıyla tanımaya başladığım, şaşırtıcı bir yaratıcılık sarmalı. Bakmayın jazz'ın yenilenmeler, buluşlar dünyası olmasına; müzik kurgusunu soluk alıp veren bir yarı-canlıya dönüştürebilmiş kaç kişi sayabilirsiniz? (Lütfen rakamla belirtiniz : _____) Don Grolnick'in yapımcılığını üstlendiği ilk üç Michael Brecker albümüne (1987-1990) taşıdığı besteleri geçmişi Brecker Brothers, bir dolu pop-jazz kaydı ve Steps'e uzanan, katılımcı sayısı hayli kabarık bir işbirliğinin aşamalarından biri. Bu aşamaların herbiri güzel sonuçlar doğurmamıştı ne yazık ki; kaçak çalanlar, hazırcı besteciler de çıktı zaman zaman aralarında. İşin bu tarafı çok önemli değil, geçelim. Grolnick'in geride bıraktığı hazinenin çoğunun yattığı iki sandığı, Weaver of Dreams ve Nighttown'ı yazmalı. Hayalet Avcıları iyidir, Kutsal Hazine Avcıları daha da iyi.

Grolnick'i sıradışı bir piyanist addetmekten çok, bir besteci yerine koymak gerektiğini düşünüyorum. Çünkü, Grolnick'in müziği ne hızlı ifadelere dayalı, ne de içgörüye sahip olduğunu ima eden bir piyanist tavrı üzerine kurulu tek başına. Grolnick bu albümlerde bir piyano müziğini vurgulamaya çalışmıyor özellikle. Düzenlemelerinin sadelik içinden türettiği neredeyse garip denilebilecek çağrışımları, Grolnick müziğinin en belirgin, belirgin olduğu kadar da derinlikli tarafı. Grolnick'in bu düzenlemeleri etkili kılabilmesinde kayıtlarda yanına aldığı yetkin müzisyenlerin payı çok büyük hiç kuşkusuz. Örneğin, Dave Holland, Randy ve Michael Brecker, Peter Erskine, Bob Mintzer, Marty Ehrlich. Yine de, bu albümlerdeki müziğin çarpıcılığı kişiler, isimler üzerine yapılandırılmış olmasından hiç, ama hiç kaynaklanmıyor (isimle şişirilmiş ne çok albüm var değil mi? Ben de Yeni Prag gibi ayaklanıyorum: Down With Corporate Jazzism!). Monk'ı anımsatabilecek bir post-bop piyano yazısı, dokunup geçen akustik edalı pop-jazz, bunları katlayan derin bir big band ruhu ve melodi ve temalarla çarpıcılığı örülmüş bir hikayecilikten ödün vermeyen müzik: Don Grolnick.

Weaver of Dreams. Jazz tarihinde de, evde de baş köşeye konulması gereken, mükemmel bir albüm! Müzisyenin nefesliler için yazdıklarından ve melodik zenginliğinden etkilenmemek gerçekten mümkün değil. Grolnick piyano tekniği bakımından çok yırtıcı gelmeyebilir bir çok kulağa. Ancak şunu atlamayalım: piyanistin tasarımcı yanı uygulamacı olarak bıraktığı izlere göre fazlasıyla öncelikli olduğundan, mekanik bir değerlendirme belirleyici ölçüt olmamalı Grolnick'i dinlerken. Grolnick'in tekniğinin en kuvvetli yanı basmakalıp deyimle resmin tamamını görebilmede. Başka bir deyişle, müziğin bütününü incelikli bir biçimde algılamada.

Weaver of Dreams'in açılışındaki Nothing Personal kısa sürede çokça seslendirilen bir parça haline gelmişti. Özellikle Michael Brecker'ın ilk solo çalışmasındaki versiyonu ile bilinse de bu beste, nefeslilerin katılımıyla zenginleşmiş, çok daha etkileyici bir yorum olarak karşımıza çıkıyor bu 1990 kaydında. Parçanın sürgit bir altyapı üzerine yerleştirilmiş çarpıcı melodisi bir yana, Charles Mingus'ı alıp getiren blues havası en heyecanlı tarafı. Taglioni ise, nefeslilerin atışma ve çığlıklarının

şekillendirdiği acı ve gerilim dolu uzun bir girişten sonra gelen kısa, dingin piyano temasıyla zıtlığın sürprizlerini yaratıyor. İlk üç buçuk dakikayı kapsayan bu seslendirmenin nefeslilerdeki bazı satırlar bakımından ve ritmik serbesti anlamında klasik orkestra müziğindeki nosyonları anımsattığı da söylenebilir. Girişteki ikilemsi durum parça ortasına doğru yineleniyor: jazz-blues temaları ile neşe dozu artarken, nefesliler bu yapıyı kırmak, gerilimi ısrarla araya yerleştirmek için uğraşıyor. Ve diğerleri: Blue in Green hatırasıyla çalınmış bir pop-jazz bestesini andıran, ama onun kadar koyu olmayan dingin bir Persimmons. Hard-bop kıvamında, hızlıca bir tempoda ele alınmış, görece düz zeminde ilerleyen Or Come Fog. Ve His Majesty the Baby... hüznü incelikle ve sadelikle işlemenin mükemmele yakın bir örneği. Gerek nefesli ekibin uyumundan çıkan hale, gerek tromboncu Barry Rogers'ın gösterişsiz, olgun solosu dikkatten kaçacak gibi değil.

Weaver of Dreams'den iki yıl sonra yayınlanan Nighttown'ın hiç aşağı kalır tarafı yok. Gerçeği söylemek gerekirse, Grolnick'in hangi albümü daha iyidir türünden bir değerlendirme öylesine anlamsız ki! Belki tek şu farkı söyleyebilirim: Nighttown bir önceki kayda göre daha iyimser ve az kırılgan bir duyumsamaya itiyor dinleyiciyi. Hızlı(ca) parçaların ağırlıkta olması ve daha açık cümlelerin yer alması bu albümü görece kestirme bir yola sokmuş.

Bu albümde de sıkı besteler yer alıyor: Yine doğumundan hemen sonra standartlaşmış bir başka parça The Cost of Living önceki kayıttaki eğilimi andıran bir düzenleme ile sunuluyor. Açılıştaki Heart of Darkness'da blues iyiden iyiye hissedilir düzeyde. Sert çıkışları ve soru-cevapla şekillenen temalarıyla One Bird, One Stone albümün en çok dikkati çeken parçalarından (Bu arada, bu parçanın sololar dışında kalan bazı bölümlerinin Aydın Esen'in Anadolu albümünü hatırlattığını belirtmeliyim). Nighttown - isminin hakkını verecek şekilde- yaşadığı şehri uzaktan izleyen ve bu şehri geceleri daha çok seven bir adamın yazıya dökeceği türden bir ballad teğeti.

Blue Note yeni basımı yapılmayan Weaver of Dreams ve Nighttown'ı bir arada sunan bir seti Grolnick'in ölümünden sonra piyasaya sundu. Albümlere tek tek bakmak yerine bu seti arayın derim. Müzisyenin ölümünden sonra iki albüm daha yayınlandı. Medianoche ve Live in London; ilki farklı kefede bir kayıt, ikincisi ise hazinenin canlısı. Medianoche piyanistin latin müziğiyle sıkı fıkı beste ve yorumlarını içeriyor. Ritmleri zengin bir vurmalı ekibiyle sürekli önde tutan kayıtta özellikle flüt çalan Dave Valentin dikkati çeken isimler içinde. Grolnick'in Michael Brecker gibi Steps döneminden müzisyen dostu Mike Mainieri'nin varlığını ayrıca not düşmek gerek. Bu albümü öncelikli olarak önermiyorum, ancak Grolnick kayıtlarını tamamlamak isteyenlere sonuçta Medianoche'yi de almak düşüyor. Çünkü, Heart of Darkness'ın latin yorumunu ve Horace Silver'ın Cape Verdean Blues'unu duymak gerek.

Grolnick ne yazık ki 49 yaşındayken yumdu gözlerini hayata, bir tür lenfoma olan hastalığın pençesinde geçen günlerden sonra. Müziği bir enginliğe çevirmeye çalışmış olmanın maliyeti bu kadar yüksek olmamalıydı diye hayıflanıyor insan.

www.dongrolnick.com

* Daha önce www.bumu.net altında yer verdiğim yazının değiştirilmişidir.

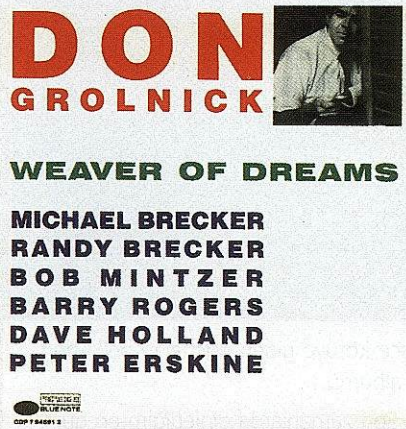

Don Grolnick
Weaver of Dreams
1990 Blue Note

Müzisyenler
Don Grolnick (piyano)
Michael Brecker (tenor saksofon)
Randy Brecker (trompet)
Bob Mintzer (bas klarinet)
Barry Rogers (trombone)
Dave Holland (bas)
Peter Erskine (davul)

1. Nothing Personal
2. Taglioni
3. A Weaver of Dreams (Jack Elliot/Victor Young)
4. His Majesty the Baby
5. I Want To Be Happy (Irving Caesar/Vincent Youmans)
6. Persimmons
7. Or Come Fog
8. Five Bars

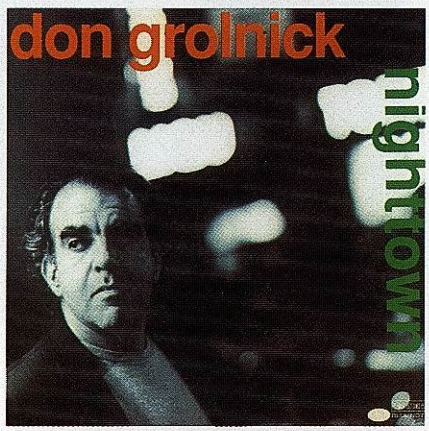

Don Grolnick
Nighttown
1992 Blue Note

Müzisyenler
Don Grolnick (piyano)
Randy Brecker (trompet)
Joe Lovano (tenor saksofon)
Marty Ehrlich (bas klarinet)
Steve Turre (trombone)
Dave Holland (bas)
Bill Stewart (davul)

1. Heart of Darkness
2. What Is This Thing Called Love (Cole Porter)
3. One Bird, One Stone
4. Nighttown
5. Genie
6. Spot That Man
7. The Cost of Living
8. Blues For Pop

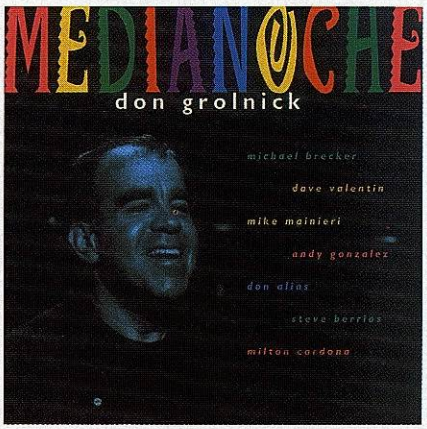

Don Grolnick
Medianoche
1996 WB

Müzisyenler
Don Grolnick (piyano)
Michael Brecker (tenor saksofon)
Dave Valentin (flüt)
Mike Mainieri (vibrafon)
Andy Gonzalez (bas)
Don Alias (timbales, vurmalılar)
Steve Berrios (bongo, davul, vurmalılar)
Milton Cardona (conga, vurmalılar)

1. Catta (Andrew Hill)
2. Rainsville
3. Water Babies (Wayne Shorter)
4. Medianoche
5. Cape Verdean Blues (Horace Silver)
6. Heart Of Darkness
7. If Ever I Should Leave You (Frederick Loewe/Alan J. Lerner)
8. Rojo Y Negro
9. Oran (Chick Corea)
10. Night Song (Charles Strouse/Lee Adams)

Füsun Levet

Paris

Paris'te Jazz

Geçtiğimiz günlerde dinlediğim ilginç konserlerden biri Ukraynalı piyanist Daniel Kramer'e ait. Kramer Moskova Konservatuarı Jazz bölümü şefi. Ülkesinde büyük bir isim. Klasik eğitimden geçerek çok sayıda ödül almış. Jazz'a eğilimi ise Oscar Peterson, Chick Corea ve Bill Evans'ı dinledikten sonra başlıyor.

Solo olarak Gershwin'in eserlerini sergileyen piyanistin, çok güzel bir tekniği, olağanüstü tuşe ve müzikalitesi onun Rus ekolünden geldiğini kanıtlamakta. Ancak yorumu bir jazz piyanisti gibi değildi. Maalesef bütün gelişmiş ritm anlayışına rağmen, jazz'ın fundamantal özelliklerinden biri olan swing'ten yoksundu yorumu.

Kanımca, Rus ekolü uzun yıllar kapalı bir döngüde yaşamanın getirdiği eksikliklerden bir anda kurtulup, acil bir aşama yapmak istedikleri içindirki, bazı sıkıntılar yaşıyor. Black and Blues'dan tanıdığımız Linda Hopkins bu kez Wild Women Blues'la Paris'teydi. Ünlü Mel Howard'ın sahneye koyduğu bu gösteri gerçekten son derece başarılıydı. Hopkins, Maxine Weldon ve Mortonette Jenkins üçlüsünün yanısıra tape dancer ve 12 kişilikde bir orkestra vardı.

Linda Hopkins New Orleans doğumlu. 3 yaşında gospel ve blues söylemeye başlıyor. Daha sonraları Broadway revülerinde çalışıp, 1985 yılında Black and Blues turnesiyle tanınıp büyük isimler arasına giriyor. Hopkins, kişiliği, derin, sıcak ve güçlü sesiyle, esprileri ve mütevazılığıyla büyüleyici bir kadın. 3 saate varan bir sürede durup dinlemeden şarkı söylemesi ve genç bir kadın çevikliğiyle dans etmesi, yaşama olan bağlılığını ortaya koyup, dinleyicileri müthiş bir ders verdi. Çünkü Linda Hopkins 76 yaşında. Onun için sahnede olmak önemli.

Kendisine gospel, blues ve jazz söylediğinde neler hissettiğini veya aradaki farkı sordum. Bana şu yanıtı verdi. "Blues söylediğimde yitirilmiş bir sevgiyi anlatıyorum, ama aynı zamanda, bitmiş olsa da böyle bir sevgiyi yaşamak da önemli diyorum. Gospel'da ise hiç bitmeyecek bir tanrı sevgisini dile getiriyorum. Jazz'a gelince ayrı bir duyguyla mutluluğu ve sevgiyi söylüyorum. Ama blues'daki melankoli jazz'da yok. Herşeye rağmen kendimi gerçek bir gospel şarkıcısı olarak tanımlıyorum... Kendisine uzun ömürler diledim.

Aralık ayı ödüller ayıydı. Jazz Akademisi Django Reinhardt ödülünü birkaç yıl New York'ta yaşadıktan sonra Paris'e dönen pianist Jean Michel Pilc'e, Boris Vian ödülünü ise Michel Graillier ve Riccardo del Fra'ya verdiler. Bu ikilinin düo olarak çıkan son albümünde Chet Baker bütün ihtişamıyla aralarında. Bilindiği üzere, bu iki müzisyen 10 yıl kadar Chet'le birlikte çalmışlardı. Sağlığı son derece kötüye giden Michel'in belki de son albümü...

Philip Catherine

Blue Prince

Son zamanlarda dinlediğim en güzel albümlerden bir tanesi Billy Harper'ın Soul of an Angel albümü. Çok özel bir şekilde dinlenmesi gerektiği kanısındayım. Harper'ın mistik fikirleri, sonoritesi ve yanısıra içtenliği, swing anlayısıyla en büyük müzisyenlerden biri olduğunu gösteriyor. Bir diğer albüm ise Belçikalı gitar ustası Philippe Catherine'in Blue Prince isimli albümü. Özellikle With a song in my Hearth yorumu çok güzel...

Acaba Fas'ta jazz nasıldır? Kazablanka'da örneğin... Yeni açılan bir jazz kulübünün bütün yıl süresince programını yapacağım. Kazablanca filmini düşünmeye Bogart'ı ve Bergman'ı özlemeye başladım, As time goes by'ı da söyleyebiliyorum sanki...

Jazz'lı baharlar dileğiyle.

Gitar ve Bas Telleri

Jazz, Blues ve Rock için

İpeksi tuşe ve çalma rahatlığı...
Olağanüstü tonalite ve renklilik...
Tüm müzisyenlerce tercih edilmekte.

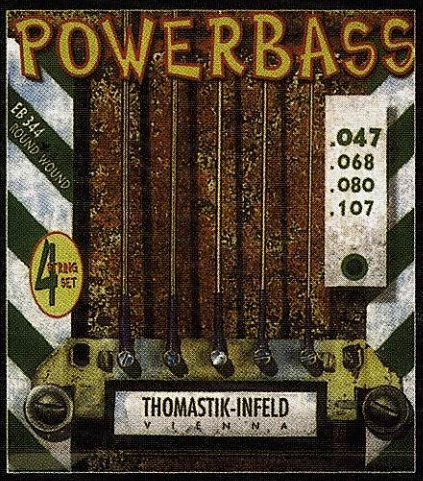

Power Bass
Round Wound

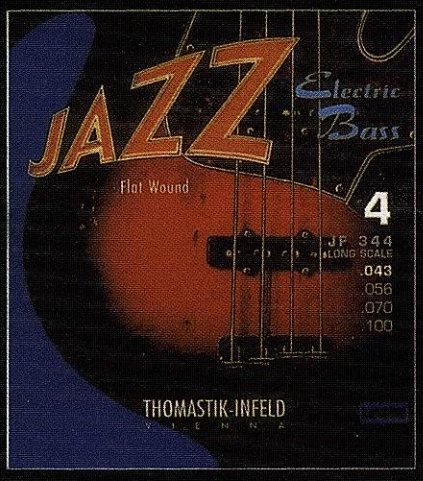

Jazz Electric Bass
Flat Wound

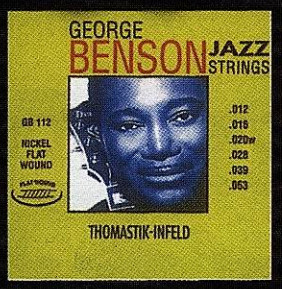

George Benson
Nickel Flat Wound

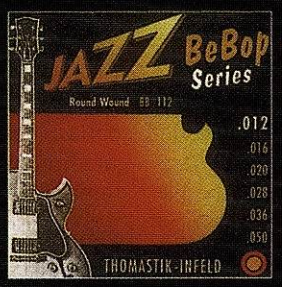

Jazz Bebop Series
Round Wound

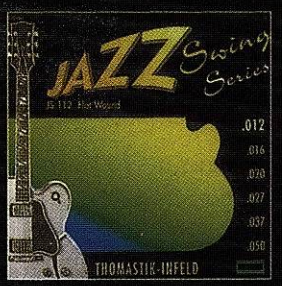

Jazz Swing Series
Flat Wound

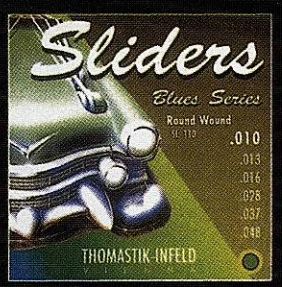

Sliders Blues Series
Round Wound

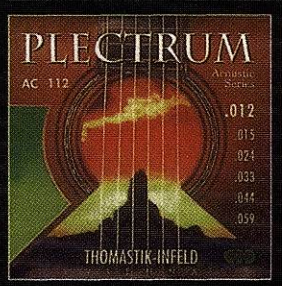

Plectrum
Acoustic Series

Classic C Series
Round Wound

THOMASTIK-INFELD

Toptan Dağıtım: Bosna Blv. ATA2 Sitesi, Erguvan Cad.No.3 Çengelköy-İst.
Tel: (0216) 4862552/54 Faks: (0216) 4860820

İstanbul: **Lale Plak,** Galip Dede Cad. No.1 Tünel-İstanbul
Tel&Faks: (0212) 2937739

Senkop Müzik, Galipdede Cad. No.14-16 Tünel-İstanbul
Tel: (0212) 2431989 Faks: (0212) 2431990

İzmir: **Trigon,** Gazi Bulvarı, Gazi İşhanı No.66/A Çankaya-İzmir
Tel&Faks: (0232) 4461076

Erdal Paksoy

Dallas

Ken Burns' Jazz: Dev Bir Belgeselin Ardından

Ken Burns Kimdir?

ABD'de 2001 yılının ilk üç ayında şimdiye kadar en çok konuşulan jazz olayı ne sahneye yeni çıkan genç bir sanatçı, ne yeni bir albüm, ne de olağanüstü yankı uyandıran bir konser oldu. Ülkelerinin dünya kültürüne yaptığı en büyük katkıyı pek anlamamanın ve açıkcası biraz da sıkıcı bulmanın yarattığı suçluluk duygusundan kolay yoldan kurtulmak isteyen Amerikalılar, böyle bir fırsatı pek sevdikleri televizyon ekranlarında buldu. Milyonların dikkati, Ocak ayı boyunca 10 bölüm halinde reklamsız yayın yapan kamu televizyon kanalı PBS'te gösterilen ve tamamı 18 saat kadar süren bir belgesele odaklandı. Bellibaşlı medya olaylarında sık sık görüldüğü üzere, programın yayınlanmasıyla birlikte büyük bir pazarlama bombardmanı başladı. ABD'de günümüzde kuşkusuz en tanınmış belgeselci olan Ken Burns'in yönettiği dev yapıt, kısa zamanda jazz müziğinin sözcülüğünü de üstleniverdi. "Ken Burns Jazz" markasıyla piyasaya sürülen ve Tower, Borders, Wherehouse gibi büyük müzik ve kitap mağazalarını dev panolar ve posterler eşliğinde istila eden CD, kitap, video ve DVD'ler, ister istemez "bu Ken Burns da kim ve jazz müziği ne zaman onun oldu?" sorularının da akıllara takılmasına neden oldu.

Ken Burns bir anlamda belgesel dünyasının Stephen Spielberg'i sayılabilir. 1990 yılında televizyonda gösterilen 11 saatlik "The Civil War" (İç Savaş) belgeseliyle birdenbire büyük üne kavuştu. Ani şöhretinden yararlanan yönetmen 1994 yılında tamamladığı 19 saatlik "Baseball" filmiyle de Amerikan yaşamının en romantize edilen olgularından birini daha işledi. Burns büyük üçlemesini jazz müziği hakkında bir belgeselle tamamlama düşüncesinin "Baseball" dizisi sırasında yaptığı röpörtajlar sırasında aklına geldiğini söylüyor. Ken Burns, dev belgesellerinin üçünde de işlediği konuyu aşarak evrensel bir yorum getirme amacını güdüyor. Elindeki malzemeyi bu teze elinden geldiğince uydurmaya çalışıyor. "Ken Burns Jazz" müzik tarihi olduğu kadar, aynı zamanda Amerika'da ırkçılık, demokrasi ve özgürlüğün tarihi. Kuşkusuz film boyunca birçok kez tekrarlanan, jazz'ın Amerika dışında biryerde yaratılamayacağı, müzisyenler arasındaki ilişkilerin demokrasinin aynası, doğaçlamanın ise kişisel özgürlüğün sanatsal ifadesi olduğu temalarında büyük ölçüde gerçek payı var.

Resimler ve İsimler

Belgesel üzerinde çalışmalarına başlamadan önce koleksiyonunda yanlızca iki jazz albümü olduğunu gizlemeyen yönetmen, altı yıl süren yapım sürecinde kendisini eğitmiş. Burns birçok müzisyen, eleştirmen ve jazz tarihinin önemli olaylarına yakından tanık olmuş sayısız insanla röpörtajlar yapmış. Büyük bir bölümü General Motors tarafından bağışlanan hatırı sayılır parasal imkanları kullanarak bol miktarda kaynağı biraraya getirmiş.

Ortaya çıkan eser, görsel ve işitsel açıdan oldukca başarılı. Jazz'ın ilk yıllarına ait filmlerin azlığından dolayı, görüntülerin çoğu siyah-beyaz fotoğraflar üzerinde ustaca gerçekleştirilmiş kamera hareketlerinden oluşuyor. Bazı fotoğraflar biraz fazlaca tekrar edilse de, Burns'un elindeki malzemeye hayat verme, durağan görüntülerle öyküler yaratmadaki becerisi tartışılmaz. Olayları birbirine bağlayan anlatıcının yanı sıra araya serpiştirilen röpörtajlarda olaylara yorum getirenlerden, özellikle eleştirmen Gary Giddins'in engin bilgisi, Wynton Marsalis'in tutkulu açıklamaları, eleştirmen Matt Glazer'in (Armstrong'un müziğini Einstein'in görecelik kuramına benzetmesi dışındaki) entellektüel yorumları, yazar Gerald Early'nin jazz tarihini toplumsal ve siyasal gerçekler bağlamında

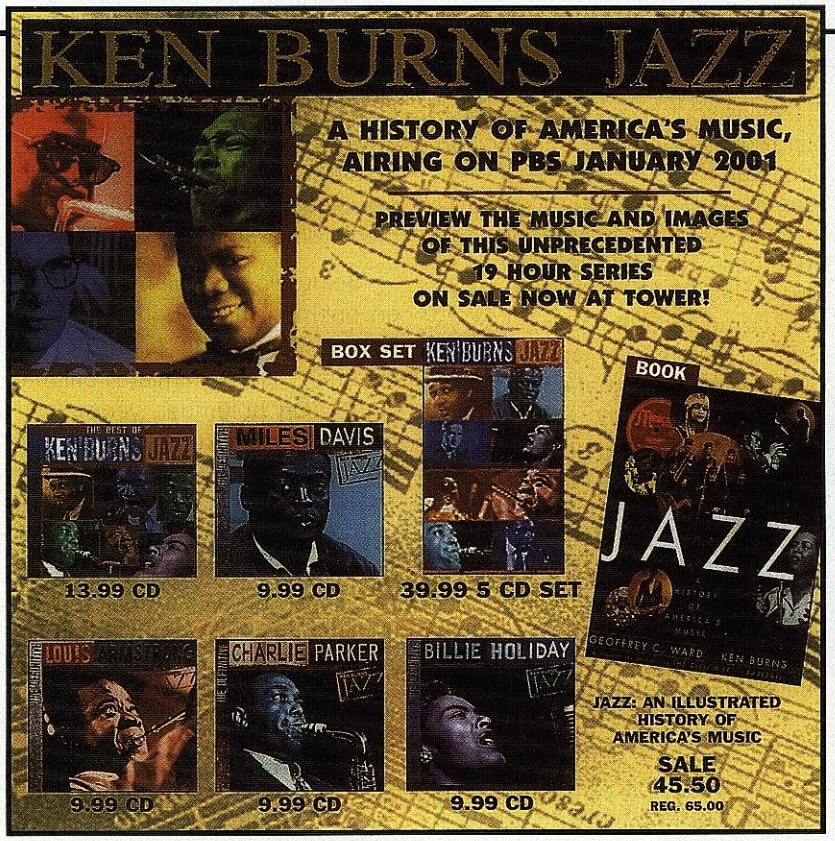

irdelemesi ve Artie Shaw, Charlie Haden, Jackie McLean gibi müziği gerçekten yaşayan kimselerin bilgili anlatımları akılda kalıyor. Ayrıca Ellington'un torunu Mercedes, Charlie Parker'in eşi Chan ve Miles Davis'in eşi Frances de jazz'ın öyküsüne kişisel bir boyut kazandırıyorlar. Spike Lee'nin filmlerinde oynayan aktör Ossie Davis ve beyzbolcu Buck O'Neil de ilginç (ve biraz da ilgisiz) seçimler arasında. Anlatımda müzisyenlerin hayatlarından kısa öykülere ağırlık veriliyor. Ayrıca, eski gazete, dergi ve kitaplardan okunan alıntıların arasında F. Scott Fitzgerald ve özellikle Ralph Ellison'un yazıları filme derinlik kazandırıyor.

Jazz'ın ilk yüzyılının en önemli kayıtlarından seçilmiş yüzlerce parçadan oluşan ses bandı ise zaman zaman biraz arka planda kalsa da, Burns izin verdiğinde, jazz tarihinin müziğin kendisinden başka kahramana gereksinimi olmadığını kanıtlıyor. Kimi yorumcuların başarısız scat girişimleriyse müziğin keyfini tamamen kaçırmaya neyse ki yetmiyor.

On Kısım Tekmili Birden

Belgeselin birinci bölümü jazz'ın doğumuna yol açan çeşitli sosyo-ekonomik ve sanatsal etkenleri, kayıt yapamadan ölen ilk jazz müzisyeni Buddy Bolden'in efsanesini, jazz'ı icat ettiğini iddia eden ilk jazz piyanisti ve bestecisi Jelly Roll Morton'u, 1917'de ilk jazz plağını dolduran, tümüyle beyazlardan oluşan Original Dixieland Jazz Band'i konu alıyor. Bölüm Louis Armstrong'un yetimevine kapatılmasıyla sona eriyor.

İkinci ve üçüncü bölümlerde Louis Armstrong ve Duke Ellington'la tanışıyoruz. Bu iki müzisyen bundan sonraki her bölümde de tekrar tekrar karşımıza çıkıyorlar. Trompetteki eşi görülmemiş tekniği ve müthiş yaratıcılığıyla jazz tarihine yön veren Armstrong'a dizide ayrıcalıklı bir yer ayrılmış. Öyle ki Wynton Marsalis Armstrong'un trompeti eline aldığı ilk günden beri ustaca çaldığından emin olduğunu söylüyor. Birçok yorumcu da Armstrong'dan gökten inmiş ilahi bir varlıkmışcasına sözediyor. Burada ayrıca Sydney Bechet'nin klarinet ve soprano saksofondaki ustalığına ve meşhur kabadayılığına, ilk önemli beyaz jazz müsizyeni olarak kabul edilen Bix Beiderbecke'in trajik hayatına, Benny Goodman'ın gençliğine, jazz'ın ilk önemli şarkıcıları olarak tanıtılan Bessie Smith ve Ethel Waters'a ve Birinci Dünya Savaşında görev yapan orkestra şefi James Reese Europe'a bolca yer veriliyor. Armstrong'un ilk başeserlerinden "West End Blues"a ise ancak üçüncü bölümün sonunda geliniyor.

Dördüncü ve beşinci bölümler "Swing" dönemini konu alıyor. Burada Louis Armstrong'un dünyaya swing kavramını nasıl öğrettiğini ve big band müziğinin "orkestraya uyarlanmış Louis"ten başka birşey olmadığını öğreniyoruz. Dönemin en yetkin düzenlemecisi ve orkestra şefi Fletcher Henderson, Savoy Ballroom orkestrasının lideri davulcu Chick Webb, "Swing Kralı" Benny Goodman ile ezeli rakibi Artie Shaw, jazz tarihinin en büyük şarkıcısı ünvanına layık görülen Billie Holiday ve sanatından ödün vermeyen büyük besteci Duke Ellington, bu bölümlerdeki diğer önemli isimler. Burada, kendisine daha sonra yeniden değineceğimiz yazar Albert Murray'in ağzından, jazz'ın herşeyden önce dans müziği olduğu tezi savunuluyor ve 1930'larda Savoy Ballroom'un devamlısı olan iki sevimli ihtiyar uzun uzun "Jitterbug" ve "Lindy Hop" anılarını paylaşıyor.

Altıncı bölüm bütün Amerika'yı saran ticari swing orkestralarının tantanasından uzakta, Kansas City'de gelişen, kişisel ifadeye daha açık yeni bir tarzın temsilcisi olan Count Basie orkestrasını, 30'lu yıllarda jazz'ın başlıca solo enstrümanı konumuna gelen tenor saksofonun iki ustası Coleman Hawkins ve Lester Young'ı, Chick Webb orkestrasıyla kısa sürede zirveye tırmanan Ella Fitzgerald'ı, gitarıyla Benny Goodman'ı esinlendiren Charlie Christian'ı konu alıyor.

Yedinci bölüm trompetci Dizzy Gillespie ve alto saksofoncu Charlie Parker'ın öncülüğünde gerçekleşen bebop devriminin ilk yıllarıyla açılıyor, ancak bebop bir süre sonra arka plana itiliyor. Geriye kalan zamanda İkinci Dünya Savaşının zor koşullarında big band müziğinin Amerikalı'lara aşıladığı moral ve Duke Ellington'un Billy Strayhorn'la kurduğu yakınlık anlatılıyor.

Sekizinci bölümde Charlie Parker'in olağanüstü yeteneğine rağmen uyuşturucu alışkanlığına yenik düşmesi, jazz'ın ikinci büyük bestecisi Thelonious Monk'un sıradışı dehası, Dizzy Gillespie'nin bebop akımına katkıları, Miles Davis'in gençliği ve "Birth of the Cool" albümü işleniyor.

Dokuzuncu bölüm 1950'lerin önemli sanatçılarının kısa portrelerine adanmış: Sonny Rollins'in durmak bilmeyen arayışları, trompet virtüözü Clifford Brown'un genç yaşta araba kazasında hayatını yitirmesi, Sarah Vaughan'ın jazz şarkıcılığına getirdiği müzik bilgisi, Art

Blakey'in cool jazz'a bir nevi tepki olarak gelişen hard bop tarzının öncülüğünü üstlenerek Jazz Messengers adı altında bir çeşit jazz üniversitesi kurması, Miles Davis'in 50'lerdeki toplulukları, "Kind of Blue" plağı, John Coltrane'in kendine çizmeye başladığı yeni yön ve Ornette Coleman'ın jazz'ın tanımı konusunda tartışmalar başlatan "free jazz" deneyleri, tüm dizinin belki de en başarılı anları. Bu bölümde ayrıca Lester Young ve Billy Holiday'in son buluşmaları ve Duke Ellington'un 1956 yılında Newport'ta verdiği ünlü konser de uzun uzun işleniyor. Pop şarkıcısı Perry Como'yla şakalaşırken gösterilen Armstrong'un Arkansas eyaletinde okullarda ırk ayrımına son verilmesi yönündeki tavrına da geniş yer veriliyor.

Çelişkilerle dolu olan onuncu ve son bölümse tartışmaya en açık olanı. Burada Davis ve Coltrane'nin 1960'tan sonra yaptıkları çalışmalara yer veriliyor. "Free jazz" akımı büyük ölçüde insan hakları, ırk ayrımına karşı mücadele ve Vietnam'daki savaşa gösterilen tepkiler bağlamında değerlendiriliyor. Burada free jazz ve fusion hakkında getirilen olumsuz yargılarla jazz'ın bu dönemde can çekişmeye başladığı tezi öne sürülüyor. Buna Armstrong ve Ellington'un ölümleri de eklenince jazz'ın geleceği hakkında çok karamsar bir tablo çiziliyor. 1980'lerin başında adını duyurmaya başlayan Wynton Marsalis'in jazz'ın kurtarıcısı olarak sunulması ise bu bağlamda kaçınılmaz olduğu kadar talihsiz bir seçim.

Hassas Dengeler

Burns jazz konusundaki araştırma sürecinde kalkıştığı projenin zorluğunun, üstlendiği sorumluluğun büyüklüğünün farkına varmış kuşkusuz. Yönetmen kısa sürede kendisini jazz'da yıllardır süregelen yenilikçi/ gelenekçi tartışmasının da ortasında buluvermiş, daha önemlisi, taraf seçmek zorunda kalmış olmalı. Burns'ün tercihini nasıl kullandığını anlamak için de Wynton Marsalis'in dizinin baş danışmanı ve başlıca uzman yorumcusu olarak yeraldığını söylemek yeterli olsa gerek. Burns'ün görüş açısı da büyük ölçüde Marsalis, akıl hocası Stanley Crouch ve onun akıl hocası sosyolog ve yazar Albert Murray'in ideolojisinin etkisinde kalmış.

Belgesele yöneltilen eleştirilerin en önemlisi modern jazz'a ayrılan sürenin yetersizliği. Bunu daha iyi anlamak için rakamlara bakmak yeterli. On bölümden yedisi 1945 öncesi müziği konu alıyor. Süre olarak belgeselin dörtte üçü en önemli katkılarını 1940'tan önce gerçekleştiren müzisyelere adanmış. Beşinci ve altıncı bölümler ikişer yılı kapsarken jazz'ın 1961'den bu yana geçen kırk yılı onuncu bölüme sığdırılmış. Yalnızca Armstrong'a ayrılan zaman, Charlie Parker, Miles Davis, John Coltrane ve Thelonious Monk'a ayrılan toplam zamana eşit. Yine süre açısından Dizzy Gillespie, Clifford Brown, Art Blakey, Sonny Rollins ve Ornette Coleman'ı toplasanız bir Benny Goodman'a ancak denk geliyorlar. Bud Powell 40 saniyeyle geçiştiriliyor, Bill Evans'a layık görülen ise "Miles Davis'in Kind of Blue albümünde çalan tek beyaz adamdı" demenin ötesine geçmiyor. Mingus'un müziğine çok kısa, o da 1960'lı yılların protesto müziği bağlamında değiniliyor. Saymakla bitmeyecek kadar çok önemli müzisyenin belgeselde adı bile geçmiyor. Sadece piyanistleri sayarsak, Erroll Garner, Oscar Peterson, Lennie Tristano, Wynton Kelly, Red Garland, Tommy Flanagan, Hank Jones, McCoy Tyner, Chick Corea, Bill Evans gibi isimlerden on sekiz saatlik belgesel boyunca yok denecek kadar az sözediliyor. Latin jazz'dan neredeyse hiç eser yok. Belgeseldeki bu dengesizliklerden konu açıldığındaysa Burns'ün savunması jazz'ın son yirmi beş yılının tarihini yazmak için henüz erken olduğu ve yeterli mesafeye henüz sahip olmadığımız şeklinde. Anlaşılan Weather Report ve Anthony Braxton'un önemini belirlemek için henüz çok erken ama Wynton'ı kurtarıcı olarak ilan etmek için değil.

Neoklasik İdeoloji

Günümüzde egemen olan "neoklasik" düşüncenin kuramcısı konumundaki Murray, "Stomping the Blues" adlı kitabında jazz müziğini tanımlarken iki öğenin kaçınılmaz varlığını şart koşmuş: blues ve swing. Bu kuramın savunucuları gerçek jazz müziğinin 1960'larda hard bop akımının yavaşlamasıyla evrimini büyük ölçüde tamamladığına inanırlar. Neoklasikçilerin blues ve swing'den yoksun bir müziğin jazz olarak kabul edilmemesi gerektiği konusundaki tezi, free jazz'ın olumsuz değerlendirilmesine yol açıyor. Filmin en tatsız anlarından birinde, o ana kadar oldukça dengeli ve saygın bir biçimde anlatılan ve Marsalis'in bile övgüyle sözettiği Ornette Coleman'ın 1958 yılında yol açtığı "jazz mıdır, değil midir?" tartışması gündeme geldiğinde, Murray "jazz'ın kendisinden özgür ne olabilir?" diyor, "Jazz zaten Amerikan özgürlüğüyle eş anlamlıdır. Sanatın görevi entropiye ve kaosa karşı bir düzen, bir biçim yaratmaktır. Jazz biçimsiz, başına buyruk, yönsüz olamaz." 1950'lerin sonundaki ateşli tartışmaları izleyicilere aktarmak kuşkusuz gerekli. Ancak 43 yıl sonra, hala Ornette Coleman'ın müziğinin jazz olmadığını ve tarihteki yerinin günümüzde bile tartışma konusu olduğunu iddia eden bir görüşe fazlaca önemli bir yer verilmesini anlamak biraz zor.

Jazz'ın popüleritesi konusunda da tutarlı bir çizgi tutturulmuyor. Ticari başarısızlıklar çoğunlukla "avant-garde" müzisyenleri kınamak için kullanılıyor. Belgeselde bir taraftan Armstrong ve Ellington'un geçici olarak yaşadıkları maddi zorluklardan yakınılırken, diğer taraftan da piyanist Cecil Taylor'ın müzikten para kazanamadığı dönemler onu eleştirmek için kullanılıyor. Amerikan toplumunun ırkçılığı ve sanattan nasibini alamamış olması, ülkelerinde para kazanamayıp Avrupa'ya göçeden birçok jazz müzisyeninin dramının sorumlusu olarak gösterilirken, Art Ensemble of Chicago topluluğunun Amerika'daki siyahlardan çok Fransa'daki beyaz üniversite öğ-

Ken Burns' Jazz

Episode 1: "Gumbo" (baslangıçtan 1917'ye)
Episode 2: "The Gift" (1917-1924)
Episode 3: "Our Language" (1924-1929)
Episode 4: "The True Welcome" (1929-1934)
Episode 5: "Swing: Pure Pleasure" (1935-1937)
Episode 6: "Swing: The Velocity of Celebration" (1937-1939)
Episode 7: "Dedicated to Chaos" (1940-1945)
Episode 8: "Risk" (1945-1955)
Episode 9: "The Adventure" (1955-1960)
Episode 10: "A Masterpiece by Midnight" (1961'den günümüze)

rencileri tarafından beğenilmesi neredeyse alaycı bir tonla ifade ediliyor. Öte yandan, Armstrong yüzeysel bir "Hello Dolly" yorumuyla Beatles'ın istilasına karşı ticari bir zafer elde edince göklere çıkartılıyor ama Miles'ın jazz ve rock etkilerini birleştirerek gerçekleştirdiği "Bitches Brew" albümünün jazz'ı daha geniş kitlelere tanıtması büyük ölçüde ticari amaçlı bir girişim olarak eleştiriliyor.

Doğal olarak Amerika'nın bütün belli başlı gazete ve dergilerinde diziyle ilgili yorumlar yayınlandı. Bunların önemli bir kısmı sözünü ettiğimiz sorunlardan dolayı Burns'ü bir hayli eleştirdi. Bu konularda sözünü genelde pek sakınmayan piyanist Keith Jarrett de New York Times'in okuyucu mektupları köşesinde filmi oldukça sert bir dille kınadı.

Belgeselin kazandırdıkları

Peki bu belgeselin hiç mi değeri yok? Herşeye rağmen Ken Burns'ü böylesine zor bir işe girişmekte gösterdiği cesaretten dolayı kutlamak gerekiyor. "Ken Burns Jazz" birçok açıdan amacına ulaşmış sayılır. Burns'ün belki de en büyük başarısı jazz hakkında bu kadar uzun bir eseri bölüm başına ortalama 10 milyon insana seyrettirebilmesi ve jazz'ı Amerika'da bir aylık bir süre boyunca konuşulan bir konu haline getirmeyi başarması. Burns, aileleriyle birlikte ekran başına geçen genç seyircilerden bir kısmını da jazz'a kazandırmış olabilir pekala. Dizi sayesinde son haftalarda jazz CD satışlarında hatırı sayılır bir artış görüldü. Bunun büyük çoğunluğu da dizi dolayısıyla hazırlanan "Ken Burns Jazz" markalı derleme albümlerden oluştu. 5 CD'lik jazz tarihinin özeti ve bundan ayrı olarak satılan ve 22 sanatçının kariyerlerini özetleyen bu albümler bir ilki gerçekleştirmiş. Columbia ve Verve şirketlerinin anlaşmasıyla ve telif haklarına sahip olan birçok başka firmanın de katkılarıyla gerçek anlamda kapsamlı derleme albümler ortaya çıkmış. Bunlar jazz'a ilgisi yeni uyananlar için çok güzel bir başlangıç noktası.

Sonuç

"Ken Burns Jazz" özellikle jazz'ın ilk 50 yılının tarihini öğrenmek ya da bilgi tazelemek için çok güzel bir fırsat. Art Blakey, Charlie Parker, Clifford Brown, Sonny Rollins, John Coltrane, Sarah Vaughan ve Miles Davis hakkında, ender görülebilecek film parçaları içeren iyi bölümler var. Filme zaman zaman hakim olan aşırı tutucu görüş açısına rağmen, asıl sorun Burns'ün gösterdiklerinde değil, şu veya bu nedenle 18 saate sığdıramadıklarında. Kuşkusuz Savoy danscılarına, James Reese Europe'a, ya da ticari "swing" topluluklarına ayrılan sürenin bir kısmı da Bill Evans'a, Sun Ra'ya, Rahsaan Roland Kirk'e ayrılabilirdi.

Sanat tarihi olaylar zincirinin öyküsü olduğu kadar onların yorumlanması, değerlendirilmesi demektir. Bu dizi sayısız görüş açılarından yanlızca birini, Burns'unkini ifade ediyor. Burns'ün yapmadıklarını da umarız ki başkaları gerçekleştirir. Diğer taraftan, böylesine büyük bir projeye girişmek ve bu eseri pazarlamak için gereken kaynakları bulmak çok zor. Bu boyutlarda bir jazz belgeseli yapma fırsatı bir daha uzun süre kimsenin eline geçmeyebilir. Böyle düşününce de Ken Burns'ün jazz adına çok önemli bir fırsat yakaladığını ve bu fırsatı bir ölçüde kaçırdığını söyleyebiliriz.

Önder Focan

Los Angeles

NAMM Show

National Assosiation of Musical Instrument Merchants NAMM yılda iki kere yapılmaktadır. Bunlardan Ocak ayında olanı Los Angeles'da, Temmuz ayında olanı da Nashville'de gerçekleşir.

Akustik ve elektrikli müzik aletleri ses kayıt cihazları, efektler, amplifikatörler gibi ürünlerin dünya çapındaki üreticileri o yıl ürün bantlarında olan ve yenilikleri içeren mallarını NAMM'de sergiler, ABD içinde ve uluslararası ticari bağlantılar sağlarlar. NAMM çok büyük bir fuar olduğu için doğal olarak içinde birtakım konser etkinlikleri ve müzisyenlerin kullandıkları müzik aletlerini küçük, büyük performanslarla tanıttıkları ortamlar da oluşturmaktadır. Rock müzisyenlerine hitap eden bir markanın stand'inde Robben Ford veya Steve Lukather'ı görmek, bir saksofon stand'inde Nick Brignola'yı, jazz gitar amfilerinin bulunduğu bir yerde de Jimmy Bruno'yu dinlemek mümkündür.

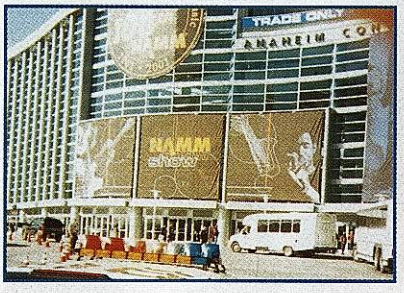

Bu sene Ocak ayında gerçekleşen Los Angeles'deki NAMM'de ayrıca Mel Bay, Hal Leonard gibi yayınevlerinin metot ve müzik yayınlarını içeren oldukça büyük standları vardı. Ben de **Thomastik Infeld** telleri ve **Höfner** gitarlarının davetlisi olarak bu fuara katıldım. Höfner'in standinde John Leitham (b), Sid Jacobs (g), John Stowell (g) ve Nick Brignola (bs) ile jam-session yapma fırsatı buldum. Endorser'ı (tanıtımcısı) olarak kabul edildiğim Höfner tarafından "Verythin" modeli bir gitar bana hediye edildi. Dört gün süren NAMM müzisyen ve müzik enstrümanı endüstrisindeki insanları biraraya getirerek amacını gerçekleştirdi, katılımcılar Temmuz'da Nashville'de buluşmak üzere şimdiden hazırlıklarına başladılar bile.

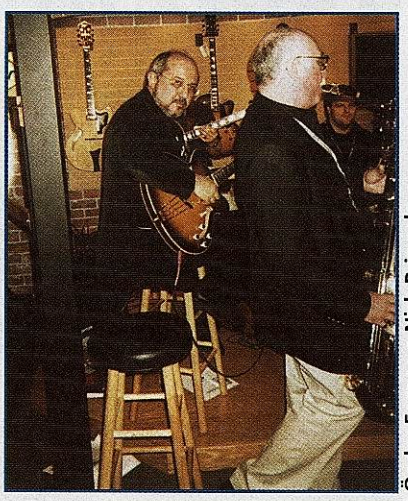

Önder Focan ve Nick Brignola

İstanbul Jazz Collective 13 Mart Salı akşamı Babylon'da bir konser verdi

Dinleyenlerin olduğu kadar müzisyenlerin de zevk alabilecekleri, kendilerini geliştirebilecekleri yenilikçi bir müzik ortamı yaratabilmek amacıyla kurulan İstanbul Jazz Collective, her türden müzisyeni biraraya getiriyor. Tecrübeli, müzisyenler kadar genç müzisyenleri de aynı platformda buluşturan İstanbul Jazz Collective Türk ve Amerikalı müzisyenlerden oluşuyor.

Dünyaca ünlü saksofon ustası ve kompozitör Ricky Ford, Türkiye'nin en önde gelen jazz müzisyenleri Can Kozlu, Ali Perret ve İmer Demirer gibi isimlerin yeraldığı İstanbul Jazz Collective, modern eserlerden ve tanınmış Big Band eserlerinin yeni düzenlemelerinden oluşan geniş bir repertuara sahip.

Ricky Ford (müzik yönetmeni)

1954'te doğdu. New England Konservatuarında Gunther Schuller, Jaki Byard ve Ron Blake ile saksofon, klarinet ve müzik teorisi çalıştı. 1974 yılında Mercer Ellington Orkestrasına seçilerek profesyonel müzik hayatına atıldı. 1976'da Charles Mingus'la ve 1978'de Dannie Richmond'la çalışmalarına devam etti. 1981'de Lionel Hampton Orkestrasında müzisyen ve aranjör olarak çalışmaya başladı. Bir sonraki sene katıldığı Mignus Dynasty ve Ekaya gruplarıyla çeşitli uluslararası turnelerde yer aldı. 1987'de "Chocolate" filminin müziklerini yaptı. 1977 yılından beri kendi ismiyle bir çok albüm çıkaran Ricky Ford, Gunter Shuller, Charles Mingus, Ron Blake, George Russel, Dannie Richmond, The Mingus Dynasty, Lionel Hampton, McCoy Tyner, Steve Lacy, Sathima Bea Benjamin gibi pek çok sanatçının albüm çalışmalarında yer almıştır.

Ali Perret (müzik yön.yrd)

1958'de doğdu. İstanbul Devlet Konservatuarı'nda İlhan Usmanbaş'la piyano ve kompozisyon çalıştı. 1983 yılında Jazz Kompozisyon Bölümü'nden mezun olduğu Berklee Müzik Okulu'nda Michael Gibbs, Herb Pomeroy ve Ray Santisi ile piyano, analiz ve jazz kompozisyonu çalıştı. 1985'te İstanbul Jazz Dörtlüsü'nü, 1995'te Acid Trippin'i kurdu. Kompozisyonları SIBIU Jazz Festival (1985, Romanya), Bilsak Jazz Festival ve KTAMA Jazz Festival (1993, Avustralya)gibi uluslararası organizasyonlarda çalındı. Craig Harris ve Barbaros Erköse ile Akbank Jazz Festivali'ne katıldı. Grubu Acid Trippin ile bir çok konser ve festivalde yer aldı.

İmer Demirer (konzertmaister)

1964'te doğdu. 1986 yılında İstanbul Devlet Konservatuarı'ndan mezun oldu. 1986'da İstanbul Jazz Dörtlüsü'ne katıldı. Katıldığı pek çok festivalde Herbie Hancock, Pat Metheny, Wynton Marsalis ve Kirk Lighsey gibi dünyanın önde gelen müzisyenleri ile çaldı. 1995 yılından beri Acid Trippin ile çalışmaktadır.

Can Kozlu (koordinatör)

1954'te doğdu. 1977-79 yılları arasında C.I.M Jazz Okulu'nda teori ve performans dersleri aldı. 1979 yılında Sorbonne Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nden, 1986 yılında Berklee Müzik Okulu'ndan mezun oldu. Mike Zwerin, Mike Goodrick, Barney Kessel, Ricky Ford, Chris Woods, Tiger Okoshi, Aydın Esen, Danilo Perez, George Garzone ve Hal Crook ile çaldı. Aydın Esen, Mike Goodrick, Önder Focan, Kerem Görsev ve Maffi Falay Quintet'in çeşitli albümlerinde yer aldı.

İSTANBUL JAZZ COLLECTIVE

Ricky Ford - müzik direktörü, kompozitör, aranjör

TROMPETLER:	İmer Demirer, Erkut Göksöz, Can Çankaya, Cana Çankaya, Elmar Azimov
TROMBONLAR:	Hakan Çimenot, Berna Yıldız, Doğan Aykan
SAKSOFONLAR:	Ricky Ford, Burak Beyaz, Nüvit Has, Serhan Erkol, Burcu Börü
RHYTHM SECTION:	Ali Perret - tuşlu çalgılar, Donovan Mixon - gitar, Volkan Hürsever - kontrabas, Can Kozlu - davul

Türkiye'nin
En Güzel Küçük
Otelleri

Küçük Oteller Kitabı
The Little Hotel Book

Sevan-Müjde Nişanyan

2001

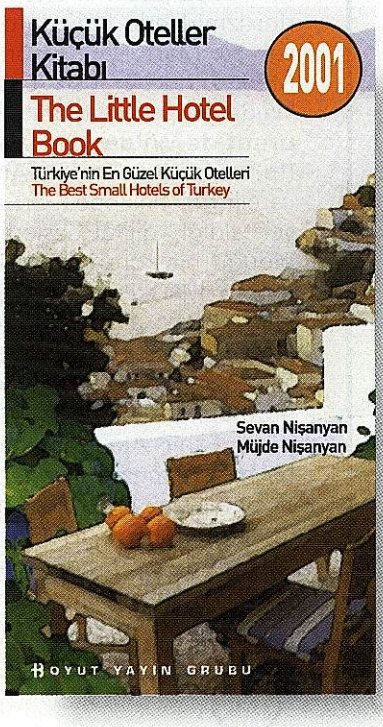

BOYUT KİTAPLARI
Tel: 0212 629 53 00 (30 hat) Faks: 0212 629 05 74-75

www.boyut.com.tr info@boyut.com

İzmir 8. Avrupa Jazz Günleri

14-21 Mart tarihleri arasındaydı

Laurent De Wilde

İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı, Avrupa jazz'ının önemli isimlerini İzmirlilerle buluşturdu. Festival 14 Mart İsmet İnönü Sanat Merkezi'nde Fransız Laurent de Wilde grup ile başladı. Grup **Laurent de Wilde** (p), Flavio Boltro (tp), Jules Bikoko (b), Andre Cecarelli (d), Philippe Garcia (d)'nın yer aldığı, dijital seslerin hakim olduğu bir konser gerçekleştirdiler. 15 Mart Perşembe günü yer alan Alman **Christian von der Goltz** (p) Trio, Stefan Weeke (b), Michael Griener (d)'ın yer aldığı grup Berlin'dendi. 16 Mart Cuma günü Fahir Atakoğlu muhteşem bir grupla müzik severlerle birlikte oldu. Davul'da Grammy ödüllü, Kübalı **Horacio "El Negro" Hernandez** yer aldı. Arturo Sandoval ve Tito Puente ve Gonzalo Rubalcaba'nın gruplarında yer alan sanatçı, İstanbul'a da klinikler yapmak için geldi. Gruptaki diğer müzisyenler ise Frederico Ramos (g), Melik Yirmibir (b), Levent Altındap (ts), Mustafa Boztu (darbuka, bendir), Mehmet Ali Sanlıkol (keyb)'du. "Farklı Bir Proje" farklı kültürlere sahip virtüözlerin Fahir Atakoğlu'nun müzğini yorumlamak için biraraya gelişi olarak yorumlandı. Farklı külür ve kimliklere sahip sanatçılar, Atakoğlu'nun müziğindeki saklı kalmış öğelerin altını çizerek, yeni sorular sordular ve hiç bitmeyen bir ses arayışı ile izleyenlere unutulmayacak bir gece yaşattılar.

Studio Percussion Graz

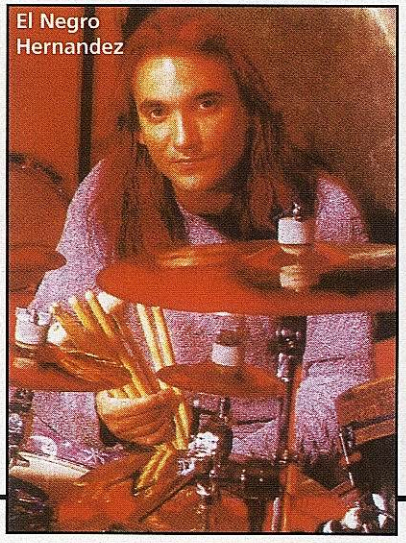
El Negro Hernandez

17 Mart gecesi Avusturyalı **Studio Percussion Graz** sahne aldı. Günther Meinhart (d), Armin Pokorn (g), Hannes Ebner (perc), Günter Grasmuck (perc), Josi Hirzberger (perc), Roland Neffe (perc), Chico Schenk (perc)'den olşan grubun 1993 yılından beri Graz'da özel bir davul okulu var. Konserlerinde perküsyon ağırlıklı çağdaş oda müziğinden örnekler sundular. 19 Mart günü İtalyan maestro, piyanist Filippo Rodolfi'nin katılımıyla **Quartetto Denner** sahne aldı. Gurerrino Allifrachini (clt, vo), Alessandro Bardella (clt), Giancarlo Buratti (clt), Giorgio Rondi (bclt)'in yer aldığı grup Claduio Wally Allifranchini'nin bestelerine yer verdiler.

Christian von der Goltz Trio

Festivalin son konserini İstanbullu'ların çok yakından tanıdığı **Brooklyn Funk Essentials** ve **Laço Tayfa** verdiler. Funk, soul, reggae ve hip-hop'un sentezini gerçekleştiren Brooklyn Funk Essentials ilk albümleri Cool and Steady and Easy ile çıkış yaptıktan sonra In The Buzzbag'i İstanbul'da kaydettiler. Laço Tayfa ile "birbirinden tamamen farklı iki kültürün beklenmedik ziyafeti" olarak adlandırılan bu çalışma da uluslararası alanda büyük başarılar elde etti. Son çalışmaları ise Make Them Like It.

Ray Brown, Russell Malone ve Monty Alexander İstanbul'da

Jazz'ın çalışkan beyefendisi Ray Brown

Ray Brown'ın beraber çaldığı jazz müzisyenlerini sıralamak, beraber çalmadıklarını sıralamaktan daha kolay!

Ece Ermeç - Tunçel Gülsoy

Haberi gazetelerden okudum. Sevgili Ray Brown 29 Martta İstanbul'a geliyor. Yüreğim sevinç doldu. Onun hakkında okuduğum şeyleri ve dinlediğim sonsuz sayıda albümleri aklıma geldi.

"Ray Brown'ın beraber çaldığı jazz müzisyenlerini sıralamak beraber çalmadıklarını sıralamaktan daha kolaydır denebilir. Jazz'da kontrabas denilince en çok akla gelen ve en yüksek kalibreli sanatçılardan birisi de odur."

Bir insanı iki cümle ile tarif etmeniz istense hangi sözleri seçersiniz. Bence 'Penguin Guide to Jazz' kitabında yer alan bu cümle günümüzün en ünlü kontrabasçılarından Ray Brown'u iki cümle ile mükemmel bir şekilde ifade eder.

Çeşitli sanatçılar ile yapmış olduğu değişik çalışmalardan ötürü kitapta en çok kendisinden bahsedilen sanatçı Ray Brown olmuştur. Ray Brown 1945 yılında Dizzy Gillespie ile çalışmaya başladığında daha henüz 19 yaşındaydı. Kısa bir süre için Jimmy Hinsley Sextet ile birlikte çalıştıktan sonra New York'a yeni gelmişti. Şansı da yaver gitti. Dizzy Gillespie kendisinden ertesi günkü performansına katılmasını istediğinde Ray'in New York'a varışı üzerinden sadece dört saat geçmişti. Gillespie onun çalışını duyduğundan o kadar çok etkilendi ki, genç basçıyı grubunda işe aldı. Dizzy Gillespie ile olan bu işbirliği 1945 yılından 1947 yılına kadar sürdü, daha sonra Ella Fitzgerald'a eşlik etmek üzere kendi grubunu kurdu. Piyanoda Hank Jones ve davulda Charlie Smith'den oluşan Ray'in kurduğu bu ilk grup 1948'den 1951'e dek Ella Fitzgerald'a turnelerinde eşlik etti. Ancak Ella ile aralarındaki ilişki sadece enstrüman eşliği ile sınırlı kalmadı. 1948 yılında evlenmişlerdi ve bu beraberlik dört yıl sürdü. Evliliklerinin neden bittiğini hiç bilmiyorum, ama Ella öldüğü zaman Down Beat dergisinin kapağında yer alan güzel resmin aslında Ray Brown ile beraber çekildiğini, fakat dergide yayınlanırken Ray'in yer aldığı kısmın kesildiğini bir okuyucu mektubundan öğrenmiştim.

Bu yıllarda Norman Granz ve Jazz at the Philarmonic ile yakınlaştı ve 1951 yılında JATP turnelerinin devamlı üyesi oldu. Ray Brown 1951'den 1966 yılına dek piyano virtüözü Oscar Peterson ile önce bir ikili daha sonra ise Oscar Peterson üçlüsünü oluşturdu. Bu yıllarda farklı sanatçılarla verimli kayıtlar yapmış olmasına rağmen Ray Brown, Oscar Peterson'la girmiş olduğu işbirliğini ve birlikte katılmış oldukları turneleri, kariyerinin en verimli ve en ödüllendirici bölümlerinden biri olarak gördüğünü söyler. Nitekim, bu birliktelik yanlızca mükemmel bir müzik doğurmakla kalmayıp aynı zamanda günümüze dek süren bir dostluğun da başlangıcı olmuştur.

15 yıl süren bu verimli birliktelik, Ray Brown'un yollara veda edip, 1966 yılında karısı ile Los Angeles'a yerleşme kararına dek sürdü. Bu kararından hemen sonra Ray Brown stüdyo ve televizyon çalışmalarına başladı. Burada aynı zamanda Quincy Jones, Milt Jackson ve o günlerde yeniden yapılanmakta olan Modern Jazz Quartet ile çalıştı.

Ray Brown'un bir çok başarısı ve ödülü olmuştur ve tüm dünyada çok sevilen bir jazz müzisyeni olarak kendini kabul ettirmiştir. Ama tüm bu başarıların içerisinde en belirgin olanı 1963 yılında, Steve Allen Show'un tema müziği seçilen ve en iyi satan albüm olarak kendisine Grammy ödülünü kazandıran "Gravy Waltz"dur. Jazz dünyasının tüm ustaları ile kayıtlar yapmış ve birlikte çalmıştır.

1972 yılında Duke Ellington'un yapıtlarını, hayran olduğu Jimmy Blanton ile tekrardan kaydetmiştir.

1974 kurucu üyeliğini yaptığı"LA4", aynı zamanda önce Monty Alexander daha sonraları da Gene Harris ve en son olarak da piyanist Benny Green ile kurduğu kendi üçlüsüne de öncülük etmiştir.

Frank Sinatra'nın tüm spesiyallerinin basçısı olan Ray Brown aynı zamanda televizyon sektörün en başarılı müzik programlarına da imzasını atmıştır. Jazz konserleri düzenleme ve organizasyonlarında Hollywood Bowl Association'a öncülük eden Brown, Monterey Jazz Festivali'nde iki yıl direktörlük yapmışve 1976 ve 1977 yıllarında Concord Summer Festivali'nin müzik direktörlüğünü de üstlenmiştir.

Jimmy Blanton'un ardından gelen basçıların en önemlilerinden birisi olan Ray Brown New York'daki küçük jazz trio'ları sahnesine Oscar Pettitford Ellington orkestrasına katılınca çıktı. Kavramsal olarak Blanton'un ardında bıraktığı stile teknik olarak fazla birşey ilave etmediğini ileri sürenler olsa da onun sololarının daha renkli ve blues ağırlıklı olduğunu düşünenler de vardır.

Ancak herkesin üzerinde birleştiği nokta kontrabas çalışının kusursuz bir tonda ve renkte olduğudur. Duke Ellington'un orkestrasında hiç çalmamış olmasına rağmen büyük usta ile düet olarak Blanton anısına komple bir albüm yapmış tek basçı da odur. Bu açıdan bakıldığında modern jazz kontrabasının mirasçısı olarak Ray Brown'u kabul etmemiz gerekir.

"The Art of Playing "adlı, bas çalmaya gönül vermiş kişilere, benzersiz bir referans teşkil eden ve sırası ile, Milt Hinton, John Clayton, François Rabbath ve

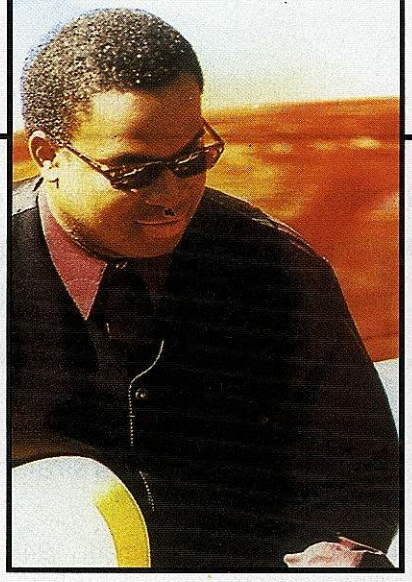

Tripple Treat adı ile **Monty Alexander** ve Herb Ellis ile hazırladığı, dört kasetten oluşan videoları bulunan sanatçı, halen Ray Brown Trio adlı triosu ile turnelerini sürdürmektedir..

Eğer jazz müziğinin gerçek bir beyefendisinden bahsedilecekse o da Ray Brown'dur. Arkasında bıraktığı elli yıldan uzun bir jazz kariyerine rağmen mütavaziliğini kaybetmemiş ve beraber çalıştığı tüm müzisyenlere saygı göstermiş bir sanatçıdır. Jazz'ın en fazla çalışmış ve üretmiş sanatçılarından biri olarak bu müziğin gerçek temel taşlarından biri olmuştur. Aynı zamanda bir çok değişik sanatçı ile hem lider hem de mükemmel bir eşlikçi olarak çalışarak çok geniş bir müzik paleti yaratabilmiştir.

Onun yaşamı sadece jazz müziği için değil, tüm mesleklerde ilerlemek üzere uzun yıllar sürecek sağlam bir çalışma yapmak ve bu yoldaki başarının sırlarını öğrenmek isteyen tüm insanlar için bir çok ders içerir.

Günümüzün en tanınmış gitaristlerinden biri olan **Russell Malone** jazz müziğinin geleneğinden kaynaklanan güçlü bir stil ile, yakın geçmişin duyarlılığını birleştirebilen nadir müzisyenlerden birisidir. Bugün 36 yaşında olan Malone, geçen yıl yayımlanan son çalışması Look Who's Here ile bu seviyeyi daha da yukarı noktalara taşımıştır. Bu albümde genç sanatçı Cole Porter'dan Stevie Wonder'a uzanan geniş bir perspektirf içinde seçtiği parçalara ayrıca kendi bestelerini de katarak çok renkli bir repertuar oluşturmuştur. Müziğe bakışını ifade eden şu sözler albümün felsefesini de yansıtmaktadır; "Jazz müziğini seviyorum ama bu konuda dar görüşlü değilim. Birçok değişik stilden hoşlanıyorum. Ancak benim için başka insanların görüşüne göre mükemmel bir gitarist olmak değil, kendi yeteneklerimin elverdiği en iyi müzisyen olmaktır".

Russell Malone'un kendi adına yaptığı ilk albüm 1992'de doldurmuş olduğu **Black Butterfly**'dır. Aslında **Look Who's Here** 1998'de yapmış olduğu Gregoria Peach albümünün devamı olarak nitelendirilebilir. Malone eski albümünde piyanist Kenny Barron, bascı Ron Carter ve davulcu Lewis Nash gibi jazz'ın gerçek ustaları ile birlikte çalışmıştı. Yeni albümünde ise piyanist Anthony Wonsey, bascı Richie Goods, davulcu Byron Landham ona eşlik ediyorlar.

Russell Malone'un gitara başlaması daha 12 yaşındayken George Benson'u televizyonda çalarken görmesi ile olmuştur. Georgia'lı sanatçı gündüzleri değişik işlerde çalışmış ve geceleri de Atlanta'ya giderek değişik gruplarla çalışarak kendisini müzisyen olarak yetiştirmiştir. Malone'un jazz dünyasındaki ilk tanınması ünlü Hammond B3 orgcusu Jimmy Smith ile yaptığı turnelerle başlamıştır. Ama pekçok kişi onu ilk kez Harry Connick Jr.'un 1990'lı yıllardaki grubundan tanıdılar.

Daha sonraları bir başka ünlü piyanist ve şarkıcı Diana Krall ile kayıtlar yaptı konserlere katıldı. Hatta 1997'deki 4.Uluslararası İstanbul Jazz Festivali çerçevesinde Türkiye'ye de geldiler Ancak bu beraberlik 1999'da sona erdi, "Harry ve Diana ile çalışırken çok şey öğrendim, ancak aynı şekilde onların müziklerine de önemli bir katkı yaptığımı düşünüyorum. Ama benim müziğe verebileceğim şeyler onlarla beraber çaldığım şeylerin çok ötesindeydi. Kendi yoluma gitmeye arar verdim".

Onun yaşamındaki bir başka ilginç deneyim de sinema dünyasında gerçekleşmiştir. 1996'da Robert Altman'ın ünlü filmi Kansas City'de yer alan birçok müzisyenden birisi de odur.

Sizler bu satırları okurken Ray Brown, Russell Malone ve Monty Alexander, İstanbul'a gelmiş ve konserlerini vermiş olacak. Umarız bu önemli konseri kaçırmamışsınızdır.

David Murray

Şule Uslutekin

Garanti Caz Yeşili sponsorluğunda geçtiğimiz günlerde (28- şubat-1 Mart) Babylon'da, Avan-garde jazz'ın en önemli temsilcilerinden tenor saksofon ve bas klarinet ustası-kompozitör David Murray ve dörtlüsünü dinledik.

Avant-garde jazz'ı geleneksel unsurlarla birleştiren neo-klasik jazz'cılardan biri olarak kabul edilen Murray, ilk müzikal deneyimine Oakland'da ailesinin yanında kilisede başlar. Annesi kilisede piyanist, babası gitar eğitmeni, kardeşi Rubin klarinet, kuzeni Eddie Williams da trompet çalmakta olan Murray, böylece müziğinde önemli bir yer tutacak olan gospel müzikle tanışır. İlk öğretmeninin adı Phil Hardiman'dır, küçük Murray, saksofondan önce bongo çalmaya başlar, ardından önce Saint Mary'de sonra burs kazanarak gittiği Pomona College'da (LA) Stanley Crouch ve piyanist Margaret Kohn ile teori ve enstrüman üzerine iki yıl eğitim görür. Ardından NY'a giden David Murray, once alto saksofon çalar, Sonny Rollins'i gördükten sonra tenor'e geçer. Bas klar,neti ise 1977'de James Newton Murray'e evlilik hediyesi olarak verir. Müzik yaşamına Cecil Taylor ve Antony Braxton gibi free jazz'ın öncü müzisyenleriyle başlar. 80'lerde bu çizgiden uzaklaşıp gerçek yaratıcılığını, liderliği altındaki trio, quartet, quintet, octet ve big band çalışmalarında gösteren müzisyen, tenor saksofonu ve bas klarineti çalış stiliyle kimi zaman Coleman Hawkins ve Ben Webster gibi klasik isimleri, kimi zaman ise Sonny Rollins, John Coltrane ve Albert Taylor gibi günümüz jazz'ının yaratıcılarını andıran Murray, tüm etkilenimlerini (gospel, rhythm&blues ve jazz'ı) bir bütüne dönüştürerek kendi tarzını yaratır.

1988'de Blues for Coltrane: A Tribute to John Coltrane adlı yapıtı ile Grammy ödülü kazanan müzisyen, adını 80'li yılların jazz müziğine altın harflerle yazdırdı.

Tenor saksofon ve klarinet gibi enstrümanların 80'lerden itibaren jazz müziğindeki en başarılı temsilcilerinden sayılan Amerikalı müzisyen David Murray'i, trio, octet, quartet, big band gibi zor konfigürasyonlarda veya kurucularından olduğu World Saxophone Quartet ile birkaç kez ülkemizde konuk etmiştik. İlk olarak 1989'da Afrikalı vurmalı çalgılar ustası Kahir El'Zabar ile İstanbul'da çalan Murray, (ikili bu projeyi Golden Sea ortak albümüyle pekiştirmişti), 92'de Quintet'i ile 98'de de İzmir Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde konuk olmuştu.

Murray, son albümü 'Octet Plays Trane'de (Justin Time-2000), D.D. Jackson, Craig Harris, Hugh Ragin, Randy Weston, Rasul Siddick, James Spaulding, Jaribu Shahid ve Marc Jahnson gibi müzisyenlerle çalışmış.

Dahi müzisyen Murray, kariyeri boyunca 80'li yıllardan bu güne Billy Bang, Amiri Baraka, John Carter, James Newton, Bobby Bradford, Curtis Clark, Jack De Johnette, Steve Coleman, Elvin Jones, Bill Cosby, Don Pullen, Billy Higgins, Kip Hanrahan, Lawrence 'Butch' Morris, Ron Carter, Roy Haynes, William Hooker, Ed Blackwell, Jamaaladeen Tacuma, Arthur Blythe, McCoy Tyner, Lester Bowie, Malachi Favors, Branford Marsalis, James Blood Ulmer gibi çok önemli müzisyenler ile çalışmalar yaptı, yüzlerce kayıt gerçekleştirdi.

Değişik ülkelerden öğrenmeye meraklı gençlerle workshop ve benzeri çalışmalar yapmaktan büyük heyecan duyan Murray, müziğini besleyen en önemli unsur olarak sürekli farklı ülkelerden müzisyenlerle sıradışı projelere imza atmaya önem vermekte. 70'li yıllardan bugüne kadar kariyerine birçok albüm sığdırmayı başaran müzisyen, aynı zamanda kurucu üyesi olduğu ve jazz dünyasının en saygın ve özgün projelerinden kabul edilen World Saxophone Quartet ile de çok sayıda albüm gerçekleştirdi. Bu grubu (WSQ) ile 2000'de en son 'Requem for Julies" (Julies Hemphill anısına) albümünü kaydetmiş.

Günümüz popüler müziğini her zaman kıyasıya eleştiren David Murray, John Coltrane ve Ornetta Coleman gibi jazz müziğinde devrim yaratan müzisyenlerin North Carolina, New Orleans gibi yerlerden değil daha çok Dakar, Nijerya, Guadeloupe veya Martinique ya da İskandinav ülkeleri gibi yerlerden çıkacağına inanmakta. Murray, MTV tarzı müzik kanallarının insanları hep aynı tür kopya müzikler dinleterek beyinlerini yıkadığına ve aynı tür kişiliksiz müziklerin sunulmasıyla gençleri kalitesiz müziğe alıştırdığına ve bağımlılığa dönüştürdüğüne bununda müziğin gelişimi ve yaratıcılığını yok etmeye yönelik çok önemli bir tehdit oluşturduğuna inanmakta. Bugünlerde Duke Ellington ve Paul Gonzalas'ın Warm Valley tarzı şeyler dinlediği belirten Murray, Frank Zappa ile çalmayı çok isterdim derken, rock müzikle ve etnik müzik ile de bağlarını hiç koparmadı.

David Murray'e Garanti Caz Yeşili kapsamında Babylon'da gerçekleşen konserlerin de Marc Johnson (davul), Dave Burrell (piyano), Jaribu Shahid (akustik kontrabass) eşlik etti.

Albümlerinden seçmeler

*Plays Trane (2000)
*Seasons (1999)
*Speaking in Tongues (1999)
*The Long Goodby (1998)
*M'Bizo (1998)
*Creole Project (1998)
*The Long Goodby: A Tribute to Don Pullen (1997)
*Fo Deuk Revue (1997)
*Love and Sorrow (1996)
*Let The Music Take You (1996)
*Dark Star (The Music of the Grateful Dead-1996)
*Flowers Around Cleveland (1995)
*The Tip (1995)
*For Aunt Louise (1995)
*Jug a Lug (1994)
*Shakill's II (1994)
*Bady and Soul (1993)
*Picasso (1993)
*Tenors (1993)
*Brother To Brother (1993)
*Ballads For Bass Clarinett (1993)
*Death of a Sideman (1992)
*South of the Border (1992)
*Real Deal (1992)
*A Sanctuary Within (1991)
*Black and Black (1991)
*Shakill's Warrior (1991)
*Remembrances (1990)
*Ming's Samba (1989)
*Deep River (1988)
*People's Chice (1987)
*I Want To Talk About You (1986)
*New Life (1985)
*Children (1984)
*Home (1981)
*Ming (1980)
*Sweet Lovely (1979)
*Interboogieology (1978)

Metin Paksoy

Brüksel

"Üçüncü Akım"ın İkinci Hayatı:

Martial Solal, Uri Caine ve diğerlerinin düşündürdükleri...

Geçtiğimiz aylarda Avrupa'da piyasaya sunulan iki albüm Avrupa jazz çevrelerinde aldığı (olumlu ve olumsuz) eleştirilerle ilgi odağı oldu: İlki Martial Solal'in Plays Ellington albümü, ikincisi ise Uri Caine'in, Bach'ın Goldberg Çeşitlemeleri'ni temel alarak yaptığı iki CD'lik çalışma. Bu iki albüm, jazz ve klasik müzik arasında uzun bir süredir yaşanan çalkantılı ilişkinin bugün kazandığı yeni boyutun göstergesi.

Jazz tarihi içinde 50'li yıllar, müziğin en fazla parçalanmaya uğradığı dönemlerden biridir. Bu dönemde, 40'lı yılların Bebop devriminin ardından, Swing ve New Orleans (o yıllardaki yeni adıyla "Dixieland") tarzlarının tepkisel bir geri dönüşü yaşanırken, (aynı zamanda) yenilikçi birçok akımın jazz'ın geleceğine yön vermeyi amaçladığını görürüz: Hard bop, West Coast jazz, soul jazz, modal jazz ve asıl etkisini 60'lı yıllarda gösterecek olan free jazz gibi türler ilk olarak 50'li yıllarda ortaya çıkmıştır.

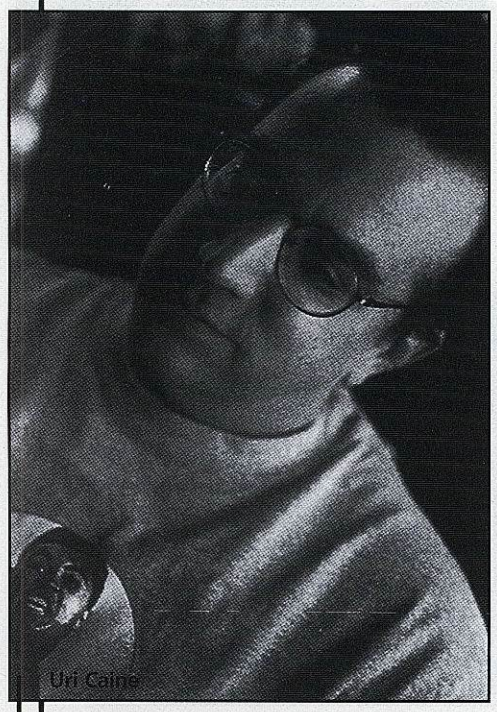
Uri Caine

Bu yeni türler arasında en iddialı olanı, aynı zamanda en çok eleştirilen akım olarak jazz tarihine geçmiştir: Üçüncü Akım (Third Stream) olarak adlandırılan bu tarz, jazz ile klasik müzik arasındaki engelleri ortadan kaldırmayı, ortaya bu iki türden farklı, "üçüncü" bir tür çıkarmayı amaçlamıştır.

Bu tarzın kökenlerine baktığımızda, 40'lı yıllarda Claude Thornhill orkestrasının yirminci yüzyıl klasik müziğinin ileri armoni anlayışından esinlenen düzenlemelerini, daha sonra ise, korno ve tuba gibi jazz'da alışılmadık tınılar içeren aranjmanların yer aldığı ve jazz tarihine Birth of the Cool olarak geçen ünlü Miles Davis dokuzlusunu görebiliriz. Bu iki orkestranın ortak elemanı Kanada'lı aranjör Gil Evans'tır. Gil Evans 50'li yıllar boyunca, Miles Ahead, Porgy and Bess ve Sketches of Spain gibi birçok başarılı Miles Davis çalışmasına yaptığı izlenimci etkiler taşıyan aranjmanlar ile ün kazanmıştır. Gil Evans'ın yanısıra "Birth of the Cool" grubunda üçüncü akımın önemli iki ismi daha yer almıştır: John Lewis ve Gunther Schuller. John Lewis, 40'lı yıllarda kurduğu Modern Jazz Quartet'de klasik oda müziği ile jazz'ın bir birleşimini denemiş, jazz tarihinin en başarılı ve uzun ömürlü gruplarından birinin öncülüğünü yapmıştır. Aranjör Gunther Schuller ise, 50'li yıllarda "üçüncü akım" türüne adını vermiş ve müzik çalışmalarının yanı sıra jazz tarihini belgeleyen önemli yazarlardan biri olmuştur.

Jazz müziği ile klasik müzik arasındaki ilişkiye baktığımızda, yirminci yüzyıl boyunca iletişimin iki yönlü olduğunu görürüz. Klasik müzikten etkilenen jazz'cıların yanısıra, klasik müzik dünyasının birçok ünlü ismi de jazz etkileri taşıyan eserler bestelemişlerdir. Bunlarin arasında Stravinski, Ravel, Shostakovich en önde gelen isimlerdir. George Gershwin adının ise iki müzik dünyasında da eşit derecede benimsendiğine kusku yoktur.

Bütün bunlara rağmen, 50'li yılları takiben üçüncü akımın birçok eleştiriye hedef olduğunu görürüz. İçerdiği klasik müzik etkileri, ortaya çıkan müziğin soğuk, swing'siz, jazz'ın siyahi kökenlerinden uzak ve daha çok beyazlara hitap eden bir müzik türü olduğu eleştirisini beraberinde getirmiştir. Jazz dünyasının siyah kesimi, toplumsal sürtüşmelerin dorukta olduğu yıllarda, "Avrupalı" kökenlerinden dolayı bu türü dışlama eğilimi göstermiş, daha çok, kendi köklerini ön plana çıkaran "soul" türüne ya da toplumsal özgürülük mücadelesine tercüman olacak "free" jazz'a yönelmiştir.

Daha sonraki yıllarda, jazz ile klasik müzik arasındaki ilişki farklı boyutlar kazanarak devam etmiştir. 70'li yıllardan itibaren bu ilişkinin coğrafi odak noktası Avrupa olmuştur. Temellerinin önemli bir bölümünü klasik müzik geleneğinden alan Avrupa'lı sanatçılar, jazz'ın zengin doğaçlama tekniklerini çağdaş akımlarla birleştirerek, 50'li yılların şekilselliğinden uzak, yeni tını arayışlarına yönelmişlerdir. Yapımcı Manfred Eicher'in kur-

duğu ECM firması, bu arayışlara destek vermek üzere her kıtadan müzisyeni çatısı altında toplamıştır.

Eicher'in titiz çabalarıyla kaydedilen ECM albümleri, geleneksel jazz'dan yirminci yüzyıl müziklerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan ve farklı etnik öğeleri içeren zengin bir dünyayı yansıtır: Keith Jarrett, Jan Garbarek, Charlie Haden, Art Ensemble of Chicago, Dave Holland, Anthony Braxton, Arvo Part ve Steve Reich'in çalışmaları bunlara örnektir.

Amerika'da geleneksel jazz'a dönüşün yaşandığı 80'li yıllarda, "yeni gelenekçilerin" başını çeken sanatçı trompetçi Wynton Marsalis idi. Sanatçının aynı yıl doldurduğu iki farklı albümle, hem jazz hem de klasik müzik dalında Grammy ödülüne layık görülmesi, farklı iki dünyada yaşayabilen yeni bir müzisyen neslinin habercisiydi. Geleneklere sahip çıktığını iddia eden bu neslin "eskiye saygı" bahanesi ile, bu müziklere bir nevi "müzelik eşya" muamelesi yapması ilgi çekicidir. Bunun en iyi örneği günümüzde Wynton Marsalis'in Duke Ellington ve eski New Orleans repertuarına, Mozart'ın "saygınlığını" kazandırma çabasıdır. Bu yaklaşım, iki müzik türünün de "bugünden" kopuk, "ölü" müzikler olarak algılanmasına yol açmaktadır.

Yazının başında sözünü ettiğim iki albüm, bu yaklaşıma çok farklı iki alternatif sunmaktadır:

Martial Solal'in, on iki kişilik "Dodecaband" grubu ile kaydettiği "Plays Ellington" albümü, ünlü Duke Ellington bestelerinin özgün düzenlemelerini içeriyor. Aslında bu yorumlara, Duke Ellington üzerine temellendirilmiş yeni besteler olarak da bakılabilir. Yirminci yüzyıl bestecilerinden alınan ileri armonileri ve farklı ritmik yaklaşımı ile Solal, Duke Ellington'ı kendi prizmasından geçirmiş. Karmaşık düzenlemeleri ile ortaya çıkan sonuç Ellington'dan çok Solal olmuş.

Solal'e yöneltilen eleştiriler daha çok Ellington'un müziğine saygısızlık edildiği yönünde yoğunlaşıyor. Swing olmadan "It Don't Mean A Thing" çalınabilir mi? Bu albümde "eskiye saygı duruşu" gibi bir olgudan bahsetmek imkansız. Bir sanatçının geçmişin yükü altında ezilmeden yeni yorumlar üretmesi, belki de eskinin de yeniden gözden geçirilmesine, ayrı değerler kazanmasına yol açabilir.

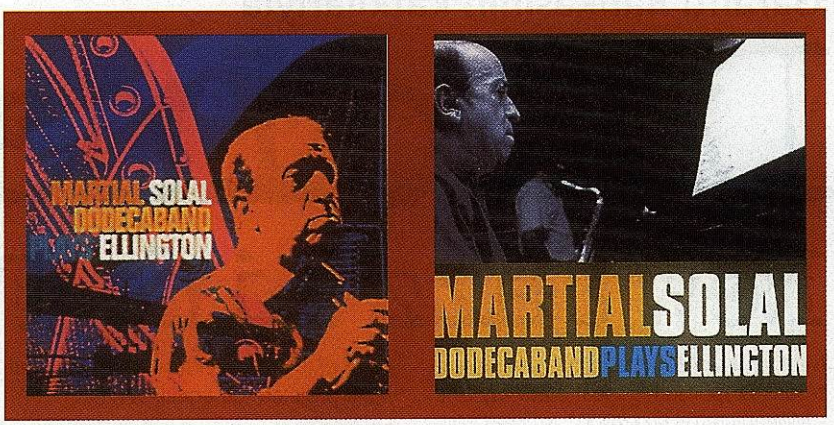

Duke Ellington'u orijinal şekli ile dinlemek isteyenler her zaman eski kayıtlara baş vurabilirler. Sonuçta, Duke'u "Ellington gibi" kendisinden daha iyi kim çalabilir?

Öte yandan, bir klasik müzik bestecisinin jazz prizmasından geçirilmesi Amerikalı piyanist Uri Caine tarafından gerçekleştirilmiş. Goldberg Variations albümünde Caine, Bach'ın çeşitlemelerinden yola çıkarak şaşırtıcı bir çeşitliliğin ve çokseslilliğin egemen olduğu bir çalışmaya imza atmış. Geçtiğimiz yıllarda Caine kendi grubuyla, Mahler, Schumann, Wagner gibi klasik bestecilerin yapıtlarından esinlenen çalışmalar gerçekleştirmişti. "Goldberg Variations" albümüne katılanlar arasında jazz müzisyenleri (Caine, Greg Osby, Don Byron, Ralph Alessi, Bob Stewart, Drew Gress, Ralph Peterson,...), klasik müzisyenler (Koln String Quartet, Quartetto Italiano in Viole da Gamba, Kettwinger Bach Ensemble...), DJ'ler (DJ Logic, DJ Olive) ve hatta bir de şair bulunuyor. Iki CD'lik albüm boyunca Bach'ın klasik yorumları, gospel, free jazz, hard bop, dixieland, tango, gibi türlerin yanısıra, Rachmaninov, Vivaldi, Mozart, Handel, gibi klasik bestecilere gönderme yapan çeşitlemelerin arasına serpiştirilmiş. Genelde kısa tutulan yorumların birbiri ardına kesintisiz olarak sunulması albüme belli bir dinamizm sağlamış.

Tıpkı Martial Solal'e getirilen eleştiriler gibi, Caine'e de Bach'a saygısızlık ettiği şeklinde eleştiriler yöneltiliyor. Kuşkusuz, belli bir mizah anlayışı da içeren ve "postmodern" bir yaklaşımla ele alınan albüm, aslında günümüzün çokkültürlü ve parçalanmış dünyasında Bach'ın etkilerinin en beklenmedik yansımalarla duyulabileceğinin bir belgesi.

Tarih içinde modern jazz'ın avant-garde çizgiden geçerek evriminin bir kısmını tamamlamış olması, klasik etkilerin günümüzde daha doğal bir biçimde özümsenmesini sağlamış olabilir. Brad Mehldau, Branford Marsalis gibi müzisyenler, bestelerindeki ve çalışlarındaki belirgin göndermelerle klasik müziğe olan yakınlıklarını ifade etmişlerdir. Geçtigimiz yıllarda jazzseverler tarafından büyük ilgi gören Joe Lovano/Gunther Schuller'in "Rush Hour" ve Herbie Hancock'un Gershwin's World adlı albümleri de bu etkileşime örnek olarak gösterilebilir. Günümüzde Solal ve Caine'in yanısıra, Dave Douglas, Don Byron gibi müzisyenlerin çalışmaları müzik türleri arasındaki sınırların kaldırılması amacını gütmektedir. Elli yıl kadar önce amaçladığı ilgiyi göremeyen bu arayışlar belki de bugün kendine daha uygun bir ortam bulabilir.

Jazz müziğinde bugün de -50'li yıllarda olduğu gibi- farklı tarzlar arasında parçalanmalarla karşı karşıyayız. Değişik stiller ve müzik türleri arasında köprüler kurmak isteyen birçok müzisyen, yeni arayışlar peşinde. Çokkültürlü, çoksesli bir dünyada bu yeni denemeler, alışılagelmiş müzik türleri arasındaki iletişim kanallarının açık tutulmasını ve bu müziklerin canlılığının korumasını amaçlıyor. Günümüzde üçüncü akım farklı bir çehreyle, geçmişte bürünmüş olduğu seçkinci ve şekilci görünümünden uzak, daha önce denenmemiş yeni ilişkilerle karşımıza çıkıyor. Esin kaynağının kurumadığı bizlere gösteren bu akım, kimbilir belki zamanla, müzikte sınıfların ve yapay sınırlamaların kalktığı, engin bir müzik okyanusuna dökülebilir. Belki de o zaman bu uzun yolculuk nihayet amacına ulaşmış, mutlu sona ermiş olur.

Garanti Bankasının katkılarıyla

Dulcinea 2

New Jazz Line Festival

Mart ve Nisan 2000 tarihinde yine Garanti Bankası sponsorluğunda "New Jazz Line - Millennium of Jazz 2000" ismiyle Dulcinea ve Babylon'da ilki gerçekleşen etkinliklerde, hatırlanacağı gibi, Aydın Esen, Erik Truffaz, PRYSM ve King Kooba gibi gruplar ağırlanmıştı. Bu yıl artık bir festival havasını taşıyacak organizasyonda, hem etkinliklere katılan mekan sayısında hem de davet edilen projelerde büyük artış hedeflendi ve sağlandı.

Üç haftaya yayılan, avant-garde jazz ve elektronik altyapının kullanıldığı yeni jazz akımlarının sergileneceği Festival, Emek Sineması'nda yapılacak açılış konserinin ardından, Beyoğlu klasikleri arasına girmiş Dulcinea, Roxy, Babylon, Switch ve Milk'de gerçekleşecek. 21 Nisan Cumartesi günü 4. Levent Oto Sanayi Sitesi'nde gerçekleşecek ilginç bir parti ile kapanacak Festival'e on bine yakın izleyicinin katılımı bekleniyor.

Festival, bu sene, yaklaşık beş ülkeden 40 kadar konuk sanatçı ağırlayacak. Büyük Britanya, Fransa, Almanya, Kanada ve Türkiye'den davet edilen projelerin bir kısmı The British Council, Fransız Kültür Merkezi ve Goethe Institute katkılarıyla gerçekleşiyor.

Yetmişli ve seksenli yıllarda, belki de Miles Davis, Herbie Hancock ve Chick Corea gibi öncülerin başlattığı değişim rüzgarında, jazz'ın tabularının ve sınırlarının yıkıldığını görürüz. Günümüzde artık ne stilden ne de sınırdan bahsediliyor, önemli olan hem müzisyenin, hem de seyircinin "tavrı".

Genç Festival "Yeni Jazz İstanbul -2-" bu sene sunduğu programda, jazz'ın temel ilkelerine sadık kalsa da müzikal tavırları ile sıradanlığı yok etmiş ve öncü kişiliklerini müziklerine ve kitlelerine yansıtmış Richard Galliano ve Louis Sclavis gibi yıllanmış ustaların yanında, genç, yeni, ancak istikrarlı çıkışları ile uluslararası festivallerde Kuzey Avrupa jazz'ına yakın tarzlarıyla dikkatleri çeken Alman Trio Der Rote Bereich, kültüründen gelen etkileşimleri ve içgüdülerini izleyerek yarattığı "afro-elektro-jazz" senteziyle dünya çapında ses getiren Frederic Galliano (presents Orchestre Maquisard International) "Frikyiwa Live" gibi akustiği ön planda tutan projelere ek olarak, elektronik ve teknik alt yapılı projelere de ağırlık verildi.

Dünyada barış söylemiyle sahneye çıkan grupların en radikalleri arasında yer alan ve özellikle konserlerinin kendileri için özel hazırlanmış bir yazılım programı ile bilgisayar yönetiminde gerçekleştiği senkronize bir video ve Dj. şov olarak nitelenebileceği, elektronik çağın ve elektronik müziğin temsilcisi "Ninjatune" yapım şirketinin kurucuları ve sahipleri Coldcut bunların başını çekiyor.

Elektronik müzikte romantizmin ve lirik tadların peşinden koşan geleceğin parlak ikilisi Swayzak, Coldcut grubunun üyelerinden Matt Black'in desteklediği eşsiz vokalleri ile Rood Chakra, dünya şampiyonlukları ile ünlü, biri ellerini diğeri ağzını inanılmayacak ustalıkla kullanarak müzik yapan muhteşem ikili, 'scratch' Dj. Mr. Thing ve "beatbox" üstadı " Killa Kela, diğer katılımcı projeler arasında yer alıyorlar.

Festival'e davet edilmiş yerli projeler arasında Mercan Dede olarak yakından tanıdığımız Arkın Allen'ın Dj. performansını, Ilhan Erşahin'in Solo Saksofon ve Dj. şovunu, Rehent Bölükbaşı, Mahmut Yalay, Sarp Maden üçlüsünün çalışmalarını ve Türkiye'de "Computer Müziğin" hemen hemen tek temsilcisi Sinan Bökesoy'un kuadrofonik çalışmalarını sıralayabiliriz.

3 Nisan 2001 / 22:00
Beyoğlu Emek Sineması

Richard Galliano Trio / Jean Marc Dana (Davul), Jean Marc Jafet (bas), Richard Galliano (akordeon)

Yeni Jazz İstanbul -2- Festivali 3 Nisan Salı günü Emek Sineması'nda basın mensupları ve sponsorlar için düzenlenecek küçük bir kokteylin ardından dünyaca ünlü Fransız kökenli akordeon virtüözü Richard Galliano'nun trio konseri ile açılacak.

Müziğinde Nougaro ve Astor Piazolla ile yapmış olduğu çalışmalardan çok şey öğrendiğini belirten 1950 doğumlu Richard Galliano, bir yorumcu, besteci ve orkestra şefi. Swing ve tangodan

PROGRAM

Tarih	Mekan	Saat	Grup
03.Nis Salı	Emek Sineması	22:00	Açılış / Richard Galliano Trio New Musette
04.Nis Çarşamba	Babylon	22:30	Der Rote Bereich (Jazz Trio)
05.Nis Perşembe	Babylon	22:30	Louis Sclavis Trio
06.Nis Cuma	Dulcinea Cafe	23:00	Mr.Thing & Kela - Scratch and Beatbox show
07.Nis Cumartesi	Dulcinea Cafe	23:00	Mr.Thing & Kela - Scratch and Beatbox show
08.Nis Pazar	Switch	18:00	R.Bölükbaşı / M.Yalay / S.Maden Trio
11.Nis Çarşamba	Roxy Club	22:30	Frederic Galliano presents Orchestre Maquisard International "Frikyiwa Live"
12.Nis Perşembe	Roxy Club	22:30	Frederic Galliano presents Orchestre Maquisard International
"Frikyiwa Live"			
13.Nis Cuma	Dulcinea Cafe	23:00	Ilhan Erşahin on turntables + saxophone
14.Nis Cumartesi	Dulcinea Cafe	23:00	Ilhan Erşahin on turntables + saxophone
15.Nis Pazar	Switch	18:00	Sinan Bökesoy - Computer Music and Live "Environments-II"
18.Nis Çarşamba	Milk	23:00	Arkın Allen aka Mercan Dede live dj set
19.Nis Perşembe	Milk	23:00	Arkın Allen aka Mercan Dede live performance with guests
20.Nis Cuma	Dulcinea Cafe	22:30	Jam session Host Dj. Arkın Allen serbest - free
21.Nis Cumartesi	Sanayi Sitesi Stüdyoları		Kapanış Partisi
			Swayzak Live / 22:30>23:30
			Rood Chakra futuring Matt Black from Coldcut / 23:30>00:15
			Ninja Tune presents Coldcut Live / 00:30 - 02:00
			Dj Sessions 02:00>04:00
			Swayzak Live
			David Brown (elektronik programlama), James Taylor (elektronik programlama)

TÜYAP

Uluslararası İstanbul Fuarları

www.tuyap.com

Fotoğraf dünyası, dijital fotoğraf teknolojisi ile buluşuyor.

FİLM
LABORATUAR
KAMERA
DİJİTAL
AKSESUAR

5 - 8 Nisan 2001

Çağdaş iletişim teknolojileri,
görüntünün sınırlarını zorluyor.
Dijital teknoloji, görsellik kavramına farklı
boyutlar kazandırıyor.
Ses, zaman, sanal ortam, hareket ve interaktivite.
Fotoğraf, video ve dijital görüntüleme sistemleri
alanındaki tüm yenilikler İnterkamera 2001 Fuarı'nda...

8. Fotoğraf, Video ve Dijital Görüntüleme Sistemleri Fuarı

İNTER KAMERA 2001

Merkez Ofis: Gazeteciler Mah.
Sağlam Fikir Sok. No:19
Esentepe 80300 İstanbul
Tel: (0-212) 212 31 00 (8 Hat)
Faks: (0-212) 212 31 09 - 212 30 98
Internet: http://www.tuyap.com
E-mail: Satış sales@tuyap.com
Tanıtım tanitim@tuyap.com
Basın ve Halkla İlişkiler
halklailiskiler@tuyap.com
Fuar Alanı Beylikdüzü fairarea@tuyap.com

Davetiye olarak kullanmak için lütfen buradan kesiniz

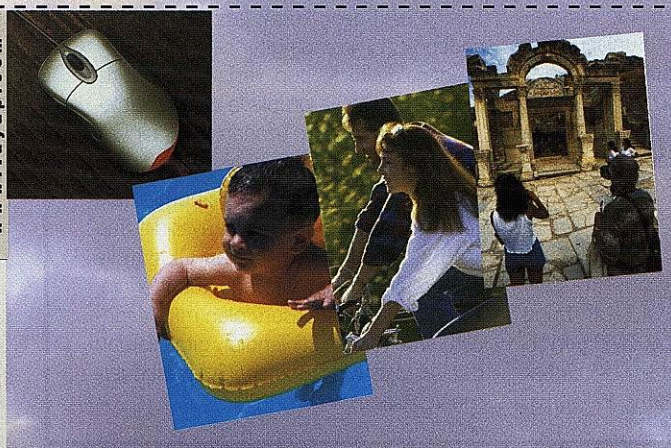

Fuarın 5 Nisan 2001 Perşembe günü saat 12.00'de yapılacak açılışını onurlandırmanızı dileriz.

TÜYAP Tüm Fuarcılık Yapım A.Ş.

Ziyaret saatleri :
5-6-7 Nisan 2001 (10.30-19.30)
8 Nisan 2001 (10.30-19.00)

(1 kişiliktir ve fuar süresince geçerlidir, para ile satılamaz)

Photokina 2002 Fuarı'na Gidiyoruz!

İNTERKAMERA Fuarı'na gelin. Photokina 2002 Fuarı (Almanya-Köln) seyahati kazanın.

www.tuyap.com

5 - 8 Nisan 2001 TÜYAP Beylikdüzü

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi
Beylikdüzü, İstanbul
Türkiye

Fransız bistroya, "avant-garde" jazz'-dan, Debussy'e ve özellikle Ravel'e uzanan Fransız geleneğini sentezleyen Richard Galliano'nun en büyük iki özelliği özgünlüğü ve akordeonu kullanış seçimidir.

Dünyanın hemen hemen tüm önemli festivallerine davet edilmiş sanatçının işbirlikleri arasında "Umbria Jazz Winter" ve "Montreal Jazz Festivali"ndeki solo performanslarının yanı sıra beş farklı proje ve George Mraz ve Al Foster ile trio olarak gerçekleştirdiği çalışmalar bulunmaktadır. Joe Zawinul'un grubu ile birlikte, Charlie Haden ile duo çalışmaları ve New York Tango Quartet ile birlikte gerçekleştirdiği performansların yanı sıra, birlikte çalıştığı diğer sanatçılardan bazıları Juliette Greco, Charles Aznavour, Ron Carter, Chet Baker, Enrico Rava, Martial Solal, Miroslav Vitous, Trilok Gurtu, Jan Garbarek, Michel Petrucciani, Michel Portal ve Toots Thielemans'dır.

4 Nisan 2001 / 22:30 - Babylon

Der Rote Bereich (Jazz Trio) / Rudi Mahall (bas klarnet), Frank Möbus (gitar), John Schröder (davul)

Alman grup Der Rote Bereich 1992 yılında iki çocukluk arkadaşı Rudi Mahall ve Frank Möbus tarafından kuruldu ve daha sonra gruba davulda John Schröder katıldı.

Birçok kulüp performansı ve efsanevi konserlerin ardından ilk albümlerini çıkaran grup, Nuremberg'deki Doğu-Batı Jazz Festivali'ne, New York'taki Bell Atlantic Jazz Festivali'ne, Güney Almanya'da, Portekiz'de Avusturya, Hollanda, Afrika, Kuzey Amerika ve Kanada'da konser ve turnelere katıldı.

Grup elemanları Aki Takase, Kenny Wheeler, Ray Anderson, Paul Lovens, Chet Baker, Joe Lovano, Alexander von Schlippenbach, Maria Joao, Carlos Bica ve Ed Schuller gibi isimlerle birçok bilindik projelere imza attı.

"Love me tender" isimli son albümlerinin ardından, Şubat 2001'de dördüncü albümlerini çıkaran grup, yaratıcı ve "avant-garde" tarzları ile dinleyicilerini büyülemeye devam etmekte kararlı.

5 Nisan 2001 / 22:30 - Babylon

Louis Sclavis Trio / Vincent Courtois (Viyolonsel), François Merville (davul), Louis Sclavis (klarinet, bas klarinet, saksofon)

Şu an Avrupa'nın en önemli jazz müzisyenleri arasında yer alan, jazz tarihine şimdiden ismini büyük harflerle yazdırmış ve ECM Records'un değişmez sanatçılarından Louis Sclavis 1953'de Fransa'da doğdu. 1984'de "Clarinets" isimli solo albümünü çıkaran Sclavis, kendi dörtlüsünü kurarak birçok festivalde çok özel projeler gerçekleştirdi.

Farklı zamanlarda farklı sanatçılar ile birçok çalışmalar yapan Sclavis'in 1987'de Chamber Music isimli çalışması piyasaya sürüldü. 1988'de, en iyi Fransız jazz müzisyenlerine verilen "Pirx Django Reinhardt" ödülünü, 1989'da Barcelona Bienali'nde "Avrupa'nın en iyi çalışması" birincilik ödülünü alırken, 1990 yılında en iyi yabancı sanatçı olarak "British Jazz Award 90/91"e layık görüldü.

Aynı yıllarda, koreograf Mathilde Monnier ve dansçıları ile birlikte birçok performans gerçekleştirdi. Paris Jazz Festivali'ndeki performansını takiben "Ellington on the Air" isimli albümünü çıkardı.

1992'de Dominique Pifarely, Bruno Chevillon ve Marc Ducret ile "Acoustic Quartet" isimli grubu kurdu. 1980'den itibaren Image Aigue isimli tiyatro için sürekli besteler yapıyor olmasının yanı sıra, oyun yazarı Jean-Louis Martinelli ve film yönetmeni Jean-Louis Comolli ile birlikte çalışmalarını da sürdürmektedir.

Avrupa ve Dünya turnelerinin yanı sıra, Trilok Gurtu, Henri Texier, Aldo Romano ve Magnum Ajansına bağlı fotoğraf sanatçısı Guy Le Querrec ile birlikte oldukça ilginç projelere imza attı.

6 ve 7 Nisan 2001 / 23:00

Dulcinea Cafe - Mr. Thing ve Killa Kela / Mark Bowles (scratch Dj.), Lee Potter (beatbox)

Mr. Thing'i anlatabilmek için birinciliğe ve finalistliğe layık görüldüğü birkaç yarışmayı belirtmekte fayda var. Bunlar, "The Technics DMC UK 2000" finalinde aldığı birincilik, "2000 Technics DMC World Dj Championship"de aldığı dünya 3.'lüğü ve 1999'da "DMC Team Championship"de "Scratch Perverts" ekibinde Kela ve diğer iki dj ile aldıkları birincilik olarak sıralanabilir.

Jazz Fudge / Ninjatune Russian Percussian Tour'da Dj Vadim, Blu Rum 13, Mr. Thing ve Kela'nın sergiledikleri büyüleyici performansların ardından Kela, 19 Şubat 2001'de 'Heavy Artillery' isimli 12"lik hip hop türündeki çalışmasını piyasaya sürmeye hazırlanıyor. Kela tek adamlık bir orkestra olarak anılmakla kalmıyor, dünyanın en iyi 'beatboxer'ları ünvanı ile anılan Godfather of Noise ve Rahzel'den bile üstün olduğu iddia ediliyor. Hatta Fatboss dergisi onun için "Eğer Rahzel ağzı ile müzik yapma kavramını 2000'e taşıyor ise, Kela bunu 2001'e taşıdı bile!" diye yazıyor.

Music Week dergisi 2001 yılının Kela'nın yılı olacağını da belirtiyor. 2000 yılında tek başına 250 konsere çıkan Kela, efsanevi hip-hop ekibi Rocksteady Crew'a de katılmış. Kela'nın çalıştığı dj ve prodüktörler arasında Dj Vadim, Plus One, Jungle Drummer, Rodney P., Skitz, First Rate, Russian Percussion ve MC Battle bulunmakta.

Üstün scratch tekniği ile Mr. Thing ve benzersiz beatboxer'lık (birkaç enstrüman çalar gibi ağız yolu ile müzik yapmak) becerisi ile Killa Kela, festivalin unutulmaz ikilisi olmaya hazırlanıyorlar.

8 Nisan 2001 / 18:00 - Switch

R. Bölükbaşı, M. Yalay, S. Maden (elektrik gitar) Trio

Rehent Bölükbaşı (çello), Mahmut Yalay (bas), Sarp maden (elektrik gitar)

Rehent Bölükbaşı, 1958 İzmir doğumlu. İzmir ve Ankara konservatuarlarında okuduktan sonra Amerika'da Juilliand ve Hannes School of Music'de çello eğitimi aldı. Türkiye'ye döndükten sonra İstanbul Devlet Senfoni Orkestralarında çaldı. Türkiye'nin değerli klasik çellistlerinden biridir.

Mahmut Yalay, 1960 İzmir doğumlu. Berklee School of Music'de okudu ve John Lockwood'dan özel dersler aldı. Boston'da bir süre çaldıktan sonra Türkiye'ye döndü ve İzmir Opera ve Balesi ile bir sezon çalıştı, daha sonra serbest kariyer yaptı. 1997'de "Lodos" isimli albüm Yalay'ın kompozisyon ve doğaçlama becerilerini ortaya koymaktadır. Çalıştığı isimlerden bazıları Emin Fındıkoğlu, Tuna Ötemel, Aydın Esen, Ali Perret, Ateş Tezer ve Sibel Köse'dir. Çaldığı albümler Lodos, Boyoz, Sinir Standart and Other Dog Songs (Emin Fındıkoğlu).

Sarp Maden, 1968 İstanbul doğumlu. Türkiye'deki genç kuşak jazz müzisyenlerindendir. 15 yaşında gitar çalmaya başladı; genelde rock, pop ve jazz dallarında değişik sanatçı ve gruplarla çalıştı. Gelenekselden deneysele uzanan geniş bir yelpazede müzik üretti.

Lodos'un ve Acid Trippin'in albümlerinde çaldı ve halen bu grupların üyesidir. Trio Mrio (Çağlayan Yıldız, Volkan Öktem) ile de çalmaktadır. Batı ve Doğu kültürlerinin, içinde doğaçlama unsuru olan müziklerinden ilham aldı. Etkilendiği gitarcılardan bazıları Wes Montgomery, Scott Henderson ve Allan Holdsworth'dır.

11 ve 12 Nisan 2001 / 22:30 - Roxy

Frederic Galliano presents Orchestre Maquisard International "Frikyiwa Live" Frederic Galliano (elektronik programlama), Jeff Sharel (elektronik programlama), Hadja Kouyaté (vokal), Dieurou Cissoko (kora / vokal), Kaba Kouyaté (Gitar), Patrick Sibille (vurmalılar), Ralph M' Fah Traore (ses mühendisi)

Geleneksel Afrika müziği nasıl jazz, house, techno ve dans müziğine uyarlanabilir, nasıl batılı kulaklara hitap eder hale gelebilir? Hepimizin yakından tanıdığı Frederic Galliano, bu soruyu "Frikyiwa" başlıklı kolektif bir albüm çalışması ile cevaplıyor. Proje, geleneksel Afrikalı müzisyenlerle elektronik müziğin virtüözlerini bir araya getirerek sunduğu kaliteli müziğin yanında, "geleneksel" ile "modern"'in buluştuğu bir platform özelliğini de taşıması bakımından önemli.

Çalışmalarının itici gücü yaratıcı performanslar ve yeni müzikal önermeler olan Galliano'nun Frikyiwa isimli plak şirketi, kendisinin Afrika müziğine getirdiği önermelerin güçlü bir göstergesidir.

1969 Fransa doğumlu Frederic Galliano 1992'den beri dj'lik ve prodüktörlük yapmaktadır. On dört yaşından beri müziğin içinde olan Galliano önce Latin Amerika ve daha sonra Afrika ve Küba tınıları ile ilgilenmiş, Miles Davis ve John Coltrane'nin müziklerinden oldukça etkilenen sanatçı 60'lar ve 70'lerin jazz müziğine merak salmış. Moda olan trendlerden çok farklı ve kişisel bir tarzı olan Galliano, sanat, felsefe, ve birçok farklı kültürden aldığı referanslar ile, dj/prodüktör platformunda önemli kişiliklerden biri olarak yer alıyor.

İlk iki albümü olan "Espaces Baroques" ve "Lives Infinis" ile çalışmalarını elektronik müzik, jazz, Afrika kültürü ve farklı yaratıcı konseptler arasındaki bağlantıları keşfetmeye yönlendirdi. Müziği orijinal ve estetik referanslardan uzak; gerçek bir entelektüel merak ile yaptığı projeler Doumbia ile Belmondo Kardeşleri, Julien Loureau ile Louis 2000'i ve diğer müzisyenleri bir araya getirdi. Kendi grubu olan "Frederic Galliano Electronic Sextet" altılısı ile yaptığı stüdyo çalışmaları ve turneler, son üç yılda dünyanın birçok yerinde dinleyicileri ile buluşmasını sağladı.

Frikyiwa'da birlikte çalıştığı müzisyen ve prodüktörlerden bazıları Lobi Traoré, Ibrahim Hamma Dicko, Nahawa Doumbia, Dj. Pole, Catalyst, Llorca, Dj Spider, I.G. Culture, Natty Bass Sound System, Alex Attias ve Souen'dir.

13 ve 14 Nisan 2001 / 23:00 - dulcinea cafe

İlhan Erşahin Solo
Saksofon ve Dj. Performansı

1965'de İsveç'de doğan İlhan Erşahin, müzik yaşamına oldukça geç başlamıştır. 16 yaşında ilk kez tenor saksofonu eline almış, 19 yaşında ciddi olarak etüt etmeye başlamış ve bugün başarıyla sürdürdüğü profesyonel müzik kariyerinin ilk tohumlarını atmıştır.

Müzik eleştirmenlerine göre İlhan Erşahin'in geleceğin yıldızlarından biri olacağı kesin. Saksofon çalış tekniğini Sonny Rollins ve Joe Henderson gibi efsane isimlerle kıyaslıyorlar. Ama o, sürekli bir yaratıcılığın peşinde olduğundan, kendisini bu tür benzetmelerle sınırlandırmak istemiyor. Yaptığı müzikte Türk geleneksel motiflerinden funk müziğe kadar çeşitli ezgiler bulunduğunu ve her tür müziğe karşı açık olduğunu vurguluyor.

Dulcinea'da gerçekleştireceği performans şimdiye kadar Erşahin'inTürkiye'de hiç sergilemediği cinsten bir çalışma olacak. Sanatçının önceden hazırlamış olduğu örnek çalışmaların üstüne doğaçlama olarak yerleştireceği saksofon tınıları izleyenleri bu ilginç proje karşısında, bir kez daha hayrete düşürecek.

15 Nisan 2001 / 18:00 - Switch

Sinan Bökesoy "Environments-II" Sinan Bökesoy (Bilgisayar, komposizyon), Mahmut Yalay (Bas), Sami Altındağ (Saksofon), Yaşar Akpençe (vurmalılar)

Environments-II adlı proje, yaşadığımız çevrenin üzerimizdeki bıraktığı zihinsel etkileri, bunların bilinçaltımızdaki yansımalarını, "computer music" ve elektro-akustik performanslar aracılığıyla sunan bir modern müzik dinletisidir.

Environments-I, ilk olarak 1999'da Dulcinea "Çağdaş Sanatlar İçin Özgür Mekan"da gerçekleştirilmiştir. Projedeki "computer music" ve elektro-akustik kompozisyonları gerçekleştiren Sinan Bökesoy'a kontrbasta Mahmut Yalay, soprano saksofonda Sami Altındağ ve vurmalılarda Yaşar Akpençe eşlik edecekler.

Sinan Bökesoy müziğe küçük yaşlarda piyano eğitimi ile başladı; daha sonra Mete Sakpınar'ın desteği ile müzik teorisi ve kompozisyon eğitimi gördü. İstanbul Alman Lisesi, ardından İTÜ. Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği bölümünü bitirdi. 1997'de Selanik, 1998'de Michigan Üniversitesi ve 2000'de Berlin'de gerçekleştirilen ICMC (International Computer Music Conference) konferanslarına katıldı. 1998'den itibaren,

elektro-akustik türdeki müzik çalışmalarını 'omni' adlı prodüksiyon stüdyosunda sürdürmektedir.

18-19 Nisan 2001 / 23:00 - Milk

Arkın Allen aka Mercan Dede Live Dj. Set and guests

Montreal'de yaşayan Türk asıllı, 34 yaşındaki yeni dünya beat müziği yorumcu ve yapımcısı Mercan Dede (nam-ı diğer Dj. Arkın Allen), doğuya özgü Sufi müziğinin ilahi geleneğini çağdaş müziğin insanı sarıp sarmalayıp içini ısıtan tınılarıyla incelikli bir biçimde harmanlayarak, eski ile yeniyi, Doğu ile Batı'yı birleştirdiği eşi bulunmaz bir müziğe imzasını atıyor.

23 yaşında Arkın Allen adıyla Dj'liğe başlayan Mercan Dede, farklı ritmleri, kavramları ve Doğu müziğine özgü dinsel gelenekleri house ve tekno tınılarıyla ustaca kaynaştırıyor. Arkın Allen, müzik ve dansın insanı yüceltmesi ve esinlendirmesi yönünde eşi benzeri bulunmaz bir bakış açısı kazandırdı. Dj. Arkın Allen ve Mercan Dede kimlikleriyle on beş bin kişinin katıldığı "Black and Blue 98" dans günlerinde ve Kanada Uygarlık Müzesi'nde klasik Türk Müziği üzerine yaptığı doğaçlamalarla farklı etkinliklere imza attı.

İster Dj, ister Sufi müziğin temsilcisi olarak, Mercan Dede müziğiyle ruhu okşayan ve bizlere evrenin uyumunu yansıtan usta bir sanatçıdır. Mercan Dede müziğine esin kaynağı olan gücü yüzyıllardır tüm dünyaya yayılan Rumi felsefesinden almaktadır; "derviş" eşik demektir ve Sufi'nin en yüce hedefi bir uzamın bir başka uzama dönüştüğü o "dönüşüm" noktasında buluşmak ve karşılanmaktır.

20 Nisan 2001 / 22:30 - Dulcinea Cafe - Jam Session

Dj. Arkın Allen'ın ev sahibi olarak Festival'in konuk sanatçılarını ağırlayacağı gecede, Coldcut grubunun üyeleri Matt Black ve Jonathan More, Swayzak'dan David Brown ve diğer Festival sanatçılarının ufak setler halinde katılımı ile Dulcinea'da bir kez daha unutulmaz anlar yaşanacak.

21 Nisan 2001 / 22:00 > 04:00 - Sanayi Sitesi / Kapanış Partisi

Swayzak Live / 22:30>23:30

Rood Chakra futuring Matt Black from Coldcut / 23:30>00:15

Ninja Tune presents Coldcut Live / 00:30 - 02:00

Dj Sessions 02:00>04:00

Swayzak Live

David Brown (elektronik programlama), James Taylor (elektronik programlama)

David Brown ve James Taylor'dan oluşan grup orijinal ve farklı tarzıyla "bre-

akbeat" ve örneklemelerle beraber "funk" müziği, duyguyu ve yoğun bir atmosferi harmanlıyor. İlk kırkbeşlikleri 'Bueno/Fukumachi'yi 1997'de çıkardılar. Arkasından 12" 'Speedboat/Low Rez Skyline' İngiltere'nin "tech-house" platformunun bir parçası haline geldiler ve bunu on adet 12" kırkbeşlik takip etti.

1998'de 'Snowboarding in Argentina' isimli uzun çalar ile yeni bir çıkış yapan grup kaliteli ve derin müzik dinleyenlerin ilgi odağı oldu. Albüm 1998'de "Mixer" dergisi tarafından 'Yılın Albümü' olarak gösterildi.

18 aylık bir çalışmanın ürünü olan Swayzak'ın son albümü "Himawari" (Japonca "Ayçiçeği") "deep minimal house, techno, dub & electro" seslerini taşıyor. Aynı kelime ile başlayıp biten albüm bir süreklilik hissini yansıtırken, kesinlikle bir seyahat duygusunu taşıyor.

Birçok ülke ve şehirde canlı performanslar sergileyen Swayzak'ın bu canlı performansları albümlerinden farklı bir ses da taşıyabiliyor. Belli derecede doğaçlama tekniklerini kullanırken, "dub" tınısıyla birlikte mikserlerini da başlı başına bir enstrüman gibi kullanıyorlar.

Cinsiyet, ırk, sınıf, dil ve coğrafya gözetmeksizin elektronik tınıları ortaya koyan Swayzak ile büyülenmeye hazır olun.

David Brown'u, 2000'in Ekim ayında Ankara Club 20'de ve Dulcinea'da dj performanslarında dinleme fırsatı bulmuştuk. Elektronik müziğin duygusal boyutlarını keşfetmek isteyenler için kaçırılmaması gereken bir canlı konser.

Coldcut Live

Matt Black (elektronik programlama - pikap), Jonathan More (elektronik programlama - pikap)

Ninja Tune'un efsanevi kurucuları Jonathan More ve Matt Black'den oluşan Coldcut, zamanımızın ötesindeki giden bir grup. Eğlencenin kurallarını sorgulayan, sınırları göz ardı eden ve ısrarla yeni teknikler geliştiren grup, "VJamm" isimli kendi video yazılım sistemlerini yarattılar. Eski sanat öğretmeni Jonathan ve bilgisayar programcısı Matt, 80'lerin ortasından beri bir takım olup korsan radyolarda program yaptı; 'Shoom' gibi efsanevi kulüplerde çaldılar.

Prodüktörlük ve müziği yeniden formüle etmekteki başarıları 1990'da BPI tarafından "Yılın Prodüktörleri" ödülü ile tanındı. 1987'de çıkardıkları "Say Kids, What Time is it?" 1993'de "Philosophy" isimli albümlerini çıkardıktan sonraki üç seneyi Ninja Tune'u kurmak için yaptıkları çalışmalarla geçirdiler. Ninja Tune'un ünü, "Jazz Breaks" albümü ile büyürken ikili DJ Food'u "breakbeat" serisinin öncüsü olarak ön plana çıkardıklarını, bunun da farkında bile olmadan bugün 'trip-hop' olarak anılan tarzın tohumlarını attığını belirtiyor.

Coldcut, etrafında açık fikirli, genç dj ve müzisyenleri toplayarak yaratıcı bir plak şirketi sanatçı ekibinin ilk adımlarını attı. Bunlardan bazıları "old school London Funk Allstars", jazz ağırlıklı hip-hop grubu The Herbaliser, Funki Porcini, DJ Vadim, Up-Bustle and Out, Mr. Scruff, Kid Koala, DJ Food, Chocolate Weasel, Mixmaster Morris.

Cold Cut, dj'lik etkinliklerinde hep bir sonraki adımın araştırmasını yapıp, çoklu ses ve görseli bir arada kullanmanın yollarını araştırıp canlı bir sentez yapmak için uğraştı. Bu çalışmalarına oyun ve sanat yerleştirmelerini da geliştirdiklerini eklemeyi unutmayalım. Sanat ve müziği oldukça yaratıcı bir yorum ile bir arada kullanan Coldcut, halen yeni yazılım sistemleri, müzik ve sanat yerleştirmeleri üzerine çalışmaktadır.

Rood Chakra (featuring Matt Black)

Nick Holden (vokal), Holly Khan (vokal), Matt Black (elektronik programlama - pikap)

Rood Chakra, Coldcut, Nick Holden ve Holly Khan'ın bir ortak çalışmasıdır. Proje, gerçek vokaller dururken elektronik örneklemelerin kullanılmasına gerek olmadığı fikrinden yola çıkıyor. Böylelikle elektronik müziğe tekrar vokali eklemliyor. Grup, sevgi, teknoloji ve "funk" müzik aracılığı ile ruhani gelişimi destekleyen bir "soul" ziyafeti sunuyor.

Tarzı "soul" ve "rock"'a yakın olan Holly Khan çocukluğundan beri şarkı söylemiş ve "Tribal Drift", "Koru" gibi İngiliz gruplarla çalışmış. Nick Holden ise "Goodnight Said Florence" ve "Loka" gibi ortak çalışmalarda yer almış. Sesi, Sting ve Nick Drake'in bir sentezi olarak anılmakta ve Bob Marley'e büyük bir sevgi duymaktadır. Bu dişi-erkek ikilisinin vokal enerjisi, Rood Chakra'nın verdiği mesajın güçlü altyapısını oluşturmaktadır.

Dreadzone'dan Tim Bran ve London Beat'ten Will Henshall, Rood Chakra'nın gibi, üretim aşamasına yardımcı olan diğer isimler, ortaya çıkan sesi tarif etmek için "supersoul" ibaresini kullanıyor.

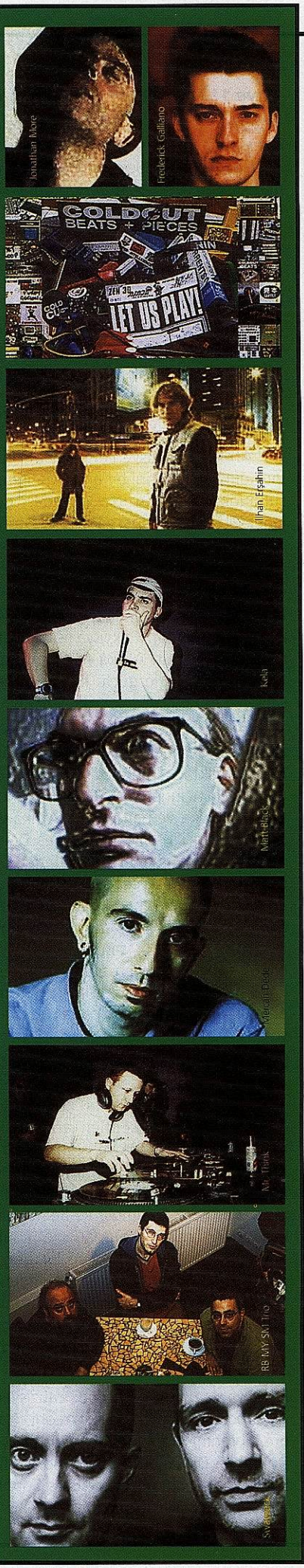

4. İstanbul, Uluslararası Profesyonel Müzik, Profesyonel Ses ve Görüntü Sistemleri, Profesyonel Ses ve Işık Donanımları Fuarı

Müzik Ses & Işık Ses & Görüntü 2001

► Profesyonel müzik, ses ve ışık, ses ve görüntü teknolojileri... ► Eğlence endüstrisi için özel efektler... ► Prezentasyon teknolojisi... ► Sahneleme teknolojileri... ► Profesyonel cihaz ve sistemler... ► Ses ve ışık yazılımları... ► Sabit seslendirme sistemleri... ► Açık alan seslendirme sistemleri... ► Müzik yayın sistemleri... ► "Home Theatre" ürünleri... ► Multimedia... ► Komple diskotek sistemleri... ► Müzik enstrümanları...

26-29 Nisan 2001
İstanbul
Hilton Exhibition Center

interteks
international trade exhibitions
www. interteks.com.tr

1. Afyonkarahisar Jazz Festivali

Vali **Ahmet Özyurt**'un desteğiyle ilk kez bir jazz festivali gerçekleşiyor 2-9 Nisan tarihleri arasında. Her köyün, kasabanın bir sanat delisi çıkar nedense? Fransız Marsiac Jazz Festivali'nin (adına Marsalis'in albümler adadığı) **Jean Louis Guillhaumon** gibi, Finlandiya Pori Jazz'daki **Jyrki Kangas** gibi bizim Kuşadası Jazz Festivali'ni yapan **Füsun Levet**'den başka Afyon'un da **Hüseyin Başkadem** gibi bir delisi var.

Konservatuar okuyup, önce İstanbul sonra Londra gördükten sonra doğduğu kent Afyon'a kültür ve sanatı götürmeyi kafasına koyan bu genç adam, Afyon valisinin de desteğiyle ilk bir jazz festivali düzenlemeye kalkıyor. Hedefi sadece jazz değil; fotoğraf ve resim sergileri, kitap ve imza günleri, klasik müzik konserleri düzenlemeyi kafasına koymuş.

Geçtiğimiz yıl ilk kez Afyonlulara Önder Focan ve Grubunu dinlettikten sonra Afyon halkından da gördüğü ilgiden cesaret alarak bu yılki jazz festivalini düzenleme hayalini gerçekleştirmiş.

Neden ve niçin sorularımızı "ekonomik alanda yeniden yapılanan Afyon'un hızlı gelişmesinde kültür ve sanat olaylarını gözardı etmemek gerekiyor, bunun için de kişisel çabalara gerek var, özellikle Türkiye gibi ülkelerde" diye yanıtlıyor. Afyon'u Anadolu'nun kültür ve sanat merkezi yapmak rüyasında kendisine başarılar diliyoruz, kentin valisinden başka diğer kesimlerinden de bundan sonra yapacağı çalışmalara destek çıkılmasını umuyoruz.

Etkinlikler Afyon Süleyman Demirel Lisesi, Afyon TED Koleji, Afyon Lisesi ve Afyon Anadolu Öğretmen Lisesi Salonlarında yer alacak. Bu etkinlikler arasında dergimizin başarılı fotoğraf sanatçısı ve ilk kişisel sergisini açan **Murad Şekerli**'nin jazz fotoğrafları sergisi, yine dergimizin fotoğraf sanatçısı ve yazar ve eğitimci **Merih Akoğul** ve **Fethi İzan** dia gösterisi ve söyleşisi, bir başka fotoğraf sanatçımız **Orhan Cem Çetin**'in çocuklarla fotoğraf üzerine söyleşisi, Duke Ellington ve Louis Armstrong belgeselinin videodan gösterimi, gazeteci **Sevin Okyay** ile jazz söyleşisi, ressam **Bedri Baykam** ile müzik üzerine söyleşi, piyanist **Selen Gülün**'ün çocuklarla müzikli söyleşisi, yazar **Feridun Andaç** ve **Sema Kaygusuz**'la söyleşiler, dergimizin yazarlarından **Orhan Kahyaoğlu** ve **Hülya Tunçağ** ile "Popüler Müzik Kültürü" üzerine söyleşi, **Neşet Ruacan** ve **Nükhet Ruacan**'ın "jazz'a dair" sohbetleri, mimar **Cengiz Bektaş**'la müzik ve mimarlık üzerine bir sohbet, **Ayten Alpman** ve udi Mehmet Emin Bitmez ile yine müzik üzerine sohbetler yer alıyor.

Afyon Lisesi'nde saat 20:30'da başlayacak olan konserlere gelince;

Program

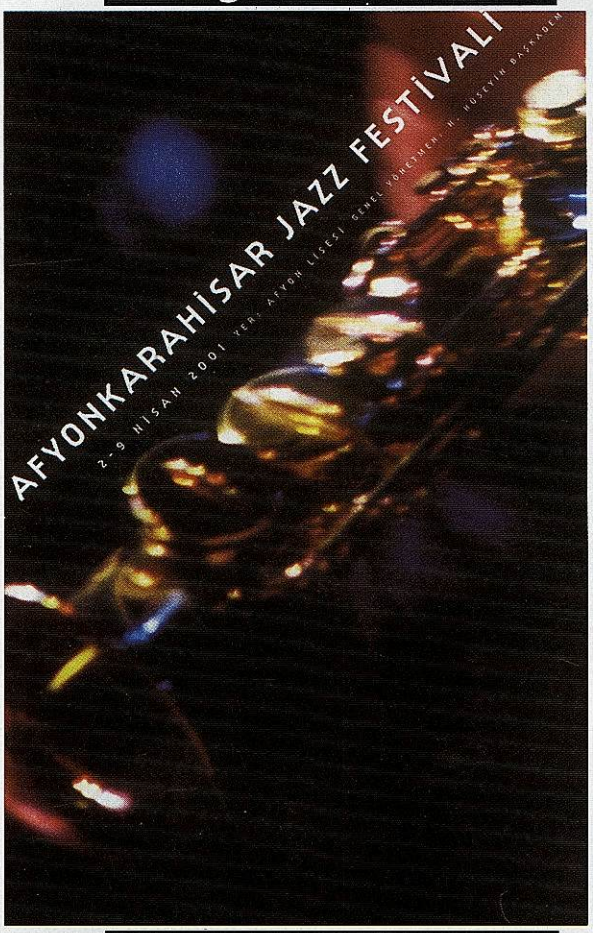

2 Nisan 2001 Neşet & Nükhet Ruacan Group

3 Nisan 2001 Selen Gülün Group

4 Nisan 2001, Yahya Dai Band

5 Nisan 2001, Oğuz Büyükberber Beşlisi, Velvele

6 Nisan 2001, Ayşe Tütüncü Piyano Perküsyon Group

7 Nisan 2001, Önder Focan Pera Trio ve Sibel Köse

9 Nisan 2001, Ayten Alpman Band

CRR, 19 Nisan Perşembe;

Bir Emin Fındıkoğlu Projesi, Detant ve Feyza

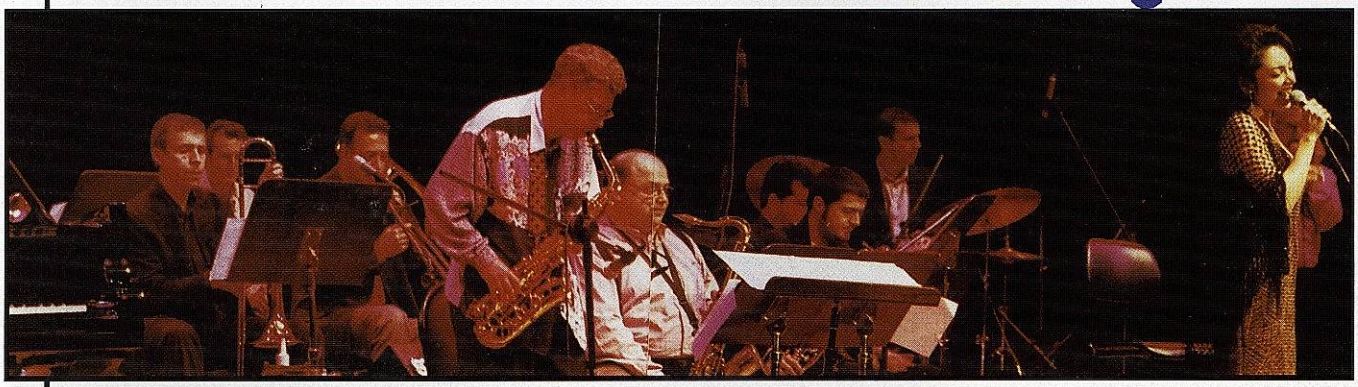

Sizlere geçen sayımızda Emin Fındıkoğlu'nu tanıtmaya çalışmıştık. Gene aynı sayımızda Fındıkoğlu'nun grubu Detant ile I'm New adlı albümü yapan genç şarkıcı Feyza yer alıyordu.10 Şubat 2001 günü İstanbul CRR'de Detant ve Feyza bir kere daha "**Bir Emin Fındıkoğlu Projesi**" diye tanıtılan bir konser verdiler.

Konserin giriş parçası'Fragement' idi. Bu parça Amerika'da yaşayan Armen Donelian'ın Autumn Leaves akorları üzerine yapmış olduğu bir doğaçlamanın başlangıç bölmünün üzerine yazılmış bir parça. Parçanın adını da bizzat Armen Donelian koymuş. Bu girişten sonra konser tam bir jazz standartı olan 'Body and Soul' ile devam etti. Bu parçada **Hasan Kocamaz**'ın olağanüstü bir armonika solosu konserin havasını iyice ısıttı. Bunu Feyza'nın son albümü 'I'm New'den alınmış bir parça olan 'Love You Madly' takip etti. Hasan Kocamaz burada da bir solo yaparak dinleyiciyi iyice konserin havasına soktu. 'The Man I Love' Emin Fındıkoğlu'nun konserden sonraki konuşmamız sırasında kullandığı kelimelere göre her zaman yaptığı antikalıklarından birisi imiş. İlham aldığı yer ise 1949 da Miles Davis'in Theolonious Monk ve Milt Jackson ile yapmış olduğu yorummuş. Mevcut şarkı sözlerinin üstüne ek sözler de yazılarak anlam güçlendirilmiş. Burada **İmer Demirer**'in Flugelhorn'u Feyza'nın vokaline eşlik etti. Ayrıca **Tuna Ötenel** funk ritminde bir alto saksofon solo yaptı.

'I Concentrate on You' eski bir Cole Porter bestesi, ancak bu konserde latin jazz havasında özgün bir yorum ile çalındı. **Elvan Aracı** ve **Tuna Ötenel** Feyza'nın yorumunu soloları ile tamamladılar. 'I Fall in Love too easily' Feyza'nın söylediği eski bir standartdı. Bundan sonra gelen 'A Felicidade' ise sevilen bir Antonio Carlos Jobim parçası idi ve samba ritminde yorumlandı. Parça **Mehmet İkiz**'in davul solosu ile bir başka ünlü parça olan'Manha de Carnaval'a bağlandı. Bu sefer de **Şenova Ülker** ve **İmer Demirer** güzel sololar yaparak parçanın bestecisi Louiz Bonfa'yı selamladılar. Konserin en değişik parçası bana göre bir Oliver Nelson parçası olan 'Elegy For a Duck' idi. 6/4 ritmli bu parçayı Nelson 1960'lı yıllarda yazmış. 'Voyegeur' Tuna Ötenel'in henüz Türkiye'de yayınlanmamış olan yeni albümüne adını veren parça imiş. Burada ilginç olan Tuna Ötenel ve İmer Demirer'in orkestranın önünde ama onun eşliğinde çalmaları oldu. Umarım albüm çok yakında Türk jazz severlere de ulaşır. Sıradaki parça 'Emanon' bir Dizzy Gillespie parçası idi ve bununla birlikte Hasan Kocamaz'ın enfes armonikasını bir kere daha dinleme fırsatı bulduk. 'Once Upon a Summertime ünlü Fransız besteci Michel Legrand'ın parçası idi. Burada Feyza'ya trompette **Can Çankaya**, saksofonda Tuna Ötenel ve trompette Elvan Aracı eşlik ettiler. Konserin son bölümünde önce Feyza'nı son albümünün en beğenilen parçası 'Little Girl Blue', daha sonra çok sık çalınan bir parça olan 'Bye Bye Blackbird' ve son olarak da Juan Tizol'ün 'Perdido'sunun çok soyut bir yorumunu dinledik.

Ancak seyirci konseri burada bitirmedi. Grup bis olarak **Emin Fındıkoğlu**'nun eski bir bestesi olan 'The Simple Things That I Love'ı çaldı.

Bu konser **19 Nisan Perşembe** günü gene Cemal Reşit Rey konser salonunda tekrarlanacak. Duyduğumuza göre konserin programında önemli bir değişiklik olmayacakmış. Ama benim tanıdığım Fındıkoğlu hiç bir zaman aynı noktada durabilecek bir insan değildir. Hiçbir şey yapmasa en azından parçaların sololarını değiştirir, bazı yeni parçaları repertuarına alır. Tabi mutlaka hiç aklımıza gelmeyecek şeyler de bekleyebilirsiniz. Bu **Detant** projesi sürekli kıpırdayan bir organizma gibi her geçen gün yeni sürprizlere gebe. Yeterki sabırlı olalım.

Ayşegül Yeşilnil Quintet

14 Nisan 2001'de Kıbrıs'ta European Business Bank'ın sponsorluğunda Girne Halkevi'nde bir konser veriyor. Ayşegül Yeşilnil (vo), Önder Focan (g), Yahya Dai (s), Nezih Yeşilnil (b), Cengiz Baysal (d).

Coşar Şililer

İşSanat'ta Jazz

Gonzalo Rubalcaba

10 Nisan'da İşSanat Konser Salonunda

Erhan Altunay
erhan@gizemci.com

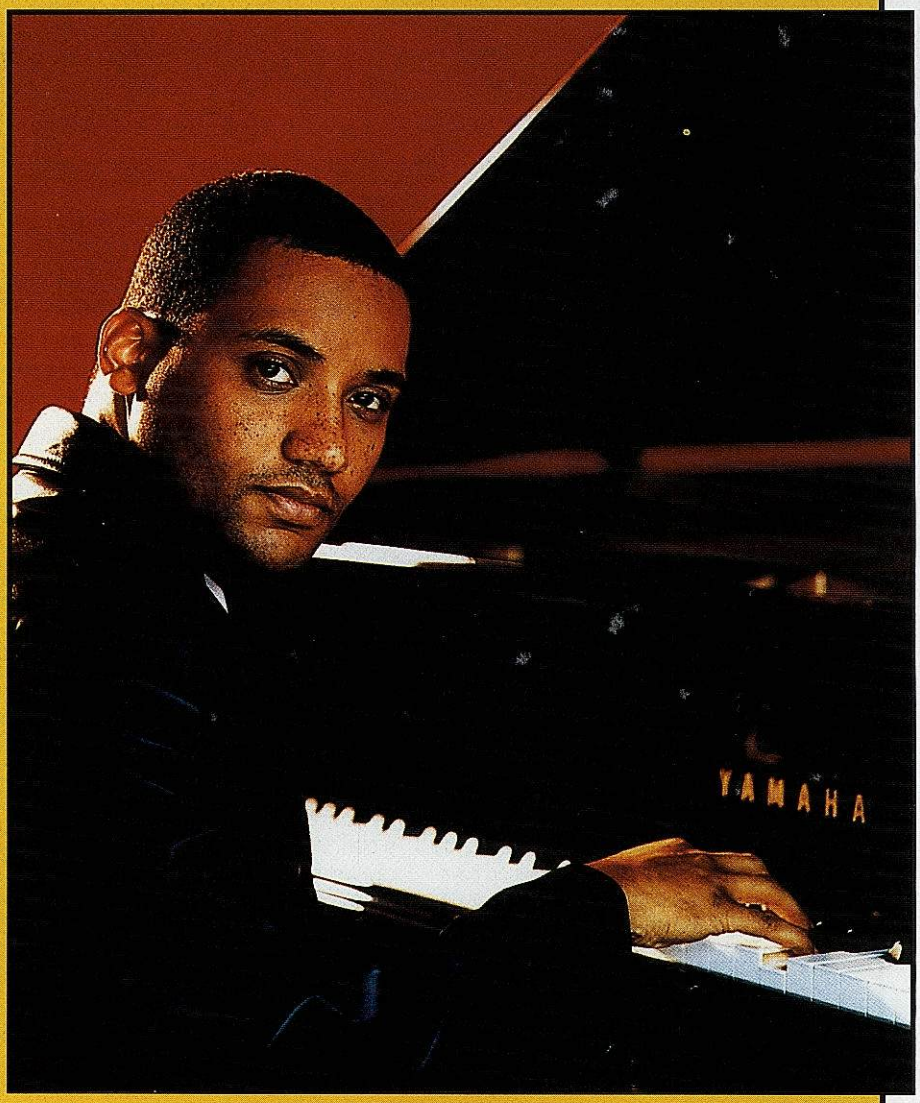

Ünlü piyanist Rubalcaba, ilk olarak Discovery albümü ile dikkatimi çekti. Motreux Jazz Festival'inde, 15 Temmuz 1990'da verdiği konserin kayıtlarından oluşan albümün Blue Note'dan çıkmış olması yüzünden güvenerek almış ve Rubalcaba'ya hayran kalmıştım.

Jazz dinleyicisi olarak bir sanatçıyı ilk olarak konser kaydından tanımak çok önemlidir. Bir sanatçının aletini çalmadaki ve doğaçlamadaki olanakları ancak konser kayıtları ile anlaşılabilir. Onun için burada bir parantez açalım ve okurlarımıza stüdyo kayıtları yanında özellikle konser kayıtlarını da dinlemelerini öğütleyelim.

1963 doğumlu, Kübalı sanatçı Gonzalo Rubalcaba, Küba'nın yetiştirdiği en önemli jazz sanatçılarından biridir. Bir başka Kübalı sanatçı, Arturo Sandoval gibi o da Amerika'da çalışma yapmak için büyük zorluklarla karşılaşmış, Amerika'da serbest dolaşma iznini daha birkaç sene önce almıştır. 1971-83 yılları arasında klasik piyano eğitimi alan Rubalcaba, jazz müziğine ilgi duymuş ve 1983 yılında the Orquesta Aragon ile Afrika ve Fransa'yı dolaşmış, 1985 yılında da the Grupo Proyecto'yu kurarak Avrupa turnesine çıkmıştır. 1986'da Charlie Haden ile karşılaşmış ve onunla festivallere katılmıştır. 1990'da Gonzalo Rubalcaba iyice dikkat çekmeye başlamış ve Blue Note'dan albümler çıkarmıştır.

Rubalcaba'nın diskografisine bakarsak
Live in Havana - Messidor 1984
Mi Grand Pasion - Messidor 1987
Giraldilla 1990
Discovery - Blue Note 1990
The Blessing - Blue Note 1991
Images - Blue Note 1991.

gibi seçkin çalışmaları görebiliriz.

Bu albümlerde Rubalcaba birçok bestesinin ve jazz standartının yanısıra Besame Mucho, Autumn Leaves gibi "unutulmaz melodiler"i yorumlamıştır.

Rubalcaba'nın Inner Voyage isimli son albümü de yine klasik çizgisinde hoş bir albüm. Özellikle Caravan yorumu çok zevkli.

Joao Bosco (vo, g), Carlos Henriquez (b), Ignacio Berroa (d) ile İstanbul'da vereceği konserde umarız ki sanatçı Türk jazz severlere muhteşem anlar yaşatır. Okurlarımızdan Rubalcaba'yı tanımayanlara bu fırsatı kaçırmamalarını öğütleriz.

Program

10 Nisan 2001 Joao Bosco & Gonzalo Rubalcaba

02 Mayıs 2001 Charlie Haden Quartet fea. Ruth Cameron

22 Mayıs 2001 Kol Simcha Klezmer Band

Charlie Haden
2 Mayıs'ta İstanbul'da

Charlie Haden hakkında pekçok kişi, onun son beş yılda çıkardığı albümlerde, daha masum olan Los Angeles vizyonu ve sinema kültüründen oldukça etkilenerek jazz dünyasına bir nevi romantik ve tepkisel bir yaklaşım getirdiği görüşüne sahiptir.

Ahu Ünalp
ahujazz@yahoo.com

Son albümde yer alan parçalar arasında, gösterişsiz filmlerden kararlı bir biçimde alınan gösterişsiz olanlar da bulunmaktadır. Buna verilebilecek en tipik örnek olarak, orijinali 1954 yapımı "Young at Heart" filminde Frank Sinatra tarafından söylenen bir ballad olan "You My Love" gösterilebilir. Batı yakasından tenor saksofonda Ernie Watts, davulda Larance Marable, piyanoda Alan Broadbent, vokallerde Shirley Horn ve Bill Henderson ile 28 adet yaylı enstrüman ile farklı lezzetlerde yaratılan bu tat, Charlie Parker'in tanınmış (bazılarına göre tanınmamış) Verve kayıtlarının, yaylılarla desteklenip ve önde Mitch Miller tarafından yorumlanan bir anımsamasıdır (yazımızın başında hemen belirtelim ki Charlie Haden Quartet West ve Bill Henderson ile gelmek üzere iken son andaki bir değişiklikle yerine eşi vokalist Ruth Cameron gruba dahil edildi).

Haden'in bu eski moda albümleri yapmasının altındaki nedeni tam olarak bilemesek de, piyasaya çıktıkları anda bunların herbirini satın almamızın altında yatan nedenle aynı olduğuna inanıyoruz. Haden, kültürel anlamda 60'ların radikalleşme hareketiyle derinden ilgili birisidir. İnandığı politikalar değişmemiş olmasına rağmen, ruh durumu da aynen bizler gibi giderek daha arzulu ve nostaljik olmaya başlamıştır. Belki de, sadece paranın önemli olduğu soğuk ve kalpsiz bir dünyaya

adım atan eski zaman radikallerini koruyan da budur.

Haden; kariyerine 1959 yılında, alto saksofon çalan ve Afro-Amerikalı olan Ornette Coleman önderliğindeki orkestrada bas çalarak başlamıştır. Ornette Coleman, zamanının en popüler melodisi olan bebop'tan sıyrılıp melodi anlayışına orijinal bir bakış açısı getirerek jazz üslubunu tamamen değiştirmiştir. Bebopçular hala, 3 yıl önce ölen, popüler tınılardan çıkarttığı ve kaynağından çok zor ayırt edilebilen süper hızlı emprovizasyonlar çalan Parker'dan etkilenmektedir.

Coleman, akort veya perde değişiklikleriyle oluşturulan bebop takıntısının bir çıkmaz sokak olduğuna inanmıştır. Ayrıca, zamanının geleneksel düşüncesinde artıklardan ritim oluşturma hakkında bazı görüşlere sahipti. Davulcuları daha melodik çalarken basçıları belirgin akort değişiklikleri yapmakta serbest bırakılmıştı. Sonuç olarak bu müzik türü, çalanlara daha fazla özgürlük sağlarken sorumlulukları da o derece artırmaktaydı. Coleman, tınıları sahne performansı sırasında tutarlı bir biçimde geliştirirken müzisyenlerinden, birbirlerini, bebopçulara oranla daha dikkatle dinlemesini istemiştir. Tipik bir bebop performansında, müzisyenlerin herbiri uzun sololar atmakta ve birisinin sahneden inip sırası gelene kadar bir sigara içmesi olağandışı karşılanmaktaydı. Ornette Coleman orkestralarının kollektif emprovizasyonları bazı yönlerden, solo keşfedilmeden önce New Orleans'ta çalınan jazz'ın ilk günlerine dönüş izlenimi uyandırmaktaydı.

40 yıllık avant-garde jazz dönemi sonrasında bu sound'ların hiçbiri bir tartışmaya yol açmamışken, zamanında büyük bir tutku seline neden olmuştur. Coleman'ın grubunun New York, Five Spot'da ilk sahne aldığı 1959'da, Coleman'ın elemanlarıyla onun bir düzenbaz olduğuna inananlar arasında kavgalar çıkmıştı. Bir gece, Miles Davis izlemeye gelirken bir diğer gece bir yabancı yanına gelerek Coleman'ın yüzüne bir yumruk atmıştır. Coleman ve basçısı Charlie Haden o zamanlar henüz 22 yaşındadır.

Hem Coleman hem de Haden avant-garde'a olan tüm bağlılıklarına rağmen kökleri işçi sınıfının dans kültürüne dayanmaktadır. Coleman 40'lar ve 50'lerde rhythm&blues grupları ve çadır şovlarıyla ülkenin dört bir yanının dolaşırken Haden, Springfield, Missouri'li country ve western oyuncuları olan ailesiyle birlikte sahne almaktaydı. "The Art of The Song" albümünün notlarında, Haden ailesinin, 1942 yılına ait, country çalan bir radyo istasyonu olan KWTO'da Amerikan bayrağı önünde çektirdiği bir fotoğraf yer almaktadır. 5 yaşındaki "kovboy" Charlie de dahil hepsi kovboy çizmesi giymekteydi. 19 Ocak 1997 tarihli LA Times'da Haden hakkında yazılan profilde şu sözler yer almaktadır:

"Babası Carl, başka bir şarkıcı olan Virginia Day ile evlenmiş gezgin bir Orta Batı country şarkıcısıdır. Carter Family ve Delmore Brothers'dan meydana gelen bir country vokal grubu ile birlikte Grand Ole Opry'de sahne alırlar. Kısa bir süre sonra çocukları olduğunda grup, Carl Haden Amca ve Haden Ailesi (Uncle Carl Haden and the Haden Family) adını alır. Charlie, 1937 yılında, ailesi Springfield'e yerleşmeden önceki son durakları olan Shenandoah, Iowa'da doğar. Carl, Haden'lerin evinden günlük radyo programları sunmaya başlar. Evleri country müziği ve radyo sponsorları olan Green Mountain Öksürük Şurubu, Sparkalite Çerezleri ve C vitaminli Cocoa Wheat ile tıka basa doludur. Chet Atkins ve Roy Acuff aileyle birlikte çeşitli gösterilerde çalar ve Charlie, Carter Ailesinin kendilerini ziyarete geldiğini ve uyurken Maybelle Ananın kendisine şarkılar söylediğini anımsar."

"Annem geceleri bana şarkılar söylerdi ancak aslında uyumadığımı anlamazdı" diyor Haden. "O zamanlar her şeye dikkat esilirdim. Derken birgün, onunla birlikte mırıldanmaya, daha sonraları da onunla uyum içinde mırıldanmaya başladım. O zamanlar birbuçuk yaşlarındaydım. İlk kez 22 aylıkken stüdyoya gittim ve orada şarkı söyledim" diye ekliyor. Charlie Haden müzikal anlamdaki ilk çıkışını "Little Sir Echo"nun bir versiyonuyla yapar.

Kardeşi Jimmy, içki içen ve bazı gecelerini kodeste geçiren bir gençti ve ailenin yüzkarası olarak anılırdı,

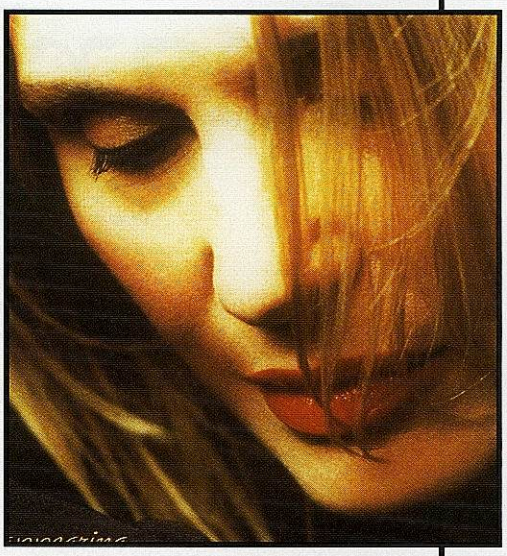

Jimmy ayrıca şovda bas çalardı ve Billie Holiday, Stan Kenton ve Dizzy Gillispie albümlerine sahip bir jazz hayranıydı. Jimmy evde olmadığı zamanlarda, Charlie kardeşinin basını çalabilirdi. Charlie ve babası, Charlie Parker'i şehre doğru sallanırken yakaladıklarında Future Farmers of America (Amerikanın Gelecekteki Çiftçileri) muhtemel bir müşterisini kaybetmiş olur.

Haden, jazz kariyerinin gerçek anlamda başlangıç noktası olan Los Angeles'e taşınır. Ünlü bir piyanist olan Paul Bley, bu taşralı basçı çocuğu ses sınavına yalınayak katıldığını anlatır. Haden bir gece Gerry Mulligan grubunu dinlemek için bir gece kulübüne gider. Bununla ilgili olarak LA Times'da şu satırlar yer alır:

"İçerisi ana baba günüydü ve ayakta durmak için bile yer yoktu. Daha sonra beyaz plastik bir saksofon taşıyan iyi giyimli birisi ön tarafa doğru ilerledi. Bu, daha sonraları da Ornette Coleman'ın sahnede nasıl olduğuna dair bir örnektir; utangaç ve hürmetkar bir asi oturmak için izin istemektedir."

"Çalmaya başladığında o kadar inanılmaz ve o kadar büyüktür ki. Sanki bütün oradakiler bir anda yanmaya başlamış veya sanki birisi tüm ışıkları açmış gibidir" diyor Haden. "O da diğerleri gibi blues çalıyor ama kendi tarzında çalıyordu. Oturmak için izin ister istemez diğerleri ondan durmasını rica etti" diye ekliyor. Onunla aynı ruhu taşıyan Haden, sokağa doğru Coleman'ın peşinden koşar ancak saksofoncu çoktan gecenin karanlığında kaybolup gitmiştir."

Verve'den çıkan son Quartet West projesi olan "The Art of the Song" için Charlie Haden, sadece, nadiren çalınan özlü tınılar kullanmamış, aynı zamanda bunlardan elde edilen mükemmel melodilerin şarkılarla dile getirilmesini sağlamıştır. Bir oda orkestrasının aranjmanlarıyla süslenen, orkestrasyonu dörtlünün bir üyesi olan Alan Broadbent tarafından gerçekleştirilen ve vokalist Shirley Horn ve Bill Henderson'un mükemmel katkılarıyla oluşturulan "The Art of the Song", son derece güzel ve tutkulu düzenlemesiyle büyüleyici bir tat veren lirik bir albümdür. Orrin Keepnews tarafından dipnot olarak düşülen "son derece olağandışı ve inanılmaz derecede çekici bir compact disk" ifadesiyle birlikte CD, başçı-grup lideri-kompozitörün kariyerindeki en çekici ve mükemmel kayıtlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eşi Ruth Cameron ile birlikte albümün yapımcılığını da üstlenen Haden "Benim şarkılarım var. Bir kenarda tuttuğum komple bir şarkı koleksiyonum var. Bazıları çok güzel sanat şarkıları, bazıları "Vücut ve Ruh" gibi her zaman söylenebilecek ancak sonsuza ulaşmayacak mükemmel düzenlemeler. Müzik ve sözleriyle bir hikaye anlatan ve nadiren kaydedilen melodilerden oluşan bir koleksiyonu bir araya getirmek istedim. Yani, örneğin "Lonely Town" ve "You My Love" gibi Frank Sinatra haricinde sadece birkaç kişi tarafından söylenen şarkılar seçtim. Bunların, bir şarkının derinliklerindeki anlamı keşfeden usta vokalistler tarafından seslendirilmesini istedim. Billie Holiday ve Charlie Parker'ın sahip olduğu yaratıcılıkta şarkı söyleyen Shirley ve Bill ile her zaman çalışmak istemişimdir" diyor.

Albümde, Jerome Kern In Love In Vain, Cy Coleman "I'm Gonna Laugh You Right Out of My Life", Leonard Bernstein "Lonely Town" ve Jimmy Van Heusen'e "You My Love" ait parçalardan oluşan bir dizi klasik şarkı olduğu gibi, bir Broadbent orijinali olan "Scenes From A Silver Screen" ve Haden ve söz yazarı Arthur Hamilton arasındaki işbirliğinin meyveleri olan "Ruth's Waltz" ve "Easy On The Heart" gibi parçalar yer almaktadır. Ayrıca, düzenlemeleri Broadbent'e ait olan ve oda orkestrası tarafından seslendirilen iki enstrümantal parça, Rachmaninoff'un "musical moment"i ile bir Ravel prelüdü de albümde yer almaktadır. Albüm iki güzel parçayla noktalanmaktadır, bunlardan biri aile dostu piyanist-vokalist Jeri Southern tarafından Haden'e 80'lerde hediye edilen bir düzenleme olan "Theme For Charlie", diğeri ise Haden'in geleneksel bir folklor tınısı ile dokunaklı bir biçimde ilk kez vokal yaptığı "Wayfaring Stranger"dir.

Bu, Haden tarafından 1986'da Los Angeles'te kurulan Quartet West grubunun bir başka başarısıdır. Grup, piyanoda Broadbent, tenor saksofonda Ernie Watts ve davulda, dörtlünün akustik zamanlarda gruba adını veren ilk albümünde yer alan kurucu üye Billy Higgins'in yerini alan Larance Marable'den oluşmaktadır. Verve'den çıkan Quartet West (1986), In Angel City (1988), Grammy adayı Haunted Heart (1991) Always Say Goodbye (1994) ve Now Is The Hour (1996) gibi mükemmel albümlere imza atan grup, aralıksız bir süre dağılmadan müzikal hayatına devam eden nadir birkaç jazz grubundan biridir (bir diğeri de Gary Peacock ve Jack DeJohnette'li Keith Jarrett's Standards Trio grubudur).

Haden, "Müzik ve ruh açısından sezgisel bir anlayış geliştirdik. Modern Jazz Quartet gibi bizler de uzun süre birlikte çalmanın getirdiği bir sound geliştirdik. Günümüzde, birçok albüm elemanları sürekli değişen ve kendi sound'unu oluşturacak kadar uzun süre birlikte çalmamış kişilerden oluşan all-star grup veya orkestralar meydana getirerek kaydedilmekte. Biz, birbirimize o kadar yakınız ki, artık sadece ilham yoluyla müzik üretebiliyoruz" diyor.

Haden, Quartet West grubunu kurmasından bu yana kendi önderliğindeki Liberation Music Orchestra dahil farklı bir çok projeyle de ilgilenmiş, Hank Jones, Kenny Barron ve Pat Metheny ile birlikte ikili kayıtlar gerçekleştirmiş ve davulcu Ginger Baker'dan pop şantözü Rickie Lee Jones'a kadar birçok farklı müzisyene eşlik etmiş, kendi grubunu bir merkez olarak kullanmıştır. Bu konuda Haden, "Bu sayede bu albümü birlikte mümkün olduğunca hızla bir araya getirebildik" diyor.

Proje, Haden'in şarkıları seçmesi ve albümde çalışmak isteyip istemediklerini öğrenme amacıyla Horn ve Henderson'la temasa geçmesiyle birlikte 1998 Aralık ayında uygulamaya konmuştur. Haden, "Shirley genelde başkalarının albümlerinde çalışmaz, ancak yaptıklarım çok hoşuna gidince Los Angeles'e gelmeye karar verdi" diyor ve ekliyor, "Bill burada yaşıyor. En iyi erkek vokalistlerden biri olmasına rağmen, sinema ve televizyon aktörlük kariyerine de sahip olduğundan, olması gerektiği kadar çok tanınmamaktadır. O da bu işin bir parçası olmaktan büyük heyecan duymuştur."

Horn ve Henderson söyleyecekleri dörder şarkı üzerinde mutabık kalındıktan sonra (Haden'in seçtiklerine ek olarak Horn, Kern'in "The Folks Who Live on the Hill" şarkısının da eklenmesini istemiş, Henderson ise "The Yearling" adlı Broadway oyunundan "Why Did I Choose You" şarkısını seçmiştir), Broadbent düzenlemeleri geliştirmiş ve 1999 Şubat ayının ortalarında kayıtlar başlamıştır. Haden bununla ilgili olarak "Kayıtlar mükemmel geçti. Bütün şarkılar tek seferde, üstüste bindirme yapılmadan kaydedildi. Normalde 30 enstrümanlı bir orkestra kullanılan kayıtlarda önce orkestra kayıtları yapılır ve üstüne diğer elemanlar kendi partisyonlarını kaydeder, ancak ben bu tip kayıtları sevmediğim için stüdyoya herkesi toplayıp kayıtları aynı zamanda gerçekleştirdik" diyor.

Broadbent oda orkestrasını yönettiği için solo kayıtlara ilk başta isteksizdi. Ancak Haden, albümünde hiçbir şekilde üst üste bindirme kayıt yapılmaması yönündeki isteğinde ısrar etti. "Alan'a en azından denemesini rica ettim. Ernie'ye de aynı şekilde denemesi için rica ettim. Her ikisi de mükemmel çaldılar". (Broadbent'in kendisine ait "Scenes From A Silver Screen"deki tuşlar üzerindeki mükemmel performansı, Watts'ın bir Ravel eseri olan "Prelude en la Mineur"deki dikkat çekici performansı ve grup liderinin "Why Did I Choose You"daki performansı buna en güzel kanıttır).

Rachmaninoff'un "Moments Musicaux, Opus 16, #3 B minör" eserinin dahil edilişi için Haden bunun en sevdiği ve bir orkestra ile birlikte çalınmasını çok istediği klasik piyano partisyonu olduğunu söyler. Bunu Broadbent için çalar. O da bunun ardından Haden'le, Ravel'in, 1913 tarihli bir öğrenci yarışması için yazılmış eserini paylaşır. Jeri Southern şarkısı olan "Theme for Charlie" için Haden, Broadbent ve Watts'ın bunu bir düet şeklinde söyleyebileceği düşüncesiyle kayıtlara son anda dahil eder. Ancak piyanist-aranjör ertesi gün bunun için tam bir orkestrasyon düzenlemesi yapmış olarak gelir.

Haden, bir zamanlar Grand Ole Opry'de sahne alan aile folk-gospel grubuyla birlikte radyoda annesi tarafından söylenen "Wayfaring Stranger" şarkısı için vokal kayıtları konusunda çekinceleri olmasına rağmen Shirley Horn, onu bu şarkının albüme ait olması gerektiği yönünde ikna etmiştir. Bunu, albüm kaydını kişisel bir notla bitirme şeklinde yorumlamıştır. "Gerçekten, sadece sözlerin üzerinden şöyle bir geçtim. Yıllardır bu şarkıyı kaydetmek için bir fırsat kolluyordum ve eğer şarkıyı iyi söyleyemeseydim, o zaman melodisini basla çalmaya devam ederdim" diyor mütevazı bir şekilde.

Şarkıyı söylemek için kimden ilham almıştı? Bundan birkaç yıl önce Haden, Now Is The Hour albümü hakkında konuşmak üzere Terry Gross'un Ulusal Radyo Programı "Fresh Air"e katılır. Şarkıları seçme nedenlerini açıklarken, albüme adını veren şarkıyı küçük bir çocukken radyodan dinlediğini ve ağladığını söyler. Gross, şarkıyı canlı yayında söylemesini ister. Haden, "Terry benden şarkıyı söylememi istedi, ben de benimle dalga geçip geçmediğini sordum, ancak ısrarlarına dayanamayarak şarkıyı söyledim" diyor ve ekliyor, "o sıralarda o Philadelphia'da bense Los Angeles'daydım. Röportajdan hemen sonra Terry bulunduğum stüdyoyu aradı ve sesimin gerçekten güzel olduğunu ve bunu bir sonraki albümde mutlaka söylemem gerektiğini söyledi. Ben de ona 'Dalga geçiyor olmalısın' dedim ancak iltifatı için teşekkür ederek bunun hakkında düşüneceğimi de söyledim.

Haden, The Art of The Song albümünü kaydetmeye hazırlanırken çok eski arkadaşı olan yapımcı Jean-Philippe Allard'a bu şarkıyı söylemekle ilgili niyetinden bahseder. "Jean-Phillippe Paris'teydi ve telefonla görüşüyorduk" diyor gülerek Haden ve ekliyor, "Ona şarkı söylemem gerektiğinden bahsettiğimde kısa bir duraklama oldu ve bana 'Pardon?' dedi. Benimle dalga geçiyordu. Ancak albümü dinlediğinde bunu yaptığım için çok mutlu olmuştu."

Keepnews'un yazdığı dipnotlarda Haden'in "The Art of the Song ile ilgili kutlamalarından" övgüyle bahsederek bunları "kulağa çok hoş gelen bir müzik, evde başbaşa kaldığınızda bir zenginlik ve güçlü bir his uyandırıyor" şeklinde ifade ediyor. Haden'in repertuar seçiminin bazı gerçekleri yansıttığını da belirtiyor, "... sadece sonsuza kadar sürecek iyi bir müzik değil, aynı zamanda sonsuza kadar tazeliğini koruyacak bir müzik, sözleri kalitesini kanıtlayan öğelerden badece biri ve birinci sınıf bir iş yapmak istiyorsanız bu, en iyi insanların size katılmasını sağlayacaktır" diyor ve Haden'in, The Art of The Song albümünü, kendisinin bu güne kadarki en iyi albümü olarak gördüğünün de altını çiziyor.

"Bu albümü çok sevdiğim doğru" diyor Haden ve ekliyor, "Favorilerimden biri. emeği geçen herkes müziğe, yapılışı sırasında sevgi kattı. Umarım bu albümü birçok insan dinleme fırsatı bulur. Albüm sadece jazz hayranlarına hitap etmiyor. Herhangi bir kategoriyle girmeyecek bir müzik yapmaya çalıştım ve bu nedenle bu albümün kaliteli müzik seven herkes tarafından beğenileceğine inanıyorum."

D İ S K O G R A F İ

Grup Lideri Olarak
*Now is the Hour
*Always Say Goodbye
*Hounted Heart
*In Angel City
*Quartet West
*The Art of the Song
Liberation Music Orchestra ile;
*Dream Keeper
*The Ballad of the Fallen
*Liberation Music Orchestra
Diğer Gruplarla
*The Montreal Tapes (Paul Bley, Paul Motian)
*The Montreal Tapes (Don Cherry, Ed Blackwell)
*First Song (Enrico Pieranunzi)
*Silence (Chet Baker)
*The Golden Number
*Closeness
Ortak Lider Olarak
*Steal Away (Hank Jones)
*As Long As There's Music (Hampton Hawes)
*Year of the Dragon (Geri Allen, Paul Motian)
*Live at the Village Vanguard (Geri Allen, Paul Motian)
*Etudes (Geri Allen, Paul Motian)
*An Evening with Joe Henderson, Charlie Haden and Al Foster
*Memoirs (Paul Bley, Paul Motian)
*Magico (Egberto Gismonti, Jan Garbarek
*Folk Songs (Egberto Gismonti, Jan Garbarek)
*Dialogues (Carlos Peredes)
*Old and New Dreams
*Playing
Müzisyen Olarak
*Beauty is a Rare Thing (Ornette Coleman)
*In All Languageges (Ornette Coleman)
*Song X (Pat Metheny-Ornette Coleman)
*Rejoicing (Pat Metheny)
*80/81
*Survivorrs Suite (Keith Jarrett)
*Expectations (Keith Jarrett)
*Mysteries (Keith Jarrett)
*The Avant Garde (John Coltrane)
*Wish (Joshua Redman)
*Universal Language (Joe Lavano)
*Every One of Us (Ray Anderson)
*Form (Tom Harrell)
*Grace Under Pressure (John Scofiled)
*Time on My Hands (John Scofield)
*Discovery (Gonzalo Rubalcaba)
*The Blessing (Gonzalo Rubalcaba)
*Suite 4 y 20 (Gonzalo Rubalcaba)
*You've Got to Pay the Band (Abbey Lincoln/Stan Getz)
*Don't Try This At Home (Michael Brecker)
*Pop Pop (Rickie Lee Jones)
*Night on the Town (Bruce Hornsby)
*Another Hand (David Sanborn)
*On Broadway,Vol.1 (Paul Motian)
*On Broadway,Vol 2 (Paul Motian)
*On Broadway,Vol 3 (Paul Motian)
*The Collage Concert of Pee Wee Russell and Henry Red Allen

Kaynakça: *American Classical Jazz Music – 1992 Capo Press / Charlie Haden web page*

20.Uluslararası İstanbul Film festivali'nde

Jazz Filmleri

■ Hülya Tunçağ

Bu yılki film festivalinin Sanatlar ve Sinema bölümünde yer alan İspanyol yönetmen Fernando Trueba'nın Calle 54, Ustalara Saygı bölümünde de Fransız yönetmen Bertrand Tavernier'nin gösterilecek filmlerinden Round Midnight, hem jazz hem de sinema severleri mutlu edecek salt jazz konulu yapımlar.

Tavernier'nin 1986 yılına ait ve Budd Powell ile Lester Young'ın Paris Blue Note jazz kulübünde çalıştıkları dönemden esinlendiği Round Midnight'ı çoğu jazz sever izlemiştir.. Filmin başoyuncusu tenor saksofoncu Dexter Gordon, Dale Turner rolüyle 1986 Akademi Ödülü'ne "en iyi oyuncu" dalında aday seçilmiş, müzikleri yazan, düzenleyen ve filmde de rol alan piyanist Herbie Hancock ise "en iyi müzik" dalında hem Amerikan hem de İngiliz Akademi Ödüllerini kazanmıştı.

Dexter Gordon yalnızca Amerikan Akademisi değil, Fransız Sinema Akademisi, New York Film Eleştirmenleri ve Altın Küre ödüllerinin de en iyi oyuncu adayı olmuştu.

Fernando Trueba'nın 2000 yılı yapımı Calle 54 (54.Sokak) filmine gelince, ödüllü yönetmenin Latin jazz'a saygısını yansıttığı sıcak, içten bir çalışması.

Film, Latin kültürünün yürek ve ruhunu kapsayan müzikal bir yolculuğu anlatıyor. Sıcak arka sokaklardaki kulüplerden stüdyolarına, Miami'den Havana'ya, Bronx'dan Endülüs'e, büyük Latin kahramanlarının olağanüstü yeteneklerini, başkaldırılarını, gönül maceralarını, herşeyin ötesinde tüm yaşamı kutladıkları birdizi performans Calle 54. Samba'dan Cumba'ya, Flamenco'ya uzanan biçem ve tartımlar, aslında yaşamın inişli çıkışlı ritmleri.

Trueba'nın sineması, yenilikçi olduğu ölçüde katkısız ve içten. New York'da Sony Müzik Stüdyolarında oniki müzik çekimini oluştururken sinemaya bakış açısını uygulaması zor olmamış. Çünkü Latin müziği de katkısız ve içten. Kamerayı özgürce müziğin ritmine paralel kullanırken çalgıları doğal biçimiyle aktarmış.

Kurmaca Hollywood müzikal filmlerinin şablon anlatımının tam tersine bir Latin yönetmen duyarlılığıyla müzik ve yaşamı, birebir öykülemiş.

İşte Calle 54 müzisyenleri; Piyanist Eliane Elias (Sao Paolo, 1960), piyanist Chano Dominguez (Cadiz, 1960), alto saksofoncu ve klarinetçi Paquito D'Rivera (Havana, 1948), tenor saksofoncu Gato Barbieri (Rosario, Arjantin, 1934), Chico O'Farrill (Havana, 1921), piyanist Michel Camilo (Karaib), trompet ve konga davulcu Jerry Gonzales (New York, 1949), timbalci ve vibrafoncu Tito Puente (New York, 1923-2000), piyanist Chucho Valdes (Quivican, 1941), Bebo Valdes (Chucho'nun babası, Cuba, Quivican, 1918), Orlando "Puntilla" Rios (Havana, 1947), konga davulcu Orlando Valdes "Potato" (Havana, 1928), bascı Israel Lopez (Havana, 1918).

Filmde görüntü sırasına göre dinleyeceğimiz parçalar ise; Panamericana (Paquito D'Rivera), Sampa Trieste (Eliane Elias), Oyo Camo Viena (C.Dominguez), Earth Dance (J.Gonzales), From Within (Michel Camilo), Introduction Llamerito Y Tango Bolivia (Gato Barbieri), New Arrival (Tito Puente), Caridad Amaro (C.Valdes), Afro Cuban Jazz Suite (Chico O'Farrill, Lagrimas Negras (B.Valdes, C.Valdes), La Comparsa (B.Valdes, C.Valdes).

Round Midnight

18. Uluslararası Ankara Müzik Festivali

Soğuk ve renksiz kış günlerinin ardından Ankara'da baharı müjdeleyen festival geldi çattı işte.
Bu yıl 28 Nisan 16 Mayıs tarihleri arasında yer alacak olan festival Ankaralı'ların kültür ve sanat gündemini oluşturacak.

Festival Almanya, ABD, Avusturya, Fransa, İngiltere, İsrail, İtalya, Kazakistan, Küba, Mısır, Rusya Federasyonu, Yunanistan ve Türkiye'den 550'nin üzerinde sanatçının katılımıyla gerçekleşecek.

Klasik müzik ağırlıklı etkinlikleriyle tanınan festivalde jazz, pop, latin ve folklor etkinlikleriyle geniş bir program yelpazesi dikkat çekmekte ve bu farklı etkinliklerle farklı zevklere sahip izleyici ile buluşmak hedeflenmekte.

Dünyanın en iyi korolarından biri olarak tanınan Avusturyalı Wiener Singverein'in 90 kişilik tam kadrosu ile Borusan Filarmoni Orkestrası ve şef Gürer Aykal'la birlikte 9.Senfoni'yi açılış konseri olarak seslendirmesi, Yunanistan'ın Fazıl Say'ı olarak bilinen Dimitris Sgouros'un piyano resitali, Swingle Singers'ın festivalde birgün klasik, birgün jazz dinletisi ile yer alması, çağdaş Mısır müziğinden örnekler sunacak olan Sharara Sextet, müzik çevrelerince Adnan Saygun yorumlarından dolayı yeni Gülsin Onay olarak adlandırılan Hande Dalkılıç ile Romen kemancı Florin Ionescu Galati'nin Beethoven Resitali, başkentte yetişip ABD'de yol kateden ve şimdi İstanbul'da yaşayan modern danscımız Zeynep Tanbay'ın dünya danscılarını buluşturan dans projesi, festivalimiz için biraraya gelen **Önder Focan, Sid Jacops, Joe Bagg, Joe LaBarberra**'nın jazz ziyafeti, İstanbul'da geçtiğimiz yaz fırtına gibi esen Fransız Dany Brillant, dünyada Rostropovich ve Piatigorsky ile çalışmış tek çellist Mischa Maisky'nin resitali, Armonika Orkestrası'nın konseri, yalnızca Türk eserlerinin seslendirileceği ve kanun konçertosu ile ayrıca ilgi toplayacak olan Anadolu Yaylı Çalgılar Beşlisi ve Tahir Aydoğdu'nun oda müziği dinletisi.

Festivalin son haftası önce Küba müziği seslendiren Septeto Nacional Ignacio Pineiro'nun konseri, ertesi iki gün ise unutulmaz Kızılordu Korosu kadar tanınan Kazak Korosu ile çok hareketli başlayacak. İtalyan rüzgarı önce dünyanın sayılı kemancılarından Salvatore Accordo'nun Orchestra da Camara Italiana eşliğindeki konseri ve ertesigün nostaljik popun unutulmaz ismi Peppino DiCapri'nin vereceği konser ile esecek.

Festivalin finali Ankara Devlet Operası ve Balesi'nin bu festival için hazırladığı bir dünya prömiyeri "Bozkır" ve "Media"nın balenin starlarınca sahneye konması ve ardından Alexander Dimitriev yönetimindeki St.Petersburg Filarmoni ile olacak.

P R O G R A M	
28 Nisan 2001	Borusan Filarmoni Orkestrası Wiener Singverein (şef: Gürer Aykal) Koro şefi: Johannes Prinz Solist; Dimitris Sgouros (p) Grieg, Beethoven
29 Nisan 2001	Borusan Filarmoni Orkestrası Wiener Singverein (şef: Gürer Aykal Koro şefi: Johannes Prinz Solist; Dimitris Sgouros (p) Grieg, Beethoven
30 Nisan 2001	Dimitris Sgouros (p) resital Schumann, Brahms
01 Mayıs 2001	Swingle Singers Vokal topluluğu Strauss, Vivaldi, Bach, Beethoven, Debussy Chopin, Schubert, Brahms, Mercury, Tchaikovsky
02 Mayıs 2001	Swingle Singers Vokal topluluğu Porter, Kern, Jobim, Rogers/Hart, Lerner/Loewe, Washington/Young Spiritual
02 Mayıs 2001	Sharara Sextet
03 Mayıs 2001	Keman-Piyano Resitali Florin Ionescu Galati (vi) Hande Dalkılıç (p) Beethoven
04 Mayıs 2001	Zeynep Tanbay Dans Projesi
05 Mayıs 2001	Lior Lev (konuk dansçı) Önder Focan Quartet Önder Focan (g) Sid Jacops (g) Joe Bagg Joe LaBarbera
06 Mayıs 2001	Dany Brillant (pop)
06 Mayıs 2001	Mischa Maisky Çello Resitali Alan Weiss (p) Rachmaninov, Brahms, Bach
07 Mayıs 2001	Hohnerklang Armonika Orkestrası Vivaldi, Kölz, Piazzola, Mercury, Kalke, Burgbacher, Williams, Plötz Ellington
08 Mayıs 2001	Hohnerklang Armonika Orkestrası Vivaldi, Kölz, Piazzola, Mercury, Kalke, Burgbacher, Williams, Plötz Ellington
08 Mayıs 2001	Carlos Bonell Gitar resitali Albeniz, Granados, Garcia Lorca Villa Lobos, Paganini
09 Mayıs 2001	Anadolu Yaylı Çalgılar Beşlisi Tahir Aydoğdu (kanun) Alnar, Erkin, Erdener
10 Mayıs 2001	Septeto Nacional Igancio Pineiro Geleneksel Küba Müziği "Son"
11 Mayıs 2001	Russian State Academic Kuban Cossack Choir
12 Mayıs 2001	Russian State Academic Kuban Cossack Choir
12 Mayıs 2001	Orchestra da Camara Italiana Salvatore Accordo (vi) Rossini, Vivaldi, Paganini, Dvorak
13 Mayıs 2001	Peppino diCapri (nostaljik pop)
14 Mayıs 2001	Ankara Devlet Opera ve Balesi "Bozkır" dünya prömiyeri Philip Glas, Steven Reish (müzik) Uğur Seyrek (koreografi) "Media" dünya prömiyeri Arvo Parth (müzik) Ismael Ivo, Marcia Haydee (koreografi)
15 Mayıs 2001	St.Petersburg Filarmoni şef: Alexander Dimitriev Serguei Malov (vi) Weber, Mendelsson, Dvorak
16 Mayıs 2001	St.Petersburg Filarmoni şef: Alexander Dimitriev Maria Kim (p) Schostakovitch, Prokofiev

P R O G R A M

Önder Focan & Sid Jacobs Quartet featuring Joe Bagg & Joe LaBarbera

5 Mayıs; Önder Focan & Sid Jacobs Quartet featuring Joe Bagg & Joe LaBarbera

Önder Focan (g)

Sid Jacobs (g)

Joe Bagg (Ham.B3)

Joe La Barbera (d)

Los Angeles bölgesinin önemli jazz gitaristlerinden biri olan Sid Jacobs aynı zamanda gitar ve jazz gitar eğitiminde önemli yeri olan GTI'nin gitar bölümünü de yönetmektedir. Albümleri kadar jazz gitar metodlarıyla da ünlü olan Sid Jacobs, Larry Goldings (Ham.B3), Brad Mehldau (p), Javon Jackson (ts) gibi müzisyenlerde de çalışmalar yapmış bir müzisyendir. 1999 yılında Los Angeles'da yapılan Uluslararası Jazz Eğitimcileri Birliği (IAJE) seminerlerinde Önder Focan ile tanışmış ve birlikte özellikle iki gitar düetleri çalmışlardır. Bu birliktelikleri de her yıl birer kez buluştukları organizasyonlarda tekrarlamışlardır. Ortak çalışmalarını bir konserle duyurmak isteyen bu ikili daha sonra projeyi geliştirip yine LA bölgesinde etkin olan çok değerli iki müzisyenle quartet olarak dinleyici karşısına çıkacaklardır.

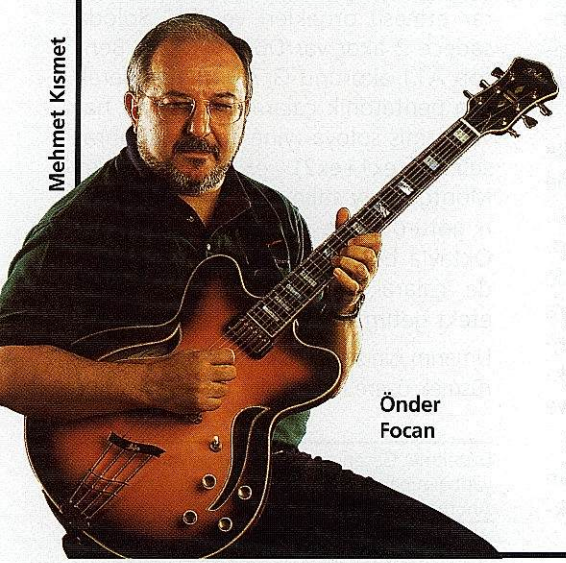
Mehmet Kısmet

Önder Focan

Sid Jacobs

Bu müzisyenlerden Joe Bagg günümüzde tekrar yıldızı parlayan Hammond orgu jazz'ın önde gelen isimleriyle çalmaktadır. Bunlardan bazıları Marvin Smitty Smith, Billy Higgins, Ralph Moore, Brian Lynch. Orgcuların bas yükünü almaları son derece doğal olmakla birlikte Joe Bagg'in swing'i pek herkese de nasip olmamaktadır. Bu bağlamda Joe Bagg günümüzün en önde gelen orgcularından kabul edilmektedir.

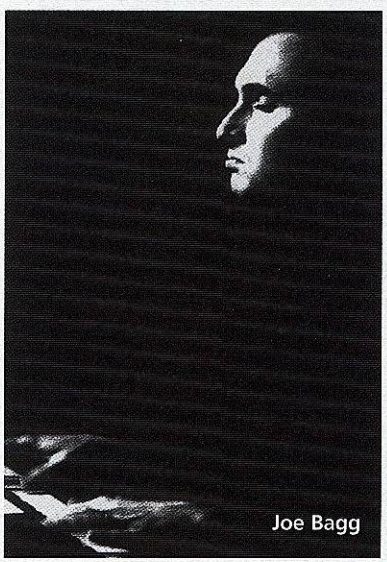
Joe Bagg

Grubun davulcusu ise bir efsanedir. La Barbera kardeşlerin davulcusu olan Joe bilindiği gibi Bill Evans'ın ölmeden önceki son trio'sunda Marc Johnson'la birlikte yer almaktaydı. Joe La Barbera bu efsanevi özelliğini Tony Bennett, Bud Shank, Alan Broadbent, Conte Candoli gibi büyük müzisyenlerle de çalışmalarıyla sürdürmüş son dönemde de Pat La Barbera, Kenny Wheeler, John Abercrombie ve Hein Van de Gein ile birlikte özellikle Avrupa'da konserler vermiştir.

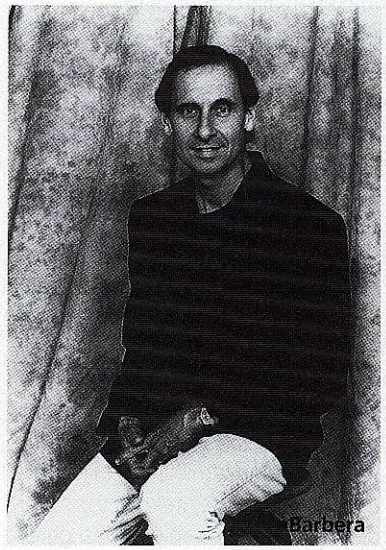
Barbera

Ankara konserinde grup iki gitar, Hammond org ve davuldan oluşan quartet'le parçalar çalacakları gibi her gitaristin solo performansları, org ve davulla trio parçaları, birbirlerine eşlik ettikleri iki gitar düetleri olacaktır. Dinleyicileri, dinamiği ve renkleri oldukça çeşitli bir konser bekliyor.

George Benson

Cem Tuncer
cemtuncer@yahoo.com

Merhabalar,

Bu sayımızın konuğu George Benson. 1943 Pittsburgh, Pennsylvania doğumlu gitarcı 8 yaşında çalmaya başlamış,Wes Montgomery, Charlie Christian, Django Reinhardt stillerinde yetişmiş ve Montgomery'nin tekniğini çok ilerilere götürmüştür. Birçok solo albüm ve çok önemli jazz'cılarla çalışmalar yapmış müzisyen aynı zamanda bu albümleriyle ödüller kazanmıştır. Jazz dünyasında sesi ve gitarıyla çok önemli biryere sahip olan Benson'un 'Tenderly' albümünden bir solo transkripsiyonu (Stella By Starlight), ayrıca George Benson gitar stilini inceleyen riff'leri ve armonik yaklaşımlarına örnek olması için Breezin' adlı parçadan da örnekler verdim.

Tenderly albümü 1989 yılında Warner Bros. 25907-4 etiketiyle piyasaya çıkmış. Bu albüm de Benson'a McCoy Tyner, Ron Carter, Al Foster gibi önemli müzisyenler eşlik etmiş. You Don't Know What Love Is, Stardust, Stella By Starlight, Tenderly; albümdeki parçalardan bazıları.

Transkripsiyonunu yaptığım gitar solosunda, görüldüğü gibi çok armonik bir düşünce yok. Benson; melodik gitar sololarından birini çalmış. Analiz edildiğinde çok işe yarayan numaralar var. Solosunu re-harmonize düşünerek çalmış diyebiliriz (bazı akorları başka akorlar gibi düşünme ya da biribirinin yerine geçme-substitutions-). Çoğu zaman da akorların önemli seslerine hücum etmiş (*işaretiyle gösterdiğim notalar) b5, b9, 3 vs... renkleri iyi duyurmuş. Benson'ın akıcı cümlelerinde pentatonikler ve arpejlerin büyük payı var ama bence en önemlisi solosundaki müzik yani phrasing (cümleleme). Her zaman armonik düşünce, teknik vs... gibi şeylerden önce öneme sahip olması gereken birşey olduğunu düşünüyorum, çünkü insanlara solonuzu dinletmenin ve içinizdeki müziği çıkarmanın tek yolu güzel cümlelerle ifade edebiliyor olmaktır.

Neyse analize dönelim. Solo, break'le başlıyor head'in 31. ve 32. ölçülerinde solocu yalnız bırakılıyor ve G6 akorunu, Benson; G7(l7) gibi düşünerek Gm pentatonik çalıyor (bluesy). Parçanın B'sinde E+7 akoruna Dm7b5 arpeji ve sonra Am'e gitmek için Abmaj ve Abaug arpejleri çalıyor (armonik olarak kromatik yaklaşım). Am'e geldiği zaman C ion ve F7'ye giderken B altered çalıyor.

İkinci olarak, Breezin' adlı parçadan wamp (bir ya da iki akorun sürekli tekrar etmesi) örnekleri verdim. Soloda sadece 2 akor var D6/9 ve A11. Benson A11 akorunu G 7 gibi düşünerek Dm pentatonik çalarak bluesy bir hava vermiş soloya (yine çok akıcı phraseler!) (ex1+ex2). ex 3.ü ise Wes Montgomery stilini (oktavlı çalma) ileri götürdüğüne örnek olarak verdim. Oktavla beraber 4'lü ya da 5'li lerini de çalarak geleneğe enteresan bir efekt getirmiş.

Umarım işinize yarar. Gelecek sayı da görüşmek üzere hoşçakalın. İyi çalmalar!

Düzeltme: Geçen sayıda transkripsiyonunu yaptığım parçanın adı; There Will Never Ever Be Another You.

Stella By Starlight gtr solo

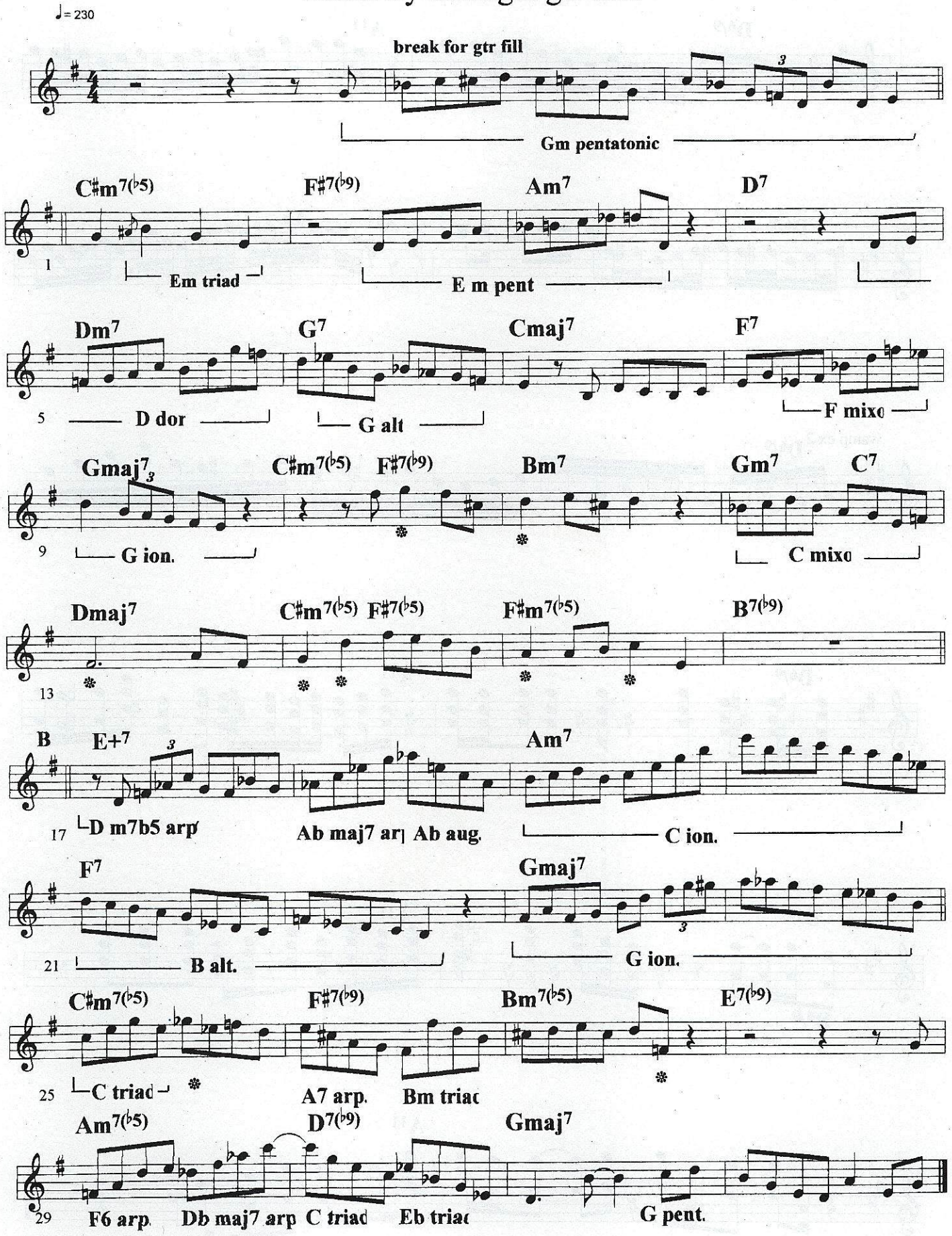

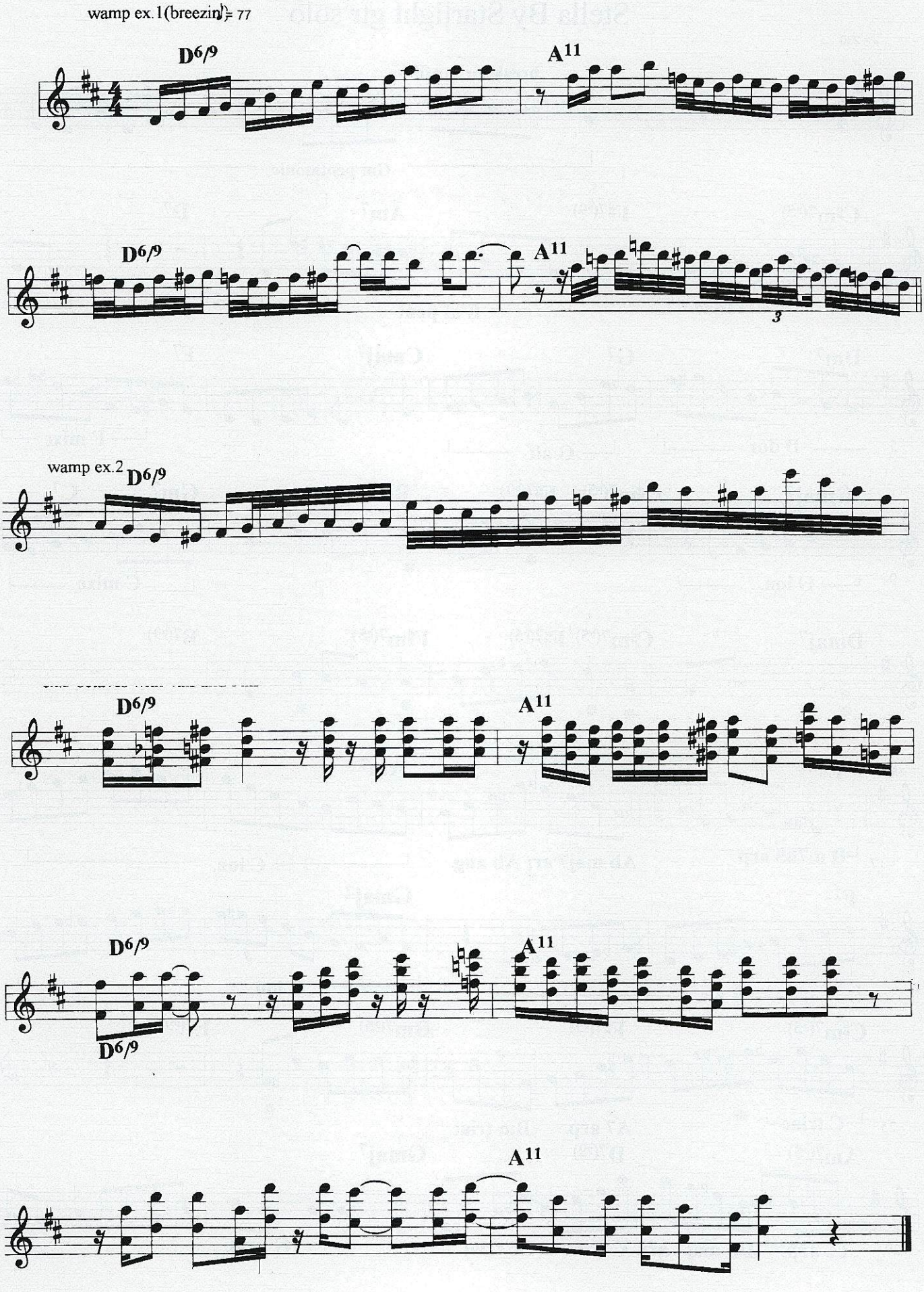
wamp ex.1(breezin) ♩= 77
D6/9
A11
D6/9
A11
3
wamp ex.2
D6/9
D6/9
A11
D6/9
D6/9
A11
A11

Triad'lar (üç sesli akorlar)

■ Çağlayan Yıldız
caglayanyildiz@hotmail.com

UYARI: CSE (Caz Standartları Enstitüsü)'nün yayınladığı bildiriye göre, kuru kuruya teori bilmek, teoriyi enstrümanında uygulamamak ve en önemlisi duymamak; çalışta ve yazışta kuruluğa, gereksiz entellektüel tınlamaya ve kafa karışıklığına neden olabilmektedir. Bu yan etkilerin önlenebilmesi için, teoride öğrenilen herşeyin mutlaka çalınması, -sesiniz çok kötü olsa bile- söylenmesi ve ne yapılıp edilip duyulması gerekmektedir. Ya da bu teori meselesi temelli pas geçilerek, jazz tarihinin her döneminde mümkün olduğu üzere, müzik sadece kayıtlardan dinlenerek/ çalınarak/ (çevrede varsa eğer) ustalardan doğrudan öğrenerek halledilmelidir. Aksi takdirde ileri dönemde ortaya çıkabilecek komplikasyonlardan kurumumuz sorumlu değildir.

Yazıma başlamadan önce iki küçük gereksiz polemiğe gireyim, geçen sayıdaki yazımın "Dr.Gitar" başlığını taşımasının sorumluluğunu aşırı bir grup Emniyet Md.'nü arayarak üstlendi de rahatladım. Yani ben hiç öyle isim koyar mıyım canım? İkincisi de dergide tüm "caz"ların "jazz" yapılmasına çevremdeki pekçok müzisyen gibi ben de karşıyım çünkü; sonuçta "caz" kelimesi Türkiye'de jazz'ın dans müziği olduğu zamanlarda dilimize girmiş ve bu müziğin bir şekilde kabul gördüğünü gösteriyor. Ayrıca "rhythm and blues, soul, reggea" gibi kelimeleri nasıl okuyoruz, İngilizce değil mi? Öyleyse "jazz" yazdığımızda da caz diye değil "ceezz" diye okumamız lazım. Bence küçük ama önemli bir ayrıntı dergide. Neyse konumuza dönelim... (*)

Eveet, demek ki bir önceki dersimizi güzelce çalışıp, aralıkları tamamen öğrendik ve hatta bazılarını duyup söyleyebilmeye başladık ha? Şimdi çıkarın bakalım kağıtları, imtihan yapıcam. Aa, ne demek haber vermedim, biz boşuna mı anlatıyoruz bu kadar şeyi burda, öğrenip öğrenmediğinizi de kontrol edicez tabi ki. Bir önceki "Jazz" dergisini almadıysanız, derslerden geri kalmamak için alabilir ya da «hyperlink "http://www.caglayanyildiz.cjb.net/" » adresinden, "jazz dergisi yazıları" sayfasından bakabilirsiniz. (Tabi tembellik etmeyip de oraya koyabilirsem). Neyse, işte sorular:

1. 1. Eb'un artık dörtlüsü(#4) nedir?
2. 2. E'nin küçük altılısı(m6) nedir?
3. 3. B'nin büyük üçlüsü(M3) nedir?
4. 4. F#'in artık beşlisi(#5) nedir?
5. 5. Ab'ün eksik beşlisi(b5) nedir?
6. 6. D'in büyük yedilisi(M7) nedir?
7. 7. Aşağıdaki aralıkları adlandırın(ız):

(Batı müziğinde notaları harflerle adlandırıyoruz; öyle ki La=A, Si=B, Do=C, Re=D, Mi=E, Fa=F, Sol=G. Evet bir de bunu ezberlemeniz gerekiyor akor şifrelerini okuyabilmek için).

("Abi, aslında çok çalıştım ama aralıkçı bana taktı yaa..."). Aralıklarla ilgili son ve önemli birşey daha söyleyip yeni konuya geçiyorum. Aralıklar bir oktavdan daha büyüklerse 7 ile toplanarak söylenirler, yani "#11" dediğimizde "1 oktav+ #4" ya da "b9" dediğimizde "1 oktav+ b2" aralığı kastederiz. Geri kalanları da bilmiyorsanız yazın lütfen, ev ödevi, kontrol edicem haftaya.

Şimdi gelelim triad'lara yani üç sesli akorlara. Akor nedir? Üç ya da daha fazla sesin bir arada tınlamasıdır, yani sessizlik-tek nota-aralık-akor dizgesindeki 4. basamaktır. Batı Müziğinde 3 sesli akorlar, değişik 3'lü aralıkların üstüste konulmasıyla elde edilir. Bunun dalga boylarının girişimleri gibi fiziksel nedenleri olsa da, bir Marslı için hiçbir anlamı olmayabilecek "insanların ortak sosyal/algısal paydalarda kendilerini ikna etmeleri" gibi bir nedeni de olabilir. Neyse dört temel triad'ımız var Batı Müziği'nde, bunlar;

1. 1. M3'lü aralığın üstüne m3'lü aralık koyarak elde ettiğimiz Majör triad (M)
2. 2. m3'lü aralığın üstüne M3'lü aralık koyarak elde ettiğimiz Minör triad (m)
3. 3. m3'lü aralığın üstüne m3'lü aralık koyarak elde ettiğimiz Eksik (diminished) triad (dim/ o)
4. 4. M3'lü aralığın üstüne M3'lü aralık koyarak elde ettiğimiz Artık (augmented) triad (aug/ +)

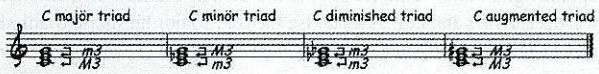

Dikkatimizi celbettiği üzere akoru en alttaki notaya göre adlandırdık (C majör vb.), bu notaya "kök" sesi diyoruz ve bu pozisyondaki akorlara "kök pozisyonundaki" akorlar diyoruz. Nee, bir de başka pozisyonlarda akorlar mı var? Maalesef evet, oraya da az sonra gelicez.

Neyse, şimdi sıkıntılarımıza sıkıntı katan bu bilgiyle ne yapıcaz? Yazının başındaki CSE uyarısını gözönüne alarak tercihen piyanoda (yoksa herhangi bir polifonik alette- gitar, vibrafon, melodika, buzuki, bas vs) çalarak her akorun rengini duymaya çalışacağız ve söyleyeceğiz. Size nasıl gelir bilmiyorum, ama insanlığın genel görüşü (duyuşu) majör akorların mutlu/ açık/coşkulu/güçlü, minör akorların hüzünlü/kapalı/içe dönük, eksik akorların gergin/tehlikeli, artık akorların sisli/yüzer/büyülü bir rengi olduğu şeklinde. Yine de kendi algınızı kendiniz keşfedin (reklam sloganı gibi oldu valla, kopiraytını alayım hemen). Ayrıca bu niteliklerin göreceli olduğunu da unutmamak lazım, yani öyle bir gerilim yaratabiliriz ki, minör bir akor gayet ferah ve mutlu gelebilir vs.

Şimdi hayatımızın en zorlu projesi olan müzik öğrenmeye devam etmek uğruna, tüm triadları 12 tondan yazıyoruz ve hafızlıyoruz. Nasıl mı? C'yu ben yazdım, C#'den devam ediyoruz; C# majör akorunu nasıl bulucaz? C#'ün üstüne M3'lü koyarsak E#, onun üstüne m3'lü koyarsak G#, yani C# majör akoru = C# E# G#. Aynı işlemi min, dim, aug akorlarının formülleri için tek-

rarlıycaz. Sonra Db'e geçicez, Db'ün üstüne M3'lü koyarsak F, onun üstüne m3'lü koyarsak Ab, yani Db majör akoru = Db F Ab. Aynı işlemi min, dim, aug akorlarının formülleri için tekrarlıycaz. Eh, gerisini de siz yazın artık canım...

Eveet, gelelim akorların çevrimlerine, geçen dersimizden de hatırlayamadığımız üzere çevrim(inversion) ne demekti, alttaki notayı tutup bir oktav yukarı koymak demekti; yani bu durumda çevrilmiş akorlar, en allta kök sesinden başka bir sesi olan akorlar oliyür. Yani:

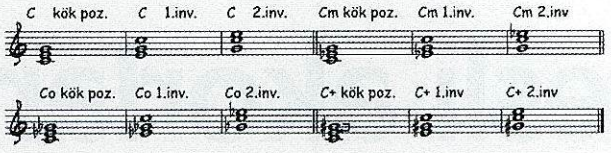

Evet C majörün sembolü "CM" ya da sadece "C", C minörün sembolü "Cm" yada "c", C eksik akorun sembolü "Co" ya da "Cdim", C artık akorun sembolü de "C+" yada "C aug" oluyor. Klasik müzikte 1.inv.'e "6/3", ikinci çevrime de "6/4" dendiğini hatırlatayım, yani C 6/4 gibi bir sembol gördüğümüzde onun C majorün 2.inv.ı olduğunu anlayacağız, eğer karşılaşırsanız klasik teori kitaplarında.

Yukarıda yazdığımız akorlar "kapalı pozisyonda"lar yani araya başka bir akor sesi giremeyecek şekilde düzenlenmişler, oysa biz onları biraz dağıtıp aralarına biraz havalandırma boşlukları yerleştirebiliriz, buna da çok yaratıcı bir şekilde "açık pozisyon" adını veririz:

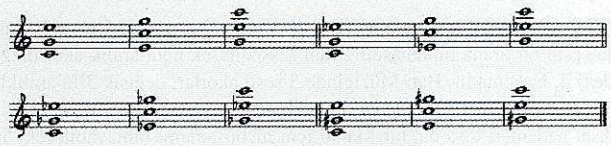

Evet, tabi ki leb... demeden zaten 12 tondan yazmış olduğunuz triadlarınızın, 1. ve 2. çevrimlerini, açık/kapalı pozisyonlarını da yazdınız, çaldınız, dinlediniz ve söylediniz zaten; ya da enstrümanınızı satıp boş bir overlokçu kadrosu aramaya başladınız.

Overlokçuluktan sıkılıp müziğe geri dönenler için yazmaya devam ediyorum. Bu triadları ne yapıcaz, yani nasıl kullanılıyor bunlar? Gelin majör dizinin her sesi üzerine sadece dizi seslerini kullanarak triadlar kuralım ve sonuçlarını inceleyelim.

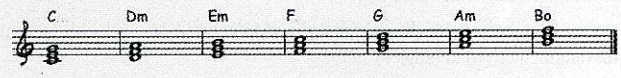

Gördüğümüz gibi majör ve minör akorlar 3-3 berabere kalırlarken, dim akorumuz sadece 1 sayı atabildi, aug'dan ise tık yok. Majör bir diziyi triadlarla armonize ettiğimizde karşımıza çıkan sonuç:

1.	1.	Dizinin I.,IV. ve V. derecelerinde majör akorlar oluşuyor.
2.	2.	Dizinin II., III., VI. derecelerinde minör akorlar oluşuyor.
3.	3.	Dizinin VII. Derecesinde dim akor oluşuyor.

Bu tabi ki tüm majör diziler için geçerli ve biiiz 12 tondan tüm majör dizileri yukarıdaki gibi yazarak armonize ediyoruz. (Yeteer, herşeyi itiraf edicem...)

Bu yetmezmiş gibi bu işlemi Batı Müziğinin en sık kullanılan diğer iki dizisi olan Armonik minör ve Melodik minör için de yapacağız. Tabi, önce bilmeyenler için bu dizileri yazarak.

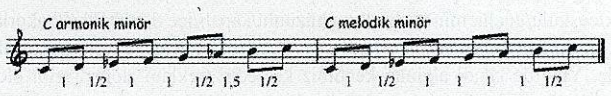

Armonik minör dizisinin her sesi üzerine sadece dizi seslerini kullanarak triadlar kuralım ve sonuçlarını inceleyelim

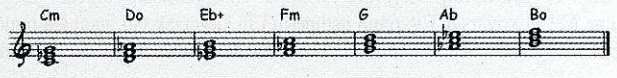

minör dizisini triadlarla armonize ettiğimizde karşımıza çıkan sonuç:

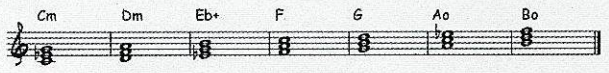

1.	1.	Dizinin V. ve VI. derecelerinde majör akorlar oluşuyor.
2.	2.	Dizinin I. ve IV. derecelerinde minör akorlar oluşuyor.
3.	3.	Dizinin II. ve VII. derecesinde "dim" akor oluşuyor.
4.	4.	Dizinin III. derecesinde "aug" akor oluşuyor.

Melodik minör dizisinin her sesi üzerine sadece dizi seslerini kullanarak triadlar kuralım ve sonuçlarını inceleyelim

Melodik minör dizisini triadlarla armonize ettiğimizde karşımıza çıkan sonuç:

1.	1.	Dizinin IV. ve V. derecelerinde majör akorlar oluşuyor.
2.	2.	Dizinin I. ve II. derecelerinde minör akorlar oluşuyor.
3.	3.	Dizinin VI. ve VII. derecesinde "dim" akor oluşuyor.
4.	4.	Dizinin III. derecesinde "aug" akor oluşuyor.

Şimdi ne yapmanız gerektiğini söylemeye artık benim bile dilim varmıyor. Acıdım size bir an vallahi. Ama siz bunları öğrenmezseniz nasıl kalkınacak bu ülkenin müziği, ne yapalım başa gelen çekilir artık...

Şimdi olayı şöylece bir toparlamak(ya da daha da karmaşıklaştırmak) için bir tablo yapalım:

Dizi/triad	Majör triad	Minör triad	Dim. triad	Aug. triad
Majör dizi	I, IV, V	II, III, VI	VII	
Armonik minör dizi	V, VI	I, IV	II, VII	III
Melodik minör dizi	IV, V	I, II	VI, VII	III

Bu tabloyu nasıl kullanabiliriz? Elimizde bir C majör triadı var diyelim ki, bu akorun fonksiyonu değişik tonalitelerde ne olabilir? Majör triad kolonuna baktığımızda, majör dizilerde I, IV ve V fonksiyonu olduğunu görüyoruz, dolayısıyla C majör tonalitede I, G majör tonalitede IV, F majör tonalitede V olabilir. ("IV= C ise I=? ;V= C ise I =?" vb şekilde düşünerek.) Armonik minör armonizasyonunda F minör tonalitesinde V, E minör tonalitesinde VI olabileceğini görüyoruz. Melodik minör armonizasyonunda F minör tonalitesinde V, G minör tonalitesinde IV olabileceğini görüyoruz.

Biraz fazlaca uzun ve başlangıç düzeyinde olanlar için yüklü yazdığımın farkındayım ama sonuçta sindirmek için 3 ay zamanınız var, aslında ömrünüzün sonuna kadar zamanınız var.

Gelecek sayıya yine sınav var, bu sefer haber veriyorum bakın, duyduk duymadık demeyin. Bu arada yukarıdaki soruların yanıtlarını da vereyim de, sonuçları kendiniz kontrol edin bari:

1.A 2.C 3.D# 4.C "çift#" 5.E "çift b" 6.C# 7a.M6 b.aug4 c.m6 d.m2 e.m3 f.aug2 g.dim7 h.dim3 ı.aug6 i.p4

"Müzik öğrenmek yaşam boyu süren bir iştir, keyfini çıkarmaya bakmak ve sabırlı olmak lazım" der Dandoldenyus („Can Barslan), ben yine de öğrencilerin saldırılarına maruz kalmadan olay yerinden uzaklaşayım yavaştan...

(Editörden: O zaman dergimizde geçen tüm isimleri de Türkçe söylendiği gibi yazmayı öneriyorum ne dersiniz; Duyk Elingtın, Çarli Parkır, Ela Fitzcerıld, Can Sıkofild, Kaunt Beyzi, Kiyt Cerıt, Can Koltreyn, Mayls Deyvis...)

2. Bölüm

Latin Amerika ritmleri; Küba ritmleriyle "konga" (conga ve tumbadora) ve bongo:

Kaan Taprak
www.flyingturkishman.nl

Batı Afrika kökenli olan konganın ataları, Nijerya yöresinde halen çalınan, yöresel enstrümanla aynı özellikler gösteriyor. Nijerya'dan başladığı sanılan yolculuk, Latin Amerika'ya, özellikle Küba'ya ve oradan New York'a ulaşmış ve şu anda katır derisi aynı kalsa da, modeli, ağız çapı ve yüksekliği ve de ağaçtan gövdesi şimdi yerini "fiberglas"a bırakmış, hatta yeni model kongaların derileri de artık "fiberglas" olarak geliştirilmiş ve ses olarak o kadar sıcak olmasalar da, kullanışlı ve dayanıklı olduklarından ve akortları değişmediğinden tercih edilir olmuş. Kübalılar konga'yı kendi enstrümanları sayarlar, ama Venezüellalı ya da Porto Ricolu'lar buna sıcak bakmazlar, ama New York'ta yaşanan ve beraberce bulunan bir "sos" var ki bunu herkes paylaşıyor bu: Salsa. Salsa (sos) New York'ta bütün Latin insanlarının ortak müziği. Müzik yapılarını incelersek yine de Küba çok özel bir yer, bence orada müzik daha otantik kalmış, yaşatılmış, onun için de derslerimizde Küba ritmleriyle konga'nın ve bongo'nun çalış tekniklerini ve temel Küba ritmleri ki bunlar yeni başlayanlar için çok önemli ritmler.

Üç tip konga var: Çapı dar olan kinto (quinto), orta boy konga (conga), büyük boy tumba (tumbadora) olmak üzere.

Aslında orijinal çalınış şekli, aynı Batı Afrika poliritmi gibi konga ve tumba'yı 2 ayrı kişi çalıyor. 3. kişi kinto da solo yapıyor. Günümüzde konga ve tumba'yı tek kişi çalıyor, hatta 3 ve 4 konga'yı birarada çalmak mümkün.

Bango iki bölümden birbirine bitişik, o daha ince katır derisinden çembere çekilmiş, küçük bölümü soru bölümü, büyük bölümde de cevaplar; iki davul arasında devamlı bir iletişim; sorular ve cevaplar tartışmalar, uzlaşmalar var.

Latin ritmlerinde en önemli olan enstrüman klavedir (clave). Bu sert ağaçtan yapılan elden biraz uzun iki kalın sopa gibidir. Bu iki ağacın ritmi, tüm ritmlerin ve orkestranın anahtarı gibidir. Klave ritmi çok önemli!

Latin ritmlerini öğrenirken de, iyi bir ritmi çalabilme metotunu uygulayacağız. Bu metot ritmi "bir cümle" gibi almak ve onun şarkısını söylemektir; her ritm bir cümledir ve bu cümle önce sesli söylenecek ve tekrar edilecek sonra ellerle davullarda bu cümle söylenecek. Bu metodun amacı "zamanlama" ve "swing"i iyi yapabilmektir. Solo yaparken de cümleler kurmak, soruları ve cevapları anlamak ve anlatmak için etkilidir.

Vuruş tekniklerini incelemeden önce önemli olan çalış pozisyonunun düzgün olmasıdır. İki ayrı çalış pozisyonu var; oturarak ve ayakta. Ayakta çalış pozisyonunda ayaklar tam yerde ve omuz hizasında dengeli olmalı. Diğer pozisyonda ise bir sandalyenin uç bölümüne oturulması durumunda, ayaklar tam yerde ve sırt dik, sağ ve sol el dengeleri eşit olmalı. Konga tam omuzlarla deri arası bir üçgen olacak şekilde, sağ diz önünde tumba **(R.1)**, eller konganın ve tumbanın orta ve yan vuruşlarını yapabilecek şekilde üçgen, dörtgen ve dik hareketler yapabilecek şekilde rahat **(R. 2, 3 ve 4)** olmalı.

Bonga için de aynı yol izlenmeli. Ama onun vuruş teknikleri ayrı olsa da - kolların hareket yönleri aynıdır.

Konga, tumba, bongo ve klave'nin vuruş teknikleri, çalındığı zaman alınacak sesler de şöyledir:

1

2

3

4

5

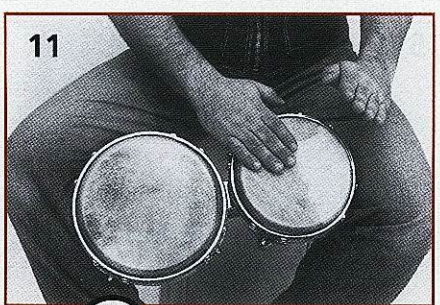

CL = klave için, çalındığı anda sesi "KLA"
CH = tokat vuruşu, çalındığı anda sesi "CA" **(R. 9, 10)**
KA = parmak vuruşu, çalındığı anda sesi "KA" **(R. 7)**
TA = açık vuruş, çalındığı anda sesi "TA" **(R. 8)**
PA = avuç vuruşu, çalındığı anda sesi "PA" **(R. 6)**
DO = bas vuruşu, çalındığı anda sesi "dun" **(R. 5)**
ES = zaman aralığı
> = aksent (o sırada daha kuvvetli çalınacak)
M = El o bölgede bekletilecek, kapalı.
=Kongo bölgesi veya bongonun küçük bölümü.
=Tumba bölgesi veya bongonun büyük bölümü.

* Diğer vuruş teknikleri ve sesleriyle bongoyu daha ileride inceleyeceğiz.

İlk önce Bongo için Martillo ritmi (çekiçi) temel alacağız, diğer vuruşlar daha sonra gelecek.

Bu temel vuruş tekniklerinden sonra izlenecek yol ise; araştırmalarımın sonucunda bulduğum formüle göre amacı iyi bir ritm yanında iyi bir müziğin nasıl yapılacağını gösteriyor.

$$\text{İyi bir müzik} = \frac{(\text{Melodi}) + (\text{Yuvarla}) + (\text{Üçgen})}{\heartsuit} \times (\text{Alıştırmalar})$$

Melodi; her ritmi bir cümle olarak çalacağız bildiğiniz gibi her ritmin bir melodisi vardır, ilk önce bu melodiyi sesli olarak söyledikten sonra;

Yuvarla; Bu melodiyi yuvarlamak, yani bir saat gibi düşünürsek, cümle 12'de başlayacak ve 12'de bitecek; bir örnek

CH KA TA PA ritminin cümlesini ilk önce sesli söyleyin daha sonra, daha sonra göğsünüzde bir elinizle tempo tutun, bunun üzerine bu ritmin melodisini söyleyin, önce kulağınızla bunu duyun ve yuvarlatın daha sonra çalmaya başlayın ve içinizden bunu tekrar edin.

Üçgen; Yuvarlak olan davulların orta noktasından iki omuz hizasına ayrılan bölüm bir üçgendir. Bunu daima üçgen gibi tutun. Bu sağ sol el dengesi için çok önemlidir. Vücut ve davul bu üçgen içinde hareket etmeli.

En önemli alıştırma klave ritmi, iyi bir teknik geliştirirken bu ritmi çok iyi çalmanız gerekiyor.

İki önemli klave ritmi var.

Tumba; cha cha cha, son, mambo gibi ritmlere eşlik eden 3-2 klave:

CL es es CL | es es CL es | es es CL es | CL es es es

Rumba 3-2 klavesi;

CL es es CL | es es es CL | es es CL es | CL es es es

Konga ve bongo çalışması için 3 ve 4 zamanlı olarak tüm sesleri doğru alıncaya kadar bu alıştırmaları yapmanız gerekledir.

Konga için; 3 zamanlı alıştırma örneği

PA KA TA | PA KA TA
sağ sağ sağ | sol sol sol

Konga için; 4 zamanlı alıştırma örneği:

CH TA PA KA | CH TA PA KA
sağ sağ sağ sağ | sol sol sol sol

Bu yapıyı, yani 3 ve 4 zamanı bozmadan tüm vuruş tekniklerini sağ ve sol el dengelerini bozmadan çalışacağız. Hareket bilekten eller gergin ve deriye tam paralel olmalı;

Bongo için de aynı alıştırmaları uygulayacağız.

Ritmlere gelince, bu derste işleyeceğimiz ilk ritm yukarıda da açıkladığım klave ritmi olacak; tumbao ritmi temelinde, cha cha cha, mambo, son montuna, bolero gibi ritmler 3-2 klave eşliğinde çalınacak.

Yalnız rumba klaviyesi ayrıdır onu da iyi çalmamız gerekiyor: formüllü ritmleri çalışırken uygulamayı da unutmayın!

Sırasıyla:

1) 3-2 Klave
2) Martillo (bu temel bongo ritminin ana vuruşları yanında diğer vuruşlarını da ayrıca aşağıda açıklayacağım).
3) Tumbao
4) Cha Cha Cha ritmi
5) 3-2 Rumba Klave
6) Rumba quanco

Bongo vuruş teknikleri; el deriye paralel, hareket bilekten parmak, avuç **(R.5 ve 6)**;

Bas vuruşu **(R.1)** çalındığı andaki sesi **DO**
Açık vuruş **(R.2)** çalındığı andaki sesi **Ta**
1. tokat **(R.3)** çalındığı andaki sesi **CH**
2. tokat/uç noktada **(R.4)** çalındığı andaki sesi **CH**
Parmak vuruşu **(R.5)** çalındığı andaki sesi **KA**
Avuç vuruşu **(R.6)** çalındığı andaki sesi **PA**
Kapalı tokat **(R.7)** çalındığı andaki sesi **CAK**
Tek parmak vuruşu **(R.8)** çalındığı andaki sesi **Ti**
Bongonun büyük kısmında, açık vuruş **(R.9)** çalındığı andaki sesi **TA**
Bongonun büyük kısmında, tokat vuruşu **(R.10)** çalındığı andaki sesi **CA**
Bongonun büyük kısmında, bas vuruşu **(R.11)** çalındığı andaki sesi **Do**
Bongo çalış tekniği oturuş şekli **(R.12)**

Bongo soru ve cevaplarını çalışırken bu teknikleri; 3 ve 4 zamanlı alıştırmalarla çalışın; bir örnek DO Ta CH Ka bunların türevlerini geliştirin ve kombinas-

yonlarını düzeni bozmadan uygulayın ve formülü uygulayarak çalışın! Alıştırmalara yavaş başlayın ve cümleleri bir cümle olarak sağ ve sol el için değiştirin. Sağ ve Sol el dengesinin eşit olması amaçtır.

Önümüzdeki derste yeni enstrümanların teknikleri ve ritimlerine başlayacağız.

Elinize sağlık.

Temel Bongo Ritminin ana vuruşları yanında diğer vuruşlar

Cha Cha Cha

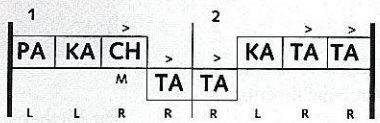

Rumba Klave

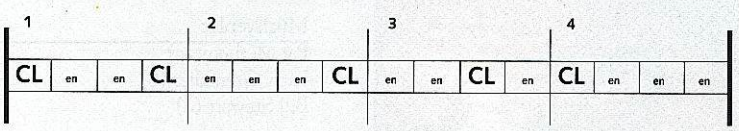

Rumba Quanco

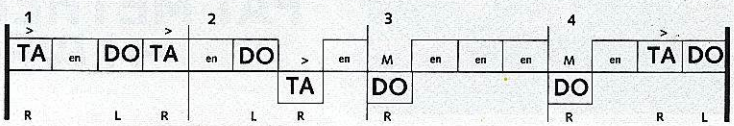

3-2 Klave

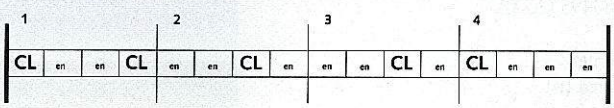

Martillo

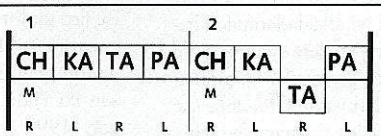

Tumbao

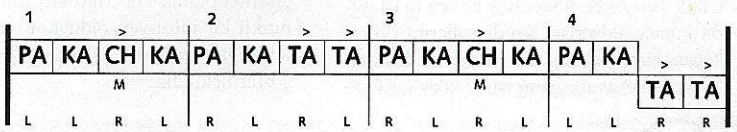

ULUSLARARASI KULLANILAN KISALTMALAR

acc	akordiyon	el db	elektrik double-bas	picc	piccolo
afl	alto flüt	eh	english horn	prg	programming
arr	aranjör	elb	elektrik bas	r	reeds
as	alto saksofon	elg	elektrik gitar	sax	saksofon
b	bas	elp	elektrik piyano	si	sitar
bar	bariton saksofon	els	elektrik sitar	sou	sousaphone
bcl	bas klarinet	eu	euphonium	ss	soprano saksofon
bfl	bas flüt	fl	flüt	str	strings
bgo	bongo	flh	flügel horn	synth	synthesizer
bjo	banjo	frh	french horn	ta	tabla
btb	bas trombon	g	gitar	tam	tambourine
bs	bassoon	h	horn	tb	trombon
c	kornet	har	harpsichord	timb	timbales
cb	kontrabas	hca	harmonika	tp	trompet
cbs	kontrabassoon	ho	hammond org	ts	tenor saksofon
cel	keleste	hp	harp	tu	tuba
cga	konga	keyb	keyboards	v	violin
cl	klarinet	man	mandolin	va	viola
clav	klavinet	mell	mellafon	vb	vibrafon
co	kougar	mrb	marimba	vc	cello
comp	kompözitör	o	obua	vo	vokal
cond	kondaktör	orch	orkestra	vtb	valve trombon
cy	simbal	org	org	wbd	washboard
d	davul	p	piyano	wdwd	woodwinds
dir	direktör	perc	perküsyon	xyl	xylophone

Oğuz Büyükberber

Velvele
Ada Müzik 501786 (2000)

Müzisyenler

Oğuz Büyükberber (bclt)
Sibel Köse (vo)
Alper Maral (nar)
Mike Wilkens (ts)
Yahya Dai (as)
Ümit Onartan (ss)
Çağlayan Yıldız (b, g)
Tolga Tüzün (keyb)
Alpay Dinletir (bongo, dar)
Volkan Öktem (d)

Albümle ilgili geniş bilgiyi 40, 41, 42. sayfalarımızdaki röpörtajdan bulabilirsiniz.

Ray Brown

Some of My Best Friends
Telarc 83495 (2000)

Müzisyenler
Ray Brown (b)
Geoff Keezer (p)
Karriem Riggins (d)

Jazz'ın efsanevi isimlerinden birisi olan Ray Brown'ın "benim en iyi arkadaşlarımdan bazıları" serisinden trompetçilere ayrılmış olanı bu albüm. Daha önce piyanistler ve şarkıcılarla bu tarz çalışmaları vardı. Günümüz jazz dünyasının en önde gelen trompetçileri teker teker Terence Blanchard, Jon Faddis, Roy Hargrove, James Morrison, Nicholas Payton, Clark Terry gibi isimler Ray Brown'ın triosuna konuk oluyorlar. Kendi stillerini ortaya koyan birbirinden güzel parçalar çalıyorlar. 29 Mart Perşembe günü İstanbul'da CRR'de kendisini izleme şansını yakalayan arkadaşlara ne mutlu!

Pat Metheny

Trio – Live
Warner Bros. 47907-2 (2000)

Müzisyenler

Pat Metheny (g)
Larry Grenadier (b)
Bill Stewart (d)

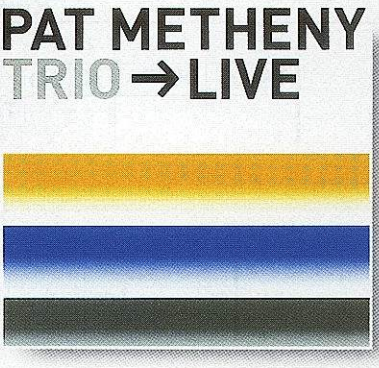

Pat Metheny'nin iki önemli yüzü var; birisi Pat Metheny Group çalışmaları, diğeri ise jazz gitar trio'ları. İkisine de aşağı yukarı aynı ağırlıkta yönelen sanatçı spontan ve interplay'e açık trio formatıyla özellikle son iki yıldır daha yoğun çalışmalar yapıyor. 1999 yılında Avrupa ve ABD'de trio'suyla verdiği konserlerin canlı kayıtlarından seçilmiş bu 2 CD'lik albüm bir trio gitaristi olarak Pat Metheny'nin ne kadar renkli bir müzisyen olduğunu ve gruptaki içiçeliğin ne kadar üst düzeyde olduğunu göstermektedir.

Dianne Reeves

The Calling
Blue Note 27694-21 (2001)

Müzisyenler

Dianne Reeves (vo)
Mulgrew Miller (p)
Reginald Veal (b)
Greg Hutchinson (d)

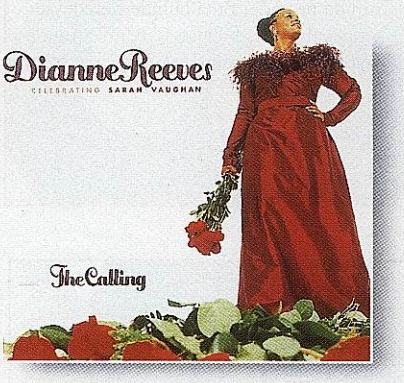

Dianne Reeves'in müzikal gelişmesindeki en önemli müzisyenlerden biri Sarah Vaughhan. Dianne Reeves, Sarah Vaughan'ın plaklarını dinleyerek büyümüş, onlardan etkilenmiş. Repertuar ve stilinin oluşmasında Sarah Vaughan'ı dinlemesi çok katkıda bulunmuş. Dianne Reeves son albümünde kendisi için bu kadar önemli etkileri olan bu büyük jazz şarkıcısını unutmamış, repertuarını onun yorumladığı parçalardan seçerek bir anlamda ustasına da kusur etmemiş. Ölümsüz jazz standartlarını bir kez de Dianne Reeves'in keyifli yorumundan dinlemek bu albümün en çekici yanı. Albümde yukarıda adı geçen müzisyenlerden başka Billy Childs (p), Romero Lubambo (g), Munyungo Jackson (perc), Steve Wilson (ss, as), Russell Malone (g), Clark Terry (tp)'de yer alıyorlar.

John Pizzarelli

Let There Be Love
Telarc 83518 (2000)

Müzisyenler

Harry Allen (ts)
Dominic Cortese (acc)
Ray Kennedy (p)
Jesse Levy (cello)

Ken Peplowski (clt)
Bucky Pizzarelli (g)
John Pizzarelli (g, vo)
Martin Pizzarelli (b)
Tony Tedesco (brush)

Geleneksel jazz'ın günümüzdeki önde gelen isimlerinden Pizzarelli. Babasının izninde çok iyi bir gitarcı ancak, iyi fiziğini ve şarkıcılığını kullanarak tecimsel başarının da peşinde. Bu albümde neredeyse hiç gitar çalmıyor. 50'lerin jazz'ını anımsatan yeni beste parçalarla jazz dinleyicisinin karşına çıkıyor. Nostaljiyi taze bir nefesle tatmak isteyen müzikseverler çok keyif alacaklar.

Andy Summers

Peggy's Blue Skylight
BMG 36792 (2000)

Müzisyenler

Andy Summers (g)
Dave Carpenter (b)
Joel Taylor (d)

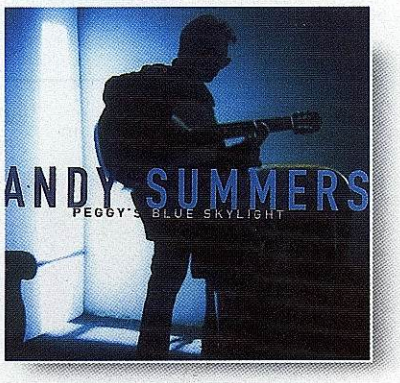

1970'lerin ünlü funk grubu Police'in gitarcısı Andy Summers son yıllarda belki de en çok sevdiği tür olan jazz'a yönelerek birbiri ardına albümler yapmaya başladı. Bir önceki çalışmasını Theloious Monk bestelerine ayıran Summers bu albümde de Charles Mingus bestelerini kendi anlayışına göre yorumluyor. Straight-ahead bir jazz gitarcısı olmayan Summers'ın Mingus parçalarına rock'vari bir tavırla ele alışı zaman zaman ilginç müzikal heyecanlar yaratıyor. Albümde konuk sanatçılar arasında Randy Brecker (tp), John Novello (Ham.B3), Hank Roberts (cello), Nick Ariondo (acc) var.

Gerry Mulligan

The Final Recordings
Telarc 83517 (2000)

Müzisyenler

Gerry Mulligan (ts)
Dave Grusin (p)
Ryan Kisor (tp)
John Scofield (g)
Dean Johnson (b)
Ron Vincent (d)

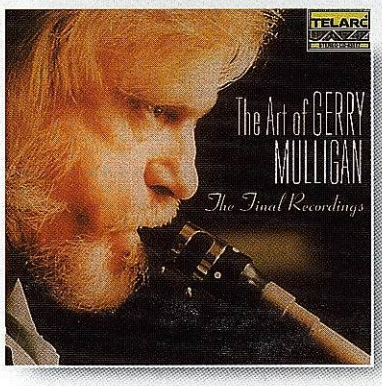

Konuk olarak Grover Washington Jr. (ss, ts), Warren Wache (cornet), Luis Bonilla (tb), Bobby Milliken (fghn, tp), Jim Pugh (tb), Byron Stripling (flgn, tp), Dave Taylor (btb), Ted Rosenthal (p)'in yer aldığı albümde Gerry Mulligan'ın ölümünden önce yaptığı 3 albüm kaydının bir CD'de toplanmasıyla oluşmuş. Bu üç kayıt da değişik konseptlerle oluştuğu için Gerry Mulligan'ın geniş müzikal spektrumunu oldukça iyi veriyor.

Atilla Zoller

The Last Recordings
Enja 9349 2 (2000)

Müzisyenler

Atilla Zoller (g)
Tommy Flanagan (p)
George Mraz (b)

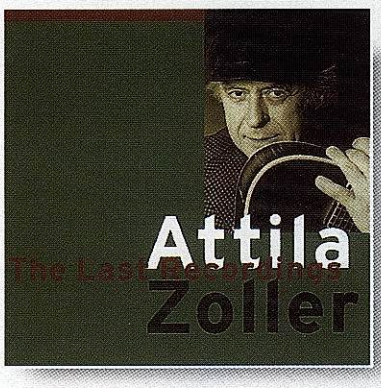

Geçtiğimiz yıl kaybettiğimiz gitarist Atilla Zoller'in bu son kaydında ABD'li müzisyenlerle birlikte dünyaya adını duyurmuş Macar müzisyenler Szakcsi (p), Aladar Pege (b), Imre Köszegi (d) de yer almış. Sıcak tonlu gitaristin müziğini bir kez daha keşfetmek oldukça keyif verici.

Mercan Dede

Seyahatname
Doublemoon Records DM 0012 (2001)

Müzisyenler

Mercan Dede (ney, vo, perc)
Hugh Marsh (vi, pluckinge)
Farouk Shams (vo, tar)
Sayed Shamsaddin (vo)
Moksha Sommer Mohammad Shams (vo)I
Ziya Tabassian (tombak)
Matthew Burton (vo, beat mach.)
Shankar (dolak)
Fraser Hollins (b)
Scott Russell (darbuka)

Uzun zamandır Kanada'da (Montreal) yaşayan prodüktör, DJ ve müzisyen Mercan Dede'nin (a.k.a. DJ Arkın Allen) Doublemoon'dan çıkan yeni albümü Seyahatname, reji ve koreografisini Beyhan Murphy'nin gerçekleştirdiği Seyahatname 2001 adlı gösteri için bestelenen müziklerden oluşmakta. Mercan'ın albümü için şöyle anlatmakta: "Belli bir tarzda müziğin bulunduğu bir albüm değil; ne de olsa seyahate ait, yani bir noktadan diğe-

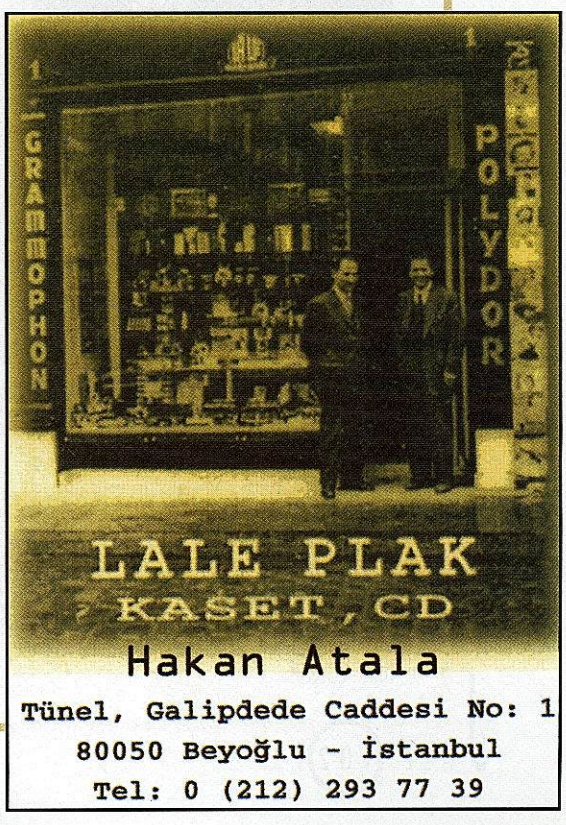

rine ulaşmaya ilişkin; bu ulaşım fiziki, manevi ya da sosyal olabilir. Müziklerin ana temaları farklı coğrafyaları içeriyor, örneğin Kâni Karaca'nın Bülbül Kasidesi'ne, Farouk Shams'in Hafız'dan Farsça bir gazel ile cevabı var. Hüsnü Şenlendirici'nin muhteşem klarnet taksimine hip-hop'tan funk'a giden çok şenlikli bir altyapı misafirlik ediyor. Yani tam 'Seyahatname' gibi birşey. Sanırım şu ana kadar yaptığım ilk iki albümün ilhamıyla, ama onların yapısı ve estetiğini ileriye götürebilen bir çalışma". Albümde yer alan bestelerin tamamı Mercan Dede'ye ait ve sırasıyla Gülname (gazelhan Kâni Karaca'nın yorumuyla Bülbül Kasidesi), Semaname, Hayalname, Şahname, Neyname, Vefaname (klarinet taksimi Hüsnü Şenlendirici'nin), Aşkname, Falname ve Sırname.
Birbirinden oldukça farklı sanatçı kimliklerini aynı potada ustaca eritmeyi başaran, ney, bendir ve vokal sanatçısı Mercan Dede, yeni albümü "Seyahatnam"de sadece Doğu-Batı, geçmiş-gelecek, iç-dış gibi sanal yolculuk temalarını işlemekle kalmıyor; aynı zamanda sufi müziğinin derinliğini ve ruhani boyutunu da elektronikayla çok ustaca ve bir DJ kıvraklığıyla birleştirmekte. "Seyahatname"de kategoriler ötesi, akustik-elektronik, iddialı bir çalışma ile karşı karşıyayız.

Kevin Mahogany

Pussy Cat Dues
Enja 9316 2 (2000)

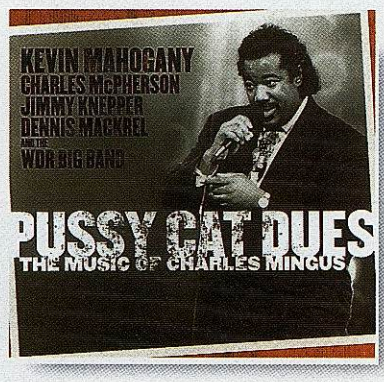

Müzisyenler

Kevin Mahogany (as)
Charles McPherson (as)
Jimmy Knepper (tb)
Dennis Mackrel (d)
WDR Big Band
Bill Dobbins (dir)

Son yıllardaki en parlak erkek jazz vokalistlerinden biri olan Kevin Mahogany bu çalışmasında Charles Mingus'un müziğini yorumlayarak etkileyici sesiyle müzik severlere ulaştırıyor. Jazz'a ve jazz vokaline her alanda büyük katkıları olan sanatçı gerek parçaların seçimi gerekse düzenlemeler ve yorumuyla katkılarını sürdürüp jazz'a ne kadar aşık olduğunu muhteşem yorumuyla çok iyi ifade ediyor.

Maria Schneider

Allegresse
Enja 9393 2 (2000)

Müzisyenler

Maria Schneider Orchestra

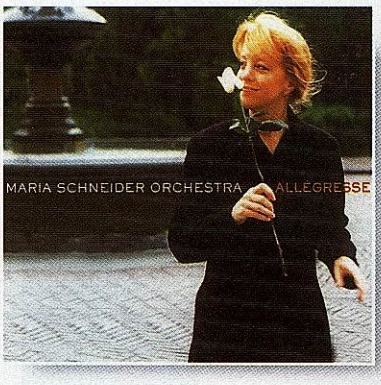

Maria Schneider (p, comp, cond), Tim Ries (ss, clt, flt), Charles Pillow (as, ss), Rich Perry (ts, flt), Rick Margitza (ts, ss), Scott Robinson (bs), Tony Kadleck (tp), Greg Gisbert (tp, flg), Laurie Frink (tp, flg), Ingrid Jensen (tp, flg), Dave Ballou (tp, flg), Keith O'Quinn (tb), Rock Ciccarone (tb), Larry Farrell (tb), George Flynn (btb), Ben Monder (g), Frank Kimbrough (p), Tony Scherr (b), Tim Horner (d), Jeff Ballard (perc).
Maria Schenider günümüzde büyük orkestra şefi ve aranjör olarak kendine çok sağlam bir yer edindi. Aslında mahareti büyük orkestrayı bir kombo esnekliğinde kullanması, uzun parçalarda dinamiği oldukça iyi ayarlaması ve yazılı kısım ve doğaçlamaları da çok güzel dengeleyip, büyük orkestra içinde interplay'i en üst düzeyde tutabilmesidir. Bu anlamda üst düzey bir müzikal başarıyı bu çalışmasında da yakalıyor.

Glen Moore

Nude Bass Ascending
Intuition 3192 2 (1999)

Müzisyenler

Glen Moore (b, p)
Carla Bley (Ham.)
Steve Swallow (b)
Rabih Abou-Khalil (ud)
Arto Tunçboyacıyan (perc, vo)

Oregon'un muhteşem bascısı Glen Moore'un sizi yepyeni ufuklara götürecek çalışması. Ka-

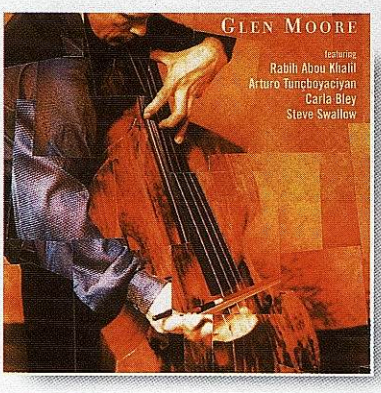

yıtta yer alan sanatçılara bakarsanız değişik nitelikte olduklarını görürsünüz. Aslında bir anlamda Oregon'un müziğinde de yer bulan çok kültürlülük ve dünyanın diğer seslerine de açıklık bu çalışmada da işlenmiş. Çok keyifli bir çalışma.

Kurt Rosenwinkel

The Next Step
Verve 314 549 162-2 (2001)

Müzisyenler

Kurt Rosenwinkel (g, p)
Mark Turner (ts)
Ben Street (b)
Jeff Ballard (d)

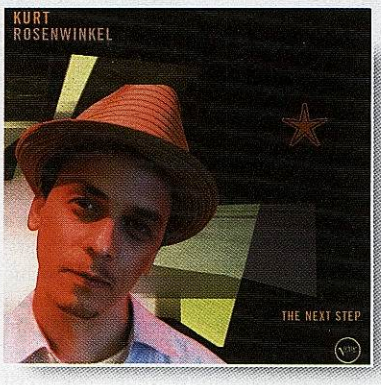

Son dönemin en parlak gitaristlerinden biri olan Brooklyn'li Kurt Rosenwinkel'in The Enemies of Energy'den'den sonra ikinci Verve albümü olan Next Step'de bütün besteler kendisine ait. Sanatçıyı daha önce Paul Motian, Chris Potter gibi birçok müzisyenle birlikte yapmış olduğu çalışmalardan tanıyoruz. Bu albümde sanatçı ile birlikte yer alan tüm müzisyenler gerçekten çok iyi bir performans sergiliyorlar.

Andy Middleton

Nomad's Notebook
Intuition 3264-2 (1999)

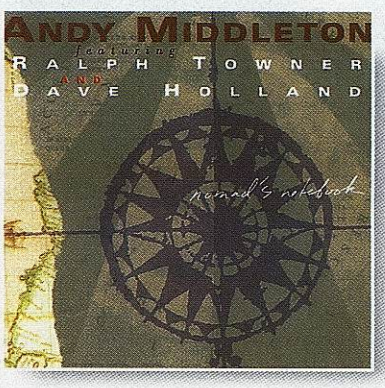

Müzisyenler

Andy Middleton (ts, ss)
Ralph Towner (g, p)
Dave Holland (b)
Alan Jones (d)

Genç nesil tenor ve soprano saksofoncular dan Andy Middleton çağdaş jazz'ın tec-

rübeli isimleriyle birlikte yaptığı bu albümde çoğunlukla kendi bestelerine yer vermiş. Ralph Towner ve Dave Holland'ın varlığı aslında müziğin gidebileceği boyutları dinleyiciye aslında bir anlamda müjdeliyor. Ayrıca konuk olarak Jamey Haddad (perc, vo), Noah Bless (tb), Henry Hey (p) de kayıtta yer alıyorlar. Akustik sound'lu ve çok keyifli bir albüm.

Rolf Kühn
Inside Out
Intuition 3276-2 (1999)

Müzisyenler
Rolf Kühn (clt)
Michael Brecker (ts)
Till Brönner (tp)
Lee Konitz (as)
Joachim Kühn (p)
Detlev Beier (b)

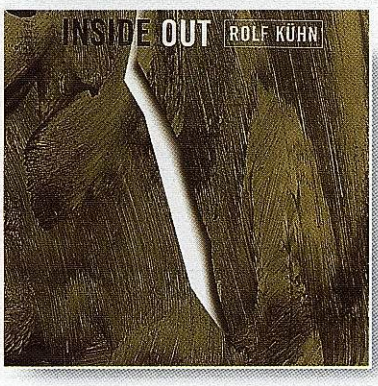

Kühn kardeşlerin uluslararası jazz sahnesindeki ünü ve yeri gün geçtikçe kuvvetleniyor. Piyanist Joachim Kühn'den sonra klarinetçi Rolf Kühn de Michael Brecker, Lee Konitz gibi önemli jazz müzisyenleriyle çalışmalar yapmakta. Almanya'da biraraya gelen müzisyenler daha sonra bu çalışmanın kayıtlarını gerçekleştirmişler. Modern jazz'ın çok kaliteli bir örneği. Albümde ayrıca konuk olarak Lee Konitz (as), John Schröder (g), Frank Chastenier (p), Jochen Rückert (d), Wolfgang Haffner (d) yer alıyorlar.

Terem Quartet
No, Russia Cannot Be Perceived by Wit
Intuition 3273-2 (1999)

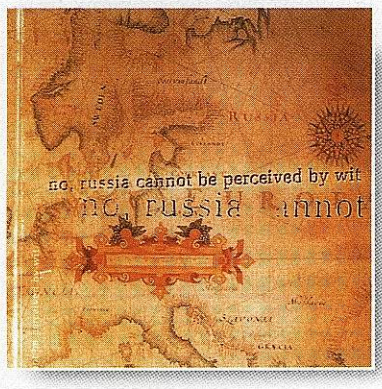

Müzisyenler
Igor Ponomarenko (as)
Andrej Kostantinov (ss)
Adrej Smirnov (acc)
Mikhail Dziudze (b balalayka)

Son dönem Rus müzisyenler de ellerinden geldiğince dünyaya açılarak kayıtlarını müzik piyasasının içine sokmayı başardılar. Bu sizlere tanıtmak istediğimiz müzik aslında jazz başlığıyla adlandırılamaz. Ancak enstrümanlarının lirik tınısı ve sanatçıların üstün performanslarını okuyucularımızdan bu tür müzikle ilgilenenlere duyurmak isteriz.

Lewis Trio
Battango
Intuition 1101-2 (2000)

Müzisyenler
Ricardo G.Lewis (vi)
Ivan G.Lewis (p)
Alain Perez (b, vo)

Son yıllarda Küba müziği dünyada oldukça fazla ilgi uyandırmaktadır. Genellikle gitar, nefesli enstrümanlar, piyano veya vokal ağırlıklı olan bu müziğe Lewis Trio keman ile oldukça taze ve yeni bir soluk getirdi. Afro –Küban jazz'ın kemanlı versiyonunu merak edenlere öneriyoruz.

John Scofield
Works For Me
Verve 314 549 281-2 (2001)

Müzisyenler
John Scofield (g)
Kenny Garrett (s)
Brad Mehldau (p)
Christian McBride (b)
Billy Higgins (d)

Bundan önceki son iki çalışmasını funk ve groove'a adayan Scofield bu kez straight-ahead bir repertuarla jazz severlerin karşısında. Temiz bir gitar tonu ama yine modern ve progressiv Scofield imzalı cümleler... Ancak straight-ahead lafı dinleyiciyi aldatmasın, stil olarak referans tamam ama standartlara hiç yervermeyen Scofield taptaze bestelerle dinlemeye değer!

Jukka Perko
Music of Olavi Virta
Blue Note 532132 20 (2000)

Jukka Perko (as, ss)
Manuel Dunkel (ts)
Lasse Lindgren (b)
Teppo Makynen (d)

Geçtiğimiz yüzyılın ilk yarısında Arjantinden kaynaklanan tango müziği Türkiye gibi bütün dünyada çok ilgi gördü, her ülke de kendi tango müziğini ve bestecilerini yetiştirdi. Finlandiya'da da bir dönem çok moda olan tangonun en önemli ismi olan Olavi Virta'nın bestelerini Finlandiya'nın uluslararası sahnelerde de tanınan çok önemli bir saksofoncusu olan Jukka Perko'nun yorumundan merak eden okurlarımıza.

Erik Truffaz
Revisite
Blue Note (2001)

Müzisyenler
Erik Truffaz (tp, flgh)

Patrick Muller (p, Rho.)
Marcello Giuliani (b)
Marc Erbetta (d)
Nya (vo)

Programlanmış müzik nosyonunu jazz grubu formatına uyarlayarak özgün bir stil yakalayan Erik Truffaz band ardı ardına albümler yayınladı. Grubun bu çok sükse yapan projelerindeki bazı parçaların (The Dawn, Less, More, Bending New Corners) Goo, Bugge Westeltoft, Pierre Henry, Alex Gopher, Pierre Audptat, Mobile in Motion tarafından mikslenmiş versiyonlarının da yer aldığı bir albüm.

Bob James

Dancing On The Water
Warner Bros.47842-2 (2001)

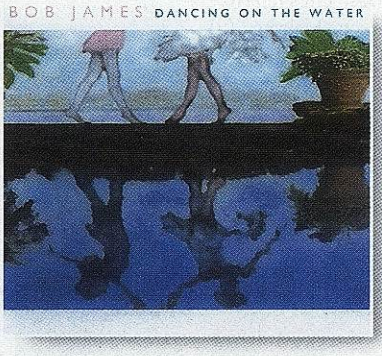

Müzisyenler

Bob James (p)
Joe Sample (p)

Dokuz özgün beste, iki adet standart parçadan oluşan bu çalışma Bob James'in dört solo kaydı ve Joe Sample, Keiko Matsui (p), Dave Holland (b), Chuck Loeb (g) ile düetlerinden oluşuyor. Albümde jazz, klasik, pop, blues, funk, ve diğer alışılagelmiş Bob James müziğinin lezzetini bulacaksınız.

Ergin Özler Quintet

Cold Fever
Ada Müzik 501243 (1998)

Müzisyenler

Ryan Woodward (ss)
Steve Grzeskowiak (g)
Christian Gall (p)
Chris Luard (b)
Ergin Özler (d)

Kaydedildiği yıldan bu yana gerek proje sahiplerinin Türkiye'de bulunmaması, gerek 17 Ağustos depremi ile konserlerin iptal edilmesi gibi süregelen türlü talihsizlikler, Berklee eğitimli davulcu-besteci Ergin Özler'in bu ilk albüm çalışmasının karanlıkta kalmasına sebep olmuş. Oysa gözardı edilmeyi haketmeyen bir albüm "Cold Fever". Bugün proje sahibinin "iyi bir demo" olarak nitelendirdiği altı parçadan oluşan bu küçük albüm (parçalardan ikisinin birer "alternate take"i de bulunuyor), gerek bestelerin yalınlığı, gerek müzisyenlerin performansı, gerekse aranjmanların sadeliğiyle ferah, modern, keyifli, "comme il faut", yani tutarlı bir çalışma olmuş. Kapak tasarımının hem çekici, hem de içeriği iyi yansıttığını söylemeden geçemeyeceğiz.
Albümde davulları çalan Ergin Özler'e eşlik eden müzisyenler, saksofonda Audiofact grubundan hatırlayacağınız Ryan Woodward, piyanoda Christian Gall, basta Chris Luard ve gitarda Steve Grzeskowiak.
Açılışı yapan "Stoikhov and Penev", onu izleyen "Fear No Blues" ve albüme adını veren "Cold Fever" adlı ballad, albümün kendini en çok dinleten parçalarından.

Jacky Terrasson

A Paris...
Blue Note 2763726 (2000)

Müzisyenler

Jacky Terrasson (p)
Gregoire Marel (har)
Stefon Harris (mar)
Stefano Di Battista (s)

Remi Vignola (b), Ugonna Okegwo (b), Terreon Gully (d), Leon Parker (d), Minino Gara (perc), Bireli Lagrene (g)'in yer aldığı sanatçının bu son çalışması yine çok keyifli. Kapak yazısındaki "müzikal Paris turu" deyimi gerçekten doğru. Sanatçının kendi besteleri olduğu kadar, Paris için yazılmış olanlarının da yorumu Fransız sanatçılara bascı Ogonna ile davulcu Leon'un katılmasıyla orijinalite açısından çok zengin bir çalışma ortaya çıkmış.

Kombo

The Big Blast
GRP (2001)

Müzisyenler

Ron Pedley (Ham.B3)
John Pondel (g)
Matt Bissonette (b)
Gregg Bissonette (d, perc)

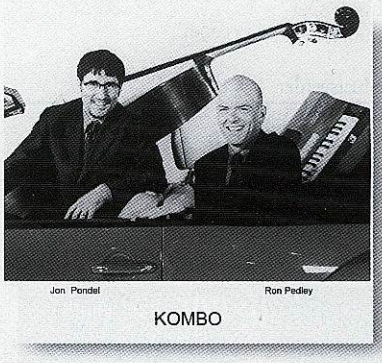

Çok keyifli bir groove'a sahip bir funk çalışma. Türünden hoşlanan okurlarımızın dinlemesini öneriyoruz.

Rosenberg Trio

Rosenberg Trio
Universal (2001)

Müzisyenler

Jimmy Rosenberg (g)
Johnny Rosenberg (g)
Rinus Steinbach (g)

Avrupa çingene jazz'ı Django Reinhardt temsilcisi olan Rosenberg Trio son yıllarda daha değişik müzik türleriyle de ilgilenip, müziklerinin perspektifini geliştiriyorlar. Bu albümlerinde de İspanyol ve latin etkileriyle birlikte fusion göndermeleri bile mevcut. İki gitar ve bastan oluşan trio bu albümde davul vurmalılar ve tuşlularla da takviye edilip hedeflenen müzikal stillerin çalınması çok keyifli olmuş.

Bill Frisell

Blues Dream
Nonesuch 79615-2

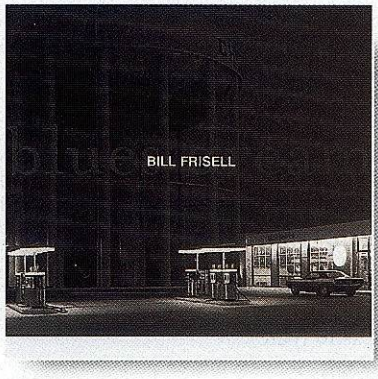

Müzisyenler
Bill Frisell (g)
Greg Leisz (pedal st)
Ron Miles (tp)
Billy Drewes (as)
David Piltch (b)
Kenny Wollesen (d)
Curtis Folwkes (tb)

Nashville gibi daha önceki çalışmalarında country müziğe göndermeler yapan Bill Frisell bu son çalışmasında country ve blues sound'unu kendi jazz gitarına monte etmiş. Jazz armonilerini ve grup interplay'ini jazz duyarlılığıyla çalan grup ilk bakışta sanki bir country parçaları gibi tınlıyor. Bill Frisell yine sofistike müzikal fikirleri kolay yutulur hale getirmeyi bilmiş. Türünden ve gitardan hoşlanan okurlarımıza öneriyoruz.

Calle 54
Calle 54
EMI 29898 29 (2000)

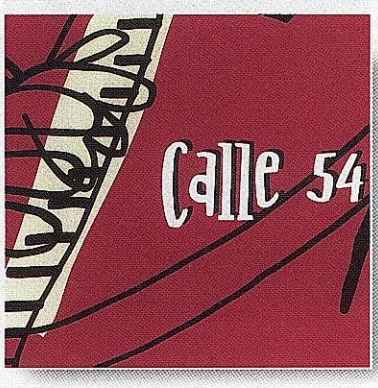

Müzisyenler
Paquito D'Rivera (s)
Eliane Elias (p)
Chano Dominquez (p)
Jerry Gonzalez (congas)
Michel Camilo (p)
Gato Barbieri (ts)
Tito Puente (vib)
Chucho Valdes (p)
Chico O'Farrill (cond)

Bu yılki film festivalinin gözde filmlerinden Sanatlar ve Sinema bölümünde yer alan İspanyol yönetmen Fernando Trueba'nın Calle 54 adlı yapıtının müzikleri bu 2 CD'de toplanmış. Toplam 18 parçanın kaydedildiği bu

çalışma ilgili geniş bilgiyi dergimizin 89. sayfasında bulabilirsiniz.

Soulive
Doin' Something
Blue Note 27936-2 (2001)

Müzisyenler
Eric Krasno (g)
Neal Evans (Ham.B3, wurlitzer)
Alan Evans (d)

Hiç ismini şimdiye kadar duymadığınız üç genç jazz-funk'cının kendi bestelerinden oluşmuş düzeyli çalışmaları bu kayıtta yer alıyor. Albümde toplam 11 parça var ve ayrıca bu genç Hammond trio'ya başka genç müzisyenler de zaman zaman katılıyor. Fred Wesley (tb), Jeremy Pelt (tp), Jacques Schwarz-Bart (p, ts), Sam Kininger (as), Stephanie McKay (vo)'de yer alıyorlar.

Arturo Sandoval
Love or Country
Atlantic 83419-2 (2000)

Müzisyenler
Arturo Sandoval (tp)
Andy Garcia (perc)
Luis Conte (congas)
Ed Calle (ts)

Andy Garcia'nın başrolünü oynadığı ve Kübalı Arturo Sandoval'ın ilginç yaşam hikayesi üzerine kurulu filmin soundtrack'i bu CD. Müzisyen kadrosu yukarıda saydıklarımızdan çok fazla. Parçalar ise Sandoval'ın besteleri olduğu kadar Dizzy Gillespie, Gershwin, Irakere ve diğer Kübalı müzisyenlerin bestelerinden oluşmuş, toplam 12 parça, pekçok okurumuzun hoşlanacağı türden.

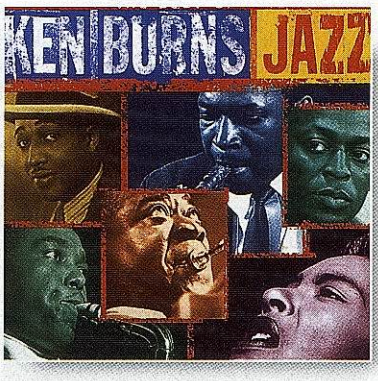

Ken Burns Jazz
The Best Of
Sony (2000)

Dergimizin bu sayısında oldukça geniş olarak tanıtımını yaptığımız Ken Burns'un belgeseli toplam 10 DVD'den oluşuyor. Tamamı anlatıma dayanıyor. Bu DVD'yi Borusan'ın Müzik Kütüphanesinde de izleyebilirsiniz. Yine bu sayımızda Ali Sönmez "Şu Jazz Dedikleri" köşesinde de kitabı tanıtıyor. Belgeselle ilgili tüm bilgileri ise 64.sayfamızda Erdal Paksoy'un kaleminden aktardık. Bu köşemizde de yine çok iyi pazarlanan bu çalışmanın CD versiyonunun da çıktığını duyurmak isteriz. Filmde uzun uzun yer almayan ama adı zikredilen parçalardan derlenen 75.21 dakikalık, 20 parçanın yer aldığı bir CD bu. Louis Armstrong, Count Basie, Sidney Bechet, Art Blakey, Dave Brubeck, Ornette Coleman, John Coltrane, Miles Davis, Duke Ellington, Ella Fitzgerald, Dizzy Gillespie, Benny Goodman, Herbie Hancock, Coleman Hawkins, Fletcher Henderson, Billie Holiday, Charles Mingus, Thelonious Monk, Charlie Parker, Sonny Rollins, Sarah Vaughan ve Lester Young'dan parçalar dinleyebileceksiniz.

Mukta
Jade
Wea Music 43162 (2000)

Müzisyenler
Jean Chevalier (d, clt, b)
Olivier Congar (conga, sanza)
Simon Mary (b, g)
Brigitte Menon (sitar)
Geoffroy Tamisier (tp, cor, mel)

Kendilerinie Jade adını verdikleri grupla Hint müziklerine ilgi duyan bu Avrupalı grup, Hint çalgısı tabla'nın yanında Küban

müzik enstrümanlarını (bata vs) katınca ortaya çok ilginç bir müzik ortaya çıkıyor. World-jazz kategorisine koyacağımız bu çalışma özellike Fransa'da çok tutulmuş. Albümde ayrıca Françoise Roditi (flt), Philippe Boittin (mar) yer almış. Türünden hoşlanan okurlarımıza öneriyoruz.

Charles Mingus

The Very Best Of
Atlantic 79988 (2001)

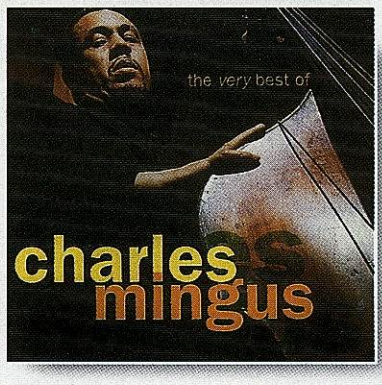

Charles Mingus'un Nesuhi Ertegün tarafından yayımlanan 1956, 57, 59, 61 yıllarında yaptığı kayıtlardan seçilmiş bir best of CD piyasada. Bu toplamada Mingus'dan başka; Jackie McLean (as), JR Montereso (ts), Mal Waldron (p), Willie Jones (d), Shafi Hadi (Curtis Porter; as), Jimmy Knepper (tb), Wade Legge (p), Dannie Richmond (d), John Handy (as), Booker Ervin (ts), Pepper Adams (bs), Willie Dennis (tb), Horace Parlan (p), Roland Kirk (ts), Doug Watkins (b) yer alıyorlar.

Michel Portal

Minneapolis
Universal 0213-511 2 (2001)

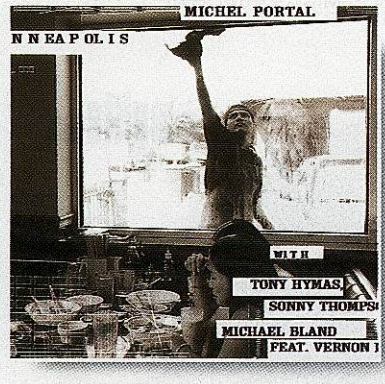

Müzisyenler

Michel Portal (ss)
Tony Hymas (p)
Vernon Reid (g)
Sonny Thompson (b)
Micheal Bland (d)

Günümüz jazz'ının başarılı Avrupalı örneklerinden. 14 parçanın yer aldığı albümde çalan müzisyenlerin kendi bestelerinden oluşan bu CD'de sadece bir tek Mingus'un Goodbye Pork Pie Hat adlı standart parçasına yer vermişler.

Keb' Mo'

The Door
Epic 501000 (2000)

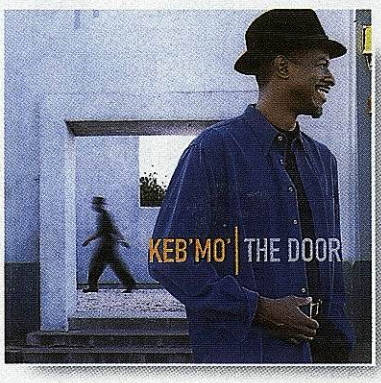

Supersharps II

Telarc 83514 (2001)
Carey Bell

Lazy Lester
Raful Neal
Snooky Pryor
Kid Bangham (g), Anthony Geraci (p), Michael "Mudcat" Ward (b), Per Hanson (d).

Jimmy Smith

Dot Com Blues
Verve 314 543 978-2 (2000)

Müzisyenler

Jimmy Smith (org)
Reggie McBride (b)
Harvey Mason (d)

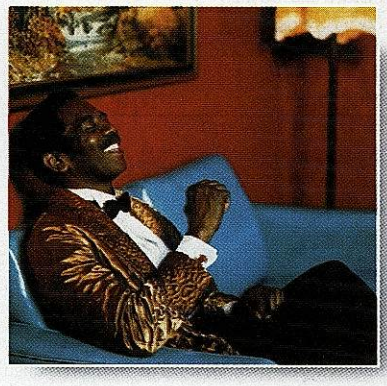

Orgcu Jimmy Smith'in gerçek bir blues çalışması. Reggie McBride (b), Harvey Mason (d), Etta James (vo), Dr.John (vo, p), Taj Mahal (vo, g), Russell Malone (g), John Porter (g), Phil Upchurch (g), Jon Cleary (Wurlit), Chris Stainton (p), John Clayton (b), Pino Palladino (b), Andy Newmark (d), Lenny Castro (perc)'un yer aldığı kayıtta 11 parça yer alıyor. Blues'cuların kaçırmaması gerek.

Konuk sanatçılar ise; Etta Jones (vo), Dr.John (vo, p), B.B.King (g, vo), Taj Mahal (g, vo), Keb' Mo' (vo, g), Russell Malone (g), John Porter (g), Phil Upchurch (g), Jon Cleary (p), Chris Stainton (p), John Clayton (b), Pino Palladino (b), Andy Newmark (d), Lenny Castro (perc).

XL Latin

WEA 39640 2 (2000)

XL LATIN · XL LATIN · XL LATIN ·

When Jazz Meets Brazil

Sony 488823 (2000)

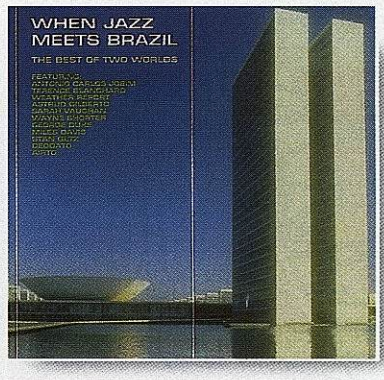

CLUBS

Eylülist Müzik Kulübünde

Her Salı*

Nilüfer Verdi (p)
Cem Aksel (d)
Mahmut Yalay (b)
Sarp Maden (g)
*27 Nisan Salı hariç

Her Çarşamba

Melis Sökmen Trio

Her Cuma

Mine - Yosun - Kave
Latin Müzik

Her Cumartesi

Sarper Semiz - Vural Şerifoğlu
Erhan Akhan - Banu Akın
Şuayip Yeltan
Latin - Pop

27 Nisan Salı - Perküsyon Parti

Ayhan Sicimoğlu ve Perküsyon Öğrencileri

Programlar saat 23:30'da başlamaktadır.

1.Cadde No:23 Arnavutköy (eski Eylül)
Tel:257 11 09
e-mail:info@eylulist.com

AFM Kerem Görsev Jazz Bar

Her Pazartesi

Business Quartet Plus
Cem Kaprol (p)
Uluğ Akdeniz (b)
Aytek Şermet (ts)
Sıtkı Sırtanadolu (g)
Mehmet Kısmet (d)

Her Salı

Şevket Uğurluel Trio
(Anılarla Müzik)

21-24 Mart Kerem Görsev Trio & Şenova Ülker

Şenova Ülker (tp)
Kerem Görsev (p)
Volkan Hürsever (b)
Emir Özoğlu (d)

28-31 Mart Aşkın Arsunan Quintet

Şenova Ülker (tp)
Yahya Dai (s)
Aşkın Arsunan (p)
Eylem Pelit (b)
Volkan Öktem (d)

4-7 Nisan Kangroove Group

(hip hop & funk, acid jazz)

11-14 Nisan Özdemir Erdoğan Trio

18-21 Nisan Fatih Erkoç Group

Rezervasyon tlf: 0212-2313950

Sizlerden gelen mektuplara ayırdığımız bu bölüme yazılarınızı Jazz Dergisi (Zuhal Focan) Yüzyıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi No. 115 Bağcılar 34560/İstanbul adresine, 0216-4860820 no.lu faksa veya ofocan@prizma.net.tr elektronik posta adresine de gönderebilirsiniz.

Hisset Bu Jazz ! Biraz Dünya Biraz Da Sensin

Bana öyle birşey söyle ki hem seni anlatsın hem dünyayı. Hem beni anlatsın hem de sessizliğimi.Yapabilir misin? Tüm coşkusunu, tüm heyecanını ve arzularını 15 dakikada anlatabilir mi insan? Hangi kelimelere yükleyebilir içindeki en ulaşılmaz tutkuları.Ve nasıl tarif eder aşkını tanıdığı en güzel kadına. Yapamaz sanırım, yapsa da böyle içten ve böyle doğal olabilir mi? Özgürlüğü nerede bu kadar sınırsız tadabilir? Zaten temelinde bır özgürlük hasreti ve dışa vurum yok mudur jazz'ın. Aslında tüm mesele bu değil mi; Ne kadar özgür ve sınırsız? (her ne yapıyorsanız). Eğer her kuralı siz koyuyorsanız, ortaya çıkan şey mutlaka biraz sizsinizdir. Parmaklarınızı dolaştırın enstrümanın üzerinde, daha önce hiç denemediğiniz şekilde, işte anlatmaya başladınız sevginizi ve dertlerinizi. Seni seviyorum diyebiliyor gitar. ?Benim, buradayım!? bağırıyor trompet. Dinlerken de, çalarken de sizin kılığınıza bürünüp en cesur itirafları yapıyor o. Yaklaştıkça anlıyorsunuz ki onda herşeyinizle gizlisiniz.

Boğuk sesli trompetçi; dans pisti boş, aynı aşk şarkısını 10. keredir duyuyorum ve hüznü öğreniyorum diyor. Onunla dinliyorum.15'inci seferde de aynı olacak. Yavaş yavaş öğreneceğiz. Yavaş yavaş çözeceğiz anlamını hayatın. Bir yol bulmak önemliydi bu yol en içten en yakın.

Ümitsizlik, yalnızlık, hüzün mesele değilse artık; haykırabiliriz karşımıza gelene kadar güzel bir dünya ve rengarenk gökkuşağı herşeye rağmen.

Şimdi bir piyanist görüyorum tuşlara dokunuşları bir buz balerini gibi hızlı, estetik ve insana çok yoğun duygular hissettirebilecek kadar hassas. Çok eski bir şarkıyı hiç çalınmamış bir formda çalıyor. Ve "işte bu jazz, işte bu en sevmediğin şeylerin en güzel hali" diyor.

Yaşlı kadın dar bir sokakta gökyüzüne bakıyor. Eski bir anısı geliyor aklına. Belki bir sevgili, belki bir gülümseme anı. Kulağında yirmi yıldır çınlayan şarkıyı ilk kez yüksek sesle söylüyor: "Hayal et, hayal et küçük büyük, eski yeni. Hayal ettiğin sürece sensin ya da kendine en yakınsın". Ve tek başına, yumuşak adımlarla, gözü kapalı dansediyor. Yanında kim canlandı kimbilir. Saksofon ve zil seslerini ben bile duyuyorum. Şimdi de göz yaşlarına şu sözleri katıyor: "İşte hepsi bu. Tüm aradığım bu, en yeni kadar canlı olan, en eski".

Bulutsuz birgün, en tenha semtlerden birinde. Çocuklar koşup oynuyorlar. Sanki hiç gece olmayacakmış gibi uzun ve sonsuz bir oyuna başlamışlar. Genç kızlar apartman önlerindeki merdivenlere oturmuş gülüşüyorlar. Güneş "buradayım" demiyor ama nede olsa en günberi çağında..

Köşenin birinde 60'ında kör saksofoncu görmediği herşeyi anlatıyor. Melodilerinde şöyle sesleniyor; "İşte hepsi buydu. Tek istediğim, ruhumdan bakan gözlerim."

Aslında herşey aynı, eskisi gibi, gecegündüz. Yollar yine dümdüz. Ama isteyenlerin anlayanların içinde özgürlüğe, sevgiye, ışığa bir kapı hala var.

Bazen kendini, bazen dünyayı bazen de imkansız gibi görünen hisleri aydınlatıyor. Yaşlı kadının, kör saksofoncunun ve o piyanistin hep birağızdan söylediği de bu:

Hisset işte herşey senin için. Bu jazz, bu tam anlamıyla biraz dünya biraz da sensin."

Saygılar

İ.Can Sezgin

Sayın Tunçel Gülsoy,

Size kucak dolusu bir merhabayla başlamak istiyorum.

Edebiyatla ve duyarlılıklarla birleştirdiğiniz yazılarınızı büyük bir zevkle okuyorum. Jazz dergisinin 12. sayısında çıkan trompetçi Dave Douglas'la ilgili yazınızı da okudum. Biraz geç kalmış da olsa bu yazıyı yazmanız beni çok sevindirdi. Down Beat dergisinin bu yılın kapağıyla bir şaşkınlık yaşadığınızı söylüyorsunuz oysa Dave Douglas 46. ve 47. Down Beat eleştirmenlerinin yaptığı en iyiler listelerinde de yer alıyordu. Örneğin 46. eleştirmenler sıralamasında (Jazz dergisi sayı 12) daha fazla tanınmayı hak eden sanatçılar arasında birinci (65 puan) Yılın Jazz albümünde 21. (Arabesque Records), yılın trompetçisinde 52 puanla 4., yılın daha fazla tanınmayı hak eden trompetçisinde 92 puanla 1., yılın daha fazla tanınmayı hak eden bestecileri arasında 33 puanla 3. sırada yer alıyordu. Yine Jazz Dergisin'in 16. sayısında yılın jazz albümünde 20 puanla 6. (Arabesque Records), yılın trompetçileri arasında 119 puanla 2., yılın jazz sanatçıları arasında 50 puanla 3. (Joe Lovano ile beraber), yine daha fazla tanınmayı hak eden trompetçiler listesinde 75 puanla 1. sırada yer alıyordu. Yani Dave Douglas uzun zamandır Down Beat dergisinde eleştirmenlerin dikkatini çekiyordu. Aynı zamanda Douglas yine 1999 yılında AFIM (Bağımsız Müzisyenler Derneği) tarafından Yılın Trompetçisi Yılın yeniliği / keşfi Yılın Müzisyeni Yılın kompozitörleri ödüllerini aldı.

Ben de bir trompet ve trompetçi delisi olarak bu sanatçının müziğini dinlemek için sabırsızlanıyordum ancak ne İstanbul ne de Ankara'da tek bir albüm bulamadım. En son 2000 yılının sonunda A Thousand Evenings albüm Türkiye'ye ithal edildi ve alıp dinledim. Ayrıca bundan 2-3 ay önce TRT'de Cuma akşamları (Saat 19:15'de) yayınlanan "Sesler ve Düşler" programında Dave Douglas'ın çeşitli albümlerinden (Magic Triangle, Soul on Soul, Tiny Bell Trio) çeşitli parçalar yayınlayan bir program yayınlandı. Bu programda da Dave Douglas?ın çok çeşitli alanlarda çalışmalar yaptığından bahsediyordu (klezmer, avant-garde, free jazz, post bop) Ancak yine de dinlemeden okuduklarınızla yapılan değerlendirmeler havada kalıyor ve ayakları pek fazla yere basmıyor.

Gerçekten Dave Douglas John Zorn'un Masada Grubu'nun çok önemli bir üyesi. Ayrıca Suzanne Vega, Myra Melford, Greg Cohen, Doctor Nerve, Uri Caine, The Mallards, Don Byron, Michael Formanek, Mark Dresser ve New & Used gibi çeşitli grup ve sanatçılarla da bir çok çalışması oldu. AMG (All Music Guide'ın web sayfasında Wynton Marsalis'in Fidler's Tale albümü için kim Igor Stravinsky ile aşık atabilir. Tabi ki Marsalis diyordu) ancak aşık atan başkaları da varmış. Siz bu gerçeği tüm jazz severlere hatırlattınız. Darısı Down Beat'de veya herhangi bir jazz dergisinde yayınlanmasa da Kenny Dorham, Cy Touff, Mark Isham, Kenny Wheeler, Claudio Roditi, Arturo Sandoval, Red Rodney, Taft Jordan, Allen Vizzutti, Booker Little, Buddy Childers, Valery Ponomarev, Marlon Jordan, Marcus Belgrave, Charlie Sepulveda, Chuck Mangione gibi daha adlarını sayamadığım yüzlerce besteci ve eşlikçi trompetçi de sayfalarınızda yer bulur ve tanıtılır. Ve biz de onların albümlerine Türkiye'de ulaşabilir ve dinleyebiliriz. Jazz'da arayış ve heyecan hiç bitmez.

Ayrıca küçük bir rica radyo da program yapan arkadaşlarınıza dergilerde falan yılın en iyisi seçilmemiş kıyıda köşede kalmış jazz sanatçılarını programlarında tanıtırlarsa çok sevinirim. Size nice yeni keşifler ve tatlarla jazz dolu sağlıklı bir yaşam diliyorum.

Burak Reis Sat
Ankara

JAZZ, BLUES, EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

Türkiye'nin Tek JAZZ Dergisi

Jazz müziği, diğer müzik türlerinden farklı olarak kalıplara ve sınırlamalara kendini hapsetmemiş, özgürlükçü bir müziktir... Dinleyicisinin yaşı yoktur...

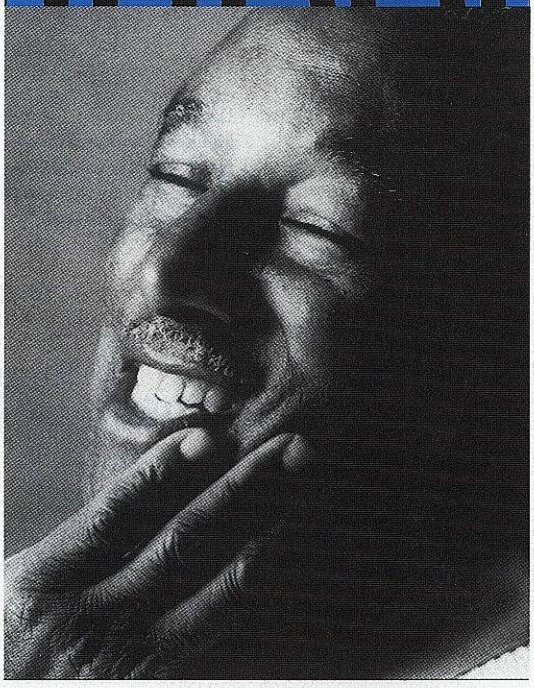

Jazz müziği ile ilgili Türkiye'de kaynak, bilgi ve belge kolay kolay, hatta hiç bulunamadığı için, bu alandaki boşluğu yine jazz müziğini ve dinleyicisini destekleyen kuruluşlarla birlikte **Jazz** dergisi kapatıyor...

ABONE FORMU

Yılda dört sayı yayınlanan **Jazz** dergisine abone olmak istiyorum.

ADI SOYADI

ADRESİ

POSTA KODU

ŞEHİR TEL FAKS

KREDİ KARTI İLE

Kredi kartı hesabıma **8.**000.000 TL'yi borç kaydediniz

❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Kredi Kartı No: |_|_|_|_| |_|_|_|_| |_|_|_|_| |_|_|_|_|

Adı Soyadı: |_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|

Geçerlilik Tarihi: |_|_| |_|_| İMZA:

Şirket ise vergi dairesi ve no.su:

HAVALE İLE

Abone bedeli olan **8.**000.000 TL'yi Boyut Yayıncılık A.Ş.'nin

❑ Akbank Harbiye Şubesi 11029 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ İş Bankası Altınbakkal Şubesi 30421-243949 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Vakıflar Bankası Harbiye Şubesi 2007557 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Yapı Kredi Matsit Şubesi 1000254-3 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

■ Bu formu doldurduktan sonra 212-629 05 75 no'lu fax'a ya da Boyut Yayın Grubu, Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, (Milliyet Gazetesi arkası) 34560 Bağcılar - İstanbul adresine gönderiniz. Tel.0212-629 53 00 (30 Hat)

SUBSCRIBE TO JAZZ

❑ Yes, I want to subscribe to the JAZZ

❑ One year (4 issues) 20.00 $

❑ Check enclosed

❑ Charge my ❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Account number: |_|_|_|_| |_|_|_|_| |_|_|_|_| |_|_|_|_|

Expiration Date: |_|_| |_|_|

Signature:

PLEASE PRINT

NAME

STREET

CITY, STATE, PROVINCE

COUNTRY, ZIP/ POSTAL CODE

■ After filling completely, please send this form to the fax number or to the address mentioned below:
Adress: Boyut Yayın Grubu, Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, 34560 Bağcılar - İstanbul, TURKEY
Phone: +90.212.629 53 00 (30 Lines) Fax: +90. 212.629 05 75

KÖRLEME

Cengiz Baysal

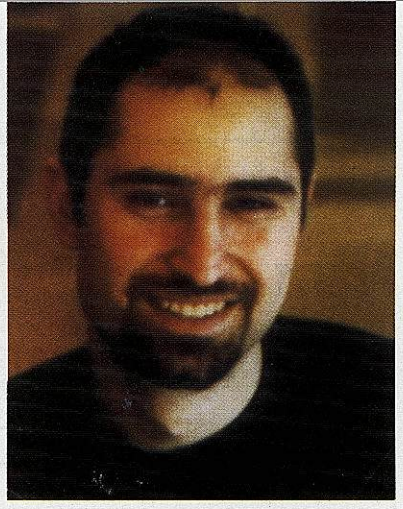

Körleme'nin Yirmincisini genç davulcu ile Bilgi Üniversitesindeki ofisinde gerçekleştirdik.

Serdar Karabatı www.bumu.net | skarabati@bilgi.edu.tr

Dave Holland Quintet
Looking Up (Dave Holland)
Prime Directive | 1999 | ECM
Chris Potter (sax), Robin Eubanks (tb), Steve Nelson (vb), Billy Kilson (d), Dave Holland (cb)

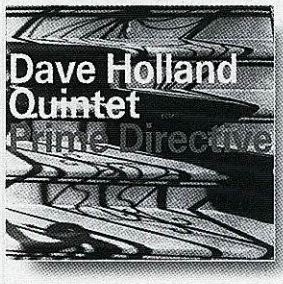

Bir caz davulcusunun latin çalması çok hoşuma gidiyor. Burada duyduğum, New York'lu bir caz davulcusu. Doksanlardan sonra, özellikle Küba iyice müziğin içine girdikten sonra geleneğe daha da yakın çalar oldular. Jeff 'Tain' Watts'ın çaldığı latinleri çağrıştırıyor.
Müzik bir ekibi hatırlatıyor mu?
Kompozisyona, yazıya dikkat edince Dave Holland tipi bir şey olabilir diye düşünüyorum. Dave Holland tarafı doğru, ama davulcu Watts değil.
Bir kere, dediğim gibi New York'lu olduğu belli. Siyah bir davulcu olduğu da belli. Bölgesel, kültürel etkiler fark ediliyor. Herkesin gelenekleri dolayısıyla gelişmiş bir yaklaşımı olur. Buraya geçen ay konsere gelen davulcu olabilir, ismini hatırlamıyorum şu an, çok iyi bir davulcu.
Billy Kilson.
Evet, çok benziyor ona.
İlk defa mı izlemiştin konserde?
Dave Holland'ın bu projesini de, Kilson'ı da ilk defa dinledim. Kilson'a bayıldım, çok güzel çaldı. Çok derin caz geleneği var, ama çok da modern şeyler çalıyor. Enstrümanda çok rahat, akıcı. Çok swingli. Bu tip davulcular bayağı stil kapsıyor. Çoğu New York davulcusu aslında çok da funky, fazla bilinmez. Mesela, Bill Stewart. Sırf caz çaldıkları düşünülüyor, ama hepsi bir dönemden geçiyorlar, R&B ve saire çalarak. O da kültürlerinin bir parçası çünkü... Dave Holland ekibinde kompozisyonlar tüy gibi, kısa kısa şeyler değil, uzun nefesli partiler. Müzikler hakikaten bir yere gidiyor, çok iyi çalınıyor, solocular bir fikre tutunup çalıyorlar. Çok hoşuma gitti benim. Ölmekte olan bir sanat formu bu, işte Selen [Gülün] yazıyor (S. G. odada bize eşlik ediyordu), biraz Audio Fact'te var böyle şeyler, ama pek dinlenen bir müzik değil maalesef. Bütün plak şirketleri bir etniktir tutturdu gidiyor! (Gülüşmeler) Bu arada, Kilson'la tanıştım konser sonrası, Alan Dawson'ın öğrencisi imiş. "Ne kadar şanslısın" dedim "onunla çalışmışsın, herhalde en iyi öğrencisiydin." "Yok, yok en iyisi Tony Williams'dı" dedi. Williams daha on beş, on altı yaşında Dawson'la çalışıyordu, on sekizinde neler yaptığı belli zaten. Dawson'ın metodlarıyla çalışan çok insan çıktı.

Marcus Miller
Tutu (Marcus Miller)
Live & More | 1997 | PRA
Marcus Miller (elb), Bernard Wright, Dave Delhomme (keyb), Kenny Garrett (as), Everette Harp (ts), Michael "Patches" Stewart (tp), Hiram Bullock, Dean Brown (g), Poogie Bell (d), Lenny White (cy)

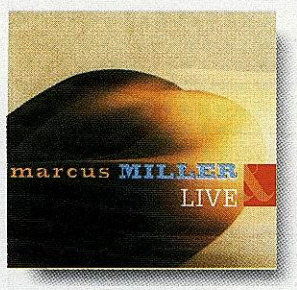

Canlı kayıt! Miles'ın bu grubundaki davulcunun ismini bilmiyorum, ama Paris konserleri döneminde çalan davulcu değil. Daha caz geleneğinden gelen bir adam, yani fusion davulcusu değil.
Miles'ın grubu değil, ama o ekipten isimler var. O grupta daha mekanikti davul, makineye ne kadar yakın çalınırsa o kadar iyi bir durum vardı. Buradaki daha organik, daha jazzy. (Gülerek) Hatta ilk swing ederken Billy Higgins diyeceğim geldi, tabii abartılı bir tahmin olurdu bu müzik için! Kayıt biraz daha tuşeyi ortaya çıkarsa, belki isim verebilirdim. Bu tip şeyleri Will Kennedy çalar. Zenci bir davulcu, kesin. Ama Dennis Chambers gibi değil, onda zaman daha kare kare oturur. Kenwood Dennard tipi bir adam daha çok. Bol orkestre edilmiş, mood müzikleri bunlar, bu tip şeyler de hoşuma gider.

Daniel Humair
Monitor (Miroslav Vitous)
Edges | 1991 | Label Bleu
Jerry Bergonzi (sax), Aydın Esen (p), Daniel Humair (d), Miroslav Vitous (cb)

Davulcu biraz alışılmışın dışında, müzik de öyle. Joe Lovano gibi tınlıyor saksofoncu. İlk girişi duyduğumda bu müzik Avrupa'dan diye düşündüm. Ondan sonra swing etmeye başlayınca, biraz Avrupa'nın dışına çıktı. Davulcuya az daha Jon Christensen diyecektim, bekledim. Parlak ziller... mesela bu tip ziller alışılmış değil, Avrupa'dan çıkar ancak. Ya da Paul Motian gibi bir adam kullanır bunları. Bu tip avant-garde adamlardan Joey Baron vardır, buradaki zil sesi benziyor ona bazen, ama stile bakınca, o değil.
Christensen dışında başka Avrupalı kim olabilir?
(Gülerek) Başka Avrupalı bilmiyorum! Körleme bitti yani!
(CD kitapçığını uzatıyorum)
Yok, bilemezdim. Duydum ismini, ama bilemezdim. Aydın'ın [Esen] Daniel Humair'le çaldığını da bilmiyordum. Dediğim gibi sound farklı, parlak ziller. Biraz daha düz bir swing, sekizlikler daha düz tınlıyor. Alışılmış bebop geleneği dışında gelen vurgular. Daha az teknik ağırlıklı, çoğu zaman. "Broken feel" denen, düz akan bir şey içinde, beklenmedik duruşlar, kalkışlar...

Joe Lovano & Greg Osby
Idris (Joe Lovano)
Friendly Fire | 1999 | Blue Note
Joe Lovano, Greg Osby (sax), Jason Moran (p), Cameron Brown (b), Idris Muhammad (d)

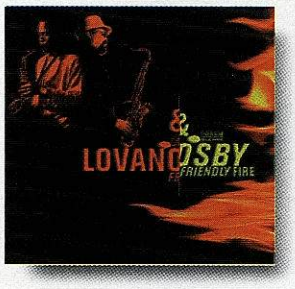

Elvin [Jones] olduğunu düşündüm hemen, yuvarlanan üçlemeler, 6/8 swingin içine girmiş. (Bir yandan dinleyerek) İşte klasik bir Elvin licki. O değilse de, Elvin'den çıkıp gelmiş biri, kesin. Herkesin içinde biraz Tony [Williams], biraz Elvin vardır! (Düşünerek) Daha bugünlerden bir müzik, ama eski stille çalan davulcu... Bana Elvin dedirtecek Jamey Haddad vardır. Adam Nussbaum belki. (Gülerek) Tony Elvin'i çalıyor diyeceğim neredeyse!
(CD kitapçığını uzatıyorum)
Çok yakından tanımıyorum Muhammad'i, duyduğum kadarıyla seviyorum, şu duyduğumu da sevdim.
Elvin'in önemini nasıl açıklarsın?
Buddy Rich'leri falan geçelim, bebop dönemiyle birlikte herkes biraz Philly Joe oldu, Max Roach oldu... Bu dönemden sonra yeni bir şey yapan Elvin Jones'tur; hani Afrika müziğinde yuvarlanıp giden ritmler vardır, birbirinin üstünde, poliritmik bir yapı. Çizgi gibi değil de, derinde, dikeyde bir şey yürüyormuş gibi. Müzikte armoninin yürümesi gibi. Daha önce yapılmamış dokuzlamalar tipi, üçün üstleri, altı, dokuz, on iki. Sonradan gelen herkeste vardır bunlar. Belki Tony'de yok, o daha değişik bir şey çalıyor.

Radyolar

Açık Radyo **94.9**	Tel: 0212-2962389
Classic FM **98.0**	
Oxigen **95.9**	Tel: 0212-2365436
Radyo Cumhuriyet **107.4**	Tel: 0212-5138006
Radyo Foreks **95.3**	Tel: 0212-2155326
Radyo 5 İst.**94.7**, Ank.**101.8**, İzm.**106.3**, Bur. **95.7**, Ada.**90.9**, Ant.**103.5**	
Radyo Blue **94.5**	Tel: 0212-6977026
Radyo Anadolu Ank. **103.7**	Tel: 0312-4468170
Radyo Anadolu İst. **103.3**	
Radyo C Ank. **106.5**	
Radyo ODTÜ **Ank.103.1**	
TRT 3 **88.2**	Tel: 0212-2311200

TRT3

Pazartesi: 01:00 Caz Basamakları – Haz. Umut Pelit - 12:15 Caz Kulübü – Haz. Hamdi Ünlü, 20:00 Yaşayan Caz – Haz. Hülya Tunçağ, **Salı:** 01:00 Genç Cazcılarımız – Haz. Hakan Çorbalı - 16:00 Yirmiyedinci Boylam – Haz. Ünal Gökaydın, **Çarşamba:** 01:00 Siyah ve Mavi – Haz. Caner Beklim - 16:00 Pop Caz – Haz. Faruk Onur - 23:00 Caz Ustaları – Haz. Umut Pelit, **Perşembe:** 15:00 Caz Panaroması – Haz. Ahmet Berker - 20:00 Dünden Bugüne Caz Müziği – Haz. Fatma Filiz Çıragül - 23:00 Gece ve Caz – Haz. Hülya Tunçağ, **Cuma:** 17:15 TRT Hafif Müzik ve Caz Orkestrası – Haz. Seyran Ersül - 19:15 Sesler ve Düşler – Haz. Ünal Gökaydın - 23:00 Şu Caz Dedikleri – Haz.Ali Sönmez, **Cumartesi:** 21:00 Günümüzde Caz – Haz. Hülya Tunçağ, Pazar: 16:00 Cazın Şarkısı – Haz. Renin Batıgün - 20:00 Caz Panaroması – Haz. Ahmet Berker - 22:15 Caz Yolcuları – Haz. Nadide Övül

Radyo Anadolu

Salı: 21:00-22:00 Jazz Günlüğü (Atacan Günay) **Çarşamba:** 20:00-21:00 Pamuk Tarlaları (Yalçın Yıldız) **Perşembe:** 21:00-22:00 Müzik Penceresi (Hakan Arslan) **Cuma:** 21:00-22:00 Akustik Panorama (Ümran Beriş) **Pazar:** 23:00-24:00 Büyülü Rapsodi (Nuray Uzunöz San)

TV 8'de Jazz

Her Cumartesi 23:00-24:00 Kerem Görsev'le Jazz

Kiss FM 90.3

Pazar: 21:00-22:00 Jazz Saati (Cihat Şener) Klasik ve çağdaş jazz seçkileri.

—"Açık Radyo." 94.9

Haftaiçi Hergün; 12:00-13:00 Öğlen Açık, Füsun Aymergen (jazz, drum&bass, trip hop), 17:00-18:00 Jazz Standartları; Atilla Aksoy-Önder Focan (jazzın yüzyılı), 03:00-04:00 (tekrar) **Pazartesi;** 21:00-22:00 Vertigo, Hilmi Tezgör (alternatif), **Salı;** 21:00-22:00 Gitaresk, Jak Kohen (rock ve blues), 22:00-23:00 Esintiler, Seda Binbaşgil (jazz), 23:00-00:00 Keyif Unsurları, Richart Hamer&Ludwig Lehner (havaya uygun müzik), **Çarşamba;** 20:00-21:00 Latin Lover, Ayhan Sicimoğlu (latin), 22:00-23:00 Ayın Karanlık Yüzü, Yosi Falay (albüm), 23:00-00:00 Jazz Portreleri, Mustafa Aykın (ayrıntılı jazz tiplemeleri), **Perşembe;** 20:00-21:00 Yaşayan Blues, Eyüp İblağ (blues), 22:00-23:00 Satmayan Plaklar, Cemil Gandur (jazz ve rock), 23:00-00:00 Caz Odası, Alper Alsan (avant-garde, jazz, fusion), **Cuma;** 20:00-22:00 Öbür Dünya, Ahmet Uluğ (ritm ve armoni), 23:00-01:00 Version Forward, Dub A Silence-DJ Dubfield, 01:00-03:00 Global Dance Hall, Tobias Maier, **Cumartesi;** 19:00-20:00 Cazname, Tunçel Gülsoy (jazz), 21:00-22:00 High Times, Ras Memo (reggae), 22:00-23:00 Satürn, İsmet & Barış (hip-hop & afro space), 23:00-24:00, Atlantik Sunar, Ömer Atay&Reha Erdem (acid jazz, ambient), **Pazar;** 14:00-15:00 Daldan Dala, Osman Tümay&Hulusi Özoklav (çeşitlemeler).

Radyo ODTÜ

Pazar: 21:00-22:00 Cazname (Lale Kuyucu; jazz akımları)

Radyo 5

Pazar: 23:00-01:00 MuSickness (DJ Coco Cenk Güven; Latin, jazz, soul, avant-garde, trip-hop, hip-hop, drum&bass)

Radyo C

Hergün: 21:00-22:00 Blues Kuşağı 22:23:00 Jazz Kuşağı

107.4 Radyo Cumhuriyet

Pazartesi: 22:00-23:00 Gecede jazz (Deniz Kavukçuoğlu)

Perşembe: 00:15-02:00 Gecede Caz (Deniz Kavukçuoğlu, tekrar)

NTV Radyo

Pazar:11:00 - 12:00 Kerem Görsev Jazz

RADIO OXI-GEN FM 95.9 ISTANBUL

Pazartesi-Perşembe; 08:00-12:00 Morning Glory, DJ Roxanne, 12:00-16:00 Oxigen Lounge, DJ Barthez, 16:00-19:00 Backbeat, DJ Enjoy, 18:00-18:30 Traffic Jam, DJ Ezg, 19:00-20:00 Live Connection, DJ Yakuza, **Çarşamba;** 19:00-20 Vibe Express, DJ Roxanne, 20:00-24:00 Night Grooves, DJ Rick The Reeder, 24:00-08:00 Oxi-gen Jazz, **Cumartesi;** 07:00-10:00 Digital Otomasyon Sistemi, 10:00-13:00 DJ Barthez, 13:00-15:00 Basic Rotation, DJ Yakuza, 15:00-16:00 Jazz Junction, DJ Tolga, 16:00-18:00 Urban Sounds, DJ Roxanne & DJ Ezg, 18:00-19:00 Oxi-best, DJ Mcg, 19:00-20:00 Latino Time, DJ Ayhan Sicimoğlu, 20:00-22:00 Global Eclectica, DJ Rick The Reeder, 22:00-23:00 Bizzarre Z, DJ Zeki, 23:00-01:00 Jazz Mission, DJ Yakuza, 01:00-07:00 Oxi-gen Jazz, **Pazar;** 07:00-12:00 DJ Roxanne, 12:00-18:00 DJ Mcg AKA The Boss, 18:00-20:00 DJ Ezg, 20:00-24:00 Sunday Jazz Sessions, DJ Can Besbelli, 24:00-07:00 Oxi-gen Jazz

Serdar Karabatı *www.bumu.net*

Bu sayıdaki bulmacayı doğru olarak yanıtlayanlardan üç kişiye CD!
İsim, Adres ve telefonlarınızı yazmayı unutmayın!
Jazz/Bulmaca
Matbaacılar Sitesi
No. 115 Bağcılar
34560 / İstanbul

Geçen sayıdaki bulmacayı doğru olarak çözümleyip, Mercan Dede CD'si kazanan şanslı okuyucularımız:

SERAP ARIKBOĞA /BEŞİKTAŞ İSTANBUL
MELTEM TURAN /K.M.PAŞA İSTANBUL
A. MURAT SERT / ÜSKÜDAR İSTANBUL

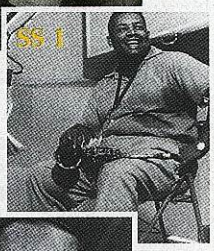

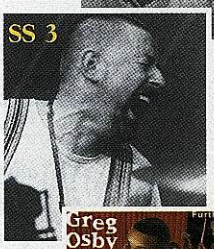

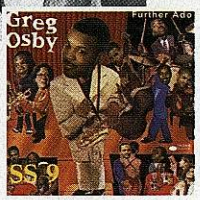

Soldan Sağa:
1-Asıl adı Julian Edwin olan, kardeşiyle, Miles Davis ile ve soul jazz stilinde yaptığı kayıtlarıyla tanınan alto saksofoncunun bilinen adı (doğumu 1928, ölümü 1975).
2-Bu kelimeyi iki kere tekrarlayınca bir Duke Ellington bestesinin ismi çıkar/Kölner Saxophon Mafia'nın bir albümü: _____ Eiserne Nachtigall (1986, Jazz Haus Musik)/Nobody Else But _____ (Hammerstein/Kern)/Take the '_____' Train (Duke Ellington).
3-Müzikteki serbestisi ve mizah duygusu ile de tanınan Hollandalı perküsyonist ve davulcu.
4-La notasının harf karşılığı/Bir saksofoncu: _____ Konitz/Özellikle Thomas Chapin ile yaptığı çalışmalarla bilinen akustik basçı: Mario _____.
5-Re notasının harf karşılığı/ECM'in bir çok kaydından sorumlu ses mühendisi: Jan Erik _____.
6-Bir Antonio Carlos Jobim bestesi/_____ Fall in Love Too Easily (Cahn/Styne)/Bir John McLaughlin bestesi: _____ Nite Stand/Bir Jimmy Heath bestesi.
7-Polonya'nın en önemli müzik adamlarından biri sayılan, jazzla uğraşısı yanında tiyatro ve film müzikleri de yazmış olan Krzysztof Komeda'nın en bilinen kayıtlarındandır.
8-Re notasının harf karşılığı/Rusya'da doğan, ancak yaşamının büyük bölümünü ABD'de geçirmiş olan, Jelly Roll Morton'dan etkilendiği söylenen jazz piyanisti, eğitmeni ve yazarı (doğumu 1904, ölümü 1993)/Zildjian'ın bir zil serisi.
9-Yakın dönemin Acid Trippin', Free Key, İstanbul Jazz Collective başlıklı projeleriyle anılan besteci, piyanist, tuşlucu: _____ Perret/Mi notasının harf karşılığı/Softly, As _____ _____ Morning Sunrise (Romberg/Hammerstein)/Bir Greg Osby kaydı: Further _____ (1997, Blue Note).
10-Khmer başlıklı kaydıyla ismini duyuran Norveçli trompetçi: _____ _____ Molvær.

Yukarıdan Aşağı:
1-Cab Calloway'in baş harfleri/Dave Liebman ile çalışmış bir davulcu: Jamey _____/Döneminin bir çok ünlü jazzcısıyla çalışmış, New Orleans ekolü klarinetçilerden Albert Nicholas'ın baş harfleri (doğumu 1900, ölümü 1973).
2-It's Only _____ Papermoon (Arlen)/Ülkelerin özgün müziklerine bu isim verilir: _____ Müziği/Now _____ the Time (Charlie Parker)/John Coltrane'in Elvin Jones'dan sonraki davulcusu: Rashied _____.
3-Bu parçayı Sidney Bechet de seslendirmiştir: Ain't Gonna Give Nobody _____ Of My Jelly Roll (Williams/Williams)/Kanadalı kadın trompetçi/flugelhorncu Ingrid Jensen'in bir albümü: Here _____ Earth (1996, enja)/Bir notayla üstündeki notayı titretircesine ard arda çalarak yapılan süslemenin adı (Dilimize geçmiş biçimiyle).
4-Bir Jean-Luc Ponty kaydı: _____ Absolute Time (1993, Atlantic)/Mike Stern, Lounge Lizards, Dave Douglas ile çalışmış, Lost Tribe isimli grubu kuranlar arasında yer almış, 1966 doğumlu davulcu: _____ Perowsky/Görece az bilinen bir Hammerstein/Rodgers parçası: _____-Moi.
5-London Jazz Composers' Orchestra'nın bir kaydının başlığı (1972, Intakt)/Randy Brecker'ın çağdaş post-bop stilindeki çalışması In the Idiom'dan (1987, Denon) bir bestesi: Little Miss _____/Amerikan jazz argosunda bir müzisyenin aldığı gecelik/günlük işleri anlatan sözcük/Amerikan jazz argosunda "günceli takip eden, meraklı kişi" anlamında kullanılan sözcük. Farklı bir anlam taşısa da, "hippie" tanımının bu kelimeden geldiği düşünülür.
6-Jazzın sıradışı kadın vokalistlerindendir.
7-1940 doğumlu, Brezilyalı gitarist, besteci, vokalist: Jorge ____ (jor)/Bir popüler müzik kanalı (TV)/Charles Mingus'un Oh Yeah (1962, Atlantic) albümünden bir parça: Passions of _____ Man/"Dijital Ses Bandı"nın İngilizcesinden (Digital Audio Tape) yapılan kısaltması.
8-_____ Foggy Day (George Gershwin)/En bilindik Napoliten şarkılardandır: 'O Sole _____/Bir müzik şirketi/Charles Mingus'un Oh Yeah kaydından bir başka bestesi: _____ That Chicken.
9-Bir Dire Straits klasiğidir: _____ of Love (tersi)/Music ____ My Mistress (Duke Ellington)/Bir Horace Silver bestesi: Opus _____ Funk.
10-Bir davulcu: Gene _____/ Eldbjørg Raknes, Sidsel Endresen ve Elin Rosseland'dan oluşan ese isimli vokal grubunun sıradışı a capella çalışması: _____! (1999, Kemistri) / Come Rain_____Come Shine (Arlen/Mercer)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	A	L	L	E	G	R	E	S	S	E
2	C	U	E	S	L	O	B	O	P	P
3	A	N	O	T	E	B	O	N	Y	I
4	M	C	C	A	N	D	L	E	S	S
5	A	H	A	A	K	A	I	D	O	T
6	R	A	M	S	E	Y	N	E	A	R
7	I	R	E	G	F	R	E	D	H	O
8	L	E	A	R	A	E	N	Y	A	P
9	L	E	V	E	L	F	I	R	T	H
10	O	D	J	B	L	A	L	O	M	Y

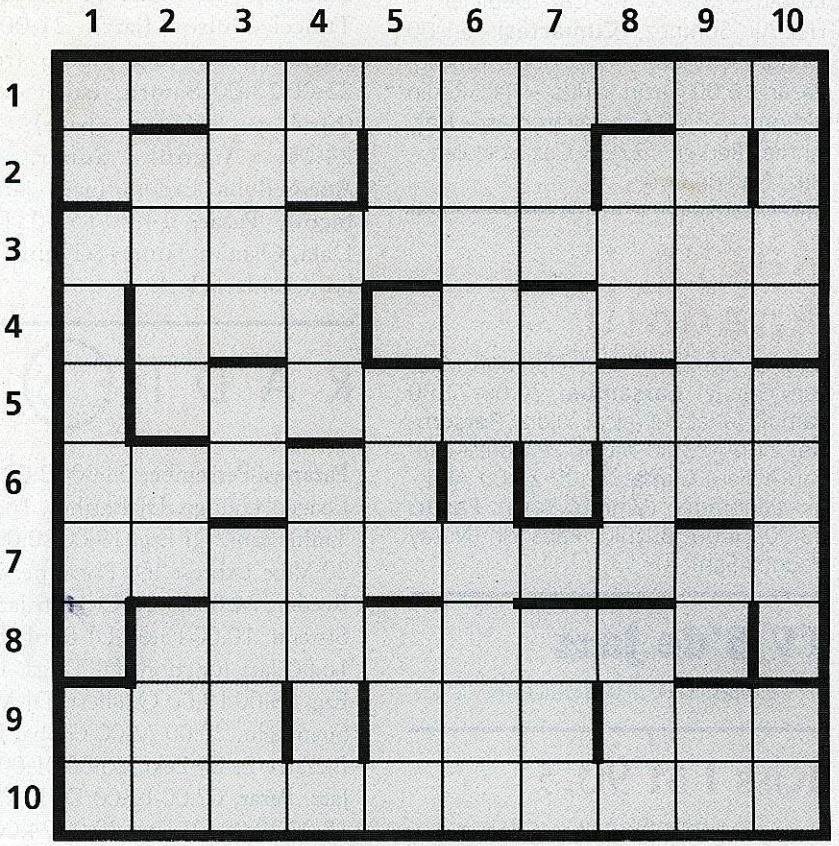

İngiliz tasarımı ve Japon üretiminin mükemmel birleşimi: **ROTEL**

40. kuruluş yılını geride bırakan ROTEL, ses eleştirmenlerini hayrete düşüren "olağanüstü performans ve cazip fiyat" felsefesini sürdürüyor. Hayaliniz, bütçenizi fazla zorlamadan, uzun yıllar güncelliğini yitirmeyecek, kaliteli bir Hi-Fi ya da Ev Sineması kurmak ise hemen size en yakın Rotel yetkili satıcısını arayın, Rotel'lerle biran önce tanışın.

Accuphase • Audio Research • Burmester • Cardas • dCS • Dunlavy Audio Labs • Energy Genesis • JMLab • Krell • Magnepan • Marantz • Mirage • Michell Engineering • Monitor Audio • Nordost Power Wedge • ProAC • PS Audio • Rotel • Theta Digital • Transparent • Verity Audio • Vpi

İstanbul

Etiler / Lotus HiFi:	0212 257 2696
Kadıköy / Gesvages HiFi:	0216 346 5115
Maslak / Akustik İmaj:	0212 276 4928
Mecidiyeköy / On-Off:	0212 356 2651
Sirkeci / İmaj HiFi:	0212 527 1390
Yeşilköy / Cinemedia:	0212 663 9885

Ankara

STS: 0312 442 7240

İzmir

Fil: 0232 464 9279

Bursa

HomeCinemaCenter: 0224 452 2513

www.lotushifi.com

Diğer bölge ve illerde temsilcilikler için tel: 0212 257 2696 / tunc@lotushifi.com

20. Uluslararası
İstanbul Film Festivali'nin
sponsoru: Turkcell

www.turkcell.com.tr

Sinemaya
çok duyarlıdır.

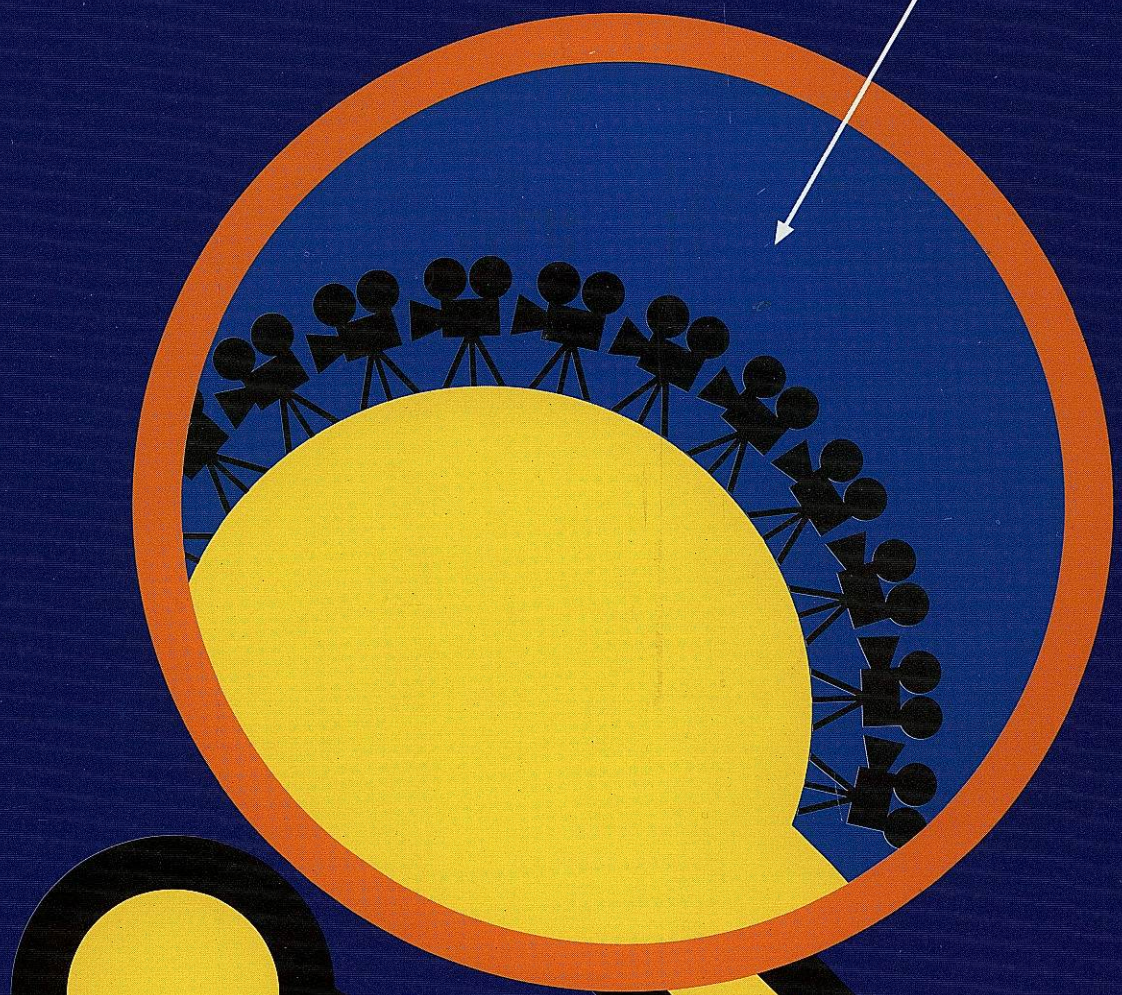

İSTANBUL FİLM FESTİVALİ 2001 SPONSORU

İSTANBUL
KÜLTÜR
VE SANAT
VAKFI